

Zakonik o krivičnom postupku

Zakonik je objavljen u "Sl. listu SRJ", br. [70/2001](#) i [68/2002](#) i "Sl. glasniku RS", br. [58/2004](#), [85/2005](#), [115/2005](#), [49/2007](#), [72/2009](#) i 76/2010

NAPOMENA: Ovaj zakonik je prestao da važi 1. oktobra 2013. godine, a na osnovu Zakonika o krivičnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 72/11).

Deo prvi

OPŠTE ODREDBE

Glava I

OSNOVNA NAČELA

Član 1.

- (1) Ovaj zakonik utvrđuje pravila sa ciljem da niko nevin ne bude osuđen, a da se učiniocu krivičnog dela izrekne krivična sankcija pod uslovima koje predviđa krivični zakon i na osnovu zakonito sprovedenog postupka.
- (2) Pre donošenja pravnosnažne presude ili rešenja o kažnjavanju, okrivljeni može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uslovima koje određuje ovaj zakonik.

Član 2.

Krivičnu sankciju učiniocu krivičnog dela može izreći samo nadležni sud u postupku koji je pokrenut i sproveden po ovom zakoniku.

Član 3.

- (1) Svako se smatra nevinim dok se njegova krivica ne utvrdi pravnosnažnom odlukom nadležnog suda.
- (2) Državni organi, sredstva javnog obaveštavanja, udruženja građana, javne ličnosti i druga lica dužni su da se pridržavaju pravila iz stava 1. ovog člana i da svojim javnim izjavama o krivičnom postupku koji je u toku ne vređaju druga pravila postupka, prava okrivljenog i oštećenog i nezavisnost, autoritet i nepristrasnost suda.

Član 4.

- (1) Svaki okrivljeni, odnosno osumnjičeni, ima pravo:
- 1) da u najkraćem roku, a najkasnije na prvom saslušanju detaljno i na jeziku koji razume, bude obavješten o delu koje mu se stavlja na teret, o prirodi i razlozima optužbe i dokazima koji su protiv njega prikupljeni;
 - 2) da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere iz reda advokata;
 - 3) da njegovom saslušanju prisustvuje branilac;
 - 4) da u najkraćem mogućem roku bude izveden pred sud i da mu bude suđeno nepristrasno, pravično i u razumnom roku;
 - 5) da mu se osigura dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;

- 6) da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da sam ili preko branioca iznosi činjenice i dokaze u svoju korist, da ispituje svedoke optužbe i zahteva da se pod istim uslovima kao svedoci optužbe, u njegovom prisustvu ispituju svedoci odbrane;
- 7) da dobije prevodioca i tumača ako ne razume i ne govori jezik koji se koristi u postupku.

(2) Sud ili drugi državni organ je dužan:

- 1) da obezbedi ostvarenje prava okrivljenog, odnosno osumnjičenog, iz stava 1. ovog člana;
- 2) da pre prvog saslušanja upozori okrivljenog, odnosno osumnjičenog, da sve što izjavi može biti upotrebjeno protiv njega kao dokaz i pouči ga o pravu da uzme branioca i da branilac može prisustvovati njegovom saslušanju.

(3) Ako okrivljeni, odnosno osumnjičeni ne uzme sam branioca, sud će mu postaviti branioca kad je to određeno ovim zakonikom.

(4) Okrivljenom koji ne može da plati branioca biće na njegov zahtev postavljen branilac na teret budžetskih sredstava suda u skladu sa ovim zakonikom.

(5) Okrivljenom koji je dostupan sudu može se suditi samo u njegovom prisustvu, osim kad je suđenje u njegovom odsustvu ovim zakonikom izuzetno dozvoljeno.

(6) Okrivljeni koji je dostupan sudu ne može biti kažnjen ako mu nije omogućeno da bude saslušan i da se brani.

Član 5.

(1) Licu lišenom slobode bez odluke suda, odmah se saopštava da nije dužno ništa da izjavi, da sve što izjavi može biti upotrebjeno kao dokaz protiv njega i da ima pravo da bude saslušano u prisustvu branioca koga samo izabere ili branioca koji će mu biti postavljen na teret budžetskih sredstava, ako ne može samo da ga plati.

(2) Lice lišeno slobode bez odluke suda mora bez odlaganja, a najkasnije u roku od 48 sati biti predato nadležnom istražnom sudiji, u protivnom se pušta na slobodu.

(3) Osim prava koja okrivljenom i osumnjičenom pripadaju po članu 4. ovog zakonika, lice lišeno slobode ima i sledeća dopunska prava:

1) da se na njegov zahtev o vremenu, mestu i svakoj promeni mesta lišenja slobode bez odlaganja obavesti član porodice ili drugo njemu blisko lice, kao i diplomatsko-konzularni predstavnik države čiji je državljanin, odnosno predstavnik međunarodne organizacije ako je u pitanju izbeglica ili lice bez državljanstva;

2) da neometano opšti sa svojim braniocem, diplomatsko-konzularnim predstavnikom, predstavnikom međunarodne organizacije i Zaštitnikom građana;

3) da ga na njegov zahtev bez odlaganja pregleda lekar koga slobodno izabere, a ako on nije dostupan, lekar koga odredi organ lišenja slobode, odnosno istražni sudija;

4) da pokrene postupak pred sudom, odnosno da izjavi žalbu sudu koji je dužan da hitno odluči o zakonitosti lišenja slobode.

(4) Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje nad licem lišenim slobode i licem kome je sloboda ograničena. Prema takvom licu mora se postupati čovečno, sa uvažavanjem dostojanstva njegove ličnosti.

Član 6.

(1) Niko ne može da bude gonjen i kažnjen za krivično delo za koje je pravnosnažnom presudom oslobođen ili osuđen ili je za to delo postupak protiv njega pravnosnažno obustavljen ili optužba pravnosnažno odbijena.

(2) U postupku povodom vanrednog pravnog leka, pravnosnažna sudska odluka se ne može izmeniti na štetu okrivljenog.

Član 7.

- (1) U krivičnom postupku u službenoj upotrebi je srpski jezik i ćirilčko pismo. Drugi jezici i pisma službeno se upotrebljavaju u skladu sa zakonom.
- (2) U sudovima na čijim područjima žive pripadnici nacionalnih manjina, u službenoj upotrebi u krivičnom postupku su i njihovi jezici i pisma, u skladu sa Ustavom i zakonom.

Član 8.

- (1) Tužbe, žalbe i drugi podnesci upućuju se sudu na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.
- (2) Strani državljanin lišen slobode može upućivati sudu podneske na svom jeziku.

Član 9.

- (1) Krivični postupak vodi se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.
- (2) Stranke, svedoci i druga lica koja učestvuju u postupku imaju pravo da u postupku upotrebljavaju svoj jezik. Ako se postupak ne vodi na jeziku tog lica, obezbediće se, na teret budžetskih sredstava, usmeno prevođenje onoga što ono, odnosno drugi iznosi, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.
- (3) O pravu na prevođenje poučiće se lice iz stava 2. ovog člana, koje se može odreći tog prava ako zna jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabeležiti da je data pouka i izjava učesnika.
- (4) Prevođenje se poverava tumaču.

Član 10.

- (1) Pozive, odluke i druga pismena upućuje sud na srpskom jeziku.
- (2) Ako je u sudu u službenoj upotrebi i jezik nacionalne manjine, sud će na tom jeziku dostavljati sudska pismena licima koja su pripadnici te nacionalne manjine, a u postupku su se služila tim jezikom. Ta lica mogu zahtevati da im se pismena dostavljaju na jeziku na kome se vodi postupak.
- (3) Okrivljenom koji je u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na izvršenju mere bezbednosti u zdravstvenoj ustanovi dostaviće se i prevod pismena iz stava 1. ovog člana na jeziku kojim se služi u postupku.

Član 11.

Sudovi saobraćaju međusobno i ukazuju jedni drugima pravnu pomoć na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu. Ako je pismeno sastavljeno na jeziku nacionalne manjine, a upućuje se sudu u kome taj jezik nije u službenoj upotrebi, priložiće se prevod na srpskom jeziku.

Član 12.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, kao i svako iznuđivanje priznanja ili kakve druge izjave od okrivljenog ili drugog lica koje učestvuje u postupku.

Član 13.

-brisan-

Član 14.

Lice koje je bez osnova osuđeno za krivično delo ili je bez osnova lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete od države, kao i druga prava utvrđena zakonom.

Član 15.

Okrivljenog ili drugo lice koje učestvuje u postupku a iz neznanja bi moglo da propusti neku radnju u postupku, ili da zbog toga ne koristi svoja prava, sud i državni organi koji učestvuju u postupku će poučiti o pravima koja mu po ovom zakoniku pripadaju i o posledicama propuštanja radnje.

Član 16.

- (1) Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.
- (2) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće neophodno vreme.

Član 17.

- (1) Sud i državni organi koji učestvuju u krivičnom postupku dužni su da istinito i potpuno utvrde činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke.
- (2) Sud i državni organi su dužni da s jednakom pažnjom ispituju i utvrde kako činjenice koje terete okrivljenog, tako i one koje mu idu u korist.

Član 18.

- (1) Izvedene dokaze koji su od značaja za donošenje sudske odluke sud ocenjuje po slobodnom sudijskom uverenju. Presudu ili rešenje koje odgovara presudi sud može zasnovati samo na činjenicama u čiju je izvesnost potpuno uveren.
- (2) Sudske odluke se ne mogu zasnivati na dokazima koji su sami po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom ili potvrđenim međunarodnim ugovorom, ili su ovim zakonikom ili drugim zakonom izričito zabranjeni.
- (3) Kada postoji sumnja u pogledu odlučnih činjenica koje čine obeležje krivičnog dela ili od kojih zavisi primena neke druge odredbe Krivičnog zakonika, sud će u presudi ili rešenju koje odgovara presudi odlučiti u korist okrivljenog.

Član 19.

- (1) Krivični postupak pokreće se po zahtevu ovlašćenog tužioca.

- (2) Za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti ovlašćeni tužilac je javni tužilac, a za krivična dela za koja se goni po privatnoj tužbi ovlašćeni tužilac je privatni tužilac.
- (3) Ako javni tužilac nađe da nema osnova za pokretanje ili produženje krivičnog postupka, na njegovo mesto može stupiti oštećeni kao tužilac, pod uslovima određenim ovim zakonikom.

Član 20.

Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, javni tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje kad postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Član 21.

- (1) U krivičnom postupku sudovi sude u zbornom sastavu.
- (2) U prvostepenim sudovima sudi sudija pojedinac kada je to predviđeno ovim zakonikom.

Član 22.

Kad je propisano da pokretanje krivičnog postupka ima za posledicu ograničenje određenih prava, ove posledice, ako zakonom nije drugačije određeno, nastupaju stupanjem optužnice na pravnu snagu, a za krivična dela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili zatvor do tri godine - od dana kad je donesena osuđujuća presuda, bez obzira da li je postala pravnosnažna.

Glava II

NADLEŽNOST SUDOVA

1. Stvarna nadležnost i sastav suda

Član 23.

Sudovi sude u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom.

Član 24.

- (1) U prvom stepenu sudovi sude u većima sastavljenim od dvojice sudija i trojice sudija-porotnika za krivična dela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od petnaest godina ili teža kazna, a u većima sastavljenim od jednog sudije i dvojice sudija-porotnika - za krivična dela za koja je propisana blaža kazna. U prvom stepenu sudovi sude u većima sastavljenim od trojice sudija kad je to predviđeno ovim zakonikom ili drugim zakonom. Kad se primenjuju posebne odredbe o skraćenom postupku, u prvom stepenu sudi sudija pojedinac.
- (2) U drugom stepenu sud sudi u većima sastavljenim od trojice sudija.
- (3) U trećem stepenu sudovi sude u većima sastavljenim od pet sudija.

- (4) Radnje u istrazi sprovodi istražni sudija prvostepenog suda.
- (5) Predsednik suda i predsednik veća odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku.
- (6) Prvostepeni sudovi, u veću sastavljenom od trojice sudija, odlučuju o žalbama protiv rešenja istražnog sudije i drugih rešenja kad je to određeno ovim zakonikom, donose odluke u prvom stepenu van glavnog pretresa i stavljaju predloge u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku ili u drugom zakonu.
- (7) Sud odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti u veću sastavljenom od pet sudija, a u veću sastavljenom od sedam sudija, kad odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke veća tog suda zbog povrede zakona.
- (8) Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, sudovi višeg stepena odlučuju u veću sastavljenom od trojice sudija i u slučajevima koji nisu predviđeni u prethodnim stavovima ovog člana.

Član 25.

~~Član 26.~~

~~Član 27.~~

2. Mesna nadležnost

Član 27.

- (1) Mesno nadležan je, po pravilu, sud na čijem području je krivično delo izvršeno ili pokušano.
- (2) Ako je krivično delo izvršeno ili pokušano na područjima raznih sudova ili na granici tih područja, ili je neizvesno na kom je području izvršeno ili pokušano, nadležan je onaj od tih sudova koji je po zahtevu ovlašćenog tužioca prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet - sud kome je prvo podnesen zahtev za pokretanje postupka.

Član 28.

Ako je krivično delo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu dok se nalazi u domaćem pristaništu, nadležan je sud na čijem području se nalazi to pristanište. U ostalim slučajevima kad je krivično delo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu, nadležan je sud na čijem se području nalazi matična luka broda, odnosno vazduhoplova ili domaće pristanište u kome se brod, odnosno vazduhoplov prvi put zaustavi.

Član 29.

- (1) Ako je krivično delo učinjeno putem štampe, nadležan je sud na čijem području je spis štampan. Ako to mesto nije poznato ili je spis štampan u inostranstvu, nadležan je sud na čijem se području rastura štampani spis.
- (2) Ako po zakonu odgovara sastavljač spisa, nadležan je i sud mesta u kome sastavljač ima prebivalište, ili sud mesta gde se desio događaj na koji se odnosi spis.
- (3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana shodno će se primeniti i u slučaju ako je spis ili izjava objavljena preko radija, televizije ili drugih sredstava javnog obaveštavanja.

Član 30.

- (1) Ako nije poznato mesto izvršenja krivičnog dela ili ako je to mesto van teritorije Srbije, nadležan je sud na čijem području otkriveni ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako je sud na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište već započeo postupak, ostaje nadležan i ako se saznalo za mesto izvršenja krivičnog dela.

(3) Ako nije poznato mesto izvršenja krivičnog dela ni prebivalište ili boravište okrivljenog, ili su oba van teritorije Srbije,, nadležan je sud na čijem se području okrivljeni liši slobode ili se sam prijavi.

Član 31.

Ako je neko lice učinilo krivična dela u Republici Srbiji i u inostranstvu, nadležan je sud koji je nadležan za krivično delo učinjeno u Republici Srbiji.

Član 32.

Ako se prema odredbama ovog zakonika ne može ustanoviti koji je sud mesno nadležan, Vrhovni kasacioni sud odrediće jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se sprovesti postupak.

3. Spajanje i razdvajanje postupka

Član 33.

(1) Ako je isto lice okrivljeno za više krivičnih dela, pa je za neka od tih dela nadležan niži a za neka viši sud, nadležan je viši sud, a ako su nadležni sudovi iste vrste, nadležan je onaj sud koji je po zahtevu ovlašćenog tužioca prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet - sud kome je prvo podnesen zahtev za pokretanje postupka.

(2) Prema odredbama stava 1. ovog člana određuje se nadležnost i u slučaju ako je oštećeni istovremeno učinio krivično delo prema okrivljenom.

(3) Za saizvršioce je nadležan, po pravilu, sud koji je kao nadležan za jednog od njih prvi započeo postupak.

(4) Sud koji je nadležan za izvršioca krivičnog dela nadležan je, po pravilu, i za saučesnike, prikrivače, lica koja su pomogla učiniocu posle izvršenja krivičnog dela, kao i za lica koja nisu prijavila pripremanje krivičnog dela, izvršenje krivičnog dela ili učinioca.

(5) U svim slučajevima iz prethodnih stavova sprovede se, po pravilu, jedinstveni postupak i doneti jedna presuda.

(6) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedna presuda i u slučaju kad je više lica okrivljeno za više krivičnih dela, ali samo ako između izvršenih krivičnih dela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi. Ako je za neka od ovih krivičnih dela nadležan viši a za neka niži sud, jedinstveni postupak može se sprovesti samo pred višim sudom.

(7) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedna presuda ako se pred istim sudom vode odvojeni postupci protiv istog lica za više krivičnih dela ili protiv više lica za isto krivično delo.

(8) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za sprovođenje jedinstvenog postupka. Protiv rešenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za spajanje nije dozvoljena žalba.

Član 34.

(1) Na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti, sud koji je po članu 33. ovog zakonika nadležan može iz važnih razloga ili iz razloga celishodnosti, do završetka glavnog pretresa, odlučiti da se postupak za pojedina krivična dela ili protiv pojedinih okrivljenih razdvoji i posebno dovrši ili preda drugom nadležnom sudu.

(2) Protiv rešenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za razdvajanje postupka nije dozvoljena žalba.

4. Prenošnje mesne nadležnosti

Član 35.

- (1) Kad je nadležan sud iz pravnih ili stvarnih razloga sprečen da postupa, dužan je da o tome izvesti neposredno viši sud, koji će odrediti drugi stvarno nadležan sud na svom području.
- (2) Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

Član 36.

- (1) Vrhovni kasacioni sud može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.
- (2) Rešenje u smislu stava 1. ovog člana sud može doneti na predlog istražnog sudije, sudije pojedinca ili predsednika veća ili na predlog nadležnog javnog tužioca.

5. Ocena i sukob nadležnosti

Član 37.

- (1) Ako je dužan da pazi na svoju stvarnu i mesnu nadležnost i čim primeti da nije nadležan oglasiće se nenadležnim i po pravnosnažnosti rešenja uputiće predmet nadležnom sudu.
- (2) Ako posle otvaranja glavnog pretresa sud ustanovi da je za suđenje nadležan niži sud, neće dostaviti predmet tom sudu nego će sam sprovesti postupak i doneti odluku.
- (3) Pošto optužnica stane na pravnu snagu, sud se ne može oglasiti mesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mesne nenadležnosti.
- (4) Nenadležan sud je dužan da preduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.

Član 38.

- (1) Ako sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili neki drugi sud, pokrenuće postupak za rešavanje sukoba nadležnosti.
- (2) Kad je povodom žalbe protiv odluke prvostepenog suda kojom se ovaj oglasio nenadležnim odluku doneo drugostepeni sud, za tu odluku vezan je u pitanju nadležnosti i sud kome je predmet ustupljen ako je drugostepeni sud nadležan za rešavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Član 39.

- (1) Sukob nadležnosti između sudova rešava zajednički neposredno viši sud.
- (2) Pre nego što donese rešenje povodom sukoba nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje javnog tužioca koji je nadležan da postupa pred tim sudom, kad se krivični postupak vodi po zahtevu javnog tužioca.
- (3) Protiv rešenja donetog povodom sukoba nadležnosti žalba nije dozvoljena.
- (4) Prilikom odlučivanja o sukobu nadležnosti, sud može istovremeno, po službenoj dužnosti, doneti odluku o prenošenju mesne nadležnosti ako su ispunjeni uslovi iz člana 36. ovog zakonika.

- (5) Dok se ne reši sukob nadležnosti između sudova, svaki od njih je dužan da preuzima one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.

Glava III

IZUZEĆE

Član 40.

Sudija ili sudija-porotnik ne može vršiti sudijske dužnosti:

- 1) ako je oštećen krivičnim delom;
- 2) ako mu je okrivljeni, njegov branilac, tužilac, oštećeni, njihov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;
- 3) ako je sa okrivljenim, njegovim braniocem, tužiocem ili oštećenim u odnosu staraoca, staranika, usvojioca, usvojenika, hranioca ili hranjenika;
- 4) ako je u istom krivičnom predmetu vršio istražne radnje, ili je učestvovao u postupku kao tužilac, branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog, odnosno tužioca, ili je ispitan kao svedok ili kao veštak;
- 5) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili ako je u istom sudu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom;
- 6) ako postoje okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost.

Član 41.

(1) Sudija ili sudija-porotnik, čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće iz člana 40. tač. 1. do 5. ovog zakonika, dužan je da prekine svaki rad na tom predmetu i da o tome obavesti predsednika suda, koji će mu odrediti zamenu. Ako se radi o izuzeću predsednika suda, njega će za taj slučaj zameniti sudija tog suda najstariji po imenovanju, a ako to nije moguće, zamenika će odrediti predsednik neposredno višeg suda.

(2) Ako sudija ili sudija-porotnik smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće (član 40. tačka 6), obavestiće o tome predsednika suda.

Član 42.

- (1) Izuzeće mogu tražiti stranke i branilac.
- (2) Zahtev za izuzeće sudije ili sudije porotnika stranke i branilac mogu podneti do početka glavnog pretresa, a ako su za razlog izuzeća saznale docnije, zahtev podnose odmah po saznanju.
- (3) Zahtev za izuzeće predsednika suda iz razloga propisanih u članu 40. tačka 6, stranke i branilac mogu podneti najkasnije u roku od pet dana od dana prijema poziva za glavni pretres.
- (4) Zahtev za izuzeće sudije višeg suda stranke i branilac mogu podneti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.
- (5) Stranke i branilac mogu tražiti izuzeće samo poimenično određenog sudije ili sudije-porotnika koji u predmetu postupa.
- (6) Stranke i branilac dužni su da u zahtevu navedu okolnosti zbog kojih smatraju da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće. U zahtevu se ne mogu ponovo navoditi razlozi koji su isticali u ranijem zahtevu za izuzeće koji je odbijen.

Član 43.

- (1) O zahtevu za izuzeće iz člana 42. ovog zakonika odlučuje predsednik suda.
- (2) Ako se traži izuzeće samo predsednika suda, ili predsednika suda i sudije ili sudije-porotnika, odluku o izuzeću donosi predsednik neposredno višeg suda, a ako se traži izuzeće predsednika Vrhovnog kasacionog suda, odluku o izuzeću donosi opšta sednica tog suda.
- (3) Pre donošenja rešenja o izuzeću pribaviće se izjava sudije, sudije-porotnika, odnosno predsednika suda, a po potrebi, sprovedeće se i drugi izviđaji.
- (4) Protiv rešenja kojim se usvaja zahtev za izuzeće nije dozvoljena žalba. Rešenje kojim se zahtev za izuzeće odbija može se pobijati posebnom žalbom, a ako je takvo rešenje doneseno posle podignute optužbe, onda samo žalbom na presudu.
- (5) Ako je zahtev za izuzeće podnesen protivno odredbi člana 42. st. 2, 3, 5. i 6. ovog zakonika ili ako je očigledno upravljen na odugovlačenje postupka, zahtev će se odbaciti u celini, odnosno delimično. Protiv rešenja kojim se zahtev odbacuje nije dozvoljena žalba. Rešenje kojim se zahtev odbacuje donosi predsednik suda, a od otvaranja zasedanja - veće. U donošenju tog rešenja od otvaranja zasedanja može učestvovati sudija čije se izuzeće traži.

Član 44.

Kad sudija ili sudija-porotnik sazna da je podnet zahtev za njegovo izuzeće, dužan je da odmah obustavi svaki rad na predmetu, a ako se radi o izuzeću iz člana 40. tačka 6. ovog zakonika, može do donošenja rešenja o zahtevu preduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

Član 45.

- (1) Odredbe o izuzeću sudija i sudija-porotnika shodno će se primenjivati i na javne tužioce i lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da javnog tužioca zastupaju u postupku, zapisničare, tumače i stručna lica, kao i na veštake, ako za njih nije što drugo određeno (član 116).
- (2) Javni tužilac odlučuje o izuzeću lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da ga zastupaju u krivičnom postupku. O izuzeću javnog tužioca odlučuje neposredno viši tužilac. O izuzeću republičkog javnog tužioca primenjuju se odredbe odgovarajućih zakona.
- (3) O izuzeću zapisničara, tumača, stručnog lica i veštaka odlučuje veće, predsednik veća ili sudija.
- (4) Kad ovlašćena službena lica ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove-policije preduzimaju istražne radnje na osnovu ovog zakonika, o njihovom izuzeću odlučuje istražni sudija. Ako prilikom preduzimanja ovih radnji sudeluje zapisničar, o njegovom izuzeću odlučuje službeno lice koje preduzima radnju.

Glava IV

JAVNI TUŽILAC

Član 46.

- (1) Osnovno pravo i osnovna dužnost javnog tužioca je gonjenje učinilaca krivičnih dela.
- (2) Za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti javni tužilac je nadležan:
 - 1) da rukovodi pretkrivičnim postupkom;
 - 2) da zahteva sprovođenje istrage i usmerava tok prethodnog krivičnog postupka u skladu sa ovim zakonikom;
 - 3) da podiže i zastupa optužnicu, odnosno optužni predlog pred nadležnim sudom;

4) da izjavljuje žalbe protiv nepravosnažnih sudskih odluka i da podnosi vanredne pravne lekove protiv pravosnažnih sudskih odluka;

5) da vrši i druge radnje određene ovim zakonikom.

(3) Radi vršenja ovlašćenja iz tačke 1. stava 2. ovog člana, svi organi koji učestvuju u prekrivičnom postupku dužni su da o svakoj preduzetoj radnji obaveste nadležnog javnog tužioca. Ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove-policija (u daljem tekstu: organ unutrašnjih poslova) i drugi državni organi nadležni za otkrivanje krivičnih dela dužni su da postupe po svakom zahtevu nadležnog javnog tužioca.

(4) Ako organ unutrašnjih poslova ili drugi državni organ ne postupi po zahtevu državnog tužioca iz stava 3. ovog člana, javni tužilac će obavestiti starešinu koji rukovodi organom, a po potrebi može obavestiti nadležnog ministra, vladu ili nadležno skupštinsko telo.

Član 47.

Javni tužilac postupa pred odgovarajućim sudom saglasno zakonu.

Član 48.

Mesna nadležnost javnog tužioca određuje se prema odredbama koje važe za nadležnost suda onog područja za koje je tužilac postavljen.

Član 49.

Kad postoji opasnost od odlaganja, radnje u postupku preduzeće i nenadležan javni tužilac, ali o tome mora odmah obavestiti nadležnog državnog tužioca.

Član 50.

Javni tužilac preuzima radnje u postupku neposredno ili preko lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da ga zastupaju.

Član 51.

Sukob nadležnosti između javnih tužilaca rešava zajednički neposredno viši javni tužilac.

Član 52.

Javni tužilac može odustati od zahteva za gonjenje do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom, a pred višim sudom - u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku.

Glava V

OŠTEĆENI I PRIVATNI TUŽILAC

Član 53.

(1) Za krivična dela za koja se goni po predlogu oštećenog ili po privatnoj tužbi, predlog ili tužba se podnosi u roku od tri meseca od dana kad je ovlašćeno lice saznalo za krivično delo i učinioca.

(2) Ako je podignuta privatna tužba zbog krivičnog dela uvrede, okrivljeni može do završetka glavnog pretresa i posle proteka roka iz stava 1. ovog člana podići tužbu protiv tužioca koji mu je uvredu naneo istom prilikom (protivtužba). U ovakvom slučaju, sud donosi jednu presudu.

Član 54.

- (1) Predlog za krivično gonjenje se podnosi nadležnom javnom tužiocu, a privatna tužba nadležnom sudu.
- (2) Ako je oštećeni podneo krivičnu prijavu ili je podneo predlog za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahteva u krivičnom postupku, smatraće se da je time podneo i predlog za gonjenje.
- (3) Kada je oštećeni podneo krivičnu prijavu ili predlog za gonjenje, a u toku postupka se utvrdi da se radi o krivičnom delu za koje se goni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno predlog smatraće se blagovremenom privatnom tužbom ako su podneti u roku predviđenom za privatnu tužbu. Blagovremeno podneta privatna tužba smatraće se blagovremeno podnetim predlogom oštećenog ako se u toku postupka utvrdi da se radi o krivičnom delu za koje se goni po predlogu.

Član 55.

- (1) Za maloletnike i lica koja su potpuno lišena poslovne sposobnosti, predlog ili privatnu tužbu podnosi njihov zakonski zastupnik.
- (2) Maloletnik koji je navršio šesnaest godina može i sam podneti predlog ili privatnu tužbu.

Član 56.

Ako oštećeni ili privatni tužilac umre u toku roka za podnošenje predloga ili privatne tužbe ili u toku postupka, njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici, deca, roditelji, usvojenici, usvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri meseca posle njegove smrti podneti predlog ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavljaju.

Član 57.

Ako je krivičnim delom oštećeno više lica, gonjenje će se preduzeti, odnosno nastaviti po predlogu ili privatnoj tužbi bilo kog oštećenog.

Član 58.

Oštećeni i privatni tužilac mogu svojom izjavom sudu pred kojim se vodi postupak odustati od predloga, odnosno privatne tužbe do završetka glavnog pretresa. U tom slučaju oni gube pravo da ponovo podnesu predlog, odnosno privatnu tužbu.

Član 59.

- (1) Ako privatni tužilac ne dođe na glavni pretres iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promene adrese ili boravišta, smatraće se da je odustao od tužbe, ako ovim zakonikom nije što drugo određeno (član 445).
- (2) Predsednik veća dozvoliće povraćaj u pređašnje stanje privatnom tužiocu koji iz opravdanog razloga nije mogao da dođe na glavni pretres ili da blagovremeno obavesti sud o promeni adrese ili boravišta, ako u roku od osam dana po prestanku smetnje podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje.

- (3) Posle proteka tri meseca od dana propuštanja ne može se tražiti povraćaj u pređašnje stanje.
- (4) Protiv rešenja kojim se dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljena žalba.
- (5) Rešenje o obustavi postupka doneseno u slučaju iz stava 1. ovog člana stupa na pravnu snagu kada isteknu rokovi iz st. 2. i 3. ovog člana.

Član 60.

- (1) Oštećeni i privatni tužilac imaju pravo da u toku istrage ukažu na sve činjenice i da predlažu dokaze koji su od važnosti za krivičnu stvar i njihove imovinskoopravne zahteve.
- (2) Na glavnom pretresu oštećeni i privatni tužilac imaju pravo da predlažu dokaze, postavljaju pitanja optuženom, svedocima i veštacima, da iznose primedbe i objašnjenja u pogledu njihovih iskaza i da daju druge izjave i predloge.
- (3) Oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac imaju pravo da razmatraju spise i razgledaju predmete koji služe kao dokaz. Oštećenom se može uskratiti razmatranje spisa dok ne bude ispitan kao svedok.
- (4) Istražni sudija i predsednik veća upoznaće oštećenog i privatnog tužioca sa pravima navedenim u st. 1. do 3. ovog člana.

Član 61.

- (1) Kad javni tužilac nađe da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti ili kad nađe da nema osnova da preduzme gonjenje protiv nekog od prijavljenih saučesnika, dužan je da u roku od osam dana o tome obavesti oštećenog i da ga uputi da može sam preduzeti gonjenje. Ovako će postupiti i sud ako je doneo rešenje o obustavi postupka usled odustanka javnog tužioca od gonjenja.
- (2) Oštećeni ima pravo da preduzme, odnosno nastavi gonjenje u roku od osam dana od kada je primio obaveštenje iz stava 1. ovog člana.
- (3) Ako je javni tužilac odustao od optužnice, oštećeni može, preuzimajući gonjenje, ostati pri podignutoj optužnici ili podići novu.
- (4) Oštećeni koji nije obavešten da državni tužilac nije preuzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja, može svoju izjavu da preuzima ili nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri meseca od dana kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka.
- (5) Kad javni tužilac, odnosno sud obaveštava oštećenog da može preduzeti gonjenje, dostaviće mu i pouku koje radnje može preduzeti radi ostvarivanja ovog prava.
- (6) Ako oštećeni kao tužilac umre u toku trajanja roka za preduzimanje gonjenja ili u toku trajanja postupka, njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici, deca, roditelji, usvojenici, usvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri meseca od dana njegove smrti preduzeti gonjenje, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.
- (7) Rešenje o obustavi postupka zbog odustanka javnog tužioca od gonjenja stupa na pravnu snagu po isteku rokova iz st. 2. i 4. ovog člana.

Član 62.

- (1) Kad javni tužilac odustane od optužnice na glavnom pretresu, oštećeni je dužan da se odmah, a najkasnije u roku od osam dana, izjasni da li hoće da produži gonjenje. Ako oštećeni nije prisutan na glavnom pretresu a uredno je pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promene adrese ili boravišta, smatraće se da neće da nastavi gonjenje.

(2) Predsednik veća prvostepenog suda dozvoliće povraćaj u pređašnje stanje oštećenom koji nije uredno pozvan ili je uredno pozvan, a iz opravdanih razloga nije mogao doći na glavni pretres na kome je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog odustanka javnog tužioca od optužnice, ako oštećeni u roku od osam dana od prijema presude podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje i ako u toj molbi izjavi da nastavlja gonjenje. U ovom slučaju zakazaće se ponovo glavni pretres i presudom donesenom na osnovu novog glavnog pretresa ukinuće se ranija presuda. Ako uredno pozvani oštećeni ne dođe na novi glavni pretres, ranija presuda ostaje na snazi. Odredbe člana 59. st. 3. i 4. ovog zakonika primeniće se i u ovom slučaju.

(3) Presuda kojom se optužba odbija, izrečena u slučaju iz stava 1. ovog člana, stiče pravnosnažnost kad isteknu rokovi za podnošenje molbe za povraćaj u pređašnje stanje.

Član 63.

(1) Ako oštećeni u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi gonjenje, ili ako oštećeni kao tužilac ne dođe na glavni pretres iako je uredno pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promene adrese ili boravišta, smatraće se da je odustao od gonjenja.

(2) U slučaju nedolaska oštećenog kao tužioca na glavni pretres na koji je bio uredno pozvan, primeniće se odredbe člana 59. st. 2. do 5. ovog zakonika.

Član 64.

(1) Oštećeni kao tužilac ima ista prava koja ima javni tužilac, osim onih koja pripadaju javnom tužiocu kao državnom organu.

(2) U postupku koji se vodi po zahtevu oštećenog kao tužioca, javni tužilac ima pravo da do završetka glavnog pretresa preuzme gonjenje i zastupanje optužbe.

Član 65.

(1) Ako je oštećeni maloletnik ili lice koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik je ovlašćen da daje sve izjave i da preduzima sve radnje na koje je po ovom zakoniku ovlašćen oštećeni.

(2) Oštećeni koji je navršio šesnaest godina ovlašćen je da sam daje izjave i preduzima radnje u postupku.

Član 66.

(1) Privatni tužilac, oštećeni i oštećeni kao tužilac, kao i njihovi zakonski zastupnici, mogu svoja prava u postupku vršiti i preko punomoćnika.

(2) Oštećenom kao tužiocu, kad se postupak vodi po njegovom zahtevu za krivično delo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju preko pet godina, može se, na njegovo traženje, postaviti punomoćnik ako je to u interesu postupka i ako oštećeni kao tužilac, prema svom imovnom stanju, ne može snositi troškove zastupanja. O zahtevu odlučuje istražni sudija, odnosno predsednik veća, a punomoćnika postavlja predsednik suda iz reda advokata.

Član 67.

Privatni tužilac, oštećeni kao tužilac i oštećeni, kao i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, dužni su da o svakoj promeni adrese ili boravišta obaveste sud.

Glava VI

BRANILAC

Član 68.

- (1) Okrivljeni može imati branioca u toku celog krivičnog postupka.
- (2) Branioca okrivljenom mogu uzeti i njegov zakonski zastupnik, bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, usvojenik, brat, sestra i hranilac, kao i lice sa kojim okrivljeni živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici.
- (3) Za branioca se može uzeti samo advokat, a njega može zameniti advokatski pripravnik, ako se postupak vodi za krivično delo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju do pet godina. Pred Vrhovnim kasacionim sudom branilac može biti samo advokat.
- (4) Branilac je dužan da podnese punomoćje organu pred kojim se vodi postupak. Okrivljeni može dati braniocu i usmeno punomoćje na zapisnik kod organa pred kojim se vodi postupak.

Član 69.

- (1) Više okrivljenih mogu imati zajedničkog branioca samo ako to nije u suprotnosti sa interesima njihove odbrane.
- (2) Jedan okrivljeni može imati istovremeno u postupku najviše pet branilaca, a smatra se da je odbrana obezbeđena kad u postupku učestvuje jedan od branilaca.

Član 70.

- (1) Branilac ne može biti saokrivljeni, oštećeni, bračni drug oštećenog ili tužioca, ni njihov srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili po tazbini do drugog stepena.
- (2) Branilac ne može biti ni lice koje je kao svedok pozvano na glavni pretres, osim ako je po ovom zakoniku oslobođeno dužnosti svedočenja i izjavilo je da neće svedočiti.
- (3) Branilac ne može biti ni lice koje je u istom predmetu postupalo kao sudija ili javni tužilac ili je preduzimalo radnje u predkrivičnom postupku.

Član 71.

- (1) Ako je okrivljeni nem, gluv ili nesposoban da se sam uspešno brani ili ako se postupak vodi zbog krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora preko deset godina, okrivljeni mora imati branioca već prilikom prvog saslušanja.
- (2) Okrivljeni prema kome je određen pritvor mora imati branioca dok je u pritvoru.
- (3) Okrivljeni kome se sudi u odsustvu (član 304) mora imati branioca čim sud donese rešenje o suđenju u odsustvu.
- (4) Ako okrivljeni u slučajevima obavezne odbrane iz prethodnih stavova ne uzme sam branioca, predsednik suda će mu postaviti branioca po službenoj dužnosti za dalji tok krivičnog postupka do pravnosnažnosti presude, a ako je izrečena kazna zatvora od četrdeset godina - i za postupak po vanrednim pravnim lekovima. Kad se okrivljenom po službenoj dužnosti postavi branilac posle podignute optužnice, obavestiće se o tome okrivljeni, zajedno sa dostavljanjem optužnice. Ako optuženi u slučaju obavezne odbrane ostane bez branioca u toku postupka, a sam ne uzme drugog branioca, predsednik suda pred kojim se vodi postupak postaviće branioca po službenoj dužnosti.
- (5) Za branioca će se postaviti advokat, po redosledu sa spiska koji predsedniku prvostepenog suda dostavlja odgovarajuća advokatska komora. Advokatska komora dostavlja spisak advokata po azbučnom redu. Prilikom postavljanja branioca po službenoj dužnosti sud je dužan da poštuje redosled sa spiska.

Član 72.

- (1) Kad ne postoje uslovi za obaveznu odbranu, a postupak se vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora preko tri godine, a u ostalim slučajevima ako to zahtevaju interesi pravičnosti okrivljenom će se, na njegov zahtev, postaviti branilac, ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove odbrane.
- (2) O zahtevu odlučuje istražni sudija, predsednik veća, odnosno sudija pojedinac, a branioca postavlja predsednik suda. U pogledu određivanja branioca primeniće se odredba člana 71. stav 5. ovog zakonika.

Član 73.

- (1) Umesto postavljenog branioca (čl. 71. i 72), okrivljeni može sam uzeti drugog branioca. U tom slučaju razrešiće se postavljeni branilac.
- (2) Branilac postavljen po odredbi člana 71. stav 2. ovog zakonika biće razrešen nakon pravosnažnosti rešenja o ukidanju pritvora.
- (3) Postavljeni branilac može samo iz opravdanih razloga tražiti da bude razrešen.
- (4) O razrešenju branioca odlučuje pre glavnog pretresa istražni sudija, odnosno predsednik veća, na glavnom pretresu veće, a u žalbenom postupku predsednik prvostepenog veća, odnosno veće nadležno za odlučivanje u postupku po žalbi. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.
- (5) Predsednik suda može razrešiti postavljenog branioca koji neuredno izvršava dužnost. Umesto razrešenog branioca, predsednik suda će postaviti drugog branioca. O razrešenju branioca obavestiće se advokatska komora.

Član 74.

- (1) Posle donošenja rešenja o sprovođenju istrage ili posle neposrednog podizanja optužnice (član 244), a i pre toga, ako je osumnjičeni saslušan po odredbama o saslušanju okrivljenog, branilac ima pravo da razmatra spise i da razgleda prikupljene predmete koji služe kao dokaz.
- (2) Neposredno pre prvog saslušanja osumnjičenog, branilac ima pravo da pročita krivičnu prijavu, zapisnik o uviđaju, nalaz i mišljenje veštaka i zahtev za sprovođenje istrage.

Član 75.

- (1) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, branilac se može s njim dopisivati i razgovarati.
- (2) Branilac ima pravo na poverljiv razgovor sa osumnjičenim koji je lišen slobode i pre nego što je osumnjičeni saslušan, kao i sa okrivljenim koji se nalazi u pritvoru. Kontrola ovog razgovora pre prvog saslušanja i tokom istrage dopuštena je samo posmatranjem, ali ne i slušanjem.
- (3) Branilac se sa okrivljenim ne može dogovarati o tome kako da odgovara na pitanja koja su mu već postavljena.

Član 76.

- (1) Branilac je ovlašćen da u korist okrivljenog preduzima sve radnje koje može preduzeti okrivljeni.
- (2) Prava i dužnosti braniocu prestaju kad mu okrivljeni opozove punomoćje, odnosno kad bude razrešen.

Glava VII
RADNJE DOKAZIVANJA

1. Pretresanje stana i lica

Član 77.

- (1) Pretresanje stana i ostalih prostorija okrivljenog ili drugih lica može se preduzeti ako je verovatno da će se pretresanjem okrivljeni uhvatiti ili da će se pronaći tragovi krivičnog dela ili predmeti važni za krivični postupak.
- (2) Pretresanje advokatske kancelarije može se preduzeti samo u pogledu određenog predmeta, spisa ili isprave.
- (3) Pretresanje lica može se preduzeti kad je verovatno da će se pretresanjem pronaći tragovi i predmeti važni za krivični postupak.

Član 78.

- (1) Pretresanje naređuje sud, pismeno obrazloženom naredbom.
- (2) Naredba o pretresanju predaje se pre početka pretresanja licu kod koga će se ili na kome će se pretresanje izvršiti. Pre pretresanja, pozvaće se lice na koje se odnosi naredba o pretresanju da dobrovoljno izda lice, odnosno predmete koji se traže. To lice će se poučiti da ima pravo da uzme advokata, odnosno branioca koji može prisustvovati pretresu. Ako lice na koje se odnosi naredba o pretresu zahteva prisustvo advokata, odnosno branioca, početak pretresa će se odložiti do njegovog dolaska, a najduže za tri sata.
- (3) Pretresanju se može pristupiti i bez prethodne predaje naredbe, kao i bez prethodnog poziva za predaju lica ili stvari, i pouke o pravu na branioca, odnosno advokata, ako se pretpostavlja oružani otpor, ili druga vrsta nasilja, ili ako se očigledno priprema ili je otpočelo uništavanje tragova krivičnog dela ili predmeta važnih za krivični postupak.
- (4) Pretresanje se po pravilu vrši danju. Pretresanje se može vršiti i noću, kada je određeno sudskom naredbom, kao i ako je danju započeto pa nije dovršeno ili ako postoje razlozi iz člana 81. stav 1. ovog zakonika.

Član 79.

- (1) Držalac stana i drugih prostorija pozvaće se da prisustvuje pretresanju, a ako je on odsutan, pozvaće se njegov zastupnik ili neko od odraslih ukućana ili suseda.
- (2) Zaključane prostorije, nameštaj ili druge stvari otvoriće se silom samo ako njihov držalac nije prisutan ili neće dobrovoljno da ih otvori. Prilikom otvaranja izbegavaće se nepotrebno oštećenje.
- (3) Pretresanju stana ili lica prisustvuju dva punoletna građanina kao svedoci. Lice koje sprovodi pretresanje i prisutni svedoci mogu biti samo lica istog pola, kao i lice koje se pretresa. Svedoci će se pre početka pretresanja upozoriti da paze na tok pretresanja, kao i da imaju pravo da pre potpisivanja zapisnika o pretresanju stave svoje prigovore ako smatraju da sadržina zapisnika nije tačna.
- (4) Kada se pretresaju prostorije državnih organa, preduzeća ili drugih pravnih lica, pozvaće se njihov starešina da prisustvuje pretresanju.
- (5) Kada se pretresa advokatska kancelarija, prema stavu 2. ovoga člana ili u odsustvu advokata kome ona pripada, pozvaće se predstavnik nadležne advokatske komore, a ako to nije moguće, drugi advokat, član iste advokatske komore.
- (6) Pretresanje i pregledi u vojnoj zgradi sprovedeće se po odobrenju nadležnog vojnog starešine.
- (7) Pretresanje stana i lica treba sprovesti obazrivo, uz poštovanje dostojanstva ličnosti i prava na intimnost, i bez nepotrebno remećenja kućnog reda.

- (8) O svakom pretresanju stana ili lica sastaviće se zapisnik, koji potpisuju lice kod koga se ili na kome se sprovodi pretresanje i lica čije je prisustvo obavezno. Prilikom pretresanja, oduzeće se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretresanja. U zapisnik će se uneti i tačno naznačiti predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se uneti i u potvrdu koja će se odmah izdati licu kome su predmeti, odnosno isprave oduzete.
- (9) Tok pretresanja se može tonski i vizuelno snimiti, a predmeti pronađeni tokom pretresanja posebno fotografisati. Snimci će se priložiti zapisniku o pretresanju.

Član 80.

Ako se prilikom pretresanja stana ili lica nađu predmeti koji nemaju veze sa krivičnim delom zbog koga je pretresanje naređeno, ali koji ukazuju na drugo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti, oni će se opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o oduzimanju će se odmah izdati potvrda. O tome će se odmah obavestiti javni tužilac radi pokretanja krivičnog postupka. Ovi predmeti će se odmah vratiti ako javni tužilac nađe da nema osnova za pokretanje krivičnog postupka, a ne postoji neki drugi zakonski osnov po kome bi se ti predmeti imali oduzeti.

Član 81.

- (1) Ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova mogu i bez odluke suda ući u stan ili druge prostorije i izuzetno sprovesti pretresanje bez prisustva svedoka, ako držalac stana to traži ili ako neko zove u pomoć, ili radi izvršenja odluke suda o pritvaranju ili dovođenju okrivljenog, ili radi neposrednog lišenja slobode učinioca krivičnog dela ili otklanjanja neposredne i ozbiljne opasnosti za ljude ili imovinu. Razlozi za pretresanje bez prisustva svedoka moraju se naznačiti u zapisniku.
- (2) Držalac stana, ako je prisutan, ima pravo da protiv postupka organa iz stava 1. ovog člana izjavi prigovor. Ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova je dužno da držaoca stana obavesti o ovom pravu i da njegov prigovor unese u potvrdu o ulasku u stan, odnosno u zapisnik o pretresanju stana.
- (3) U slučajevima iz stava 1. ovog člana neće se sastavljati zapisnik nego će se držaocu stana odmah izdati potvrda, u kojoj će se naznačiti razlog ulaženja u stan, odnosno druge prostorije i primedbe držaoca stana. Ako je u tuđim prostorijama izvršeno i pretresanje, postupiće se po odredbi člana 79. st. 3. i 7. ovog zakonika.
- (4) Ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova mogu bez naredbe o pretresanju i bez prisustva svedoka sprovesti pretresanje lica prilikom izvršenja rešenja o privođenju ili prilikom lišenja slobode, ako postoji sumnja da to lice poseduje oružje ili oruđe za napad, ili ako postoji sumnja da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete koje treba od njega oduzeti kao dokaz u krivičnom postupku.
- (5) Kad ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova sprovode pretresanje bez naredbe o pretresanju, dužna su da o tome odmah podnesu izveštaj istražnom sudiji, a ako se postupak još ne vodi nadležnom javnom tužiocu.

2. Privremeno oduzimanje predmeta

Član 82.

- (1) Predmeti koji se po krivičnom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku, privremeno će se oduzeti i predati na čuvanje sudu ili će se na drugi način obezbediti njihovo čuvanje.
- (2) U predmete iz stava 1. ovog člana spadaju i uređaji za automatsku obradu podataka i oprema na kojoj se čuvaju ili se mogu čuvati elektronski zapisi. Lice koje se koristi ovim uređajima i opremom dužno je da organu koji vodi postupak, na zahtev suda, omogući pristup i da pruži obaveštenja potrebna za njihovu upotrebu. Pre oduzimanja ovih predmeta organ koji vodi postupak će u prisustvu stručnog lica izvršiti pregled uređaja i opreme i popisati njihovu sadržinu. Ako korisnik prisustvuje ovoj radnji može staviti primedbe.
- (3) Ko drži ovakve predmete, dužan je da ih preda na zahtev suda. Lice koje odbije da preda predmete može se kazniti novčanom kaznom do 100.000 dinara, a ako i posle toga odbije da preda predmete može se još jednom kazniti istom kaznom. Na isti način postupiće se prema službenom ili odgovornom licu u državnom organu, preduzeću ili drugom pravnom licu.

- (4) O žalbi protiv rešenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje veće (član 24. stav 6) .
- (5) Ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova mogu oduzeti predmete navedene u stavu 1. ovog člana kad postupaju po čl. 225. i 238. ovog zakonika ili kad izvršavaju nalog suda.
- (6) Prilikom oduzimanja predmeta, naznačiće se gde su pronađeni i opisaće se, a po potrebi će se i na drugi način obezbediti utvrđivanje njihove istovetnosti. Za oduzete predmete izdaće se potvrda.

Član 83.

- (1) Državni organi mogu uskratiti pokazivanje ili izdavanje svojih spisa i drugih isprava ako smatraju da bi objavljivanje njihove sadržine bilo od štete za opšte interese. Ako je uskraćeno pokazivanje ili davanje spisa i drugih isprava, konačnu odluku donosi veće (član 24. stav 6).
- (2) Preduzeća ili druga pravna lica mogu zahtevati da se ne objave podaci koji se odnose na njihovo poslovanje. O tom zahtevu odlučuje veće (član 24. stav 6).

Član 84.

- (1) Privremeno oduzeti spisi, koji mogu da posluže kao dokaz, biće popisani. Ako to nije moguće, spisi će se staviti u omot i zapečatiti. Vlasnik spisa može na omot staviti i svoj pečat.
- (2) Lice od koga su spisi oduzeti pozvaće se da prisustvuje otvaranju omota. Ako se ono ne odazove pozivu ili je odsutno, omot će se otvoriti, a spisi pregledati i popisati u njegovom odsustvu.
- (3) Pri pregledanju spisa mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlašćena lica.

Član 85.

- (1) Istražni sudija, sam ili na predlog javnog tužioca, može narediti da poštanska, telegrafska i druga preduzeća, društva i lica registrovana za prenos informacija zadrže i njemu, uz potvrdu prijema, predaju pisma, telegrame i druge pošiljke koje su upućene okrivljenom ili koje on šalje, ako postoje okolnosti zbog kojih se sa osnovom može očekivati da će ove pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku.
- (2) Pošiljke otvara istražni sudija u prisustvu dva svedoka. Pri otvaranju će se paziti da se ne povrede pečati, a omoti i adrese će se sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.
- (3) Ako interesi postupka dozvoljavaju, sadržaj pošiljke može se saopštiti u celini ili delimično okrivljenom, odnosno licu kome je upućena, a može mu se pošiljka i predati. Ako je okrivljeni odsutan, pošiljka će se vratiti pošiljaocu ako se to ne protivi interesima postupka.
- (4) Mere iz stava 1. ovog člana se preispituju na svaka tri meseca, a mogu trajati najduže devet meseci. Sprovođenje mera se prekida čim prestanu razlozi za njihovu primenu.

Član 86.

Predmeti koji su u toku krivičnog postupka privremeno oduzeti, vratiće se vlasniku, odnosno držaocu ako postupak bude obustavljen, a ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje (član 512). Predmeti će se vratiti vlasniku, odnosno držaocu i pre okončanja krivičnog postupka ako prestanu razlozi za njihovo oduzimanje.

3. Postupanje sa sumnjivim stvarima

Član 87.

- (1) Nađe li se kod osumnjičenog ili okrivljenog tuđa stvar a ne zna se čija je, organ koji vodi postupak opisaće tu stvar i opis objavit će na tabli skupštine opštine na čijem području oni žive i na čijem je području krivično delo učinjeno. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa, uz napomenu da će se inače stvar prodati. Novac dobijen prodajom unosi se u pravosudni budžet.
- (2) Ako se radi o stvarima veće vrednosti, objavljivanje se može izvršiti i putem dnevnih listova.
- (3) Ako je stvar podložna kvaru ili je njeno čuvanje vezano sa znatnim troškovima, ona će se prodati po odredbama koje važe za izvršni postupak, a novac predati na čuvanje u sudski depozit.
- (4) Po odredbi stava 3. ovog člana postupiće se i kad stvar pripada odbeglom ili nepoznatom učiniocu krivičnog dela.

Član 88.

- (1) Ako se u roku od jedne godine niko ne javi za stvari ili za novac dobijen od prodaje stvari, doneće se rešenje da stvar postaje državna svojina, odnosno da se novac unese u pravosudni budžet.
- (2) Vlasnik stvari ima pravo da u parnici traži povraćaj stvari ili novca dobijenog od prodaje stvari. Zastarevanje ovog prava počinje da teče od dana objavljivanja oglasa.

4. Saslušanje okrivljenog

Član 89.

- (1) Kad se okrivljeni prvi put saslušava, pitaće se za ime i prezime, matični broj, nadimak, ako ga ima, ime i prezime roditelja, devojачko porodično ime majke, gde je rođen, gde stanuje, dan, mesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, kojeg je zanimanja, kakve su mu porodične prilike, da li je pismen, kakve je škole završio, da li je, gde i kad služio vojsku, odnosno da li ima čin rezervnog podoficira, oficira, ili vojnog službenika, da li se vodi u vojnoj evidenciji i pri kom organu nadležnom za poslove odbrane, da li je odlikovan, kakvog je imovnog stanja, da li je, kad i zašto osuđivan, da li je i kad je izrečenu kaznu izdržao i da li se protiv njega vodi postupak za koje drugo krivično delo.
- (2) Okrivljeni će se poučiti da je dužan da se odazove pozivu i da odmah saopšti svaku promenu adrese ili nameru da promeni boravište, a upozoriće se i na posledice ako po tome ne postupi. Zatim će se okrivljenom saopštiti prava iz člana 4. stav 2. tačka 2) ovog zakonika, zašto se okrivljuje, osnovi sumnje koji stoje protiv njega, da nije dužan da iznese svoju odbranu, niti da odgovara na postavljena pitanja, pa će se pozvati da, ako to želi, iznese svoju odbranu.
- (3) Osumnjičenom koji to zahteva, omogućiće se da neposredno pre prvog saslušanja pročita krivičnu prijavu, zapisnik o uviđaju, nalaz i mišljenje veštaka i zahtev za sprovođenje istrage.
- (4) Okrivljeni se saslušava usmeno. Okrivljeni ima pravo da se pri saslušanju koristi svojim beleškama.
- (5) Prilikom saslušanja treba okrivljenom omogućiti da se u neometanom izlaganju izjasni o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za odbranu.
- (6) Kad okrivljeni završi svoj iskaz, postaviće mu se pitanja ukoliko je potrebno da se popune praznine ili otklone protivrečnosti i nejasnosti u njegovom izlaganju.
- (7) Okrivljeni se saslušava sa pristojnošću i uz puno poštovanje njegove ličnosti.
- (8) Prema okrivljenom ne smeju se upotrebiti sila, pretnja, obmana, nedozvoljeno obećanje, iznuda, iznurivanje ili druga slična sredstva (član 131. stav 4) da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja ili nekog činjenja koje bi se protiv njega moglo upotrebiti kao dokaz.
- (9) Okrivljeni može biti saslušan u odsustvu branioca ako se izričito odrekao tog prava, a odbrana nije obavezna, ako branilac nije prisutan iako je obavešten o saslušanju (član 251) , a ne postoji mogućnost da okrivljeni uzme drugog branioca ili ako za prvo saslušanje okrivljeni nije obezbedio prisustvo branioca ni u roku od 24 sata od časa kad je poučen o ovom pravu (člana 4. stav 2. tačka 2)) , osim u slučaju obavezne odbrane.

(10) Ako je postupljeno protivno odredbama st. 8. i 9. ovog člana ili okrivljeni nije poučen o pravima iz stava 2. ovog člana, ili ako izjave okrivljenog iz stava 9. ovog člana o prisustvovanju branioca nisu ubeležene u zapisnik, na iskazu okrivljenog ne može se zasnivati sudska odluka.

Član 90.

(1) Okrivljenom treba postavljati pitanja jasno, razgovetno i određeno, tako da ih može potpuno razumeti. U saslušanju se ne sme polaziti od pretpostavke da je okrivljeni priznao nešto što nije priznao, niti se smeju postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako na njih treba odgovarati.

(2) Ako se docniji iskazi okrivljenog razlikuju od ranijih, a naročito ako okrivljeni opozove svoje priznanje, sud ga može pozvati da iznese razloge zašto je dao različite iskaze, odnosno zašto je opozvao priznanje.

Član 91.

(1) Okrivljeni može biti suočen sa svedokom ili drugim okrivljenim, ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica.

(2) Suočeni će se postaviti jedan prema drugom i od njih zahtevati da jedan drugom ponove svoje iskaze o svakoj spornoj okolnosti i da raspravljaju o istinitosti onoga što su iskazali. Tok suočenja i izjave pri kojima su suočeni konačno ostali sud će uneti u zapisnik.

Član 92.

Predmeti koji su u vezi sa krivičnim delom ili koji služe kao dokaz pokazaće se okrivljenom radi prepoznavanja, pošto ih prethodno opiše. Ako se ovi predmeti ne mogu doneti, okrivljeni se može odvesti na mesto gde se oni nalaze.

Član 93.

(1) Iskaz okrivljenog unosi se u zapisnik u obliku pripovedanja, a postavljena pitanja i odgovori na njih uneće se u zapisnik samo kad se odnose na krivičnu stvar.

(2) Okrivljenom se može dozvoliti da svoj iskaz sam kazuje u zapisnik.

Član 94.

Kada okrivljeni priznaje izvršenje krivičnog dela, organ koji vodi postupak dužan je da i dalje prikuplja dokaze o krivičnom delu samo ako postoji osnovana sumnja u istinitost priznanja ili je priznanje nepotpuno, protivrečno ili nejasno i ako nije potkrepljeno drugim dokazima.

Član 95.

(1) Saslušanje okrivljenog obaviće se preko tumača u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

(2) Ako je okrivljeni gluv, postavljaće mu se pitanja pismeno, a ako je nem, pozvaće se da pismeno odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, pozvaće se kao tumač lice koje se sa okrivljenim može sporazumeti.

(3) Ako tumač nije ranije zaklet, položiće zakletvu da će verno preneti pitanja koja se okrivljenom upućuju i izjave koje on bude davao.

(4) Odredbe ovog zakonika koje se odnose na veštake shodno se primenjuju na tumače.5. Ispitivanje svedoka

Član 96.

- (1) Kao svedoci pozivaju se lica za koja je verovatno da će moći da daju obaveštenja o krivičnom delu i učiniocu i o drugim važnim okolnostima.
- (2) Oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac mogu se ispitati kao svedoci.
- (3) Svako lice koje se kao svedok poziva dužno je da se odazove pozivu, a ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, dužno je i da svedoči.

Član 97.

Ne može se ispitati kao svedok:

- 1) lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti;
- 2) branilac okrivljenog o onome što mu je okrivljeni kao svom braniocu poverio;
- 3) lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (verski ispovednik, advokat, lekar, babica i dr), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne.
- 4) ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova o sadržaju obaveštenja koje je dobilo u smislu člana 226. i člana 235. stav 2. ovog zakonika.

Član 98.

(1) Oslobođeni su od dužnosti svedočenja:

- 1) bračni drug okrivljenog i lice sa kojim okrivljeni živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici;
- 2) srodnici okrivljenog po krvi u pravoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno, kao i srodnici po tazbini do drugog stepena zaključno;
- 3) usvojenik i usvojilac okrivljenog.

(2) Sud koji vodi postupak dužan je da lica pomenuta u stavu 1. ovog člana, pre njihovog ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljenom, upozori da ne moraju svedočiti. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

(3) Maloletno lice koje, s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost, nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora svedočiti, ne može se ispitati kao svedok, osim ako to sam okrivljeni zahteva.

(4) Lice koje ima osnova da uskrati svedočenje prema jednom od okrivljenih, oslobođeno je od dužnosti svedočenja i prema ostalim okrivljenim, ako se njegov iskaz prema prirodi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljene.

Član 99.

Ako je kao svedok ispitano lice koje se ne može ispitati kao svedok (član 97) ili lice koje ne mora svedočiti (član 98) , a nije na to upozoreno ili se nije izričito odreklo tog prava, ili ako upozorenje i odricanje nije ubeleženo u zapisnik, ili ako je ispitano maloletnik koji ne može shvatiti značaj prava da ne mora svedočiti, ili ako je iskaz svedoka iznuđen silom, pretnjom ili drugim sličnim zabranjenim sredstvom (član 131. stav 4), na takvom iskazu svedoka ne može se zasnivati sudska odluka.

Član 100.

Svedok nije dužan da odgovara na pojedina pitanja ako je verovatno da bi time izložio sebe ili lica iz člana 98. stav 1. ovog zakonika teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju.

Član 101.

- (1) Pozivanje svedoka vrši se dostavljanjem pismenog poziva, u kome će se navesti ime i prezime i zanimanje pozvanog, vreme i mesto dolaska, krivični predmet po kome se poziva, naznačenje da se poziva kao svedok i upozorenje o posledicama neopravdanog izostanka (član 108) .
- (2) Svedok koji je prilikom ranijeg saslušanja potvrdio da poseduje tehničke mogućnosti za takvo pozivanje, može se pozivati i elektronskom poštom ili drugim elektronskim prenosioceom poruka, pod uslovom da je takvim načinom pozivanja moguće da se sudu koji svedoka poziva, obezbedi podatak da je svedok primio takav poziv.
- (3) Pozivanje kao svedoka maloletnog lica koje nije navršilo šesnaest godina vrši se preko njegovih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili drugih okolnosti.
- (4) Svedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških telesnih mana ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svom stanu.

Član 102.

- (1) Svedoci se ispituju ponaosob i bez prisustva ostalih svedoka. Svedok je dužan da odgovore daje usmeno.
- (2) Svedok će se prethodno opomenuti da je dužan da govori istinu i da ne sme ništa prećutati, a zatim će se upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično delo. Svedok će se i upozoriti da nije dužan da odgovara na pitanja predviđena u članu 100. ovog zakonika i ovo upozorenje će se uneti u zapisnik.
- (3) Posle toga, svedok će se pitati za ime i prezime, ime oca, ili majke, zanimanje, boravište, mesto i godinu rođenja i njegov odnos sa okrivljenim i oštećenim. Svedok će se upozoriti da je dužan da o promeni adrese ili boravišta obavesti sud.
- (4) Prilikom ispitivanja maloletnog lica, naročito ako je ono oštećeno krivičnim delom, postupiće se obazrivo da ispitivanje ne bi štetno uticalo na psihičko stanje maloletnika. Ako je to potrebno, ispitivanje maloletnog lica obaviće se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica.

Član 103.

- (1) Posle opštih pitanja, svedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi proveravanja, dopune i razjašnjenja. Prilikom ispitivanja svedoka nije dozvoljeno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
- (2) Svedok će se uvek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svedoči.
- (3) Svedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica. Istovremeno se mogu suočiti samo dva svedoka. Na suočenje svedoka primeniće se odredbe člana 91. stav 2. ovog zakonika.
- (4) Oštećeni koji se ispituje kao svedok pitaće se da li želi da u krivičnom postupku ostvaruje imovinskopravni zahtev.

Član 104.

- (1) Ako je potrebno da se utvrdi da li svedok prepoznaje određeno lice ili predmet koje je opisao, pokazaće mu se to lice, zajedno sa drugim njemu nepoznatim licima čije su osnovne osobine slične onima kakve je opisao, odnosno taj predmet, zajedno sa predmetima iste ili slične vrste, nakon čega će se zatražiti da izjavi da li lice ili predmet može da prepozna sa sigurnošću ili sa određenim stepenom verovatnoće i da, u slučaju potvrdnog odgovora, na prepoznato lice ili predmet ukaže.
- (2) U prekrivičnom i prethodnom krivičnom postupku prepoznavanje lica obaviće se tako da lice koje je predmet prepoznavanja ne može da vidi svedoka, niti svedok može da vidi to lice pre nego što se pristupi prepoznavanju.
- (3) U prekrivičnom postupku prepoznavanje lica se obavlja u prisustvu javnog tužioca.

Član 105.

Ako se saslušanje svedoka obavlja preko tumača ili ako je svedok gluv ili nem, njegovo ispitivanje vrši se na način predviđen u članu 95. ovog zakona.

Član 106.

- (1) Od svedoka će se zahtevati da pre svedočenja položi zakletvu.
- (2) Pre glavnog pretresa, svedok može položiti zakletvu samo ako postoji bojazan da zbog bolesti ili zbog drugih razloga neće moći da dođe na glavni pretres. Razlog zbog koga je tada položena zakletva navešće se u zapisniku.
- (3) Tekst zakletve glasi: "Zaklinjem se da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti samo istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati."
- (4) Svedok zakletvu polaže usmeno, čitanjem njenog teksta, ili potvrdnim odgovorom nakon saslušanog sadržaja teksta zakletve koju je pročitao sudija ili od strane sudije ovlašćeno lice iz suda. Nemi svedoci koji znaju da čitaju i pišu potpisuju tekst zakletve, a gluvi ili nemi svedoci, koji ne znaju ni da čitaju ni da pišu zaklinju se uz pomoć tumača.
- (5) Odbijanje i razlozi odbijanja svedoka da položi zakletvu uneće se u zapisnik.

Član 107.

Ne smeju se zaklinjati lica:

- 1) koja nisu punoletna u času ispitivanja ;
- 2) za koja je dokazano ili za koja postoji osnovana sumnja da su izvršila ili učestvovala u krivičnom delu zbog koga se ispituju ;
- 3) koja zbog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve.

Član 108.

- (1) Ako svedok koji je uredno pozvan ne dođe a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mesta gde treba da bude ispitan, može se narediti da se prinudno dovede, a može se i kazniti novčano do 100.000 dinara.
- (2) Ako svedok dođe, pa pošto je upozoren na posledice neće bez zakonskog razloga da svedoči, može se kazniti novčano do 100.000 dinara, a ako i posle toga odbije da svedoči, može se još jednom kazniti istom kaznom.
- (3) O žalbi protiv rešenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje veće (član 24. stav 6).

Član 109.

- (1) Sud je dužan da svedoka i oštećenog zaštititi od uvrede, pretnje i svakog drugog napada.
- (2) Učesnika postupka ili drugo lice koje pred sudom vređa svedoka ili oštećenog, pretili mu ili ugrožava njegovu bezbednost, sud će opomenuti ili novčano kazniti. U slučaju nasilja ili ozbiljne pretnje, sud će obavestiti javnog tužioca radi preduzimanja krivičnog gonjenja. U pogledu novčane kazne, shodno će se primeniti odredbe člana 108. ovog zakonika.
- (3) Na predlog istražnog sudije ili predsednika veća, predsednik suda ili javni tužilac može zahtevati da organi unutrašnjih poslova preduzmu posebne mere zaštite svedoka i oštećenog.

Član 109a

- (1) Kada postoje okolnosti koje ukazuju da bi svedoku ili njemu bliskim licima javnim svedočenjem bili ugroženi život, telo, zdravlje, sloboda ili imovina većeg obima, a naročito kada se radi o krivičnim delima organizovanog kriminala, korupcije i drugim izuzetno teškim krivičnim delima, sud može rešenjem odobriti da se svedoku obezbede mere posebne zaštite (zaštićeni svedok).
- (2) Mere posebne zaštite svedoka obuhvataju ispitivanje svedoka pod uslovima i na način koji obezbeđuju da se ne otkrije njegova istovetnost i mere fizičkog obezbeđenja svedoka u toku postupka.

Član 109b

- (1) Rešenje o merama posebne zaštite svedoka sud može doneti po službenoj dužnosti ili na zahtev stranaka ili samog svedoka.
- (2) Zahtev iz stava 1. ovog člana sadrži: podatke o krivičnom delu o kome se svedok ispituje, lične podatke o svedoku, činjenice i dokaze koji ukazuju da u slučaju javnog svedočenja postoji ozbiljna i stvarna opasnost za život, telo, zdravlje, slobodu ili imovinu većeg obima svedoka ili njemu bliskih lica i opis okolnosti na koje se svedočenje odnosi.
- (3) Zahtev se podnosi u zapečaćenom omotu na kome je naznačeno „zaštita svedoka - službena tajna” i predaje se u toku istrage istražnom sudiji, a nakon stupanja optužnice na pravnu snagu predsedniku veća.
- (4) Ako svedok prilikom ispitivanja kod istražnog sudije uskrati podatke o sebi, odgovor na pojedina pitanja ili svedočenje u celini, uz obrazloženje da postoje okolnosti iz člana 109a stav 1. ovog zakonika, smatraće se da je podneo zahtev da mu se obezbede mere posebne zaštite, nakon čega će ga istražni sudija, ako oceni da je opasnost osnovana, pozvati da u roku od tri dana postupi u skladu sa odredbama st. 2. i 3. ovog člana. Ako istražni sudija oceni da je uskraćivanje podataka, odgovora ili svedočenja očigledno neosnovano, ili svedok u ostavljenom roku ne postupi u skladu sa odredbama st. 2. i 3. ovog člana, primeniće odredbe člana 108. stav 2. ovog zakonika.

Član 109v

- (1) Rešenje o merama posebne zaštite svedoka donosi u toku istrage istražni sudija, a nakon stupanja optužnice na pravnu snagu pretresno veće ako je u zasedanju, odnosno veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika ako pretresno veće nije u zasedanju. Pretresno veće prilikom odlučivanja o merama posebne zaštite svedoka isključuje javnost (član 292. i član 293. stav 1), bez izuzetaka propisanih u članu 293. stav 2 ovog zakonika.
- (2) Ako se istražni sudija ne saglasi sa zahtevom iz člana 109b ovog zakonika zatražiće da o zahtevu odluči veće (član 24. stav 6). Veće je dužno da odluku donese u roku od tri dana od prijema spisa.
- (3) Ako istražni sudija ili pretresno veće prihvati zahtev iz člana 109b ovog zakonika, doneće rešenje koje sadrži: šifru koja će zamenjivati ime svedoka, naredbu za brisanje iz spisa imena i drugih podataka pomoću kojih se može utvrditi istovetnost svedoka, način na koji će se ispitivanje sprovesti i mere koje je potrebno preduzeti da bi se sprečilo otkrivanje istovetnosti, prebivališta i mesta boravka svedoka ili njemu bliskih lica.

(4) Protiv rešenja iz stava 3. ovog člana stranke i svedok mogu izjaviti žalbu. O žalbi u istrazi odlučuje veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika, a nakon stupanja optužnice na pravnu snagu drugostepeni sud. Odluku o žalbi veće je dužno da donese u roku od tri dana, a drugostepeni sud u roku od osam dana od prijema spisa.

Član 109g

(1) Kad rešenje o merama posebne zaštite svedoka postane pravnosnažno, sud će posebnom naredbom, koja predstavlja službenu tajnu, na poverljiv način obavestiti stranke i svedoka o danu, satu i mestu ispitivanja svedoka.

(2) Pre početka ispitivanja svedok se obaveštava da će biti ispitan pod merama posebne zaštite, koje su to mere i da se njegova istovetnost neće nikome otkriti osim sudijama koje odlučuju o predmetu, a mesec dana pre početka glavnog pretresa strankama i braniocu.

(3) Ispitivanje zaštićenog svedoka može se obaviti na jedan ili više sledećih načina: isključenjem javnosti sa glavnog pretresa, prikrivanjem izgleda svedoka i svedočenjem iz posebne prostorije uz promenu glasa i lika svedoka posredstvom tehničkih uređaja za prenos zvuka i slike.

(4) Podatke o istovetnosti svedoka i njemu bliskih lica i o drugim okolnostima koje mogu dovesti do otkrivanja njihove istovetnosti, istražni sudija, odnosno veće iz člana 109v ovog zakonika, zatvoriće u poseban omot, zapečatiti i predati na čuvanje jedinici za zaštitu svedoka. Zapečaćeni omot može otvarati samo drugostepeno veće koje odlučuje o žalbi protiv presude. Na omotu će se naznačiti dan i čas otvaranja i imena članova veća koji su upoznati sa sadržajem podataka, nakon čega će se omot ponovo zapečatiti i vratiti jedinici za zaštitu svedoka.

Član 109d

Presuda se ne može zasnivati samo na izjavi zaštićenog svedoka.

Član 109d

Sud je dužan da sva lica koja prisustvuju ispitivanju zaštićenog svedoka upozori da podatke o njemu ili bliskim licima, njihovom prebivalištu, boravištu, premeštanju, dovođenju, čuvanju, mestu i načinu ispitivanja zaštićenog svedoka, čuvaju kao tajnu i da njihovo odavanje predstavlja krivično delo.

6. Uviđaj

Član 110.

Uviđaj preduzima sud kad je za utvrđivanje ili razjašnjenje kakve važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Član 111.

(1) Radi proveravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjene stvari, organ koji vodi postupak može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se obavlja tako što će se ponoviti radnje ili situacije u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao. Ako su u iskazima pojedinih svedoka ili okrivljenih radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, po pravilu, posebno izvršiti sa svakim od njih.

- (2) Rekonstrukcija se ne sme obaviti na način kojim se vređa javni red i moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.
- (3) Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovo izvesti pojedini dokazi.

Član 112.

- (1) Organ koji obavlja uviđaj ili rekonstrukciju može zatražiti pomoć stručnog lica kriminalističko-tehničke, saobraćajne ili druge struke, koje će, po potrebi, preduzeti i pronalaženje, obezbeđivanje ili opisivanje tragova, izvršiti potrebna merenja i snimanja, sačiniti skice ili prikupiti druge podatke.
- (2) Na uviđaj ili rekonstrukciju može se pozvati i veštak ako bi njegovo prisustvo bilo od koristi za davanje nalaza i mišljenja.

7. Veštačenje

Član 113.

Veštačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje od lica koje raspolaze potrebnim stručnim znanjem.

Član 114.

- (1) Veštačenje određuje pismenom naredbom organ koji vodi postupak. U naredbi će se navesti u pogledu kojih činjenica se obavlja veštačenje i kome se poverava. Naredba se dostavlja i strankama.
- (2) Ako za određenu vrstu veštačenja postoji stručna ustanova, ili se veštačenje može obaviti u okviru državnog organa, takva veštačenja, a naročito složenija, poveravaće se, po pravilu takvoj ustanovi, odnosno organu. Ustanova, odnosno organ određuje jednog ili više stručnjaka koji će izvršiti veštačenje.
- (3) Kad veštaka određuje organ koji vodi postupak, taj organ će, po pravilu, odrediti jednog veštaka, a ako je veštačenje složeno - dva ili više veštaka.
- (4) Ako za koju vrstu veštačenja postoje kod suda stalno određeni veštaci, drugi veštaci se mogu odrediti samo ako postoji opasnost od odlaganja, ili ako su stalni veštaci sprečeni, ili ako to zahtevaju druge okolnosti.

Član 115.

- (1) Lice koje se poziva kao veštak dužno je da se odazove pozivu i da da svoj nalaz i mišljenje u roku određenom u naredbi. Rok određen naredbom, iz opravdanih razloga, na zahtev veštaka, može se produžiti.
- (2) Ako veštak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili ako odbije da veštači, ili ako ne da nalaz i mišljenje u roku iz naredbe, može da se kazni novčano do 100.000 dinara, a stručna ustanova do 500.000 dinara. U slučaju neopravdanog izostanka, veštak može i prinudno da se dovede.
- (3) O žalbi protiv rešenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje veće (član 24. stav 6).

Član 116.

- (1) Za veštaka se ne može odrediti lice koje ne može biti ispitano kao svedok (član 97) ili lice koje je oslobođeno od dužnosti svedočenja (član 98), kao ni lice prema kome je krivično delo učinjeno, a ako je određeno, na njegovom nalazu i mišljenju ne može se zasnivati sudska odluka.
- (2) Razlog za izuzeće veštaka (član 45) postoji i u pogledu lica koje je zaposleno kod oštećenog ili okrivljenog ili je, zajedno sa njima ili nekim od njih, zaposleno kod drugog poslodavca.
- (3) Za veštaka se, po pravilu, neće odrediti lice koje je ispitano kao svedok.
- (4) Kad je dozvoljena posebna žalba protiv rešenja kojim se odbija zahtev za izuzeće veštaka (član 43. stav 4), žalba odlaže izvršenje veštačenja, ukoliko ne postoji opasnost od odlaganja.

Član 117.

- (1) Pre početka veštačenja, pozvaće se veštak da predmet veštačenja brižljivo razmotri, da tačno navede sve što zapazi i nađe i da svoje mišljenje iznese nepristrasno i u skladu sa pravilima nauke ili veštine. On će se posebno upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično delo.
- (2) Od veštaka će se zahtevati da pre veštačenja položi zakletvu. Stalno postavljene zakleti veštak biće pre veštačenja samo opomenut na već položenu zakletvu.
- (3) Pre glavnog pretresa veštak može položiti zakletvu samo pred sudom, ako postoji bojazan da zbog bolesti ili drugih razloga neće moći da dođe na glavni pretres. Razlog zbog koga je tada položena zakletva navešće se u zapisniku.
- (4) Tekst zakletve glasi: "Zaklinjem se da ću veštačiti savesno i nepristrasno, po svom najboljem znanju i da ću tačno i potpuno izneti svoj nalaz i mišljenje."
- (5) Organ pred kojim se vodi postupak rukovodi veštačenjem, pokazuje veštaku predmete koje će razmotriti, postavlja mu pitanja i po potrebi traži objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.
- (6) Veštaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dozvoliti i da razmatra spise. Veštak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja. Ako prisustvuje uviđaju, rekonstrukciji ili drugoj istražnoj radnji, veštak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se licu koje se saslušava, odnosno ispituje postave pojedina pitanja.

Član 118.

- (1) Veštak pregleda predmete veštačenja u prisustvu organa koji vodi postupak i zapisničara, osim ako su za veštačenje potrebna dugotrajna ispitivanja ili ako se ispitivanja obavljaju u ustanovama, odnosno u državnom organu ili ako to traže obziri morala.
- (2) Ako je za svrhe veštačenja potrebno da se analizira neka materija, veštaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo deo te materije, a ostatak će se u potrebnoj količini obezbediti za slučaj naknadnih analiza.

Član 119.

Nalaz i mišljenje veštaka unosi se odmah u zapisnik. Veštaku se može odobriti da naknadno podnese pisani nalaz i mišljenje, u roku koji mu odredi organ pred kojim se vodi postupak.

Član 120.

(1) Ako se veštačenje poverava stručnoj ustanovi ili državnom organu, organ koji vodi postupak upozoriće da u davanju nalaza i mišljenja ne može učestvovati lice iz člana 116. ovog zakonika ili lice za koje postoje razlozi za izuzeće od veštačenja predviđeni u ovom zakoniku, kao i na posledice davanja lažnog nalaza i mišljenja.

(2) Stručnoj ustanovi, odnosno državnom organu staviće se na raspolaganje materijal potreban za veštačenje, a ako je potrebno, postupiće se shodno odredbama člana 117. stav 6. ovog zakonika.

(3) Stručna ustanova, odnosno državni organ dostavlja pisani nalaz i mišljenje, potpisan od lica koja su izvršila veštačenje.

(4) Stranke mogu od starešine stručne ustanove, odnosno državnog organa zahtevati da im saopšti imena stručnjaka koji će izvršiti veštačenje.

(5) Odredbe člana 117. st. 1. do 5. ovog zakonika ne primenjuju se kad je veštačenje povereno stručnoj ustanovi ili državnom organu. Organ pred kojim se vodi postupak može tražiti od stručne ustanove ili organa objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.

Član 121.

(1) U zapisniku o veštačenju ili u pisanom nalazu i mišljenju naznačiće se ko je izvršio veštačenje, kao i zanimanje, stručna sprema i specijalnost veštaka.

(2) Po završenom veštačenju, kome nisu prisustvovala, stranke će se obavestiti da je veštačenje obavljeno i da zapisnik o veštačenju, odnosno pisani nalaz i mišljenje mogu razgledati.

Član 122.

Ako se podaci veštaka o njihovom nalazu bitno razilaze ili ako je njihov nalaz nejasan, nepotpun ili u protivrečnosti sam sa sobom ili sa izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem veštaka, obновиće se veštačenje sa drugim veštacima.

Član 123.

Ako u mišljenju veštaka ima protivrečnosti ili nedostataka ili se pojavi osnovana sumnja u tačnost datog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem veštaka, zatražiće se mišljenje drugih veštaka.

Član 124.

(1) Pregled i obdukcija leša preduzeće se uvek kad o nekom smrtnom slučaju postoji sumnja ili je očigledno da je smrt prouzrokovana krivičnim delom ili je u vezi sa izvršenjem krivičnog dela. Ako je leš već zakopan, odrediće se ekshumacija u cilju njegovog pregleda i obdukcije.

(2) Pri obdukciji leša preduzeće se potrebne mere da se ustanovi identitet leša i u tom cilju posebno će se opisati podaci o spoljnim i unutrašnjim telesnim osobinama leša.

Član 125.

(1) Kada se veštači van stručne ustanove, leš će pregledati i obducirati jedan, a prema potrebi dva ili više lekara, koji, po pravilu, treba da budu sudsko-medicinske struke. Istražni sudija rukovodi tim veštačenjem i u zapisnik unosi nalaz i mišljenje veštaka.

(2) Za veštaka se ne može odrediti lekar koji je lečio umrlog. Prilikom obdukcije leša, a radi davanja razjašnjenja o toku i okolnostima bolesti, lekar koji je lečio umrlog može se ispitati kao svedok.

Član 126.

- (1) U svom mišljenju veštaci će naročito navesti koji je neposredni uzrok smrti, šta je taj uzrok izazvalo i kad je smrt nastupila.
- (2) Ako je na lešu nađena kakva povreda, utvrdiće se da li je tu povredu naneo ko drugi, i ako jeste, onda čime, na koji način, koliko vremena pre nego što je smrt nastupila i da li je ona prouzrokovala smrt. Ako je na lešu nađeno više povreda, utvrdiće se da li je svaka povreda naneta istim sredstvom i koja je povreda prouzrokovala smrt, a ako je više povreda smrtonosnih, koja je od njih ili koje su svojim skupnim delovanjem bile uzrok smrti.
- (3) U slučaju iz stava 2. ovog člana naročito će se utvrditi da li je smrt prouzrokovana samom vrstom i opštom prirodom povrede ili zbog ličnog svojstva, ili naročitog stanja organizma povređenog, ili zbog slučajnih okolnosti ili okolnosti pod kojima je povreda naneta. Pored toga, utvrdiće se da li bi blagovremeno pružena pomoć mogla otkloniti smrt.
- (4) Veštak je dužan da obrati pažnju na nađeni biološki materijal (krv, pljuvačka, sperma, urin i dr.) i da ga opiše i sačuva za biološko veštačenje ako ono bude određeno.

Član 127.

- (1) Pri pregledu i obdukciji začetka, treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za vanmaterični život i uzrok izumiranja.
- (2) Pri pregledu i obdukciji leša novorođenčeta, utvrdiće se posebno da li je rođeno živo ili mrtvo, da li je bilo sposobno za život, koliko je dugo živelo, kao i vreme i uzrok smrti.

Član 128.

- (1) Ako postoji sumnja da je smrt nasupila trovanjem, uputiće se sumnjive materije koje su nađene u lešu ili na drugom mestu na veštačenje ustanovi koja vrši toksikološka ispitivanja.
- (2) Pri pregledu sumnjivih materija, veštak će posebno utvrditi vrstu, količinu i dejstvo nađenog otrova, a ako se radi o pregledu materija uzetih iz leša, po mogućnosti i količinu upotrebljenog otrova.

Član 129.

- (1) Telesne povrede veštače se, po pravilu, pregledom povređenog, a ako to nije moguće ili nije potrebno - na osnovu medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.
- (2) Pošto tačno opiše povrede, veštak će dati mišljenje, naročito o vrsti i težini svake pojedine povrede i njihovom ukupnom dejstvu, s obzirom na njihovu prirodu ili posebne okolnosti slučaja, kakvo dejstvo te povrede obično proizvode, a kakvo su u konkretnom slučaju proizvele, čime su povrede nanete i na koji način.
- (3) Prilikom veštačenja, veštak je dužan da postupi u smislu odredbe člana 126. stav 4. ovog zakona.

Član 130.

- (1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena uračunljivost okrivljenog usled duševne bolesti, zaostalog duševnog razvoja ili druge duševne poremećenosti, odrediće se veštačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenog.
- (2) Ako je prema mišljenju veštaka potrebno duže posmatranje, okrivljeni će se poslati na posmatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Rešenje o tome donosi istražni sudija, sudija pojedinac ili veće. Posmatranje se može produžiti preko dva

meseca samo na obrazloženi predlog upravnika zdravstvene ustanove, po prethodno pribavljenom mišljenju veštaka, ali ne može ni u kom slučaju trajati duže od šest meseci.

(3) Ako veštaci ustanove da je duševno stanje okrivljenog poremećeno, određiće prirodu, vrstu, stepen i trajnost poremećenosti i dati svoje mišljenje o tome kakav je uticaj takvo duševno stanje imalo i kakav još ima na shvatanje i postupke okrivljenog, kao i da li je i u kojoj meri poremećaj duševnog stanja postojao u vreme izvršenja krivičnog dela.

(4) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje okrivljeni koji se nalazi u pritvoru, istražni sudija, sudija pojedinac ili predsednik veća će obavestiti tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen pritvor, da bi se preduzele mere potrebne za obezbeđenje svrhe pritvora.

(5) Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunaće se okrivljenom u pritvor, odnosno u kaznu ako bude izrečena.

Član 131.

(1) Telesni pregled osumnjičenog ili okrivljenog preduzeće se i bez njegovog pristanka ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za krivični postupak. Telesni pregled drugih lica može se bez njihovog pristanka preduzeti samo onda ako se mora utvrditi da li se na njihovom telu nalazi određen trag ili posledica krivičnog dela.

(2) Uzimanju uzorka krvi i preduzimanju drugih medicinskih radnji koje su po pravilu medicinske nauke neophodne radi analize i utvrđivanja drugih činjenica važnih za krivični postupak, može se pristupiti i bez pristanka lica koje se pregleda, izuzev ako bi zbog toga nastupila kakva šteta po njegovo zdravlje.

(3) Radnje iz st. 1. i 2. ovog člana preduzeće se samo po naredbi nadležnog suda, osim u slučaju iz člana 238. stav 3. ovog zakonika.

(4) Nije dozvoljeno da se prema osumnjičenom, okrivljenom ili svedoku primene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se uticalo na njihovu svest i volju pri davanju iskaza.

Član 132.

(1) Kad je potrebno veštačenje poslovnih knjiga, organ pred kojim se vodi postupak dužan je veštacima naznačiti u kom pravcu i u kom obimu treba obaviti veštačenje i koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.

(2) Ako je za veštačenje poslovnih knjiga preduzeća, drugog pravnog lica ili preduzetnika nužno da se prethodno sredi njihovo knjigovodstvo, troškovi sređivanja knjigovodstva padaju na teret imaoca poslovnih knjiga.

(3) Rešenje o sređivanju knjigovodstva donosi organ koji vodi postupak, na osnovu obrazloženog pisanog izveštaja veštaka kojima je naloženo veštačenje poslovnih knjiga. U rešenju će se naznačiti i iznos koji je preduzeće, drugo pravno lice ili preduzetnik dužno da položi sudu kao predujam za troškove sređivanja njegovog knjigovodstva. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

(4) Nakon sređivanja knjigovodstva, organ koji vodi krivični postupak donosi, na osnovu izveštaja veštaka, rešenje kojim utvrđuje visinu troškova nastalih usled sređivanja knjigovodstva i određuje da taj iznos snosi lice čije je knjigovodstvo bilo predmet sređivanja. To lice može da se žali u pogledu osnovanosti odluke o naknadi troškova i visine troškova. O žalbi rešava veće prvostepenog suda (član 24. stav 6).

(5) Ukoliko troškovi i nagrada nisu bili predumljeni, oni će biti naplaćeni u korist organa koji ih je unapred isplatio veštacima.

Član 132a

(1) Fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci radnji sprovedenih u skladu sa ovim zakonikom, mogu da se koriste kao dokaz i na njima se može zasnivati odluka suda.

(2) Kada se zvučni snimci koriste kao dokaz u krivičnom postupku, oni moraju biti prepisani i uneseni u spise krivičnog predmeta.

- (3) Fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci koji ne spadaju u stav 1. ovog člana, mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku, ako je utvrđena njihova autentičnost i isključena mogućnost fotomontaže ili videomontaže i drugih oblika falsifikovanja fotografija i snimaka i ako su fotografija, odnosno snimak napravljeni uz prećutnu ili izričitu saglasnost osumnjičenog, odnosno okrivljenog, kada se on ili njegov glas, nalaze na fotografiji, odnosno snimku.
- (4) Fotografije, zvučni, odnosno zvučni i video snimci sa čijim se pravljenjem nije saglasio osumnjičeni, odnosno okrivljeni, ako se on ili njegov glas nalaze na fotografiji, odnosno snimku, mogu da se koriste kao dokaz u krivičnom postupku, ako se na fotografiji, zvučnom, odnosno zvučnom i video snimku istovremeno nalazi i neko drugo lice, odnosno njegov glas, koje se prećutno ili izričito saglasilo sa pravljenjem fotografije ili zvučnog, odnosno zvučnog i video snimka.
- (5) Ako se na fotografiji, zvučnom, odnosno zvučnom i video snimku nalaze samo određeni predmeti ili događaji ili lica koja nemaju svojstvo osumnjičenog ili okrivljenog, fotografija, zvučni, odnosno zvučni i video snimak se mogu koristiti kao dokaz, pod uslovom da nisu nastali izvršenjem krivičnog dela.
- (6) Fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci koji su napravljeni bez prećutne ili izričite saglasnosti osumnjičenog ili okrivljenog koji se na njima nalaze, ili čiji je glas snimljen, mogu da se koriste kao dokaz u krivičnom postupku, ako su fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci nastali kao vid opštih bezbednosnih mera koje se preduzimaju na javnim površinama - ulicama, trgovima, parkiralištima, dvorištima škola i ustanova i drugim sličnim javnim površinama, odnosno u javnim objektima i prostorijama - zgradama državnih organa, ustanovama, bolnicama, školama, aerodromima, autobuskim i železničkim stanicama, sportskim stadionima i halama i drugim takvim javnim prostorijama i sa njima povezanim otvorenim površinama, kao i u radnjama, prodavnicama, bankama, menjačnicama, objektima za poslovne namene i drugim sličnim objektima u kojima se snimanje redovno obavlja iz bezbednosnih razloga.
- (7) Fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci koji su napravljeni bez prećutne ili izričite saglasnosti osumnjičenog ili okrivljenog koji se na njima nalaze, ili čiji je glas snimljen, mogu da se koriste kao dokaz u krivičnom postupku, ako su fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci nastali kao vid bezbednosnih mera preduzetih od strane držaoca stana i drugih prostorija, odnosno od strane drugog lica po nalogu držaoca stana i drugih prostorija, što se odnosi i na dvorišne i druge slične otvorene prostore.
- (8) Kada su fotografije ili zvučni, odnosno zvučni i video snimci nastali u skladu sa stavom 1. i st. 3. do 7. ovog člana, kao dokaz u krivičnom postupku može da se koristi i određeni deo fotografije ili snimka, izdvojen primenom odgovarajućih tehničkih sredstava, kao i fotografija napravljena kao izvod iz video snimka.
- (9) Kada su fotografije ili video, odnosno zvučni i video snimci nastali u skladu sa stavom 1. i st. 3. do 7. ovog člana, kao dokaz u krivičnom postupku može da se koristi i crtež ili skica napravljeni na osnovu fotografije ili video snimka, pod uslovom da su napravljeni radi pojašnjenja detalja fotografije ili snimka i da su fotografija, odnosno snimak sadržani u dokaznom materijalu.

Glava VIII

MERE ZA OBEZBEĐENJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG I ZA NESMETANO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA

1. Zajedničke odredbe

Član 133.

- (1) Mere koje se mogu preduzeti prema okrivljenom za obezbeđenje njegovog prisustva i za nesmetano vođenje krivičnog postupka jesu poziv, dovođenje, zabrana napuštanja boravišta, jemstvo i pritvor.
- (2) Nadležan sud će se pridržavati uslova određenih za primenu pojedinih mera, vodeći računa da se ne primenjuje teža mera ako se ista svrha može postići blažom merom.
- (3) Ove mere ukinuće se i po službenoj dužnosti kad prestanu razlozi zbog kojih su preduzete, odnosno zameniće se drugom blažom merom kad za to nastupe uslovi.
- (4) Odredbe čl. 134, 135. i člana 136. stav 9. primenjuju se shodno i na osumnjičenog.

2. Poziv

Član 134.

- (1) Prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku obezbeđuje se njegovim pozivanjem. Poziv okrivljenom upućuje sud.
- (2) Okrivljeni se poziva dostavljanjem zatvorenog pismenog poziva koji sadrži: naziv suda koji poziva, ime i prezime okrivljenog, zakonski naziv krivičnog dela koje mu se stavlja na teret, mesto gde okrivljeni ima da dođe, dan i čas kad treba da dođe, naznačenje da se poziva u svojstvu okrivljenog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prinudno doveden, službeni pečat i ime i prezime sudije koji poziva.
- (3) Kad se okrivljeni prvi put poziva, poučice se u pozivu o pravu da uzme branioca i da branilac može prisustvovati njegovom saslušanju.
- (4) Okrivljeni je dužan da odmah obavesti sud o promeni adrese i o nameri da promeni boravište. O tome će se okrivljeni poučiti prilikom prvog saslušanja, odnosno dostavljanja optužnice bez sprovođenja istrage (član 244. stav 6), optužnog predloga ili privatne tužbe, uz predočavanje posledica određenih ovim zakonikom.
- (5) Ako okrivljeni nije u stanju da se odazove pozivu usled bolesti ili druge neotklonjive smetnje, saslušaće se u mestu gde se nalazi ili će se obezbediti njegov prevoz do sudske zgrade ili drugog mesta gde se radnja preduzima.

3. Dovođenje

Član 135.

- (1) Naredbu da se okrivljeni dovede može izdati sud ako je doneto rešenje o pritvoru ili ako uredno pozvani okrivljeni ne dođe a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva a iz okolnosti očigledno proizlazi da okrivljeni izbegava prijem poziva.
- (2) Naredbu za dovođenje izvršavaju organi unutrašnjih poslova.
- (3) Naredba za dovođenje izdaje se pismeno. Naredba treba da sadrži: ime i prezime okrivljenog koji se ima dovesti, mesto i godinu rođenja, zakonski naziv krivičnog dela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredbe krivičnog zakona, razlog zbog koga se naređuje dovođenje, službeni pečat i potpis sudije koji naređuje dovođenje.
- (4) Lice kome je povereno izvršenje naredbe predaje naredbu okrivljenom i poziva ga da s njim pođe. Ako okrivljeni to odbije, dovešće ga prinudno.
- (5) Naredbu za dovođenje protiv vojnih lica, pripadnika policije ili straže ustanove u kojoj su smeštena lica lišena slobode izvršava njihova komanda, odnosno ustanova.

4. Zabrana napuštanja stana ili mesta boravišta

Član 136.

- (1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi okrivljeni mogao pobeći, sakriti se, otići u nepoznato mesto ili u inostranstvo, sud mu može obrazloženim rešenjem zabraniti da bez odobrenja napusti svoj stan ili mesto boravišta.
- (2) Uz meru iz stava 1. ovog člana, okrivljenom može biti zabranjeno posećivanje određenih mesta ili sastajanje sa određenim licima ili prilaženje određenim licima, ili naloženo da se povremeno javlja određenom državnom organu, ili privremeno oduzeta putna isprava ili vozačka dozvola.

- (3) Merama iz st. 1. i 2. ovog člana ne može se ograničiti pravo okrivljenog da živi u svom stanu, da se nesmeteno viđa sa članovima porodice, bliskim srodnicima, osim ako ta lica nisu obuhvaćena merom iz stava 2. ovog člana i svojim braniocem .
- (4) Okrivljeni će se u rešenju o izricanju mera iz st. 1. i 2. ovog člana upozoriti da se protiv njega može odrediti pritvor ako prekrši izrečene zabrane.
- (5) Sud može odrediti da se okrivljenom koji ima neodložnu potrebu da putuje u inostranstvo vrati putna isprava, ukoliko postavi punomoćnika za prijem pošte u Republici Srbiji i obeća da će se na svaki poziv suda odazvati i položiti jemstvo.
- (6) U toku istrage mere iz st. 1. i 2. ovog člana određuje i ukida istražni sudija, a posle podignute optužnice, predsednik veća ili veće. Ako meru nije predložio javni tužilac, a postupak se vodi za krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti, pre donošenja rešenja kojim se mera nalaže ili ukida, sud će zatražiti mišljenje javnog tužioca.
- (7) Mere iz st. 1. i 2. ovog člana mogu trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravnosnažnosti presude. Istražni sudija, predsednik veća ili veće dužno je da svaka dva meseca ispita da li je primenjena mera još potrebna.
- (8) Protiv rešenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mere iz st. 1. i 2. ovog člana stranke mogu izjaviti žalbu, a javni tužilac i protiv rešenja kojim je njegov predlog za primenu mere odbijen. O žalbi odlučuje veće (član 24. stav 6) u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.
- (9) Privremeno oduzimanje vozačke dozvole može se odrediti i kao samostalna mera ako se postupak vodi zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti saobraćaja koje je prouzrokovalo teške posledice ili je izvršeno sa umišljajem. Odredbe st. 5. do 8. ovog člana primenjuju se i u ovom slučaju. Vreme za koje je vozačka dozvola oduzeta osumnjičenom ili okrivljenom koji je na slobodi uračunaće se u izrečenu kaznu oduzimanja vozačke dozvole ili meru bezbednosti zabrane upravljanja motornim vozilom.
- (10) Sud može naložiti da se prema okrivljenom kome je određena jedna ili više mera iz st. 1. i 2. ovog člana, primeni elektronski nadzor radi kontrolisanja poštovanja ograničenja koja su okrivljenom određena, pod uslovom da to neće škoditi zdravlju okrivljenog. Uređaj za lociranje okrivljenog (odašiljač), na zglobov ruke ili noge okrivljenog, odnosno na drugi način, pričvršćuje stručno lice, koje pri tom okrivljenom daje detaljna uputstva o načinu rada uređaja. Stručno lice rukuje i uređajem kojim se daljinski prati kretanje okrivljenog i njegov položaj u prostoru (prijemnik). Elektronski nadzor obavlja organ unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativna agencija ili drugi državni organ.
- (11) Mere iz st. 2. i 10. ovog člana mogu se odrediti i kao samostalne mere, ako su potrebne u cilju zaštite oštećenog ili svedoka, sprečavanja da okrivljeni utiče na saučesnike ili prikrivače, ili ako postoji opasnost da okrivljeni dovrši započeto krivično delo, ponovi krivično delo, odnosno učini krivično delo kojim preti.

5. Jemstvo

Član 137.

Okrivljeni koji treba da bude stavljen u pritvor i okrivljeni koji je već stavljen u pritvor samo zbog postojanja okolnosti koje ukazuju da će pobeći ili iz razloga propisanih u članu 142. stav 1. tačka 4) ovog zakonika može se ostaviti na slobodi, odnosno može se pustiti na slobodu ako on lično ili ko drugi za njega pruži jemstvo da do kraja krivičnog postupka neće pobeći, a sam okrivljeni obećapred sudom koji odlučuje o jemstvu da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište.

(2) Jemstvo se može odrediti i kao mera obezbeđenja poštovanja ograničenja iz člana 136 st. 2. i 10. ovog zakonika.

Član 138.

(1) Jemstvo uvek glasi na novčani iznos koji sud određuje s obzirom na težinu krivičnog dela, lične i porodične prilike okrivljenog i imovno stanje lica koje daje jemstvo.

(2) Jemstvo se sastoji u polaganju gotovog novca, hartija od vrednosti, dragocenosti ili drugih pokretnih stvari veće vrednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati, ili u stavljanju hipoteke za iznos jemstva na nepokretna dobra lica koje daje jemstvo, ili u ličnoj obavezi jednog ili više građana da će u slučaju bekstva okrivljenog platiti utvrđeni iznos jemstva.

(3) Ako okrivljeni pobjegne, rešenjem će se odrediti da vrednost data kao jemstvo pripadne pravosudnom budžetu.

Član 139.

- (1) Okrivljeni za koga je položeno jemstvo zbog opasnosti od bekstva, staviće se u pritvor ako na uredan poziv ne dođe a izostanak ne opravda, ili ako se protiv njega, pošto je ostavljen na slobodi, pojavi koji drugi zakonski osnov za pritvor.
- (2) Okrivljeni za koga je položeno jemstvo zbog razloga za pritvor propisanih u članu 142. stav 1. tačka 4) ovog zakonika, staviće se u pritvor ako na prvi naredni uredni poziv na glavni pretres ne dođe, a izostanak ne opravda.
- (3) U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, jemstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocenosti, hartije od vrednosti ili druge pokretne stvari vraćaju se, a hipoteka se skida. Na isti način će se postupiti i kad se krivični postupak pravnosnažno dovrši rešenjem o obustavi postupka ili presudom.
- (4) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jemstvo se ukida tek kad osuđeni počne da izdržava kaznu.

Član 140.

- (1) Rešenje o jemstvu pre i u toku istrage donosi istražni sudija. Posle podignute optužnice, rešenje o jemstvu donosi predsednik veća, a na glavnom pretresu veće.
- (2) Rešenje kojim se određuje jemstvo i rešenje kojim se jemstvo ukida donosi se po pribavljenom mišljenju javnog tužioca, ako se postupak vodi po njegovom zahtevu.

6. Pritvor član

141.

- (1) Pritvor se može odrediti samo odlukom suda pod uslovima propisanim u ovom zakoniku, ako je pritvaranje neophodno radi vođenja krivičnog postupka i ako se ista svrha ne može ostvariti drugom merom.
- (2) Dužnost je svih organa koji učestvuju u krivičnom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da trajanje pritvora svedu na najkraće neophodno vreme i da postupaju sa naročitom hitnošću ako se okrivljeni nalazi u pritvoru.
- (3) U toku celog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je bio određen.

Član 142.

- (1) Pritvor se može odrediti protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično delo ako:
 - 1) se krije ili ako se ne može utvrditi njegova istovetnost, ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bekstva;
 - 2) postoje okolnosti koje ukazuju da će uništiti, sakriti, izmeniti ili falsifikovati dokaze ili tragove krivičnog dela ili ako osobite okolnosti ukazuju da će ometati postupak uticanjem na svedoke, veštake, saučesnike ili prikrivače;
 - 3) osobite okolnosti ukazuju da će ponoviti krivično delo, ili dovršiti pokušano krivično delo, ili da će učiniti krivično delo kojim preti;
 - 4) u svojstvu optuženog koji je jednom uredno pozvan, očigledno izbegava da dođe na glavni pretres;
 - 5) je za krivično delo koje mu se stavlja na teret propisana kazna zatvora preko deset godina, odnosno preko pet godina za krivično delo sa elementom nasilja i ako je to opravdano zbog posebno teških okolnosti krivičnog dela;

6) presudom prvostepenog suda licu izrečena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna i ako je to opravdano zbog posebno teških okolnosti krivičnog dela.

(2) U slučaju iz tačke 1) stav 1. ovog člana, pritvor koji je određen samo zbog toga što se ne može utvrditi istovetnost lica, traje dok se istovetnost ne utvrdi. U slučaju iz tačke 2) stav 1. ovog člana, pritvor će se ukinuti čim se obezbede dokazi zbog kojih je određen. Pritvor koji je određen na osnovu tačke 4) stav 1. ovog člana može trajati do objavljivanja presude.

Član 142a

- (1) Odluku o određivanju pritvora istražni sudija ili veće donosi po saslušanju okrivljenog. Odluka o produženju ili ukidanju pritvora donosi se u sednici veća, izuzev u slučaju iz člana 145. ovog zakonika.
- (2) Saslušanju iz stava 1. ovog člana mogu da prisustvuju javni tužilac i branilac okrivljenog.
- (3) Sud je dužan da na pogodan način obavesti javnog tužioca i branioca okrivljenog o vremenu i mestu saslušanja iz stava 1. ovog člana. Saslušanje se može obaviti i u odsustvu obaveštenih lica.
- (4) O saslušanju ili sednici veća na kojoj se odlučuje o pritvoru vodi se poseban zapisnik koji se prilaže spisima.
- (5) Izuzetno od stava 1. ovog člana odluka o određivanju pritvora se može doneti bez saslušanja okrivljenog ako poziv za saslušanje nije mogao da mu bude uručen zbog nedostupnosti ili neprijavlivanja promene adrese ili ako postoji opasnost od odlaganja.

Član 143.

- (1) Pritvor se određuje rešenjem nadležnog suda.
- (2) Rešenje o određivanju pritvora sadrži: ime i prezime lica koje se pritvara, krivično delo za koje se ono okrivljuje, zakonski osnov za pritvor, vreme na koje je određen pritvor, vreme lišenja slobode, pouku o pravu na žalbu, obrazloženje osnova i razloga za određivanje pritvora, službeni pečat i potpis sudije koji određuje pritvor.
- (3) Rešenje o pritvoru predaje se licu na koje se odnosi u času lišenja slobode, a najdocije u roku od 12 sati od časa lišenja slobode, odnosno privođenja istražnom sudiji. U spisima se mora naznačiti dan i čas lišenja slobode i predaje rešenja.
- (4) Protiv rešenja o pritvoru stranke mogu izjaviti žalbu veću (član 24. stav 6) . Žalba, rešenje o pritvoru i ostali spisi dostavljaju se odmah veću. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.
- (5) Ako se istražni sudija ne složi sa predlogom javnog tužioca o određivanju pritvora, zatražiće da o tome odluči veće (član 24. stav 6). Protiv rešenja veća kojim se određuje pritvor stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje rešenja. U pogledu predaje rešenja i izjave žalbe primenjuju se odredbe st. 3. i 4. ovog člana.
- (6) U slučajevima iz st. 4. i 5. ovog člana veće koje odlučuje o žalbi dužno je da donese i dostavi odluku u roku od 48 sati.
- (7) Ako je rešenje o određivanju pritvora doneto bez saslušanja okrivljenog, sud će u roku od 48 sati od časa lišenja slobode okrivljenog postupiti u skladu sa članom 142a st. 1. do 4. ovog zakonika.

Član 144.

- (1) Na osnovu rešenja istražnog sudije, okrivljeni se može zadržati u pritvoru najviše mesec dana od dana lišenja slobode. Posle tog roka okrivljeni se može zadržati u pritvoru samo na osnovu rešenja o produženju pritvora.
- (2) Pritvor se po odluci veća (član 24. stav 6) može produžiti najviše za dva meseca. Protiv rešenja veća dozvoljena je žalba koja ne zadržava izvršenje rešenja.
- (3) Ako se postupak vodi za krivično delo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina ili teža kazna, veće neposredno višeg suda može, na obrazloženi predlog istražnog sudije ili javnog tužioca, iz važnih razloga produžiti pritvor najviše za još tri meseca. Protiv ovog rešenja dozvoljena je žalba koja ne zadržava izvršenje rešenja.

- (4) Ako se do isteka rokova iz st. 2. i 3. ovog člana ne podigne optužnica, okrivljeni će se pustiti na slobodu.

Član 145.

- (1) U toku istrage, istražni sudija može ukinuti pritvor u saglasnosti sa ovlašćenim tužiocem. Ako između istražnog sudije i ovlašćenog tužioca ne postoji saglasnost, istražni sudija će zatražiti da o tome odluči veće, koje je dužno da odluku donese u roku od 48 sati.
- (2) Ako se pritvor ukida zbog isteka roka trajanja pritvora, odluku o tome donosi istražni sudija.

Član 146.

- (1) Posle predaje optužnice sudu do završetka glavnog pretresa, odluka o određivanju, produženju ili ukidanju pritvora donosi se u skladu sa članom 142a ovog zakonika.
- (2) Veće je dužno da i bez predloga stranaka ispita da li još postoje razlozi za pritvor i da donese rešenje o produženju ili ukidanju pritvora, po isteku svakih trideset dana do stupanja optužnice na pravnu snagu, a po isteku svaka dva meseca nakon stupanja optužnice na pravnu snagu.
- (3) Žalba na rešenje iz st. 1. i 2. ovog člana ne zadržava izvršenje rešenja.
- (4) Protiv rešenja veća kojim se odbija predlog za određivanje ili ukidanje pritvora žalba nije dozvoljena.

Član 147.

- (1) Organ unutrašnjih poslova, odnosno sud je dužan da o lišenju slobode odmah, , obavesti porodicu lica lišenog slobode, ili drugo lice sa kojim ono živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici, osim ako se lice lišeno slobode tome izričito protivi.
- (2) O lišenju slobode advokata, organ unutrašnjih poslova, odnosno sud je dužan da bez odlaganja, obavesti nadležnu advokatsku komoru.
- (3) O lišenju slobode obavestice se nadležni organ socijalnog staranja, ako je potrebno da se preduzmu mere za zbrinjavanje dece i drugih članova porodice o kojima se lice lišeno slobode stara.

7. Postupanje sa pritvorenicima

Član 148.

- (1) U toku pritvora ne sme se vređati ličnost i dostojanstvo pritvorenika.
- (2) Prema pritvoreniku se mogu primenjivati samo ona ograničenja koja su potrebna da se spreče bekstvo, podstrekavanje trećih lica da unište, sakriju, izmene ili falsifikuju dokaze ili tragove krivičnog dela, i neposredni ili posredni kontakti pritvorenika usmereni na uticanje na svedoke, saučesnike i prikrivače.
- (3) U istoj prostoriji ne mogu biti zatvorena lica različitog pola. Po pravilu, u istu prostoriju ne mogu se smeštati lica za koja postoji osnovana sumnja da su učestvovala u izvršenju istog krivičnog dela, ni lica koja su na izdržavanju kazne sa licima u pritvoru. Lica za koja postoji osnovana sumnja da su izvršila krivično delo u povratu neće se, ako je moguće, smeštati u istu prostoriju sa drugim licima lišenim slobode na koja bi mogla štetno uticati.

Član 149.

- (1) Pritvorenik ima pravo na neprekidni noćni odmor svakog dana u trajanju od najmanje osam sati.
- (2) Pritvoreniku će se obezbediti kretanje na slobodnom vazduhu u trajanju od najmanje dva sata dnevno.
- (3) Pritvorenici imaju pravo da nose svoje odelo, da se služe svojom posteljinom i da o svom trošku nabavljaju i koriste hranu, knjige, stručne publikacije, štampu, pribor za pisanje i crtanje i druge stvari koje odgovaraju njihovim redovnim potrebama, osim predmeta podobnih za nanošenje povreda, narušavanje zdravlja ili pripremu bekstva.
- (4) Za vreme trajanja istrage, istražni sudija može pritvoreniku rešenjem privremeno uskratiti ili ograničiti korišćenje štampe, ukoliko bi to bilo od štete za uspešno vođenje postupka. Protiv rešenja istražnog sudije dozvoljena je žalba veću iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.
- (5) Pritvorenik se može obavezati da obavlja radove nužne za održavanje čistoće u prostoriji u kojoj boravi. Ako pritvorenik to zahteva, istražni sudija, odnosno predsednik veća, u sporazumu sa upravom zatvora, može dozvoliti da on radi u krugu zatvora na poslovima koji odgovaraju njegovim psihičkim i fizičkim svojstvima, pod uslovom da to nije štetno za vođenje postupka. Za taj rad pritvoreniku pripada naknada koju određuje upravnik zatvora.

Član 150.

- (1) Po odobrenju istražnog sudije i pod njegovim nadzorom ili nadzorom lica koje on odredi, u granicama kućnog reda, pritvorenika mogu posećivati bliski srodnici, a po njegovom zahtevu - lekar i druga lica. Protiv rešenja istražnog sudije o zabrani pojedinih poseta pritvorenik može izjaviti žalbu koja ne zadržava izvršenje rešenja. Pojedine posete mogu se zabraniti ako bi usled toga mogla da nastane šteta za vođenje postupka.
- (2) Diplomatski i konzularni predstavnici stranih država potpisnica odgovarajućih međunarodnih konvencija imaju pravo da sa znanjem istražnog sudije obilaze i bez nadzora razgovaraju sa pritvorenicima koji su državljani njihove države. O obilasku diplomatskog ili konzularnog predstavnika istražni sudija će obavestiti rukovodioca ustanove u kojoj okrivljeni izdržava pritvor.
- (3) Zaštitnik građana, Komisija Narodne skupštine, u skladu sa zakonom i međunarodna organizacija, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom, ima pravo da nesmetano posećuje pritvorena lica i da sa njima razgovara bez prisustva drugih lica.
- (4) Pritvorenik se može dopisivati s licima van zatvora sa znanjem i pod nadzorom istražnog sudije. Istražni sudija može zabraniti slanje i primanje pisama i drugih pošiljki štetnih za vođenje postupka. Protiv rešenja istražnog sudije pritvorenik može izjaviti žalbu koja ne zadržava izvršenje rešenja.
- (5) Zabrana iz stava 4. ovog člana ne odnosi se na prepisku pritvorenika sa svojim braniocem, osim ako ovim zakonikom nije drugačije propisano, kao i pisma koja pritvorenik šalje međunarodnim sudovima, međunarodnim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava, zaštitniku građana i domaćim organima zakonodavne, sudske i izvršne vlasti, ili ih od njih prima.
- (6) Ne može se zabraniti slanje molbe, pritužbe ili žalbe lica lišenog slobode ili pritvorenog lica. Ovakva pismena šalju se i primaju u zapečaćenoj koverti, koja se zatvara i otvara pred pritvorenikom i to samo u cilju pregleda sadržaja koverta, a ne i sadržaja pismena.
- (7) Posle podignute optužnice, do pravnosnažnosti presude, ovlašćenja iz st. 1, 2. i 4. ovog člana vrši predsednik veća.

Član 151.

- (1) Za disciplinske prestupe pritvorenika istražni sudija, odnosno predsednik veća može izreći disciplinsku kaznu ograničenja poseta. Ovo ograničenje ne odnosi se na opštenje pritvorenika s braniocem. Pritvorenik ne može biti kažnjen pre nego što bude obavешten o disciplinskom prestupu koji mu se stavlja na teret, pre nego što mu je pružena prilika da iznese svoju odbranu i pre nego što je sud svestrano ispitao slučaj.
- (2) Protiv rešenja o kazni izrečenoj po stavu 1. ovog člana dozvoljena je žalba veću (član 24. stav 6) nadležnog suda u roku od 24 sata od časa prijema rešenja. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja. Veće će odlučiti o žalbi u roku od osam dana od prijema žalbe.

Član 152.

- (1) Nadzor nad pritvorenici vrši predsjednik suda koji je na to ovlašten.
- (2) Predsjednik suda ili sudija koga on odredi dužan je najmanje jedanput nedeljno da obiđe pritvorenike i da se, ako nađe za potrebno, i bez prisustva nadzornika i stražara obavesti kako se pritvorenici hrane, kako se snabdevaju drugim potrebama i kako se sa njima postupa. Predsjednik, odnosno sudija koga on odredi dužan je da o nepravilnostima uočenim prilikom obilaska zatvora bez odlaganja obavesti ministarstvo nadležno za pravosuđe, koje je dužno da u roku od 15 dana od dana prijema obavesti predsjednika suda, odnosno sudiju o merama preduzetim za njihovo otklanjanje. Određeni sudija ne može biti istražni sudija.
- (3) Predsjednik suda i istražni sudija mogu u svako doba da obilaze sve pritvorenike, da s njima razgovaraju i da od njih primaju pritužbe.

Član 153.

Potpuniji propis o izdržavanju pritvora, u skladu sa odredbama ovog zakonika, doneće ministar pravde.

Glava IX

DONOŠENJE I SAOPŠTAVANJE ODLUKA

Član 154.

- (1) U krivičnom postupku odluke se donose u obliku presude, rešenja i naredbe.
- (2) Presudu donosi samo sud, a rešenja i naredbe donose i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku.

Član 155.

- (1) Odluke veća donose se posle usmenog većanja i glasanja. Odluka je donesena kad je za nju glasala većina članova veća.
- (2) Predsjednik veća rukovodi većanjem i glasanjem, stara se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre i glasa poslednji.
- (3) Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasa glasovi podele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, pitanja će se razdvojiti i glasanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se doneti tako što će se glasovi koji su najnepovoljniji za okrivljenog pribrojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.
- (4) Članovi veća ne mogu odbiti da glasaju o pitanjima koja postavi predsjednik veća, ali član veća koji je glasao da se optuženi oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini nije dužan da glasa o sankciji. Ako ne glasa, uzeće se kao da je pristao na glas koji je za okrivljenog najpovoljniji.

Član 156.

- (1) Pri odlučivanju, prvo se glasa da li je sud nadležan, da li je potrebno dopuniti postupak, kao i o drugim prethodnim pitanjima. Kad se donese odluka o prethodnim pitanjima, prelazi se na rešavanje o glavnoj stvari.
- (2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari, prvo će se glasati da li je optuženi učinio krivično delo, a zatim će se glasati o kazni, drugim krivičnim sankcijama, troškovima krivičnog postupka, imovinsko-pravnom zahtevu i ostalim pitanjima o kojima treba doneti odluku.

- (3) Ako je isto lice optuženo za više krivičnih dela, glasaće se o kazni za svako od tih dela, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva dela.

Član 157.

- (1) Veća se i glasa u tajnom zasedanju.
- (2) U prostoriji u kojoj se veća i glasa mogu da budu prisutni samo članovi veća i zapisničar.

Član 158.

- (1) Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, odluke se saopštavaju usmenim objavljivanjem licima koja za to imaju pravni interes, ako su prisutna, a dostavljanjem overenog prepisa, ako su odsutna.
- (2) Ako je odluka usmeno saopštena, to će se naznačiti u zapisniku ili u spisu, a lice koje ima pravo na žalbu potvrdiće to svojim potpisom. Ako to lice izjavi da se neće žaliti, overeni prepis usmeno saopštene odluke neće mu se dostaviti, ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.
- (3) Prepisi odluka protiv kojih je dozvoljena žalba dostavljaju se sa uputstvom o pravu na žalbu. Žalba izjavljena u korist okrivljenog smatraće se blagovremenom ako je izjavljena u roku navedenom u uputstvu o pravu na žalbu, ako je u uputstvu naveden rok duži od zakonskog roka.

Glava X

DOSTAVLJANJE PISMENA I RAZMATRANJE SPISA

Član 159.

- (1) Pismena se dostavljaju, po pravilu, posredstvom službenog lica organa koji je odluku doneo ili neposredno kod tog organa, a mogu se dostavljati i preko pošte, drugog pravnog lica registrovanog za dostavljanje pismena, organa unutrašnjih poslova, organa lokalne samouprave ili zamolnim putem preko drugog organa.
- (2) Poziv za glavni pretres ili druge pozive sud može i usmeno saopštiti licu koje se nalazi pred sudom, uz pouku o posledicama nedolaska. Ovakvo pozivanje zabeležiće se u zapisniku koji će pozvano lice potpisati, osim ako je to pozivanje zabeleženo u zapisniku o glavnom pretresu. Smatra se da je time izvršeno punovažno dostavljanje.

Član 160.

- (1) Pismo za koje je u ovom zakoniku određeno da se ima lično dostaviti predaje se neposredno licu kome je upućeno. Ako se lice kome se pismo mora lično dostaviti ne zatekne tamo gde se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će se obavestiti kad i na kom mestu može to lice da zatekne i ostaviće mu kod jednog od lica navedenih u članu 161. ovog zakonika pismeno obaveštenje da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu ili na svom radnom mestu. Ako i posle ovog dostavljač ne zatekne lice kome se dostavljanje ima izvršiti, postupaće po odredbi člana 161. stav 1. ovog zakonika i smatra se da je time dostavljanje izvršeno.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana smatraće se da je pismo za koje je u ovom zakoniku određeno da se ima lično dostaviti, uredno dostavljeno, ako je dostavljeno na adresu koju je sudu navelo lice kome se pismo dostavlja, odnosno ako je dostavljeno na adresu na kojoj je prethodno najmanje jednom izvršeno uredno dostavljanje, a lice kome se vrši dostavljanje nije prijavilo promenu adrese.

Član 161.

(1) Pismena za koja u ovom zakoniku nije određeno da se moraju lično dostaviti dostavljaju se takođe lično, ali takva pismena, u slučaju da se primalac ne zatekne u stanu ili na radnom mestu, mogu se predati kome od njegovih odraslih članova domaćinstva, koji je dužan da primi pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno će se predati nastojniku ili susedu, ako oni na to pristanu. Ako se dostavljanje vrši na radnom mestu lica kome se pismeno ima dostaviti, a to lice se tu ne zatekne, dostavljanje se može izvršiti licu ovlašćenom za prijem pošte koje je dužno da primi pismeno, ili licu koje je zaposleno na istom mestu, ako ono pristane da primi pismeno.

(2) Ako se utvrdi da je lice kome se pismeno ima dostaviti odsutno i da mu lica iz stava 1. ovog člana zbog toga ne mogu pismeno na vreme predati, pismeno će se vratiti uz naznačenje gde se odsutni nalazi.

Član 162.

(1) Okrivljenom će se lično dostaviti poziv za prvo saslušanje u prethodnom postupku i poziv za glavni pretres.

(2) Okrivljenom koji nema branioca lično će se dostaviti optužnica, optužni predlog ili privatna tužba, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, a i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora. Ako okrivljeni zahteva da se pozivi iz stava 1. i pismena iz ovog stava dostave licu koje on odredi, dostavljanje se vrši tom licu i smatraće se da je izvršeno okrivljenom.

(3) Ako okrivljenom koji nema branioca treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena bezuslovna kazna zatvora, a dostavljanje se ne može izvršiti na njegovu dosadašnju adresu, sud će okrivljenom postaviti branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenog. Postavljenom braniocu će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisima, a posle toga će se presuda dostaviti postavljenom braniocu i postupak nastaviti. Ako je u pitanju druga odluka od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, a dostavljač nije mogao saznati novu adresu okrivljenog, odluka, odnosno žalba će se istaći na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(4) Ako okrivljeni ima branioca, optužnica, optužni predlog, privatna tužba i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili prigovor, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, dostaviće se i braniocu i okrivljenom po odredbama člana 161. ovog zakonika. U tom slučaju, rok teče od dana dostavljanja pismena okrivljenom, odnosno braniocu. Ako se okrivljenom ne može dostaviti odluka, odnosno žalba zato što nije prijavio promenu adrese, to pismeno istaći će se na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(5) Ako se pismeno ima dostaviti braniocu okrivljenog, a on ima više branilaca, dovoljno je da se dostavi jednom od njih.

Član 163.

(1) Poziv za podnošenje privatne tužbe ili optužnice, kao i poziv za glavni pretres, dostavlja se privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu, odnosno njihovom zakonskom zastupniku lično (član 160), a njihovim punomoćnicima - po članu 161. ovog zakonika. Na isti način dostavljaju im se i odluke za koje od dana dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora.

(2) Ako se licima iz stava 1. ovog člana ili oštećenom dostavljanje ne može izvršiti na dosadašnju adresu, sud će poziv, odnosno odluku ili žalbu istaći na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(3) Ako oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac, ima zakonskog zastupnika ili punomoćnika, dostavljanje će se izvršiti ovom, a ako ih ima više, samo jednom od njih.

Član 164.

(1) Pismena se dostavljaju u zatvorenom omotu.

(2) Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnicu ili povratnicu) potpisuju primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici ili povratnici sam naznačiti dan prijema.

(3) Ako je primalac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan prijema i staviti napomenu zašto je potpisao primaoca.

- (4) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu ili povratnicu, dostavljač će to zabeležiti na dostavnici ili povratnici i naznačiti dan predaje i time je dostavljanje izvršeno.

Član 165.

Kad primalac ili odrasli član njegovog domaćinstva odbije da primi pismeno, dostavljač će zabeležiti na dostavnici dan, čas i razlog odbijanja prijema, a pismeno će ostaviti u stanu primaoca ili u prostoriji gde je on zaposlen, i time je dostavljanje izvršeno.

Član 166.

- (1) Vojnim licima, pripadnicima straže u ustanovama u kojima su smeštena lica lišena slobode i radnicima suvozemnog, rečnog, pomorskog i vazduhoplovnog saobraćaja poziv se dostavlja preko njihove komande, odnosno neposrednog starešine, a, po potrebi, mogu im se na taj način dostavljati i ostala pismena.
- (2) Licima lišenim slobode pismena se dostavljaju u sudu ili posredstvom uprave ustanove u kojoj su smeštena.
- (3) Licima koja uživaju pravo imuniteta u Srbiji, ako međunarodnim ugovorima nije drukčije predviđeno, pismena se dostavljaju posredstvom ministarstva nadležnog za spoljne poslove.
- (4) Državljanima Srbije, u inostranstvu, pismena se dostavljaju posredstvom diplomatskog ili konzularnog predstavništva Srbije, u stranoj državi, pod uslovom da se strana država ne protivi takvom načinu dostavljanja i da lice kome se dostavlja dobrovoljno pristane da primi pismeno. Ovlašćeni radnik diplomatskog ili konzularnog predstavništva potpisuje dostavnicu kao dostavljač - ako je pismeno uručeno u samom predstavništvu, a ako je pismeno dostavljeno poštom - potvrđuje to na dostavnici.

Član 167.

- (1) Javnom tužiocu odluke i druga pismena dostavljaju se predajom pisarnici javnog tužilaštva.
- (2) Kad se dostavljaju odluke kod kojih od dana dostavljanja teče rok, kao dan dostavljanja smatra se dan predaje pismena pisarnici javnog tužilaštva.
- (3) Sud će javnom tužiocu, na njegov zahtev, dostaviti krivični spis radi razmatranja. Ako je u toku rok za izjavu redovnog pravnog leka, ili ako to zahtevaju drugi interesi postupka, sud može odrediti u kom roku javni tužilac treba da vrati spise.

Član 168.

U slučajevima koji nisu predviđeni ovim zakonikom dostava se obavlja po odredbama koje važe za parnični postupak.

Član 169.

- (1) Pozivi i odluke koji se donose do završetka glavnog pretresa za lica koja učestvuju u postupku, osim za okrivljenog, mogu se predati učesniku u postupku koji pristaje da ih uruči onome kome su upućeni, ako organ smatra da je na taj način obezbeđen njihov prijem.
- (2) O pozivu za glavni pretres ili drugom pozivu, kao i o odluci o odlaganju glavnog pretresa ili drugih zakazanih radnji, lica navedena u stavu 1. ovog člana mogu se obavestiti telegramom ili telefonom, elektronskom poštom ili drugim elektronskim prenosioцем poruka, pod uslovom da je takvim načinom pozivanja moguće organu koje lice poziva, obezbediti povratni podatak da je lice primilo takav poziv, odnosno obaveštenje, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obaveštenje izvršeno na taj način primiti lice kome je upućeno.
- (3) O pozivanju i predaji odluke, koji su izvršeni na način predviđen u st. 1. i 2. ovog člana, staviće se službena beleška na spisu.

(4) Prema licu koje je po stavu 1. ili stavu 2. ovog člana obavješteno, odnosno kome je odluka upućena, mogu nastupiti štetne posledice predviđene za propuštanje samo ako se utvrdi da je ono blagovremeno primilo poziv, odnosno odluku i da je bilo poučeno o posledicama propuštanja.

Član 170.

- (1) Svakom ko ima opravdani interes može se dozvoliti razmatranje, prepisivanje, kopiranje ili snimanje pojedinih krivičnih spisa.
- (2) Radnje iz stava 1. dozvoljava organ pred kojim se postupak vodi kad je postupak u toku, a predsednik suda ili službeno lice koje on odredi, kad je postupak završen. Ako se spisi nalaze kod javnog tužioca, radnje iz stava 1. dozvoljava javni tužilac.
- (3) Kad je javnost bila isključena sa glavnog pretresa ili bi se grubo kršilo pravo na privatnost, radnje iz stava 1. mogu se uskratiti ili usloviti zabranom javne upotrebe imena učesnika postupka. Protiv rešenja o uskraćivanju dozvoljena je žalba koja ne zadržava izvršenje rešenja.
- (4) Za radnje iz stava 1. od strane privatnog tužioca, oštećenog kao tužioca, oštećenog i branioca važe odredbe člana 60, odnosno člana 74. ovog zakonika.
- (5) Okrivljeni, odnosno osumnjičeni koji je saslušan po odredbama ovog zakonika o saslušanju okrivljenog i branilac, imaju pravo da razmatraju spise i razgledaju prikupljene predmete koji služe kao dokaz.

Glava XI

PODNESCI I ZAPISNICI

Član 171.

- (1) Privatne tužbe, optužnice i optužni predlozi oštećenog kao tužioca, predlozi, pravni lekovi i druge izjave i saopštenja podnose se pismeno ili se daju usmeno na zapisnik.
- (2) Podnesci iz stava 1. ovog člana moraju biti razumljivi i sadržati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupiti.
- (3) Ako u ovom zakoniku nije drugačije određeno, sud će podnosioca podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.
- (4) U pozivu za ispravku, odnosno dopunu podneska podnosilac će se upozoriti na posledice propuštanja.
- (5) Sud može, u skladu sa sudskim poslovníkom, obavezati stranke, oštećenog i druge učesnike postupka da svoje predloge, pravne lekove, druge izjave i saopštenja, podnose sudu i u elektronskom obliku.
- (6) Zapisnici i dokumenta iz stava 5. ovog člana u sudu se čuvaju i u elektronskom obliku, u skladu sa sudskim poslovníkom.

Član 172.

Podnesci koji se po ovom zakoniku dostavljaju protivnoj stranci predaju se sudu u dovoljnom broju primeraka za sud i drugu stranku. Ako ovakvi podnesci nisu predati sudu u dovoljnom broju primeraka, sud će potrebne primerke prepisati o trošku podnosioca.

Član 173.

- (1) Sud je dužan da svoj ugled i ugled stranaka i drugih učesnika postupka zaštiti od uvrede, pretnje i svakog drugog napada.

(2) Sud će kazniti novčanom kaznom do 100.000 dinara branioca, punomoćnika, zakonskog zastupnika, oštećenog, privatnog tužioca ili oštećenog kao tužioca koji u podnesku ili u usmenoj reči vređa sud ili lice koje učestvuje u postupku. Rešenje o kažnjavanju donosi istražni sudija, odnosno veće pred kojim je data izjava, a ako je ona učinjena u podnesku - sud koji o podnesku treba da odluči. Protiv ovog rešenja dozvoljena je žalba. Ako javni tužilac ili lice koje ga zastupa vređa drugoga, o tome će se obavestiti nadležni javni tužilac. O kažnjavanju advokata, odnosno advokatskog pripravnika obavestiće se advokatska komora.

(3) Kažnjavanje po stavu 1. ovog člana ne utiče na gonjenje i izricanje kazne za krivično delo izvršeno vređanjem.

Član 174.

(1) O svakoj radnji preduzetoj u toku krivičnog postupka sastaviće se zapisnik istovremeno sa preduzimanjem radnje, a ako to nije moguće, onda neposredno posle toga.

(2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se vrši pretresanje stana ili lica, ili se radnja preduzima van službenih prostorija organa, a zapisničar se ne može obezbediti, zapisnik može pisati lice koje preduzima radnju.

(3) Kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja na taj način što lice koje preduzima radnju kazuje glasno zapisničaru šta će uneti u zapisnik.

(4) Licu koje se saslušava, odnosno ispituje može se dozvoliti da samo kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zloupotrebe, ovo pravo mu se može uskratiti.

Član 175.

(1) U zapisnik se unosi naziv državnog organa pred kojim se preduzima radnja, mesto gde se preduzima radnja, dan i čas kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, kao i naznačenje krivičnog predmeta po kom se preduzima radnja.

(2) Zapisnik treba da sadrži bitne podatke o toku i sadržini preduzete radnje. U zapisnik se u obliku pripovedanja ubeležava samo bitna sadržina datih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razume odgovor. Kad se oceni da je potrebno ili na zahtev stranaka ili branioca, u zapisnik će se doslovno uneti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dat. U slučaju zloupotrebe, ovo pravo im se može uskratiti. Ako su prilikom preduzimanja radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gde se nalaze na čuvanju.

(3) Tok glavnog pretresa se može beležiti i stenografski. Stenografske beleške će se u roku od 48 sati prevesti, pregledati, potpisati od strane stenografa i priključiti spisima.

(4) Prilikom preduzimanja radnji kao što je uviđaj, pretresanje stana ili lica, ili prepoznavanje lica ili predmeta (član 104), u zapisnik će se uneti i podaci koji su važni s obzirom na prirodu takve radnje ili za utvrđivanje istovetnosti pojedinih predmeta (opis, mere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmetima i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmski snimci i sl. - to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

Član 176.

(1) Zapisnik se mora voditi uredno. U njemu se ne sme ništa izbrisati, dodati ili menjati. Precrtana mesta moraju ostati čitka.

(2) Sva preinačenja, ispravke i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju biti overeni od strane lica koja potpisuju zapisnik.

Član 177.

- (1) Saslušano, odnosno ispitano lice, lica koja obavezno prisustvuju radnjama u postupku, kao i stranke, branilac i oštećeni ako su prisutni, imaju pravo da pročitaju zapisnik ili da zahtevaju da im se pročita. Na to je dužno da ih upozori lice koje preduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti da li je upozorenje učinjeno i da li je zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvek pročitati ako nije bilo zapisničara, i to će se naznačiti u zapisniku.
- (2) Zapisnik potpisuje saslušano, odnosno ispitano lice. Ako se zapisnik sastoji od više listova, saslušano, odnosno ispitano lice potpisuje svaki list. Ako saslušano, odnosno ispitano lice odbije da potpiše zapisnik ili da stavi otisak prsta, zabeležiće se to u zapisniku i navešće se razlog odbijanja.
- (3) Na kraju zapisnika potpisuće se tumač, ako ga je bilo, svedoci čije je prisustvo obavezno pri preduzimanju istražnih radnji, a pri pretresanju i lica koje se pretresa ili čiji se stan pretresa. Ako zapisnik ne piše zapisničar (član 174. stav 2), zapisnik potpisuju lica koja prisustvuju radnji. Ako takvih lica nema ili nisu u stanju da shvate sadržinu zapisnika, zapisnik potpisuju dva svedoka, osim ako nije moguće da se obezbedi njihovo prisustvo.
- (4) Nepismeno lice umesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar će ispod otiska upisati njegovo ime i prezime. Ako se usled nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak nekog drugog prsta ili otisak prsta leve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i sa koje ruke uzet otisak.
- (5) Ako saslušano, odnosno ispitano lice nema obe ruke - pročitaje zapisnik, a ako je nepismeno zapisnik će mu se pročitati, i to će se zabeležiti u zapisniku.
- (6) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i čas kad je nastao prekid, kao i dan i čas kad se radnja nastavlja.
- (7) Ako je bilo prigovora u pogledu sadržine zapisnika, navešće se u zapisniku i ti prigovori.
- (8) Zapisnik na kraju potpisuje lice koje je preduzelo radnju i zapisničar.

Član 178.

- (1) Kad je u ovom zakoniku određeno da se na iskazu okrivljenog, svedoka ili veštaka ne može zasnovati sudska odluka, istražni sudija će po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka doneti rešenje o izdvajanju zapisnika o ovim iskazima iz spisa odmah, a najdavnije do završetka istrage, odnosno davanja saglasnosti istražnog sudije da se optužnica može podići bez sprovođenja istrage (član 244. stav 1). Protiv ovog rešenja dozvoljena je posebna žalba.
- (2) Po pravnosnažnosti rešenja, izdvojeni zapisnici se zatvaraju u poseban omot i čuvaju kod istražnog sudije odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se mogu koristiti u postupku.
- (3) Posle završene istrage, kao i posle davanja saglasnosti da se optužnica može podići bez sprovođenja istrage (član 244. stav 1), istražni sudija će postupiti po odredbama st. 1. i 2. ovog člana i u pogledu svih obaveštenja koja su u smislu člana 235. stav 2. i člana 226. stav 1. ovog zakonika javnom tužiocu i organima unutrašnjih poslova dali građani, osim zapisnika iz člana 226. stav 9. ovog zakonika. Kad javni tužilac podigne optužnicu bez sprovođenja istrage (član 244. stav 6), dostaviće spise u kojima se nalaze ovakva obaveštenja istražnom sudiji, koji će postupiti po odredbama ovog člana.

Član 179.

- (1) Istražni sudija može odrediti da se izvođenje istražne radnje snimi pomoću uređaja za zvučno ili optičko snimanje. O tome će istražni sudija prethodno obavestiti lice koje se sasluša, odnosno ispituje.
- (2) Optička snimanja se ne mogu vršiti na glavnom pretresu, osim kad za pojedini glavni pretres to odobri predsednik Vrhovnog kasacionog suda. Ako je snimanje na glavnom pretresu odobreno, veće može iz opravdanih razloga odlučiti da se pojedini delovi glavnog pretresa ne snimaju.
- (3) Snimak mora da sadrži podatke iz člana 175. stav 1. ovog zakonika, podatke potrebne za identifikaciju lica čija se izjava snima i podatak u kom svojstvu se sasluša, odnosno ispituje. Kad se snimaju izjave više lica, mora se obezbediti da se iz snimka može jasno razaznati ko je dao izjavu.
- (4) Na zahtev saslušanog, odnosno ispitanog lica, snimak će se odmah reprodukovati, a ispravke ili objašnjenja tog lica će se snimiti.

- (5) U zapisnik o istražnoj radnji ili glavnom pretresu uneće se da je izvršeno snimanje, ko je snimanje izvršio, da je lice koje se sasluša, odnosno ispituje prethodno obavješteno o snimanju, da je snimak reprodukovan i gde se snimak čuva, ako nije priložen spisima predmeta.
- (6) Istražni sudija ili predsednik veća može odrediti da se snimak u celini ili delimično prepíše. U tom slučaju on će prepis pregledati, overiti i priključiti zapisniku o preduzimanju istražne radnje.
- (7) Snimak se čuva u sudu do vremena do kog se čuva i krivični spis.
- (8) Istražni sudija može dozvoliti da učesnici postupka koji imaju opravdan interes, pomoću magnetofona, snime izvođenje istražne radnje.
- (9) Snimci iz prethodnih stavova ovog člana ne mogu se javno prikazivati bez pismenog odobrenja stranaka i učesnika snimljene radnje.

Član 180.

Za zapisnik o glavnom pretresu važe i odredbe čl. 312. do 315. ovog zakonika.

Član 181.

- (1) O većanju i glasanju sastaviće se poseban zapisnik.
- (2) Zapisnik o većanju i glasanju sadrži tok glasanja i odluku koja je donesena.
- (3) Ovaj zapisnik potpisuju svi članovi veća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključiće se zapisniku o većanju i glasanju, ako nisu unesena u zapisnik.
- (4) Zapisnik o većanju i glasanju zatvoriće se u poseban omot. Ovaj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rešava o pravnom leku i u tom slučaju dužan je da zapisnik ponovo zatvori u poseban omot i da na omotu naznači da je razgledao zapisnik.

Glava XII

ROKOVI

Član 182.

- (1) Rokovi predviđeni ovim zakonikom ne mogu se produžiti, osim kad to zakonik izričito dozvoljava. Ako je u pitanju rok koji je ovim zakonikom određen radi zaštite prava odbrane i drugih procesnih prava okrivljenog, taj rok se može skratiti ako to zahteva okrivljeni pismeno ili usmeno na zapisnik pred sudom.
- (2) Kad je izjava vezana za rok, smatra se da je data u roku ako je pre nego što rok istekne predata onom ko je ovlašćen da je primi.
- (3) Kad je izjava upućena preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafskim putem, dan predaje pošti smatra se kao dan predaje onome kome je upućena. Predaja vojnoj pošti u mestima gde ne postoji redovna pošta smatra se kao predaja pošti preporučenom pošiljkom.
- (4) Okrivljeni koji se nalazi u pritvoru može izjavu koja je vezana za rok dati i na zapisnik kod suda koji vodi postupak ili je predati upravi zatvora, a lice koje se nalazi na izdržavanju kazne ili se nalazi u ustanovi radi primene mere bezbednosti ili vaspitne mere može takvu izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smešteno. Dan kad je sastavljen takav zapisnik, odnosno kad je izjava predata upravi ustanove smatra se kao dan predaje organu koji je nadležan da je primi. Uprava zatvora ili ustanove izdaće licu lišenom slobode potvrdu o predaji izjave.

(5) Ako je podnesak koji je vezan za rok, zbog neznanja ili očigledne omaške podnosioca, predat ili upućen nenadležnom sudu pre isteka roka, pa nadležnom sudu stigne posle isteka roka, smatraće se da je na vreme podnesen.

Član 183.

- (1) Rokovi se računaju na sate, dane, mesece i godine.
- (2) Sat ili dan kad je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni sat, odnosno dan. U jedan dan računa se 24 sata, a mesec se računa po kalendarskom vremenu.
- (3) Rokovi određeni po mesecima, odnosno godinama završavaju se protekom onog dana poslednjeg meseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema tog dana u poslednjem mesecu, rok se završava poslednjeg dana tog meseca.
- (4) Ako poslednji dan roka pada na državni praznik ili u subotu ili u nedelju ili u neki drugi dan kad državni organ nije radio, rok ističe protekom prvog narednog radnog dana.

Član 184.

- (1) Okrivljenom koji iz opravdanih razloga propusti rok za izjavu žalbe na presudu ili na rešenje o primeni mere bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi, odnosno rok za podnošenje prigovora protiv rešenja o kažnjavanju, sud će dozvoliti povraćaj u pređašnje stanje radi izjave žalbe, odnosno prigovora, ako u roku od osam dana posle prestanka uzroka zbog koga je propustio rok, podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje i ako istovremeno s molbom preda i žalbu, odnosno prigovor.
- (2) Posle proteka tri meseca od dana propuštanja ne može se tražiti povraćaj u pređašnje stanje.

Član 185.

- (1) O povraćaju u pređašnje stanje odlučuje predsednik veća koje je donelo presudu ili rešenje koje se pobija žalbom.
- (2) Protiv rešenja kojim se dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljena žalba.
- (3) Kad je okrivljeni izjavio žalbu na rešenje kojim se ne dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje, sud je dužan da ovu žalbu, zajedno sa žalbom na presudu ili na rešenje o primeni mere bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi, odnosno zajedno sa prigovorom protiv rešenja o kažnjavanju, kao i sa odgovorom na žalbu i svim spisima, dostavi neposredno višem sudu na rešavanje.

Član 186.

Molba za povraćaj u pređašnje stanje, po pravilu, ne zadržava izvršenje presude, odnosno rešenja o kažnjavanju ili o primeni mere bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi, ali sud nadležan za rešavanje molbe može odlučiti da se izvršenje prekine do donošenja odluke po molbi.

Glava XIII

IZVRŠENJE ODLUKA

Član 187.

- (1) Presuda postaje pravnosnažna kad se više ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.

- (2) Pravnosnažna presuda postaje izvršna od dana dostavljanja, ako za izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije izjavljena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna istekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustanka od izjavljene žalbe.
- (3) Ako sud koji je doneo presudu u prvom stepenu nije nadležan za njeno izvršenje, dostaviće overeni prepis presude sa potvrdom o izvršnosti sudu koji je nadležan za izvršenje.
- (4) Ako je rezervni podoficir ili oficir osuđen na kaznu, sud će overeni prepis pravnosnažne presude dostaviti organu nadležnom za poslove odbrane u kojem se osuđeni vodi u evidenciji.

Član 188.

- (1) Izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahteva vrši nadležni sud po odredbama koje važe za izvršni postupak.
- (2) Troškovi krivičnog postupka prinudno se naplaćuju u korist budžeta po službenoj dužnosti. Troškovi prinudne naplate prethodno se isplaćuju iz budžetskih sredstava.
- (3) Ako je u presudi izrečena mera bezbednosti oduzimanja predmeta, sud koji je izrekao presudu u prvom stepenu odlučiće da li će se takvi predmeti prodati po odredbama koje važe za izvršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju ili drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobijen prodajom predmeta unosi se u pravosudni budžet.
- (4) Odredba stava 3. ovog člana shodno će se primeniti i kad se donese odluka o oduzimanju predmeta na osnovu člana 512. ovog zakonika.
- (5) Pravnosnažna odluka o oduzimanju predmeta može se, van slučaja ponavljanja krivičnog postupka, odnosno zahteva za zaštitu zakonitosti ili zahteva za ispitivanje zakonitosti pravnosnažne presude, izmeniti u parničnom postupku ako se pojavi spor o svojini oduzetih predmeta.

Član 189.

- (1) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, rešenja se izvršuju kad postanu pravnosnažna. Naredbe se izvršuju odmah ako organ koji je naredbu izdao ne naredi drukčije.
- (2) Pravnosnažnost rešenja nastupa kad se ono ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.
- (3) Rešenja i naredbe, ako nije drukčije određeno, izvršuju organi koji su te odluke doneli. Ako je sud rešenjem odlučio o troškovima krivičnog postupka, ti troškovi se naplaćuju po odredbama člana 188. st. 1. i 2. ovog zakonika.

Član 190.

- (1) Ako se pojavi sumnja o dozvoljenosti izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne, ili ako u pravnosnažnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne, ili uračunavanje nije pravilno izvršeno, o tome će odlučiti posebnim rešenjem predsednik veća suda koji je sudio u prvom stepenu. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja, osim ako sud nije drukčije odredio.
- (2) Ako se u toku izvršenja pojavi sumnja u pogledu tumačenja sudske odluke, o tome odlučuje predsednik veća koje je donelo pravnosnažnu odluku.

Član 191.

Kad je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtevu postala pravnosnažna, oštećeni može zahtevati od suda koji je odlučio u prvom stepenu da mu izda overeni prepis odluke, sa naznačenjem da je odluka izvršna.

Član 192. Propis o

načinu vođenja kaznene evidencije donosi vlada.

Glava XIV

TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Član 193.

- (1) Troškovi krivičnog postupka su izdaci učinjeni povodom krivičnog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka, i izdaci za preduzete istražne radnje pre istrage.
- (2) Troškovi krivičnog postupka obuhvataju:
 - 1) troškove za svedoke, veštake, tumače i stručna lica i troškove uviđaja;
 - 2) troškove prevoza okrivljenog;
 - 3) izdatke za dovođenje okrivljenog;
 - 4) putne troškove službenih lica;
 - 5) troškove lečenja okrivljenog za vreme dok se nalazi u pritvoru, kao i troškove porođaja, osim troškova koji se naplaćuju iz fonda za zdravstveno osiguranje;
 - 6) troškove tehničkog pregleda vozila, medicinskih i bioloških analiza i prevoza leša do mesta obdukcije;
 - 7) nagradu i nužne izdatke branioca, nužne izdatke privatnog tužioca i oštećenog kao tužioca i njihovih zakonskih zastupnika, kao i nagradu i nužne izdatke njihovih punomoćnika;
 - 8) nužne izdatke oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika, kao i nagradu i nužne izdatke njegovog punomoćnika;
 - 9) paušalni iznos, za troškove koji nisu obuhvaćeni prethodnim tačkama.
- (3) Paušalni iznos se određuje prema trajanju i složenosti postupka i imovnom stanju lica obaveznog da plati ovaj iznos.
- (4) Troškovi iz tač. 1. do 6. stava 2. ovog člana, kao i nužni izdaci postavljenog branioca i postavljenog punomoćnika oštećenog kao tužioca (čl. 72. i 198), u postupku zbog krivičnih dela za koja se goni po službenoj dužnosti, isplaćuju se iz sredstava organa koji vodi krivični postupak unapred, a naplaćuju se docnije od lica koja su dužna da ih naknade po odredbama ovog zakonika. Organ koji vodi krivični postupak dužan je da sve troškove koji su unapred isplaćeni unese u popis koji će se priložiti spisima.
- (5) Troškovi prevođenja i tumačenja neće se naplaćivati od lica koja su po odredbama ovog zakonika dužna da naknadne troškove krivičnog postupka.
- (6) Troškove prekrivičnog postupka koji se odnose na nagradu i nužne izdatke branioca koga je odredio organ unutrašnjih poslova isplaćuje taj organ.

Član 194.

- (1) U svakoj presudi i rešenju o kažnjavanju, rešenju o izricanju sudske opomene i rešenju kojim se obustavlja krivični postupak odlučuje se ko će snositi troškove postupka i koliko oni iznose.
- (2) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rešenje o visini troškova doneće istražni sudija, sudija pojedinac ili predsednik veća kada se ti podaci pribave. Podaci o visini troškova i zahtev za njihovu naknadu mogu se podneti najdocnije u roku od jedne godine od dana pravnosnažnosti presude ili rešenja iz stava 1. ovog člana.
- (3) Kad je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rešenjem, o žalbi protiv tog rešenja odlučuje veće (član 24. stav 6).

Član 195.

- (1) Okrivljeni, oštećeni, oštećeni kao tužilac, privatni tužilac, branilac, zakonski zastupnik, punomoćnik, svedok, veštak, tumač i stručno lice (član 251), bez obzira na ishod krivičnog postupka, snose troškove svog dovođenja, odlaganja istražne radnje ili glavnog pretresa i druge troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivicom, kao i odgovarajući deo paušalnog iznosa.
- (2) O troškovima iz stava 1. ovog člana donosi se posebno rešenje, osim ako se o troškovima koje snose privatni tužilac i okrivljeni rešava u odluci o glavnoj stvari.
- (3) O žalbi protiv posebnog rešenja iz stava 2. ovog člana odlučuje veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.

Član 196.

- (1) Kad sud okrivljenog oglasi krivim, izreći će u presudi da je dužan da naknadi troškove krivičnog postupka.
- (2) Lice koje je okrivljeno za više krivičnih dela, neće se osuditi na naknadu troškova u pogledu dela za koja je oslobođeno od optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.
- (3) U presudi kojom je više okrivljenih oglašeno krivim, sud će odrediti koliki će deo troškova snositi svaki od njih, a ako to nije moguće, osudiće sve okrivljene da solidarno snose troškove. Plaćanje paušalnog iznosa odrediće se za svakog okrivljenog posebno.
- (4) U odluci kojom rešava o troškovima, sud može osloboditi okrivljenog od dužnosti da naknadi u celini ili delimično troškove krivičnog postupka iz člana 193. stav 2. tač. 1. do 6. i 9. ovog zakonika, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje izdržavanje okrivljenog ili lica koja je on dužan da izdržava. Ako se ove okolnosti utvrde posle donošenja odluke o troškovima, predsednik veća može posebnim rešenjem osloboditi okrivljenog od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

Član 197.

- (1) Kad se obustavi krivični postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rešenju, odnosno presudi da troškovi krivičnog postupka iz člana 193. stav 2. tač. 1. do 6. ovog zakonika, kao i nužni izdaci okrivljenog i nužni izdaci i nagrada branioca, padaju na teret budžetskih sredstava, osim u slučajevima određenim u sledećim stavovima.
- (2) Lice koje je pravnosnažnom presudom osuđeno za krivično delo lažnog prijavljivanja obavezaće se posebnim rešenjem da snosi troškove krivičnog postupka koje je prouzrokovalo. Ovo rešenje, na predlog javnog tužioca, donosi veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.
- (3) Privatni tužilac je dužan da naknadi troškove krivičnog postupka iz člana 193. stav 2. tač. 1. do 6. i 8. ovog zakonika, nužne izdatke okrivljenog, kao i nužne izdatke i nagradu njegovog branioca, ako je postupak završen presudom kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili presudom kojom se optužba odbija ili rešenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenog ili zbog toga što je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja usled odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivicu privatnog tužioca. Ako je postupak obustavljen usled odustanka

od tužbe, okrivljeni i privatni tužilac mogu se poravnati u pogledu njihovih međusobnih troškova. Ako ima više privatnih tužilaca, svi će snositi troškove solidarno.

- (4) Oštećeni koji je odustao od predloga za gonjenje snosiće troškove krivičnog postupka ako okrivljeni nije izjavio da će ih sam snositi.
- (5) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima doneće nadležni sud.
- (6) Ako zahtev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stava 1. ne bude usvojen, ili sud o njemu ne donese odluku u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva, okrivljeni i branilac imaju pravo da potraživanja ostvaruju u parničnom postupku protiv Republike Srbije.

Član 198.

- (1) Nagradu i nužne izdatke branioca i punomoćnika privatnog tužioca ili oštećenog dužno je da plati zastupano lice, bez obzira ko je po odluci suda dužan da snosi troškove krivičnog postupka, osim ako po odredbama ovog zakonika nagrada i nužni izdaci branioca padaju na teret budžetskih sredstava. Ako je okrivljenom bio postavljen branilac, a plaćanjem nagrade i nužnih izdataka bi bilo dovedeno u pitanje izdržavanje okrivljenog ili izdržavanje lica koje je on obavezan da izdržava, nagrada i nužni izdaci branioca isplatiće se iz budžetskih sredstava. Ovako će se postupati i ako je oštećenom kao tužiocu bio postavljen punomoćnik.
- (2) Punomoćnik koji nije advokat ili advokatski pripravnik nema pravo na nagradu, već samo na naknadu nužnih izdataka.

Član 199.

O dužnosti plaćanja troškova koji nastanu kod višeg suda odlučuje taj sud shodno odredbama čl. 193. do 198. ovog zakonika.

Član 200.

Potpuniji propis o naknadi troškova krivičnog postupka i visini paušalnog iznosa donosi vlada.

Glava XV

IMOVINSKOPRAVNI ZAHTEVI

Član 201.

- (1) Imovinskopravni zahtev koji je nastao usled izvršenja krivičnog dela raspraviće se na predlog ovlašćenih lica u krivičnom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.
- (2) Imovinskopravni zahtev može se odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određenog pravnog posla.

Član 202.

- (1) Predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku može podneti lice koje je ovlašćeno da takav zahtev ostvaruje u parničnom postupku.

(2) Ako su usled krivičnog dela oštećena državna ili društvena sredstva, organ koji je zakonom ovlašćen da se stara o zaštiti tih sredstava može u krivičnom postupku učestvovati u skladu sa ovlašćenjima koja ima na osnovu tog zakona.

Član 203.

- (1) Predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku podnosi se organu kome se podnosi krivična prijava ili sudu pred kojim se vodi postupak.
- (2) Predlog se može podneti najdocnije do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom.
- (3) Lice ovlašćeno na podnošenje predloga dužno je da određeno označi svoj zahtev i da podnese dokaze.
- (4) Ako ovlašćeno lice nije podnelo predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku do podizanja optužbe, obavestiće se da može taj predlog podneti do završetka glavnog pretresa. Ako su usled krivičnog dela oštećena državna ili društvena sredstva, a predlog nije stavljen, sud će o tome obavestiti organ iz člana 202. stav 2. ovog zakonika.

Član 204.

- (1) Ovlašćena lica (član 202) mogu do završetka glavnog pretresa odustati od predloga za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahteva u krivičnom postupku i ostvarivati ga u parničnom postupku. U slučaju odustanka od predloga, takav predlog se ne može ponovo podneti.
- (2) Ako je imovinskopravni zahtev posle podnetog predloga a pre završetka glavnog pretresa prešao na drugo lice, po pravilima imovinskog prava, pozvaće se to lice da se izjasni da li ostaje kod predloga. Ako se uredno pozvani ne odazove, smatra se da je odustao od podnetog predloga.

Član 205.

- (1) Sud pred kojim se vodi postupak saslušaće okrivljenog o činjenicama navedenim u predlogu i izvidiće okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinskopravnog zahteva. Sud je dužan da prikupi dokaze i izvidi šta je potrebno za odlučivanje o zahtevu i pre nego što je podnet takav predlog.
- (2) Ako bi se izviđanjem o imovinskopravnom zahtevu znatno odugovlačio krivični postupak, sud će se ograničiti na prikupljanje onih podataka čije utvrđivanje docnije ne bi bilo moguće ili bi bilo znatno otežano.

Član 206.

- (1) O imovinskopravnom zahtevu odlučuje sud.
- (2) U presudi kojom okrivljenog oglašava krivim, sud može ovlašćenom licu dosuditi imovinskopravni zahtev u celini ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtev delimično, a za višak uputiti na parnični postupak. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za delimično presuđenje, sud će ovlašćeno lice uputiti da imovinskopravni zahtev u celini može da ostvaruje u parničnom postupku.
- (3) Kad sud donese presudu kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rešenjem obustavi krivični postupak, uputiće ovlašćeno lice da imovinskopravni zahtev može ostvarivati u parničnom postupku.
- (4) Kad se sud oglasi nenadležnim za krivični postupak, uputiće ovlašćeno lice da imovinskopravni zahtev može prijaviti u krivičnom postupku koji će otpočeti ili produžiti nadležni sud.

Član 207.

Ako se imovinskopravni zahtev odnosi na povraćaj stvari, a sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod okrivljenog ili kod nekog od učesnika u krivičnom delu ili kod lica kome su je oni dali na čuvanje, odrediće u presudi da se stvar preda oštećenom.

Član 208.

Ako se imovinskopravni zahtev odnosi na poništaj određenog pravnog posla, a sud nađe da je zahtev osnovan, izreći će u presudi potpun ili delimični poništaj tog pravnog posla, s posledicama koje otuda proističu, ne dirajući u prava trećih lica.

Član 209.

(1) Pravnosnažnu presudu kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtevu sud može u krivičnom postupku izmeniti samo povodom ponavljanja krivičnog postupka, zahteva za zaštitu zakonitosti ili zahteva za ispitivanje zakonitosti pravnosnažne presude.

(2) Van ovog slučaja osuđeni, odnosno njegovi naslednici mogu samo u parničnom postupku zahtevati da se pravnosnažna presuda krivičnog suda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtevu izmeni, i to ako postoje uslovi za ponavljanje postupka po odredbama koje važe za parnični postupak.

Član 210.

(1) Na predlog ovlašćenih lica (član 202), mogu se u krivičnom postupku po odredbama koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mere obezbeđenja imovinskopravnog zahteva nastalog usled izvršenja krivičnog dela.

(2) Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi u istrazi istražni sudija. Posle podignute optužnice, rešenje donosi van glavnog pretresa predsednik veća, a na glavnom pretresu veće.

(3) Žalba protiv rešenja veća o privremenim merama obezbeđenja nije dozvoljena. U ostalim slučajevima o žalbi rešava veće iz člana 24. stav 6. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

Član 211.

(1) Ako se radi o stvarima koje nesumnjivo pripadaju oštećenom, a ne služe kao dokaz u krivičnom postupku, predaće se oštećenom i pre završetka postupka.

(2) Ako se više oštećenih spore o svojini stvari, uputiće se na parnični postupak, a sud će u krivičnom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu meru obezbeđenja.

(3) Stvari koje služe kao dokaz oduzeće se privremeno i po završetku postupka vratiti vlasniku. Ako je ovakva stvar neophodno potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i pre završetka postupka, uz obavezu da je na zahtev donese.

Član 212.

(1) Ako oštećeni ima zahtev prema trećem licu zbog toga što se kod njega nalaze stvari pribavljene krivičnim delom, ili zbog toga što je ono usled krivičnog dela došlo do imovinske koristi, sud može u krivičnom postupku, na predlog ovlašćenih lica (član 202) i po odredbama koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mere obezbeđenja i prema tom trećem licu. Odredbe člana 210. st. 2. i 3. ovog zakonika važe i u ovom slučaju.

(2) U presudi kojom se okrivljeni oglašava krivim sud će ili ukinuti mere iz stava 1. ovog člana, ako već ranije nisu ukinute, ili će oštećenog uputiti na parnični postupak, s tim što će se ove mere ukinuti ako parnični postupak ne bude pokrenut u roku koji odredi sud.

Glava XVI PREJUDICIJALNA PITANJA

Član 213.

(1) Ako primena krivičnog zakona zavisi od prethodnog rešenja kakvog pravnog pitanja za čije rešenje je nadležan sud u kom drugom postupku ili neki drugi državni organ, sud koji sudi u krivičnom predmetu može sam rešiti i to pitanje po odredbama koje važe za dokazivanje u krivičnom postupku. Rešenje ovog pravnog pitanja od strane krivičnog suda ima dejstvo samo za krivični predmet koji ovaj sud raspravlja.

(2) Ako je o takvom prethodnom pitanju već doneo odluku sud u kom drugom postupku ili drugi državni organ, takva odluka ne veže krivični sud u pogledu ocene da li je učinjeno određeno krivično delo.

Glava XVII

ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA I OSTALE ODREDBE

Član 214.

(1) Kad je zakonom određeno da je za gonjenje pojedinih lica i krivičnih dela potrebno prethodno odobrenje nadležnog državnog organa, javni tužilac ne može zahtevati sprovođenje istrage niti podići neposredno optužnicu, odnosno optužni predlog, ako ne podnese dokaz da je odobrenje dato.

(2) Kad se za krivično delo goni po privatnoj tužbi, odnosno po zahtevu oštećenog kao tužioca, odobrenje pribavlja sud.

(3) Lice koje uživa pravo imuniteta može se na imunitet pozvati do početka glavnog pretresa. Ako optuženi stekne pravo imuniteta posle početka glavnog pretresa, na imunitet se može pozvati odmah, a najkasnije do završetka glavnog pretresa.

(4) Organi iz st. 1. i 2. ovog člana mogu od nadležnog državnog organa zatražiti odobrenje za krivično gonjenje i pre nego što se lice koje uživa pravo imuniteta na njega pozvalo.

Član 215.

Kad gonjenje za krivično delo zavisi od predloga oštećenog, javni tužilac ne može da zahteva sprovođenje istrage niti da podigne neposrednu optužnicu, odnosno optužni predlog dok oštećeni ne stavi predlog.

Član 216.

O stavljanju u pritvor, o stupanju optužnice na pravnu snagu, odnosno o osuđujućoj presudi zbog krivičnog dela za koje se goni na osnovu optužnog predloga, sud će u roku od tri dana obavestiti organ ili poslodavca kod koga je okrivljeni u radnom odnosu.

Član 217.

Kad se u toku krivičnog postupka utvrdi da je okrivljeni umro, rešenjem istražnog sudije, sudije pojedinca ili predsednika veća obustaviće se krivični postupak.

Član 218.

- (1) Sud može u toku postupka kazniti novčanom kaznom do 100.000 dinara branioca, punomoćnika ili zakonskog zastupnika, oštećenog, oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca, ako su njegovi postupci očigledno upravljani na odugovlačenje krivičnog postupka.
- (2) O kažnjavanju advokata, odnosno advokatskog pripravnika obavestiće se advokatska komora.
- (3) Ako javni tužilac ne podnosi sudu predloge blagovremeno ili druge radnje u postupku preduzima s velikim zakašnjenjem i time prouzrokuje odugovlačenje postupka, obavestiće se o tome viši javni tužilac.

Član 219.

- (1) U pogledu isključenja krivičnog gonjenja stranaca koji uživaju pravo imuniteta u Srbiji, važe pravila međunarodnog prava.
- (2) U slučaju sumnje da li se radi o tim licima, sud će se za objašnjenje obratiti ministarstvu nadležnom za spoljne poslove.

Član 220.

Svi državni organi dužni su da sudovima i drugim organima koji učestvuju u krivičnom postupku pruže potrebnu pomoć, naročito ako se radi o otkrivanju krivičnih dela i pronalaženju učinilaca.

Član 221.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakoniku imaju ovo značenje:

- 1) Osumnjičeni je lice prema kome je pre pokretanja krivičnog postupka nadležni državni organ preduzeo neku radnju zbog postojanja osnova sumnje da je izvršilo krivično delo.
- 2) Okrivljeni je lice protiv koga je doneto rešenje o sprovođenju istrage ili protiv koga je podneta optužnica, optužni predlog ili privatna tužba.
- 3) Optuženi je lice protiv koga je optužnica stala na pravnu snagu.
- 4) Osuđeni je lice za koje je pravnosnažnom presudom ili pravnosnažnim rešenjem o kažnjavanju utvrđeno da je učinilo određeno krivično delo.
- 5) Izraz okrivljeni je i opšti naziv za okrivljenog, optuženog i osuđenog.
- 6) Oštećeni je lice čije je kakvo lično ili imovinsko pravo krivičnim delom povređeno ili ugroženo.
- 7) Tužilac je javni tužilac, privatni tužilac i oštećeni kao tužilac.
- 8) Izraz javni tužilac odnosi se na javnog tužioca i zamenika javnog tužioca.
- 9) Stranka je tužilac i okrivljeni.

Deo drugi

TOK POSTUPKA

A. PRETKRIVIČNI POSTUPAK

Glava XVIII

KRIVIČNA PRIJAVA I OVLAŠĆENJA ORGANA PRETKRIVIČNOG POSTUPKA

Član 222.

- (1) Svi državni organi, organi teritorijalne autonomije ili organi lokalne samouprave, javna preduzeća i ustanove dužni su da prijave krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, o kojima su obavešteni ili za njih saznaju na drugi način.
- (2) Podnosioci krivične prijave iz stava 1. ovog člana navešće dokaze koji su im poznati i preduzeće mere da bi se sačuvali tragovi krivičnog dela, predmeti na kojima je ili pomoću kojih je učinjeno krivično delo i drugi dokazi.

Član 223.

- (1) Svako treba da prijavi krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.
- (2) U kojim slučajevima neprijavljivanje krivičnog dela predstavlja krivično delo određuje krivični zakon.

Član 224.

- (1) Prijava se podnosi nadležnom državnom tužiocu, pismeno ili usmeno.
- (2) Ako se prijava podnosi usmeno, prijavioc će se upozoriti na posledice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastaviće se zapisnik, a ako je prijava saopštena telefonom, sačinije se službena beleška.
- (3) Ako je prijava podnesena sudu, organu unutrašnjih poslova ili nenadležnom javnom tužiocu, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom javnom tužiocu.

Član 225.

- (1) Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti, organi unutrašnjih poslova dužni su da preduzmu potrebne mere da se pronađe učinilac krivičnog dela, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobegne, da se otkriju i obezbede tragovi krivičnog dela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i da prikupe sva obaveštenja koja bi mogla biti od koristi za uspešno vođenje krivičnog postupka.
- (2) U cilju ispunjenja dužnosti iz stava 1. ovog člana, organi unutrašnjih poslova mogu da traže potrebna obaveštenja od građana; da izvrše potreban pregled prevoznih sredstava, putnika i prtljaga; da za neophodno potrebno vreme ograniče kretanje na određenom prostoru; da preduzmu potrebne mere u vezi sa utvrđivanjem istovetnosti lica i predmeta; da raspišu potragu za licem i stvarima za kojima se traga; da u prisustvu odgovornog lica pregledaju određene objekte i prostorije državnih organa, preduzeća, radnji i drugih pravnih lica, ostvare uvid u njihovu dokumentaciju i da je po potrebi oduzmu, kao i da preduzmu druge potrebne mere i radnje. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom preduzimanja pojedinih radnji, a mogu biti od interesa za krivični postupak, kao i o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti sastaviće se zapisnik ili službena beleška.
- (3) Prilikom uviđaja za krivično delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja za koje postoji osnovana sumnja da je prouzrokovalo teške posledice ili da je izvršeno sa umišljajem, organi unutrašnjih poslova mogu od osumnjičenog privremeno, a najduže do tri dana, oduzeti vozačku dozvolu.
- (4) Lice prema kome je primenjena neka od radnji ili mera iz st. 2. i 3. ovog člana ima pravo da podnese pritužbu nadležnom javnom tužiocu.

Član 226.

- (1) Organi unutrašnjih poslova mogu i pozivati građane radi prikupljanja obaveštenja. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja i svojstvo u kome se građanin poziva. Prinudno se može dovesti lice koje se nije odazvalo pozivu samo ako je u pozivu bilo na to upozoreno.
- (2) Prilikom postupanja po odredbama ovog člana, organi unutrašnjih poslova ne mogu građane saslušavati, odnosno ispitivati u svojstvu okrivljenog, svedoka ili veštaka, osim u slučaju iz stava 9. ovog člana.
- (3) Prikupljanje obaveštenja od istog lica može trajati onoliko koliko je neophodno da se dobije potrebno obaveštenje, a najduže četiri sata.
- (4) Obaveštenja od građana se ne smeju prikupljati prinudno.
- (5) Službena beleška ili zapisnik o datom obaveštenju pročitace se licu koje je obaveštenje dalo. To lice može staviti primedbe koje je organ unutrašnjih poslova dužan da unese u službenu belešku ili zapisnik. Kopija službene beleške ili zapisnika o datom obaveštenju izdaće se građaninu, ako to zahteva.
- (6) Građanin se može ponovo pozivati radi prikupljanja obaveštenja o okolnostima drugog krivičnog dela ili učinioca, a radi prikupljanja obaveštenja o istom krivičnom delu ne može se ponovo prinudno privoditi.
- (7) Kad organ unutrašnjih poslova prikuplja obaveštenja od lica za koje postoje osnovi sumnje da je učinilac krivičnog dela ili prema tom licu preduzima radnje u pretkrivičnom postupku predviđene ovim zakonikom, može ga pozivati u svojstvu osumnjičenog. U pozivu će se osumnjičeni upozoriti da ima pravo da uzme advokata.
- (8) Ako organ unutrašnjih poslova u toku prikupljanja obaveštenja oceni da pozvani građanin može biti smatran osumnjičenim, dužan je da ga odmah obavesti o delu za koje se tereti i osnovama sumnje, o pravu da uzme branioca koji će prisustvovati njegovom daljem saslušanju, da nije dužan da bez branioca odgovara na postavljena pitanja, te da mu, u slučaju zadržavanja (član 229) predoči prava propisana u članu 5. ovog zakonika i omogućiti korišćenje prava propisanih u članu 228. stav 1. ovog zakonika.
- (9) Ako osumnjičeni, u prisustvu advokata, pristane da dâ iskaz, organ unutrašnjih poslova će ga saslušati prema odredbama ovog zakonika o saslušanju okrivljenog. O saslušanju osumnjičenog, organ unutrašnjih poslova će obavestiti nadležnog javnog tužioca koji može prisustvovati njegovom saslušanju. Zapisnik o ovom saslušanju se ne izdvaja iz spisa i može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.
- (10) Po odobrenju istražnog sudije, odnosno predsednika veća, organi unutrašnjih poslova mogu prikupljati obaveštenja i od lica koja se nalaze u pritvoru, ako je to potrebno radi otkrivanja drugih krivičnih dela i učinilaca. Ova će se obaveštenja prikupljati u ustanovi u kojoj okrivljeni izdržava pritvor, u vreme koje odredi istražni sudija ili predsednik veća, i u njegovom prisustvu, ili u prisustvu sudije koga on odredi. Prikupljanju ovih obaveštenja ima pravo da prisustvuje i branilac okrivljenog, ako to pritvorenik zahteva.
- (11) Na osnovu prikupljenih obaveštenja, organ unutrašnjih poslova sastavlja krivičnu prijavu u kojoj navodi dokaze za koje je saznao prilikom prikupljanja obaveštenja. U krivičnu prijavu ne unosi se sadržina izjava koje su pojedini građani dali prilikom prikupljanja obaveštenja, osim iskaza datih u smislu stava 9. ovog člana. Uz krivičnu prijavu dostavljaju se i predmeti, skice, fotografije, pribavljeni izveštaji, spisi o preduzetim merama i radnjama, službene beleške, izjave i drugi materijali koji mogu biti korisni za uspešno vođenje postupka. Ako organi unutrašnjih poslova, posle podnošenja krivične prijave, saznaju za nove činjenice, dokaze ili tragove krivičnog dela, dužni su da prikupe potrebna obaveštenja i da izveštaj o tome, kao dopunu krivične prijave, dostave javnom tužiocu.

Član 227.

- (1) Ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova mogu neko lice lišiti slobode ako postoji ma koji razlog predviđen u članu 142. ovog zakonika za određivanje pritvora, ali su dužna da takvo lice bez odlaganja sprovedu nadležnom istražnom sudiji, osim u slučaju iz člana 229. ovog zakonika. Prilikom dovođenja, ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova će obavestiti istražnog sudiju o razlozima i o vremenu lišenja slobode.
- (2) Lice lišeno slobode mora biti poučeno kako je to predviđeno u odredbi člana 5. ovog zakonika.
- (3) Ako je zbog neotklonjivih smetnji sprovođenje lica lišenog slobode trajalo duže od osam sati, službeno lice organa unutrašnjih poslova je dužno da istražnom sudiji ovakvo zakašnjenje posebno obrazloži, o čemu će istražni sudija sačiniti belešku, odnosno zapisnik. Istražni sudija će u zapisnik uneti i izjavu lica lišenog slobode o vremenu i mestu lišenja slobode.

Član 228.

- (1) Istražni sudija dužan je da licu lišenom slobode, koje mu je dovedeno, odmah saopšti da može uzeti branioca, omogućiti da u njegovom prisustvu, uz korišćenje telefona, telegrafa ili drugog elektronskog prenosioca poruka obavesti branioca neposredno ili posredstvom članova porodice ili trećeg lica čiji identitet istražnom sudiji mora biti otkriven, a ako je potrebno i pomogne mu da nađe branioca.
- (2) Ako lice lišeno slobode ne obezbedi prisustvo branioca u roku od 24 sata od kada mu je to u smislu stava 1. ovog člana omogućeno, ili izjavi da ne želi da uzme branioca, istražni sudija je dužan da ga bez odlaganja sasluša.
- (3) Ako u slučaju obavezne odbrane (član 71. stav 1) lice lišeno slobode ne uzme branioca u roku od 24 sata od časa kad je poučeno o ovom pravu ili izjavi da neće uzeti branioca, postaviće mu se branilac po službenoj dužnosti.
- (4) Odmah posle saslušanja, istražni sudija će odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili će odrediti pritvor.
- (5) Ako državni tužilac u vreme saslušanja nije podneo zahtev za sprovođenje istrage, a ne podnese ga ni u roku od 48 sati od časa određivanja pritvora, istražni sudija će pritvoreno lice pustiti na slobodu.
- (6) Ako istražni sudija u roku od 48 sati od podnošenja zahteva za sprovođenje istrage ne donese rešenje o sprovođenju istrage, dužan je da pritvoreno lice pusti na slobodu.
- (7) Kad je lice lišeno slobode dovedeno istražnom sudiji, može, ono, njegov branilac, član njegove porodice ili lice sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici, zahtevati da istražni sudija odredi lekarski pregled. Takav zahtev može podneti i javni tužilac. Ako je postavljen zahtev, istražni sudija će doneti odluku o određivanju lekara koji će obaviti pregled. Tu odluku i zapisnik o saslušanju lekara istražni sudija će priložiti istražnim spisima.

Član 229.

- (1) Lice lišeno slobode prema članu 227. stav 1, kao i osumnjičenog iz člana 226. st. 7. i 8, organ unutrašnjih poslova može izuzetno zadržati radi prikupljanja obaveštenja (član 226. stav 1) ili saslušavanja najduže 48 sati od časa lišenja slobode, odnosno odazivanja na poziv.
- (2) O zadržavanju organ unutrašnjih poslova odmah, a najkasnije u roku od dva sata, donosi i zadržanom licu uručuje rešenje. U rešenju moraju biti navedeni delo za koje se osumnjičeni tereti, osnovi sumnje, dan i čas lišenja slobode ili odazivanja pozivu, kao i vreme početka zadržavanja.
- (3) Protiv rešenja o zadržavanju osumnjičeni i branilac imaju pravo žalbe, koja se odmah dostavlja istražnom sudiji. Istražni sudija je dužan da o žalbi odluči u roku od četiri sata od prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.
- (4) Organ unutrašnjih poslova je dužan da o zadržavanju odmah obavesti istražnog sudiju. Istražni sudija može zahtevati da mu organ unutrašnjih poslova odmah sprovede zadržano lice.
- (5) Osumnjičeni ima prava predviđena u članu 226. stav 8. ovog zakonika.
- (6) Osumnjičeni mora imati branioca čim organ unutrašnjih poslova donese rešenje o zadržavanju. Ako osumnjičeni sam ne obezbedi branioca, organ unutrašnjih poslova će mu ga obezbediti po službenoj dužnosti, po redosledu sa spiska koji dostavlja odgovarajuća advokatska komora. Saslušanje osumnjičenog odložiće se do dolaska branioca, a najduže osam sati. Ako ni tada prisustvo branioca ne bude obezbeđeno, organ unutrašnjih poslova će osumnjičenog pustiti na slobodu ili bez odlaganja sprovesti nadležnom istražnom sudiji.
- (7) Spisak advokata iz stava 6. ovog člana advokatska komora sačinjava po azbučnom redu advokata. Prilikom postavljanja branioca po službenoj dužnosti, organ unutrašnjih poslova je dužan da poštuje redosled sa spiska. O razlozima odstupanja od redosleda sa spiska advokata organ unutrašnjih poslova je dužan da sačini službenu belešku.
- (8) Spisak advokata iz stava 6. ovog člana, sa podacima o angažovanju advokata, advokatska komora objavljuje na svojoj veb-stranici.

Član 230.

Lice zatečeno pri izvršenju krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti može svako lišiti slobode. Lice lišeno slobode se mora odmah predati istražnom sudiji ili organu unutrašnjih poslova, a ako se to ne može učiniti, mora se odmah obavestiti jedan od tih organa. Organ unutrašnjih poslova postupiće po članu 227. ovog zakonika.

Član 231.

- (1) Ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova imaju pravo da lica zatečena na mestu izvršenja krivičnog dela upute istražnom sudiji ili da ih zadrže na mestu izvršenja krivičnog dela do njegovog dolaska, ako bi ta lica mogla da daju podatke važne za krivični postupak i ako je verovatno da se njihovo ispitivanje docnije ne bi moglo izvršiti ili bi bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem ili drugim teškoćama. Zadržavanje ovih lica na mestu izvršenja krivičnog dela ne može trajati duže od šest sati.
- (2) Kad je to neophodno radi utvrđivanja istovetnosti ili u drugim slučajevima od interesa za uspešno vođenje postupka, organi unutrašnjih poslova mogu, uz prethodno odobrenje istražnog sudije, fotografisati osumnjičenog, uzeti otiske njegovih prstiju, javno objaviti fotografiju osumnjičenog i preduzeti druge radnje potrebne za utvrđivanje identiteta.
- (3) Ako je potrebno da se utvrdi od koga potiču otisci prstiju na pojedinim predmetima, organi unutrašnjih poslova mogu, uz prethodno odobrenje državnog tužioca, uzimati otiske prstiju od lica za koja postoji verovatnoća da su mogla doći u dodir s tim predmetima.
- (4) Lice prema kome je preduzeta neka od radnji iz ovog člana ima pravo da podnese pritužbu nadležnom javnom tužiocu ili neposredno višem organu unutrašnjih poslova.

Član 232.

~~Član 233.~~

~~-brisan~~

Član 234.

- (1) Javni tužilac može zahtevati da nadležni državni organ, bankarska ili druga finansijska organizacija obavi kontrolu poslovanja lica za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično delo za koje je zakonom propisana kazna zatvora od najmanje četiri godine i da mu dostavi dokumentaciju i podatke koji mogu poslužiti kao dokazi o krivičnom delu ili imovini pribavljenoj krivičnim delom, kao i obaveštenja o sumnjivim novčanim transakcijama u smislu Konvencije o pranju, traženju, zapleni i oduzimanju prihoda stečenim kriminalom i o finansiranju terorizma. O zahtevu i prikupljenim podacima javni tužilac je dužan da odmah obavesti istražnog sudiju.
- (2) Na pisani i obrazloženi zahtev javnog tužioca, pod uslovima iz stava 1. ovog člana, istražni sudija može odlučiti da nadležni organ ili organizacija privremeno obustavi određenu finansijsku transakciju, isplatu, odnosno izdavanje sumnjivog novca, vrednosnih papira ili predmeta za koje postoje osnovi sumnje da potiču od krivičnog dela ili od dobiti stečene krivičnim delom, ili su namenjeni izvršenju, odnosno prikrivanju krivičnog dela.
- (3) Odluka istražnog sudije iz stava 2. ovog člana donosi se u obliku rešenja. Protiv rešenja istražnog sudije vlasnik novčanih sredstava ima pravo žalbe. O žalbi odlučuje veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.
- (4) U zahtevu iz stava 2. ovog člana javni tužilac će bliže označiti sadržaj mere ili radnje koju nalaže.
- (5) Ako javni tužilac ne pokrene krivični postupak u roku od šest meseci od dana kada se upoznao sa podacima prikupljenim primenom mera iz st. 1. i 2. ovog člana ili ako izjavi da ih neće koristiti u postupku, odnosno da protiv osumnjičenog neće zahtevati vođenje postupka, svi dostavljeni podaci će se uništiti pod nadzorom istražnog sudije, o čemu će istražni sudija sačiniti zapisnik.

Član 235.

- (1) Javni tužilac će odbaciti prijavu ako iz same prijave proističe da prijavljeno delo nije krivično delo ili da se ne goni po službenoj dužnosti, ako je nastupila zastarelost ili je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju gonjenje ili ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni učinio krivično delo. O odbacivanju prijave, kao i o razlozima za to, javni tužilac će obavestiti oštećenog u roku od osam dana (član 61), a ako je krivičnu prijavu podneo organ unutrašnjih poslova, obavestiće i taj organ.

(2) Ako javni tužilac iz same prijave ne može oceniti da li su verovatni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne pružaju dovoljno osnova da može odlučiti da li će zahtevati sprovođenja istrage, ili ako je do javnog tužioca samo dopro glas da je izvršeno krivično delo, a naročito ako je izvršilac nepoznat, javni tužilac će, sam ili posredstvom drugih organa, prikupiti potrebna obaveštenja. On može pozivati građane, pod uslovima iz člana 226. st. 1. do 6. ovog zakonika. Ako nije u mogućnosti da to preduzme sam, javni tužilac će zahtevati od organa unutrašnjih poslova da prikupe potrebna obaveštenja i da preduzmu druge mere radi otkrivanja krivičnog dela i učinioca (čl. 225, 226. i 231).

(3) Javni tužilac može uvek tražiti da ga organi unutrašnjih poslova obaveste o merama koje su preduzeli. Organi unutrašnjih poslova su dužni da mu bez odlaganja odgovore.

(4) Ako i posle preduzetih radnji iz st. 2. i 3. ovog člana proističu neke od okolnosti iz stava 1. ovog člana, javni tužilac će odbaciti prijavu.

(5) Javni tužilac i drugi državni organi, preduzeća i druga pravna lica dužni su prilikom prikupljanja obaveštenja, odnosno davanja podataka da postupaju obazrivo, vodeći računa da se ne naškodi časti i ugledu lica na koje se ovi podaci odnose.

Član 236.

(1) Javni tužilac može odložiti krivično gonjenje za krivična dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, ako osumnjičeni prihvati jednu ili više od sledećih mera:

- 1) da otkloni štetnu posledicu nastalu izvršenjem krivičnog dela ili da naknadi pričinjenu štetu,
 - 2) da plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove,
 - 3) da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad, 4) da ispuni dospele obaveze izdržavanja.
 - 5) da se podvrgne odvikavanju od alkohola ili opojnih droga;
 - 6) da se podvrgne psihosocijalnoj terapiji.
 - 7) da izvrši obavezu ustanovljenu pravnosnažnom odlukom suda, odnosno poštuje ograničenje utvrđeno pravnosnažnom sudskom odlukom,
 - 8) da položi vozački ispit, obavi dodatnu vozačku obuku ili završi drugi odgovarajući kurs.
- (2) Po odobrenju veća iz člana 24. stav 6. ovog zakonika, javni tužilac može odložiti krivično gonjenje i za krivična dela za koja je predviđena kazna zatvora preko tri godine, a do pet godina.
- (3) Osumnjičeni je dužan da prihvaćenu obavezu izvrši u roku koji ne može biti duži od šest meseci.
- (4) Ako osumnjičeni izvrši obavezu iz stava 1. tač. 1. i 4. ovog člana ili, uz pristanak oštećenog, obavezu iz stava 1. tač. 2. i 3. ovog člana u roku iz prethodnog stava ovog člana, javni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu, a odredbe člana 61. ovog zakonika neće se primenjivati.
- (5) Kada javni tužilac oceni da oštećeni kome je u potpunosti naknađena pričinjena šteta, iz očigledno neopravdanog razloga ne pristaje da osumnjičeni izvrši obaveze iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, a javni tužilac nađe da je izvršenje takvih obaveza celishodno, zatražiće da veće iz člana 24 stav 6. ovog zakonika, svojim rešenjem odobri izvršenje tih obaveza. Ako veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika odobri izvršenje obaveza iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, a osumnjičeni ih u potpunosti izvrši, odredbe člana 61. ovog zakonika se neće primenjivati.
- (6) Javni tužilac može, uz saglasnost suda pred kojim se vodi glavni pretres, do završetka glavnog pretresa za krivično delo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, odustati od krivičnog gonjenja, ako osumnjičeni ispuni jednu ili više mera iz stava 1. ovog člana. Kada se radi o merama iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, potrebna je i saglasnost oštećenog, odnosno primenjuje se pravilo iz stava 5. ovog člana.
- (7) Javni tužilac može postupiti u skladu sa stavom 6. ovog člana i kada se postupak vodi za krivično delo za koje je predviđena kazna zatvora preko tri godine, a do pet godina, ako to svojim rešenjem odobri veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.

- (8) Kada se presuda kojom se optužba odbija donese zbog odustanka javnog tužioca od krivičnog gonjenja u skladu sa st. 6. i 7. ovog člana, odredbe člana 62. ovog zakonika neće se primenjivati.
- (9) Kada je krivična prijava podnesena za krivično delo za koje je kao glavna kazna predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, javni tužilac je dužan da pre podnošenja optužnog predloga, odnosno pre nego što podnese predlog za sprovođenje istražne radnje pre optužnog predloga, ispita postojanje mogućnosti za odlaganje krivičnog gonjenja, zbog čega može obaviti razgovor sa osumnjičenim i oštećenim, kao i drugim licima, odnosno prikupiti druge potrebne podatke, o čemu sastavlja službenu belešku.

Član 237.

U slučaju krivičnih dela iz člana 236, javni tužilac može odbaciti krivičnu prijavu ako je osumnjičeni, usled stvarnog kajanja, sprečio nastupanje štete ili je štetu u potpunosti već nadoknadio, a javni tužilac, prema okolnostima slučaja, oceni da izricanje krivične sankcije ne bi bilo pravično. U ovom slučaju odredbe člana 61. ovog zakonika se neće primenjivati.

Član 238.

- (1) Organi unutrašnjih poslova mogu i pre pokretanja istrage privremeno oduzeti predmete po odredbama člana 82. ovog zakonika, ako postoji opasnost od odlaganja i pretresti stan i lica pod uslovima predviđenim u članu 81. ovog zakonika.
- (2) Organi unutrašnjih poslova su dužni da privremeno oduzete predmete odmah vrate vlasniku ili držaocu ako krivični postupak ne bude pokrenut, odnosno ako u roku od tri meseca ne podnesu krivičnu prijavu nadležnom javnom tužiocu.
- (3) Za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora do deset godina, organi unutrašnjih poslova mogu sami obaviti uviđaj i odrediti veštačenja koja ne trpe odlaganje, osim obdukcije i ekshumacije leša, ako istražni sudija nije u mogućnosti da odmah iziđe na lice mesta. Ako istražni sudija stigne na lice mesta u toku uviđaja, on može preuzeti ove radnje.
- (4) O radnjama iz st. 1. do 3. ovog člana organi unutrašnjih poslova, odnosno istražni sudija će bez odlaganja obavestiti javnog tužioca.

Član 239.

- (1) Kad je učinilac krivičnog dela nepoznat, javni tužilac može predložiti da istražni sudija preduzme pojedine istražne radnje, ako je, s obzirom na okolnosti slučaja, neophodno ili celishodno da se one preduzmu pre pokretanja istrage. Ako se istražni sudija ne složi sa tim predlogom, zatražiće da o tome odluči veće (član 24. stav 6).
- (2) Zapisnici o preduzetim istražnim radnjama dostavljaju se javnom tužiocu.

Član 240.

- (1) Istražni sudija nadležnog suda, kao i istražni sudija nižeg suda na čijem je području izvršeno krivično delo, može pre donošenja rešenja o sprovođenju istrage preduzeti pojedine istražne radnje za koje postoji opasnost od odlaganja, ali o svemu što je preduzeto mora obavestiti nadležnog javnog tužioca.
- (2) Istražnim radnjama koje se preduzimaju po stavu 1. ovog člana može da prisustvuje javni tužilac koji postupa pred tim sudom.
- (3) U pogledu pozivanja, odbrane i saslušavanja osumnjičenog, primenjuju se odredbe o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog.

B. PRETHODNI POSTUPAK

Glava XIX

ISTRAGA

Član 241.

- (1) Istraga se pokreće protiv određenog lica kad postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično delo.
- (2) U istrazi će se prikupiti dokazi i podaci koji su potrebni da bi se moglo odlučiti da li će se podići optužnica ili obustaviti postupak, dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na glavnom pretresu ili bi njihovo izvođenje bilo otežano, kao i drugi dokazi koji mogu biti od koristi za postupak, a čije se izvođenje, s obzirom na okolnosti slučaja, pokazuje celishodnim.

Član 242.

- (1) Istraga se sprovodi na zahtev javnog tužioca.
- (2) Zahtev za sprovođenje istrage podnosi se istražnom sudiji nadležnog suda.
- (3) U zahtevu se moraju naznačiti: lični podaci osumnjičenog, opis dela iz koga proizlaze zakonska obeležja krivičnog dela, zakonski naziv krivičnog dela, okolnosti iz kojih proizlazi osnovanost sumnje i postojeći dokazi.
- (4) U zahtevu za sprovođenje istrage može se predložiti da se izvide određene okolnosti, da se preduzmu pojedine radnje i da se o izvesnim pitanjima ispituju određena lica, a može se predložiti i da se osumnjičeni pritvori.
- (5) Javni tužilac će dostaviti istražnom sudiji krivičnu prijavu i sve spise i zapisnike o radnjama koje su preduzete. Istovremeno, javni tužilac će dostaviti istražnom sudiji predmete koji mogu poslužiti kao dokaz ili će naznačiti gde se oni nalaze.

Član 243.

- (1) Kad istražni sudija primi zahtev za sprovođenje istrage, razmotriće spise i ako se složi sa zahtevom, doneće rešenje o sprovođenju istrage, koje treba da sadrži podatke navedene u članu 242. stav 3. ovog zakonika. Rešenje će se dostaviti javnom tužiocu i okrivljenom.
- (2) Pre donošenja rešenja istražni sudija će saslušati osumnjičenog, osim ako postoji opasnost od odlaganja.
- (3) Istražni sudija može, pre nego što odluči o zahtevu javnog tužioca, pozvati javnog tužioca i osumnjičenog da određenog dana dođu u sud ako je potrebno da se izjasne o okolnostima koje mogu biti od važnosti za odlučivanje o zahtevu ili ako istražni sudija smatra da bi iz drugih razloga bilo celishodno njihovo usmeno izjašnjenje. Ovom prilikom javni tužilac i osumnjičeni mogu stavljati usmeno predloge, a javni tužilac može izmeniti ili dopuniti zahtev za sprovođenje istrage, a može i predložiti da se postupak sprovede neposredno na osnovu optužnice (član 244).
- (4) U vezi sa pozivanjem, odbranom i saslušanjem osumnjičenog protiv kojeg se zahteva sprovođenje istrage primenivaće se odredbe ovog zakonika o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog. Osumnjičenog koji je pozvan po stavu 3. ovog člana poučiće istražni sudija u smislu člana 89. stav 2. ovog zakonika.
- (5) Protiv rešenja istražnog sudije o sprovođenju istrage okrivljeni se može žaliti. Ako je rešenje usmeno saopšteno, žalba se tom prilikom može izjaviti na zapisnik.
- (6) Istražni sudija je dužan da žalbu odmah dostavi veću (član 24. stav 6), koje je dužno da donese odluku u roku od 48 sati. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.
- (7) Ako se istražni sudija ne složi sa zahtevom javnog tužioca za sprovođenje istrage, zatražiće da o tome odluči veće (član 24. stav 6). Protiv rešenja veća okrivljeni, javni tužilac i oštećeni imaju pravo žalbe, koja ne zadržava izvršenje rešenja.
- (8) Ako je protiv rešenja veća žalbu izjavio samo oštećeni, a žalba se usvoji, smatraće se da je oštećeni izjavljivanjem žalbe preuzeo gonjenje.
- (9) U slučajevima iz st. 6. i 7. ovog člana veće je dužno da donese odluku u roku od 48 časova.
- (10) Pri odlučivanju o zahtevu za sprovođenje istrage, veće nije vezano za pravnu ocenu dela koju je naveo javni tužilac.

Član 244.

- (1) Istražni sudija se može saglasiti s predlogom javnog tužioca da se ne sprovodi istraga ako prikupljeni podaci koji se odnose na krivično delo i učinioca pružaju dovoljno osnova za podizanje optužnice.
- (2) Saglasnost iz stava 1. ovog člana istražni sudija može dati samo ako je prethodno saslušao osumnjičenog protiv koga treba da se podigne optužnica. U pogledu pozivanja, odbrane i saslušanja osumnjičenog primenjuju se odredbe o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog. Obaveštenje o saglasnosti istražni sudija će dostaviti javnom tužiocu i osumnjičenom.
- (3) Rok za podizanje optužnice je osam dana.
- (4) Predlog iz stava 1. ovog člana javni tužilac može staviti i posle podnošenja zahteva za sprovođenje istrage dok rešenje o zahtevu ne bude doneto.
- (5) Ako istražni sudija smatra da nisu ispunjeni uslovi za podizanje optužnice bez sprovođenja istrage ili ako javni tužilac ne podigne optužnicu u roku iz stava 3. ovog člana, postupiće kao da je stavljen zahtev za sprovođenje istrage.
- (6) Ako je za krivično delo predviđena kazna zatvora do osam godina, javni tužilac može, mimo uslova predviđenih u st. 1. do 5. ovog člana, podići optužnicu i bez sprovođenja istrage ako prikupljeni podaci koji se odnose na krivično delo i učinioca pružaju dovoljno osnova za optuženje.
- (7) Odredbe st. 1. do 6. ovog člana primenjuju se i kad se krivično gonjenje preuzima po zahtevu oštećenog kao tužioca.
- (8) Uz predlog iz stava 1. ovog člana, kao i uz optužnicu podignutu po stavu 6. ovog člana, javni tužilac će dostaviti krivičnu prijavu i sve spise i zapisnike o radnjama koje su preduzete, kao i predmete koji mogu poslužiti kao dokaz, ili će naznačiti gde se oni nalaze.

Član 245.

- (1) Istragu sprovodi istražni sudija nadležnog suda.
- (2) Zakonom se može odrediti jedan sud u kome će se za područje više sudova sprovoditi istraga (istražni centar).
- (3) Istražni sudija preuzima istražne radnje po pravilu samo na području svog suda. Ako interes istrage zahteva, on može pojedine istražne radnje preuzeti i van područja svog suda, ali je dužan da o tome obavesti sud na čijem području preuzima istražne radnje.

Član 246.

- (1) U toku istrage istražni sudija može poveriti izvršenje pojedinih istražnih radnji, osim saslušanja okrivljenog, istražnom sudiji suda na čijem području treba preduzeti te radnje, a ako je za područja više sudova određen jedan sud za ukazivanje pravne pomoći - tom sudu.
- (2) Javni tužilac koji postupa pred sudom kome je povereno preuzimanje istražne radnje može prisustvovati toj radnji ako nadležni državni tužilac ne izjavi da će on prisustvovati.
- (3) Istražni sudija može poveriti organu unutrašnjih poslova izvršenje naredbe o pretresanju stana ili lica ili o privremenom oduzimanju predmeta, na način predviđen ovim zakonikom.
- (4) Na zahtev ili po odobrenju istražnog sudije, organi unutrašnjih poslova mogu fotografisati okrivljenog ili uzeti otiske njegovih prstiju, ako je to potrebno za svrhe krivičnog postupka.

Član 247.

- (1) Istražni sudija kome je povereno izvršenje pojedinih istražnih radnji preduzeće po potrebi i druge istražne radnje koje sa ovim stoje u vezi ili iz njih proističu.

(2) Ako istražni sudija kome je povereno preduzimanje pojedinih istražnih radnji nije za to nadležan, dostaviće predmet nadležnom sudu i o tome će obavestiti istražnog sudiju koji mu je predmet dostavio.

Član 248.

- (1) Istraga se vodi samo u pogledu onog krivičnog dela i protiv onog okrivljenog na koje se odnosi rešenje o sprovođenju istrage.
- (2) Ako se u toku istrage pokaže da postupak treba proširiti na koje drugo krivično delo ili protiv drugog lica, istražni sudija će o tome obavestiti javnog tužioca. U takvom slučaju mogu se preduzeti istražne radnje koje ne trpe odlaganje, ali o svemu što je preduzeto mora se obavestiti javni tužilac.
- (3) U pogledu proširenja istrage važe odredbe čl. 242. i 243. ovog zakonika.

Član 249.

Posle donošenja rešenja o sprovođenju istrage, istražni sudija i bez predloga stranaka preduzima radnje za koje smatra da su potrebne za uspešno vođenje postupka.

Član 250.

- (1) Stranke i oštećeni mogu u toku istrage stavljati istražnom sudiji predloge da se preduzmu pojedine radnje. Ako se istražni sudija ne složi s predlogom javnog tužioca da se preduzme pojedina istražna radnja, zatražiće da o tome odluči veće (član 24. stav 6).
- (2) Stranke i oštećeni mogu predloge iz stava 1. ovog člana stavljati i istražnom sudiji kome je povereno preduzimanje pojedinih istražnih radnji. Ako se istražni sudija ne složi s predlogom, obavestiće o tome predlagača, koji predlog može ponovo staviti istražnom sudiji nadležnog suda.

Član 251.

- (1) Saslušanje okrivljenog se može obaviti samo u prisustvu javnog tužioca. Oštećeni kao tužilac, privatni tužilac, branilac i saokrivljeni koji je saslušan i njegov branilac mogu prisustvovati saslušanju okrivljenog.
- (2) Tužilac, oštećeni, okrivljeni i branilac mogu prisustvovati uviđaju i ispitivanju veštaka.
- (3) Tužilac i branilac mogu prisustvovati pretresanju stana.
- (4) Ispitivanju svedoka mogu da prisustvuju tužilac, okrivljeni, branilac i oštećeni.
- (5) Istražni sudija je dužan da na pogodan način obavesti tužioca, branioca, oštećenog i okrivljenog o vremenu i mestu izvršenja istražnih radnji kojima oni mogu prisustvovati, osim kad postoji opasnost od odlaganja. Ako okrivljeni ima branioca, istražni sudija će, po pravilu, obavestavati samo branioca. Ako je okrivljeni u pritvoru, a istražna radnja se preduzima van sedišta suda, istražni sudija će odlučiti da li je potrebno prisustvo okrivljenog.
- (6) Ako lice kome je upućeno obaveštenje o istražnoj radnji nije prisutno, radnja se može preduzeti i u njegovom odsustvu. Ako na ročište za saslušanje okrivljenog ne dođe javni tužilac ili lice koje ga zastupa, saslušanje će se odložiti, osim ako bi istekao rok iz člana 228. stav 2. ovog zakonika. O nedolasku javnog tužioca ili lica koje ga zastupa, istražni sudija će obavestiti nadležnog javnog tužioca.
- (7) Lica koja prisustvuju istražnim radnjama mogu predložiti istražnom sudiji da radi razjašnjenja stvari postavi određena pitanja okrivljenom, svedoku ili veštaku, a po dozvoli istražnog sudije mogu postavljati pitanja i neposredno. Ova lica imaju prava da

zahtevaju da se u zapisnik unesu i njihove primedbe u pogledu preduzimanja pojedinih radnji, a mogu i predlagati izvođenje pojedinih dokaza.

- (8) Radi razjašnjenja pojedinih tehničkih ili drugih stručnih pitanja koja se postavljaju u vezi s pribavljenim dokazima ili prilikom saslušanja okrivljenog ili preduzimanja drugih istražnih radnji, istražni sudija može zatražiti od lica odgovarajuće struke da mu o tim pitanjima da potrebna objašnjenja. Ako su prilikom davanja objašnjenja stranke prisutne, one mogu tražiti da to lice pruži bliža objašnjenja. U slučaju potrebe, istražni sudija može tražiti objašnjenja i od odgovarajuće stručne ustanove.
- (9) Odredbe st. 1. do 8. ovog člana primenjuju se i ako se istražna radnja preduzima pre donošenja rešenja o sprovođenju istrage.

Član 252.

- (1) Istražni sudija će rešenjem prekinuti istragu ako kod okrivljenog posle izvršenog krivičnog dela nastupi duševno oboljenje ili duševna poremećenost ili kakva druga teška bolest zbog koje ne može učestvovati u postupku ili se pojave okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje (ako nema predloga ili odobrenja za gonjenje ili zahteva ovlašćenog tužioca) .
- (2) Ako se ne zna boravište okrivljenog, istraga se može prekinuti, ali ako je okrivljeni u bekstvu, ili inače nije dostižan državnim organima, istraga će se prekinuti samo na predlog javnog tužioca, ako se postupak vodi po njegovom zahtevu.
- (3) Pre nego što se istraga prekine, prikupiće se svi dokazi o krivičnom delu okrivljenog do kojih se može doći.
- (4) Kad prestanu smetnje koje su prouzrokovale prekid, istražni sudija će nastaviti istragu.

Član 253.

Istražni sudija obustavlja rešenjem istragu kad javni tužilac u toku istrage ili po završenoj istrazi izjavi da odustaje od gonjenja. O obustavljanju istrage istražni sudija će u roku od osam dana obavestiti oštećenog (član 61) .

Član 254.

- (1) Istragu će rešenjem obustaviti veće (član 24. stav 6) kad odlučuje o bilo kom pitanju u toku istrage u sledećim slučajevima:
 - 1) ako delo koje se stavlja na teret okrivljenom nije krivično delo, a nema uslova za primenu mera bezbednosti,
 - 2) ako je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja ili je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili ako postoje druge okolnosti koje trajno isključuju gonjenje;
 - 3) ako nema dokaza da je okrivljeni učinio krivično delo.
- (2) Ako istražni sudija nađe da postoje razlozi za obustavljanje istrage iz stava 1. ovog člana, obavestiće o tome javnog tužioca. Ako javni tužilac u roku od osam dana ne obavesti istražnog sudiju da odustaje od gonjenja, istražni sudija će zatražiti da veće odluči o obustavljanju istrage.
- (3) Rešenje o obustavljanju istrage dostavlja se javnom tužiocu, oštećenom i okrivljenom, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u pritvoru. Protiv ovog rešenja javni tužilac i oštećeni imaju pravo žalbe.
- (4) Ako je protiv rešenja o obustavljanju istrage žalbu izjavio samo oštećeni, a žalba se uvaži, smatraće se da je oštećeni izjavom žalbe preuzeo gonjenje.
- (5) Ako utvrdi da postoje samo privremene smetnje za gonjenje okrivljenog (član 252. stav 1), veće će rešenjem prekinuti istragu.
- (6) Kad prestanu razlozi koji su doveli do prekida, istražni sudija će nastaviti istragu.

Član 255.

(1) Istražni sudija će pre završene istrage pribaviti podatke o okrivljenom navedene u članu 89. stav 1. ovog zakonika, ako nedostaju ili ih treba proveriti, kao i podatke o ranijim osudama okrivljenog, a ako okrivljeni još izdržava kaznu ili drugu sankciju koja je vezana za lišenje slobode - podatke o njegovom ponašanju za vreme izdržavanja kazne ili druge sankcije. Po potrebi, istražni sudija će pribaviti podatke o ranijem životu okrivljenog i o prilikama u kojima živi, kao i o drugim okolnostima koje se tiču njegove ličnosti. Istražni sudija može odrediti medicinske preglede ili psihološka ispitivanja okrivljenog kad je potrebno da se dopune podaci o ličnosti okrivljenog.

(2) Ako postoje uslovi za izricanje jedinstvene kazne kojom će se obuhvatiti i kazne iz ranijih presuda, odnosno rešenja o kažnjavanju, istražni sudija će zatražiti spise predmeta u kojima su izrečene ove odluke, ili overene prepise tih pravnosnažnih odluka.

Član 256.

(1) Ako istražni sudija pre završene istrage nađe da je u interesu postupka da se stranke i branilac upoznaju s važnim dokazima prikupljenim u istrazi, obavestiće ih da u određenom roku mogu razgledati predmete i spise koji se odnose na te dokaze i da mogu staviti svoje predloge za izvođenje novih dokaza.

(2) Kad istekne određeni rok ili ako ne usvoji predlog za izvođenje dokaza, istražni sudija će postupiti po članu 257. ovog zakonika.

Član 257.

(1) Istražni sudija završava istragu kad nađe da je stanje stvari u istrazi dovoljno razjašnjeno.

(2) Po završenoj istrazi istražni sudija dostavlja spise javnom tužiocu, koji je dužan da u roku od petnaest dana stavi predlog da se istraga dopuni ili da podigne optužnicu ili da dâ izjavu da odustaje od gonjenja. Ovaj rok može veće (član 24. stav 6) produžiti na predlog javnog tužioca, najduže za još petnaest dana.

(3) Ako istražni sudija ne prihvati predlog javnog tužioca o dopuni istrage, zatražiće da o tome odluči veće (član 24. stav 6). Ako veće odbije predlog državnog tužioca, rok iz stava 2. ovog člana počinje da teče od dana kad je državnom tužiocu saopštena odluka veća.

(4) Ako javni tužilac ne postupi u roku predviđenom u st. 2. i 3. ovog člana, dužan je da o razlozima obavesti višeg državnog tužioca.

Član 258.

(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest meseci, istražni sudija je dužan da obavesti predsednika suda o razlozima zbog kojih istraga nije okončana.

(2) Predsednik suda će, po potrebi, preduzeti mere da se istraga okonča.

Član 259.

(1) Oštećeni kao tužilac i privatni tužilac mogu istražnom sudiji nadležnog suda podneti zahtev da sprovede istragu, odnosno predlog da istragu dopuni. U toku istrage oni mogu istražnom sudiji stavljati i druge predloge.

(2) U pogledu pokretanja, sprovođenja, prekida i obustave istrage, shodno se primenjuju odredbe ovog zakonika koje se odnose na pokretanje i vođenje istrage po zahtevu javnog tužioca.

(3) Kad istražni sudija nađe da je istraga završena, obavestiće o tome oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca i upozoriće ih da u roku od petnaest dana treba da podnesu optužnicu, odnosno privatnu tužbu, a ako to ne učine, smatraće se da su odustali od gonjenja, pa će se postupak rešenjem obustaviti. Ovakvo upozorenje istražni sudija je dužan da dâ i kad veće (član 24. stav 6) odbije predlog oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca za dopunu istrage zato što smatra da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno.

Član 260.

Ako je istražnom sudiji potrebna pomoć organa unutrašnjih poslova (kriminalističko-tehnička i dr.) ili drugih državnih organa u vezi sa sprovođenjem istrage, oni su dužni da mu na njegov zahtev tu pomoć pruže. Na zahtev istražnog sudije, preduzeće ili drugo pravno lice je dužno da pruži pomoć za preduzimanje istražne radnje koja ne trpi odlaganje.

Član 261.

Ako to zahtevaju interesi morala, javnog poretka, nacionalne bezbednosti, interesi zaštite maloletnika ili privatnog života učesnika u postupku, ili kada je to neophodno s obzirom na posebne okolnosti zbog kojih bi javnost mogla da povredi interese pravde, službeno lice koje preduzima istražnu radnju narediće licima koja saslušava, odnosno ispituje ili koja prisustvuju istražnim radnjama ili razgledaju spise istrage da čuvaju kao tajnu određene činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznala i ukazaće im da odavanje tajne predstavlja krivično delo. Ova naredba neće se u zapisnik o istražnoj radnji, odnosno zabeležiće se na spisima koji se razgledaju, uz potpis lica koje je upozoreno.

Član 262.

Kad veće odlučuje u toku istrage, može zatražiti potrebna objašnjenja od istražnog sudije, stranaka i branioca i može ih pozvati da usmeno izlože svoje stavove na sednici veća.

Član 263.

- (1) Istražni sudija može kazniti novčanom kaznom do 500.000 dinara svako lice koje za vreme preduzimanja istražne radnje i posle opomene narušava red. Ako učešće takvog lica nije neophodno, ono može biti udaljeno sa mesta gde se preduzima ta radnja.
- (2) Okrivljeni ne može biti kažnjen novčanom kaznom.
- (3) Ako javni tužilac narušava red, istražni sudija će postupiti shodno odredbi člana 299. stav 10. ovog zakonika.

Član 264.

- (1) Stranke i oštećeni mogu se uvek obratiti pritužbom predsedniku suda pred kojim se vodi postupak zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u toku istrage.
- (2) Predsednik suda ispitaće navode u pritužbi, a ako je podnosilac zahtevao, obavestiće ga o tome šta je preduzeto.

Glava XX

OPTUŽNICA I PRIGOVOR PROTIV OPTUŽNICE

Član 265.

- (1) Kad je završena istraga, kao i kad se po ovom zakoniku optužba može podići bez sprovođenja istrage (član 244), postupak pred sudom može da se vodi samo na osnovu optužnice javnog tužioca, odnosno oštećenog kao tužioca.
- (2) Odredbe o optužnici i o prigovoru protiv optužnice primenjivaće se shodno i na privatnu tužbu, osim ako se ona podiže za krivično delo za koja se sprovodi skraćeni postupak.

Član 266.

(1) Optužnica sadrži:

- 1) ime i prezime okrivljenog sa ličnim podacima (član 89) i podacima o tome da li se i od kad nalazi u pritvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je pre podizanja optužnice pušten na slobodu, onda koliko je proveo u pritvoru;
- 2) opis dela iz kog proizlaze zakonska obeležja krivičnog dela, vreme i mesto izvršenja krivičnog dela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično delo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično delo što tačnije odredi;
- 3) zakonski naziv krivičnog dela, sa navođenjem odredaba zakona koje se po predlogu tužioca imaju primeniti;
- 4) označenje suda pred kojim će se održati glavni pretres;
- 5) predlog o dokazima koje treba izvesti na glavnom pretresu, uz naznačenje imena svedoka i veštaka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe za dokaz;
- 6) obrazloženje u kome će se prema rezultatu istrage opisati stanje stvari, navesti dokazi kojima se odlučne činjenice utvrđuju, izneti odbrana okrivljenog i stanovište tužioca o navodima odbrane.

(2) Ako se okrivljeni nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi pritvor, a ako se nalazi u pritvoru, može se predložiti da se pusti na slobodu.

(3) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više krivičnih dela ili više okrivljenih samo ako se po odredbama člana 33. ovog zakonika može sprovesti jedinstveni postupak i doneti jedna presuda.

Član 267.

(1) Optužnica se dostavlja nadležnom sudu u onoliko primeraka koliko ima okrivljenih i njihovih branilaca (član 69. stav 2) i jedan primerak za sud.

(2) Odmah po prijemu optužnice predsednik veća pred kojim će se održati glavni pretres ispitaće da li je optužnica propisno sastavljena (član 266), pa ako ustanovi da nije, vratiće je tužiocu da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtev tužioca, veće može produžiti ovaj rok. Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac propusti pomenuti rok, smatraće se da je odustao od gonjenja, pa će se postupak obustaviti.

Član 268.

(1) Ako oštećeni kao tužilac podigne optužnicu bez sprovođenja istrage (član 244. stav 6) ili ako je podnesena privatna tužba za krivično delo za koje nije vođena istraga, osim ako se privatna tužba podnosi za krivično delo za koje se sprovodi skraćeni postupak, predsednik prvostepenog veća će, ako smatra da nema mesta gonjenju zbog postojanja okolnosti iz člana 274. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakonika, zatražiti odluku veća (član 24. stav 6).

(2) Ako oštećeni kao tužilac, protivno odredbama člana 244. st. 1. i 2. ovog zakonika, podigne optužnicu bez sprovođenja istrage za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora preko pet godina, smatraće se da je stavio zahtev za sprovođenje istrage.

(3) Protiv rešenja veća oštećeni kao tužilac, odnosno privatni tužilac, ima pravo žalbe.

Član 269.

(1) Ako je u optužnici stavljen predlog da se protiv okrivljenog odredi pritvor ili da se pusti na slobodu o tome rešava veće (član 24. stav 6) odmah, a najdocnije u roku od 48 sati.

(2) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, a u optužnici nije stavljen predlog da se pusti na slobodu, veće iz stava 1. ovog člana će po službenoj dužnosti, u roku od tri dana od dana prijema optužnice, ispitati da li još postoje razlozi za pritvor i doneti rešenje o produženju ili ukidanju pritvora. Žalba protiv ovog rešenja ne zadržava izvršenje rešenja.

Član 270.

- (1) Optužnica se dostavlja okrivljenom koji je na slobodi bez odlaganja, a ako se nalazi u pritvoru, u roku od 24 sata po prijemu.
- (2) Ako je protiv okrivljenog određen pritvor rešenjem veća (član 269), optužnica se predaje okrivljenom prilikom njegovog lišavanja slobode, zajedno sa rešenjem kojim se određuje pritvor.
- (3) Ako se okrivljeni koji je lišen slobode ne nalazi u zatvoru suda kod koga će se održati glavni pretres, predsednik veća narediće da se okrivljeni odmah sprovede u taj zatvor, gde će mu se predati optužnica.

Član 271.

- (1) Okrivljeni ima pravo da podnese prigovor protiv optužnice u roku od osam dana od dana dostavljanja. Uz optužnicu, okrivljenom će biti dostavljena i pouka o ovom njegovom pravu.
- (2) Prigovor protiv optužnice može podneti i branilac, bez naročitog ovlašćenja okrivljenog, ali ne i protiv njegove volje.
- (3) Okrivljeni se može odreći prava na podnošenje prigovora protiv optužnice.

Član 272.

- (1) Neblagovremeni prigovor i prigovor izjavljen od neovlašćenog lica odbaciće rešenjem predsednik veća pred kojim se ima održati glavni pretres. O žalbi protiv ovog rešenja odlučuje veće (član 24. stav 6).
- (2) Ako predsednik veća po odredbi stava 1. ovog člana ne odbaci prigovor, dostaviće ga sa spisima veću (član 24. stav 6), koje o prigovoru rešava u sednici.
- (3) Veće može pozvati stranke i branioca da na sednici usmeno izlože svoje stavove, osim u slučaju iz člana 282v stav 5. ovog zakonika.

Član 273.

- (1) Ako veće ne odbaci prigovor kao neblagovremen ili kao nedozvoljen, pristupiće ispitivanju optužnice.
- (2) Kad veće povodom prigovora utvrdi da postoje pogreške ili nedostaci u optužnici (član 266) ili u samom postupku, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala osnovanost optužnice, vratiće optužnicu da se zapaženi nedostaci otklone, ili da se istraga dopuni, odnosno sprovede. Tužilac je dužan, u roku od tri dana od dana kad mu je saopštena odluka veća, da podnese ispravljenu optužnicu ili stavi zahtev za dopunu, odnosno sprovođenje istrage. Iz opravdanih razloga na zahtev tužioca, veće može da produži ovaj rok. Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac propusti pomenuti rok, smatraće se da je odustao od gonjenja, pa će se postupak obustaviti. Ako javni tužilac propusti rok, dužan je da o razlozima propuštanja obavesti višeg javnog tužioca.
- (3) Ako veće utvrdi da je za krivično delo koje je predmet optužbe nadležan koji drugi sud, oglasiće nenadležnim sud kome je podnesena optužnica i po pravnosnažnosti rešenja uputiće predmet nadležnom sudu.
- (4) Ako veće utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obaveštenja iz člana 178. ovog zakonika, doneće rešenje o njihovom izdvajanju iz spisa. Protiv ovog rešenja dozvoljena je posebna žalba. Po pravnosnažnosti rešenja, pre nego što predmet uputi predsedniku veća radi zakazivanja glavnog pretresa, predsednik veća iz člana 24. stav 6. ovog zakonika obezbediće da se izdvojeni zapisnici i obaveštenje zatvore u poseban omot i predaju istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa. Izdvojeni zapisnici i obaveštenja se ne mogu razgledati, niti se mogu koristiti u postupku.

Član 274.

(1) Rešavajući o prigovoru protiv optužnice, veće će odlučiti da nema mesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja ako ustanovi:

- 1) da delo koje je predmet optužbe nije krivično delo, a nema uslova za primenu mera bezbednosti;
- 2) da je krivično gonjenje zastarelo, ili da je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje;
- 3) da nema dovoljno dokaza da je okrivljeni osnovano sumnjiv za delo koje je predmet optužbe.

(2) Ako veće ustanovi da nema zahteva ovlašćenog tužioca, potrebnog predloga ili odobrenja za krivično gonjenje, ili da postoje druge okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje, rešenjem će optužnicu odbaciti.

Član 275.

(1) Kad rešava o prigovoru protiv optužnice javnog tužioca podnesene na osnovu člana 244. stav 6. ovog zakonika ili o zahtevu predsednika veća povodom te optužnice (član 281), ili kad rešava povodom neslaganja predsednika prvostepenog veća sa optužnicom oštećenog kao tužioca ili sa privatnom tužbom u slučajevima iz člana 268. stav 1, odnosno stav 2. tog člana, veće će rešenjem odbaciti optužnicu, odnosno privatnu tužbu, ako utvrdi da postoje razlozi iz člana 274. stav 1. tač. 1) i 2). ovog zakonika, a ako su sprovedene istražne radnje - i iz razloga predviđenog u tački 3) stav 1. člana 274.

(2) Ako je povodom prigovora protiv optužnice javnog tužioca iz stava 1. ovog člana ili po zahtevu predsednika veća povodom te optužnice (član 281) sprovedena istraga (član 273. stav 2) a veće, po sprovedenoj istrazi, nađe da postoje razlozi iz člana 274. stav 1. ovog zakonika, odlučiće rešenjem da nema mesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja.

Član 276.

Prilikom donošenja rešenja iz člana 273. stav 3. i čl. 274. i 275. ovog zakonika, veće nije vezano za pravnu ocenu dela koju je tužilac naveo u optužnici.

Član 277.

(1) Ako ne donese nijedno rešenje iz čl. 273, 274. i 275. ovog zakonika, veće će odbiti prigovor kao neosnovan.

(2) U istom rešenju veće će odlučiti i o predlozima za spajanje ili razdvajanje postupka.

Član 278.

Ako su od više okrivljenih samo neki podneli prigovor protiv optužnice, a razlozi zbog kojih je sud utvrdio da nema mesta optužbi koriste i nekim od okrivljenih koji nisu podneli prigovor, veće će postupiti kao da su i oni podneli prigovor.

Član 279.

Sve odluke veća donesene povodom prigovora protiv optužnice moraju biti obrazložene, ali tako da se unapred ne utiče na rešavanje onih pitanja koja će biti predmet raspravljanja na glavnom pretresu.

Član 280.

(1) Protiv odluke veća iz člana 273. stav 3. ovog zakonika žalba je dozvoljena, a protiv odluka iz čl. 274. i 275. ovog zakonika žalbu može izjaviti tužilac i oštećeni. Protiv ostalih odluka veća donesenih povodom prigovora protiv optužnice žalba nije dozvoljena.

(2) Ako je protiv odluke veća žalbu izjavio samo oštećeni, pa žalba bude usvojena, smatraće se da je izjavljivanjem žalbe oštećeni preuzeo gonjenje.

Član 281.

(1) Ako prigovor protiv optužnice nije podnesen ili je odbačen, na zahtev predsednika veća pred kojim treba da se održi glavni pretres, veće (član 24. stav 6) može odlučiti o svakom pitanju o kome se na osnovu ovog zakonika rešava povodom prigovora.

(2) Zahtev iz stava 1. ovog člana predsednik veća može staviti do određivanja glavnog pretresa, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema optužnice u sudu.

(3) Odredbe člana 272. stav 2. i čl. 273. do 276, čl. 279. i 280. ovog zakonika shodno će se primenjivati i prilikom odlučivanja povodom zahteva iz stava 1. ovog člana.

Član 282.

Optužnica stupa na pravnu snagu kad je prigovor odbijen, a ako prigovor nije podnesen ili je odbačen danom kad se veće, razmatrajući zahtev predsednika veća (član 281), složilo sa optužnicom, a ako takvog zahteva nije bilo - danom kad je predsednik veća odredio glavni pretres, odnosno protekom roka iz člana 281. stav 2. ovog zakonika.

Glava XXa

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE

Član 282a

(1) Kada se krivični postupak vodi za jedno krivično delo ili za krivična dela u sticaju za koja je propisana kazna zatvora do 12 godina, javni tužilac može predložiti okrivljenom i njegovom braniocu zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno okrivljeni i njegov branilac mogu javnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma.

(2) Kada se uputi predlog iz stava 1. ovog člana, stranke i branilac mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično delo, odnosno krivična dela koja se okrivljenom stavljaju na teret.

(3) Sporazum o priznanju krivice mora biti u pisanom obliku i može se podneti najkasnije do završetka prvog ročišta za održavanje glavnog pretresa.

(4) Sporazum o priznanju krivice se, ako optužnica još nije podnesena, podnosi predsedniku veća iz člana 24. stav 6. ovog zakonika, a nakon podnošenja optužnice, sporazum o priznanju krivice se podnosi predsedniku veća.

(5) Okrivljeni i njegov branilac se mogu u prigovoru protiv optužnice pozvati na zaključeni sporazum o priznanju krivice.

Član 282b

(1) Sporazumom o priznanju krivice okrivljeni u potpunosti priznaje krivično delo za koje se tereti, odnosno priznaje jedno ili više od krivičnih dela učinjenih u sticaju, koja su predmet optužbe, a okrivljeni i javni tužilac se saglašavaju:

1) o vrsti i visini kazne, odnosno o drugim krivičnim sankcijama koje će okrivljenom biti izrečene;

2) o odustajanju javnog tužioca od krivičnog gonjenja za krivična dela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivice;

- 3) o troškovima krivičnog postupka i o imovinskopravnom zahtevu;
- 4) o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kada je sud u potpunosti prihvatio sporazum.
- (2) U sporazumu o priznanju krivice javni tužilac i okrivljeni se mogu saglasiti o izricanju okrivljenom kazne koja po pravilu ne može biti ispod zakonskog minimuma za krivično delo koje se okrivljenom stavlja na teret.
- (3) Izuzetno, kada je to očigledno opravdano značajem priznanja okrivljenog za razjašnjenje krivičnog dela za koje se tereti, čije bi dokazivanje bez takvog priznanja bilo nemoguće ili znatno otežano, odnosno za sprečavanje, otkrivanje ili dokazivanje drugih krivičnih dela, odnosno zbog postojanja naročito olakšavajućih okolnosti iz člana 54. stav 2. Krivičnog zakonika, javni tužilac i okrivljeni se mogu saglasiti da se okrivljenom izrekne blaža kazna u granicama propisanim u članu 57. Krivičnog zakonika.
- (4) Okrivljeni se sporazumom o priznanju krivice može obavezati na ispunjenje obaveza iz člana 236. stav 1. ovog zakonika pod uslovom da je s obzirom na prirodu obaveza moguće da ih okrivljeni ispuni do podnošenja sporazuma o priznanju krivice sudu, odnosno da do podnošenja sporazuma o priznanju krivice sudu, započne sa ispunjavanjem obaveza.
- (5) Okrivljeni može u sporazumu o priznanju krivice prihvatiti obavezu da u određenom roku vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela, odnosno da vrati predmet krivičnog dela.

Član 282v

- (1) O sporazumu o priznanju krivice odlučuje sud, koji sporazum rešenjem može odbaciti, usvojiti ili odbiti.
- (2) Kada je sporazum o priznanju krivice podnesen pre podnošenja optužnice, o njemu odlučuje predsednik veća iz člana 24. stav 6. ovog zakonika.
- (3) Kada je sporazum o priznanju krivice podnesen nakon podnošenja optužnice, odnosno ako se u prigovoru protiv optužnice na takav sporazum pozivaju okrivljeni, odnosno njegov branilac, o njemu odlučuje predsednik veća.
- (4) Predsednik veća će sporazum o priznanju krivice odbaciti ako je podnesen nakon što je završeno prvo ročište za održavanje glavnog pretresa. Protiv rešenja o odbacivanju sporazuma o priznanju krivice žalba nije dozvoljena.
- (5) Sud o sporazumu o priznanju krivice odlučuje na ročištu, kome prisustvuju javni tužilac, okrivljeni i branilac, a o ročištu se obaveštavaju oštećeni i njegov punomoćnik. Ako okrivljeni sam ne uzme branioca, postaviće mu ga sud po službenoj dužnosti, najkasnije osam dana pre početka ročišta, a tako postavljeni branilac će svoju dužnost vršiti dok rešenje iz stava 9. ovog člana ne postane pravosnažno, odnosno do donošenja presuda iz člana 282d ovog zakonika.
- (6) Ročište iz stava 5. ovog člana je javno (član 291), a javnost se sa celog toka ročišta ili njegovog dela, rešenjem suda može isključiti samo ako postoji neki od razloga iz člana 292. ovog zakonika, uz shodnu primenu odredaba člana 293. i člana 294. stav 4. ovog zakonika.
- (7) Sud će rešenjem odbaciti sporazum o priznanju krivice, ako na ročište nije došao uredno pozvani okrivljeni. Protiv rešenja o odbacivanju sporazuma o priznanju krivice žalba nije dozvoljena. Ročište iz stava 5. ovog člana se može održati i bez prisustva uredno pozvanog javnog tužioca, o čemu sud obaveštava neposredno višeg javnog tužioca.
- (8) Sud će obrazloženim rešenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i doneti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, ako utvrdi:
- 1) da je okrivljeni svesno i dobrovoljno priznao krivično delo, odnosno krivična dela koja su predmet optužbe i da je isključena mogućnost priznanja okrivljenog u zabludi;
 - 2) da je sporazum zaključen u skladu sa odredbama člana 282b st. 2. i 3. ovog zakonika;
 - 3) da je okrivljeni potpuno svestan svih posledica zaključenog sporazuma (član 282b stav 1), a posebno da u potpunosti razume da se sporazumom odriče prava na suđenje i ulaganje žalbe protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma;
 - 4) da postoje i drugi dokazi koji potkrepljuju priznanje krivice okrivljenog;
 - 5) da sporazumom o priznavanju krivice nisu povređena prava oštećenog ili da on nije protivan razlozima pravичnosti.

(9) Kada nije ispunjen jedan ili više uslova iz stava 8. ovog člana, ili kada kazna, odnosno druga krivična sankcija utvrđena u sporazumu o priznanju krivice očigledno ne odgovara težini krivičnog dela koje je okrivljeni priznao, sud će doneti obrazloženo rešenje kojim se sporazum o priznanju krivice odbija, a priznanje okrivljenog dato u sporazumu ne može biti dokaz u krivičnom postupku.

(10) Kada rešenje iz stava 9. ovog člana postane pravnosnažno, sporazum i svi spisi koji su sa njim povezani, uništavaju se pred sudom, o čemu se sastavlja službena beleška, a sudija koji je doneo rešenje iz stava 9. ovog člana ne može učestvovati u daljem postupku.

(11) Rešenje suda o sporazumu o priznanju krivice se dostavlja javnom tužiocu, okrivljenom, braniocu, oštećenom i njegovom punomoćniku.

Član 282g

- (1) Protiv rešenja suda o odbijanju sporazuma o priznanju krivice, žalbu u roku od osam dana od dana kada im je rešenje dostavljeno, mogu izjaviti javni tužilac, okrivljeni i njegov branilac.
- (2) Protiv rešenja suda o usvajanju sporazuma o priznanju krivice, žalbu u roku iz stava 1. ovog člana, mogu izjaviti oštećeni i njegov punomoćnik.
- (3) O žalbi iz st. 1. i 2. ovog člana odlučuje veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika, u čijem sastavu ne može biti sudija koji je doneo rešenje koje se pobija žalbom.
- (4) Veće koje odlučuje o žalbi protiv rešenja o sporazumu o priznanju krivice može žalbu odbaciti ako je podnesena po proteku roka iz stava 1. ovog člana, usvojiti je ili je odbiti kao neosnovanu.
- (5) Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana žalba nije dozvoljena.

Član 282d

(1) Kada rešenje o usvajanju sporazuma o priznanju krivice postane pravnosnažno, ono se smatra sastavnim delom optužnice, ako je ona već podnesena, odnosno javni tužilac u roku od tri dana sastavlja optužnicu u koju uključuje sporazum o priznanju krivice, ako optužnica prethodno još nije bila podnesena, a predsednik veća bez odlaganja donosi presudu kojom okrivljenog oglašava krivim i izriče mu kaznu, odnosno drugu krivičnu sankciju i odlučuje o ostalim pitanjima predviđenim u sporazumu o priznanju krivice (član 282b).

(2) Pored sadržaja iz sporazuma o priznanju krivice (član 282b), presuda iz stava 1. ovog člana, shodno sadrži i podatke iz člana 356. ovog zakonika.

(3) Presuda iz stava 1. ovog člana se dostavlja licima iz člana 360. st. 3. do 5. ovog zakonika, sa poukom da protiv nje žalba nije dozvoljena.

(4) Ako je sporazumom o priznanju krivice predviđeno odustajanje javnog tužioca od krivičnog gonjenja za krivična dela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivice (član 282b stav 1. tačka 2), sud u odnosu na ta krivična dela, donosi presudu iz člana 354. ovog zakonika, a oštećeni nema pravo iz člana 61. ovog zakonika.

V. GLAVNI PRETRES I PRESUDA

Glava XXI

PRIPREME ZA GLAVNI PRETRES

Član 283.

- (1) Predsednik veća naredbom određuje dan, čas i mesto glavnog pretresa.
- (2) Predsednik veća će odrediti glavni pretres najkasnije u roku od dva meseca od dana prijema optužnice u sudu, a ako je stavljen zahtev iz člana 281. ovog zakonika - čim se, s obzirom na odluku veća, glavni pretres može odrediti. Ako u ovom roku ne odredi glavni pretres, predsednik veća će obavestiti predsednika sudai predsednika neposredno višeg suda o razlozima zbog kojih glavni pretres nije određen. Predsednik sudai predsednik neposredno višeg suda će, po potrebi, preduzeti mere da se glavni pretres odredi.
- (3) Ako predsednik veća utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obaveštenja iz člana 178. ovog zakonika, doneće rešenje o njihovom izdavanju, pre određivanja glavnog pretresa, i po pravnosnažnosti rešenja izdvojiće ih u poseban omot i predaće ih istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Član 284.

- (1) Glavni pretres se drži u sedištu suda i u sudskoj zgradi.
- (2) Ako su u pojedinim slučajevima prostorije u sudskoj zgradi nepodesne za održavanje glavnog pretresa, predsednik suda može odrediti da se pretres drži u drugoj zgradi.
- (3) Glavni pretres može se održati i u drugom mestu na području nadležnog suda, ako to na obrazloženi predlog predsednika suda dozvoli predsednik višeg suda.

Član 285.

- (1) Na glavni pretres pozvaće se optuženi i njegov branilac, tužilac i oštećeni i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, kao i tumač. Na glavni pretres pozvaće se i svedoci i veštaci koje su predložili tužilac u optužnici i okrivljeni u prigovoru protiv optužnice, osim onih za koje predsednik veća smatra da njihovo ispitivanje na glavnom pretresu nije potrebno.
- (2) U pogledu sadržine poziva za optuženog i svedoke primeniće se odredbe čl. 134. i 101. ovog zakonika. Kad odbrana nije obavezna, optuženi će se u pozivu poučiti da ima pravo da uzme branioca, ali da glavni pretres neće morati da se odloži zbog toga što branilac nije došao na glavni pretres ili što je optuženi uzeo branioca tek na glavnom pretresu.
- (3) Poziv optuženom mora se dostaviti tako da između dostavljanja poziva i dana glavnog pretresa ostane dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a najmanje osam dana. Za krivična dela za koja se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, vreme za pripremanje odbrane iznosi najmanje petnaest dana. Na zahtev optuženog ili na zahtev tužioca, a po pristanku optuženog, ovi rokovi se mogu skratiti.
- (4) Oštećenog koji se ne poziva kao svedok sud će obavestiti u pozivu da će se glavni pretres održati i bez njega, a da će se njegova izjava o imovinskopravnom zahtevu pročitati. Oštećeni će se upozoriti i na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan da produži gonjenje ako javni tužilac odustane od optužbe.
- (5) Oštećeni kao tužilac i privatni tužilac upozoriće se u pozivu da će se, ako na glavni pretres ne dođu, niti pošalju punomoćnika, smatrati da su odustali od optužbe.
- (6) Optuženi, svedok i veštak upozoriće se u pozivu na posledice nedolaska na glavni pretres (čl. 304. i 307).

Član 286.

- (1) Stranke i oštećeni mogu i posle zakazivanja glavnog pretresa zahtevati da se na glavni pretres pozovu novi svedoci ili veštaci ili pribave drugi novi dokazi. U svom obrazloženom zahtevu stranke moraju označiti koje bi se činjenice imale dokazati i kojim od predloženih dokaza.
- (2) Predsednik veća može i bez predloga stranaka narediti pribavljanje novih dokaza za glavni pretres.
- (3) O odluci kojom se naređuje pribavljanje novih dokaza obavestiće se stranke pre početka glavnog pretresa.

Član 287.

Ako je u izgledu da će glavni pretres duže trajati, predsednik veća može zatražiti od predsednika suda da odredi jednog ili dvojicu sudija, odnosno sudija-porotnika, da prisustvuju glavnom pretresu, kako bi zamenili članove veća u slučaju njihove sprečenosti.

Član 288.

(1) Ako se sazna da neki svedok ili veštak koji je pozvan na glavni pretres, a još nije ispitan, neće moći da dođe na glavni pretres zbog dugotrajne bolesti ili zbog drugih smetnji, može se ispitati u mestu gde se nalazi.

(2) Svedoka, odnosno veštaka ispitaće i zakleti predsednik veća ili sudija-član veća, ili će se njegovo ispitivanje obaviti preko istražnog sudije suda na čijem se području svedok, odnosno veštak nalazi.

(3) O vremenu i mestu ispitivanja obavestiće se stranke i oštećeni, ako je s obzirom na hitnost postupka, to moguće. Ako je optuženi u pritvoru, o potrebi njegovog prisustvovanja ispitivanju odlučuje predsednik veća. Kad stranke i oštećeni prisustvuju ispitivanju, imaju prava iz člana 251. stav 7. ovog zakonika.

Član 289.

Predsednik veća može naredbom, iz važnih razloga, na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odložiti dan glavnog pretresa.

Član 290.

(1) Ako tužilac odustane od optužnice pre nego što glavni pretres počne, predsednik veća će o tome obavestiti sva lica koja su bila pozvana na glavni pretres. Oštećeni će se posebno upozoriti na njegovo pravo da može nastaviti gonjenje (čl. 61. i 63) .

(2) Ako oštećeni ne nastavi gonjenje, predsednik veća će rešenjem obustaviti krivični postupak i rešenje dostaviti strankama i oštećenom.

Glava XXII

GLAVNI PRETRES

1. Javnost glavnog pretresa

Član 291.

(1) Glavni pretres je javan.

(2) Glavnom pretresu mogu prisustvovati punoletna lica.

(3) Lica koja prisustvuju glavnom pretresu ne smeju nositi oružje ili opasno oruđe, osim čuvara okrivljenog koji može biti naoružan.

Član 292.

Od otvaranja zasedanja pa do završetka glavnog pretresa, veće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili po predlogu stranaka, ali uvek po uzimanju njihovih izjava, isključiti javnost za ceo glavni pretres ili jedan njegov deo, ako to zahtevaju interesi zaštite morala, zaštite javnog poretka, zaštite nacionalne bezbednosti, zaštite maloletnika ili zaštite privatnog života učesnika u postupku, ili kada je to, po mišljenju suda, neophodno s obzirom na posebne okolnosti zbog kojih bi javnost mogla da povredi interese pravde.

Član 293.

- (1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, oštećenog, njihove zastupnike i branioca.
- (2) Veće može dozvoliti da glavnom pretresu na kome je javnost isključena prisustvuju pojedina službena lica i naučni radnici, a na zahtev optuženog, može to dozvoliti i njegovom bračnom drugu, njegovim bliskim srođnicima i licu sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici.
- (3) Predsednik veća će upozoriti lica koja prisustvuju glavnom pretresu na kome je javnost isključena da su dužna da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznala i ukazaće im da odavanje tajne predstavlja krivično delo.

Član 294.

- (1) Odluku o isključenju javnosti donosi veće rešenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
- (2) Rešenje o isključenju javnosti može se pobijati samo u žalbi na presudu.

2. Rukovođenje glavnim pretresom

Član 295.

- (1) Predsednik, članovi veća, zapisničar i dopunske sudije, moraju neprekidno biti na glavnom pretresu.
- (2) Dužnost je predsednika veća da utvrdi da li je veće sastavljeno po zakoniku i da li postoje razlozi zbog kojih se članovi veća i zapisničar moraju izuzeti (član 40. tač. 1. do 5) .

Član 296.

- (1) Predsednik veća rukovodi glavnim pretresom, saslušava optuženog, ispituje svedoke i veštace i daje reč članovima veća, strankama, oštećenom, zakonskim zastupnicima, punomoćnicima, braniocu i veštacima.
- (2) Dužnost je predsednika veća da se stara za svestrano pretresanje predmeta, pronalaženja istine i otklanjanje svega što odugovlači postupak a ne služi razjašnjenju stvari.
- (3) Predsednik veća odlučuje o predlozima stranaka ako o njima ne odlučuje veće.
- (4) O predlogu o kome ne postoji saglasnost stranaka i o saglasnim predlozima stranaka koje predsednik ne usvoji odlučuje veće. Veće, takođe, odlučuje o prigovoru protiv mera predsednika veća koje se odnose na rukovođenje glavnim pretresom.
- (5) Rešenja veća se uvek objavljuju i sa kratkim obrazloženjem unose u zapisnik o glavnom pretresu.

Član 297.

Glavni pretres teče redom koji je određen u ovom zakoniku, ali veće može odrediti da se odstupi od redovnog toka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a naročito zbog broja optuženih, broja krivičnih dela i obima dokaznog materijala.

Član 298.

- (1) Sud je dužan da svoj ugled, ugled stranaka i drugih učesnika postupka zaštiti od uvrede, pretnje i svakog drugog napada.

- (2) Dužnost je predsednika veća da se stara o održavanju reda u sudnici. On može odrediti pretresanje lica koja prisustvuju glavnom pretresu, a odmah posle otvaranja zasedanja upozoriti prisutna lica da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda.
- (3) Veće može narediti da se iz zasedanja uklone sva lica koja kao slušaoci prisustvuju glavnom pretresu, ako se merama za održavanje reda predviđenim u ovom zakoniku ne bi moglo obezbediti neometano održavanje glavnog pretresa.

Član 299.

- (1) Ako optuženi, branilac, oštećeni, zakonski zastupnik, punomoćnik, svedok, veštak, tumač ili drugo lice koje prisustvuje glavnom pretresu ometa red, narušava dostojanstvo suda ili ne poštuje naređenja predsednika veća za održavanje reda, predsednik veća ga može opomenuti, odnosno narediti da se udalji iz sudnice, a može ga kazniti i novčanom kaznom do 500.000 dinara.
- (2) Ako lice iz stava 1. ovog člana, osim optuženog i branioca i nakon što su mu izrečene sankcije iz stava 1. ovog člana nastavi sa narušavanjem reda ili ne poštuje naređenja predsednika veća za održavanje reda, tako da time iskazuje teže nepoštovanje suda i ozbiljno ometa glavni pretres, predsednik veća će napraviti poseban zapisnik u koji će uneti izjave tog lica i opisati njegovo ponašanje, koji će zajedno sa kopijom zapisnika o glavnom pretresu, a po potrebi i kopijom ostalih spisa, dostaviti predsedniku suda. Predsednik suda može u roku od petnaest dana doneti rešenje o kažnjavanju novčanom kaznom do 500.000 dinara ili kaznom zatvora do 15 dana, odnosno može licu iz stava 1. ovog člana izreći obe ove kazne.
- (3) Protiv rešenja o kažnjavanju iz st. 1. i 2. ovog člana, može se uložiti žalba veću iz člana 24. stav 6. ovog zakonika. Žalba ne odlaže izvršenje rešenja, niti predstavlja razlog za prekid ili odlaganje glavnog pretresa. Veću koje rešava o žalbi, predsednik veća, odnosno predsednik suda, dostavlja kopiju zapisnika o glavnom pretresu, a po potrebi i kopiju ostalih spisa.
- (4) Izuzetno, veće može opozvati rešenje o kažnjavanju iz stava 1. ovog člana, ako se kažnjeno lice izvini sudu i obeća da više neće ometati red u sudnici.
- (5) Protiv drugih odluka koje se odnose na održavanje reda i upravljanje glavnim pretresom, nije dozvoljena žalba.
- (6) Kažnjavanje iz st. 1. i 2. ovog člana ne isključuje krivično gonjenje kažnjelog lica, ako je njegovom radnjom istovremeno učinjeno i krivično delo, kada će se postupiti prema članu 301. ovog zakonika.
- (7) Ako je optuženi udaljen iz sudnice, predsednik veća će narediti da se on vrati u sudnicu odmah po završetku radnje u toku koje je udaljen. Ako optuženi nastavi da ometa red u sudnici, veće će doneti odluku o njegovom ponovnom udaljivanju za određeno vreme, a ako je optuženi već saslušan na glavnom pretresu, onda i za sve vreme dok traje dokazni postupak. Pre završetka dokaznog postupka, predsednik veća će obezbediti prisustvo optuženog, obavestiti ga o toku glavnog pretresa, upoznati ga sa iskazima prethodno saslušanih saoptuženih, odnosno omogućiti mu da pročita zapisnike o tim iskazima, ako to optuženi želi i pozvati ga da se izjasni o optužbi, ako to nije ranije već učinio. Ako bi optuženi nastavio da narušava red i da vređa dostojanstvo suda, veće ga može ponovo udaljiti iz zasedanja, a u tom slučaju glavni pretres će se dovršiti bez prisustva optuženog, a presudu će mu saopštiti predsednik veća ili sudijačlan veća u prisustvu zapisničara.
- (8) Braniocu ili punomoćniku koji posle kazne produži da narušava red, veće može uskratiti dalju odbranu, odnosno zastupanje na glavnom pretresu i u tom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branioca, odnosno punomoćnika. Ako optuženi koji nije saslušan to nije u mogućnosti da učini, odnosno ako u slučaju obavezne odbrane sud ne može bez štete za odbranu da postavi novog branioca, glavni pretres će se prekinuti ili odložiti, a branilac se obavezuje da snosi troškove takvog prekida ili odlaganja. Ako privatni tužilac ili oštećeni kao tužilac ne uzmu drugog punomoćnika, veće može odlučiti da se glavni pretres nastavi bez punomoćnika, ako oceni da njegovo odsustvo ne bi bilo štetno za interese zastupanog, a ako se pretres prekine ili odloži onda kada nije moguć njegov nastavak bez punomoćnika, punomoćnik se obavezuje da snosi troškove takvog prekida ili odlaganja. Rešenje o tome, sa obrazloženjem, unosi se u zapisnik o glavnom pretresu. Protiv ovog rešenja posebna žalba nije dozvoljena.
- (9) Ako sud udalji iz sudnice oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca ili njihovog zakonskog zastupnika, glavni pretres će se nastaviti i u njihovoj odsutnosti.
- (10) Ako javni tužilac ili lice koje ga zamenjuje, ometa red, narušava dostojanstvo suda ili ne poštuje naređenja predsednika veća za održavanje reda, predsednik veća će ga opomenuti, opomenu će uneti u zapisnik o glavnom pretresu i o tome obavestiti nadležnog javnog tužioca i neposredno višeg javnog tužioca. Predsednik veća može i prekinuti glavni pretres i od nadležnog javnog tužioca zatražiti da odredi drugo lice da zastupa optužnicu.
- (11) Kad predsednik veća ili veće kazni advokata ili advokatskog pripravnika koji ometa red, narušava dostojanstvo suda ili ne poštuje naređenja predsednika veća za održavanje reda, predsednik veća će o tome obavestiti nadležnu advokatsku komoru, koja je dužna da predsednika veća i predsednika suda u roku od dva meseca od dana prijema obaveštenja, obavesti o merama koje je preuzela.

Član 300.

- (1) Protiv rešenja o kazni dozvoljena je žalba, ali veće može ovo rešenje da opozove.
- (2) Protiv drugih odluka koje se odnose na održavanje reda i upravljanje glavnim pretresom nije dozvoljena žalba.

Član 301.

- (1) Ako optuženi na glavnom pretresu učini krivično delo, postupiće se po odredbi člana 342. ovog zakonika.
- (2) Ako neko drugi u toku glavnog pretresa u zasedanju učini krivično delo, veće može prekinuti glavni pretres i po usmenoj optužbi tužioca suditi o učinjenom krivičnom delu odmah, a može za to delo suditi po završetku otpočetog glavnog pretresa.
- (3) Ako postoje osnovi sumnje da je svedok ili veštak na glavnom pretresu dao lažni iskaz, ne može se za to krivično delo odmah suditi. U takvom slučaju, predsednik veća može narediti da se o iskazu svedoka, odnosno veštaka sastavi poseban zapisnik, koji će dostaviti javnom tužiocu. Ovaj zapisnik potpisuće ispitan svedok, odnosno veštak.
- (4) Ako nije moguće da se učiniocu krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti odmah sudi, ili ako je za suđenje nadležan viši sud, obavestiće se o tome nadležni javni tužilac radi daljeg postupka.

3. Pretpostavke za održavanje glavnog pretresa

Član 302.

Predsednik veća otvara zasedanje i objavljuje predmet glavnog pretresa i sastav veća. Zatim utvrđuje da li su došla sva pozvana lica, pa ako nisu, proverava da li su im pozivi uručeni i da li su svoj izostanak opravdala.

Član 303.

- (1) Ako na glavni pretres, koji je zakazan na osnovu optužnice javnog tužioca, ne dođe javni tužilac ili lice koje ga zamenjuje, glavni pretres će se odložiti. Predsednik veća će o tome obavestiti nadležnog javnog tužioca.
- (2) Ako na glavni pretres ne dođe oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac, iako su uredno pozvani, niti njihov punomoćnik, veće će rešenjem obustaviti postupak.

Član 304.

- (1) Ako je optuženi uredno pozvan, a ne dođe na glavni pretres niti svoj izostanak opravda, veće će narediti da se prinudno dovede. Ako se dovođenje ne bi moglo odmah izvršiti, veće će odlučiti da se glavni pretres ne održi i narediti da se optuženi na iduću pretres prinudno dovede. Ako do privođenja optuženi opravda izostanak, predsednik veća će opozvati naredbu o prinudnom dovođenju.
- (2) Optuženom se može suditi u odsustvu samo ako je u bekstvu ili inače nije dostižan državnim organima, a postoje naročito važni razlozi da mu se sudi iako je odsutan.
- (3) Rešenje o suđenju u odsustvu optuženog donosi veće, na predlog tužioca. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

Član 305.

- (1) Ako na glavni pretres ne dođe branilac koji je uredno pozvan, a ne obavesti sud o razlogu sprečenosti čim je za ovaj razlog saznao, ili ako branilac bez odobrenja napusti glavni pretres, optuženi će se pozvati da odmah uzme drugog branioca. Ako optuženi to

ne učini, veće može odlučiti da se glavni pretres održi i bez prisustva branioca. Ako u slučaju obavezne odbrane ne postoji mogućnost da optuženi odmah uzme drugog branioca, odnosno da ga sud postavi bez štete za odbranu, glavni pretres će se odložiti.

(2) Uredno pozvanog branioca čiji je neopravdani nedolazak doveo do odlaganja glavnog pretresa veće će kazniti novčanom kaznom od 50.000 dinara i obavezati da plati troškove odlaganja glavnog pretresa. Rešenje o tome sa kratkim obrazloženjem unosi se u zapisnik o glavnom pretresu.

Član 306.

Ako po odredbama čl. 299, 304. i 305. ovog zakonika postoje uslovi za odlaganje glavnog pretresa zbog nedolaska optuženog, odnosno odsustva branioca, veće može odlučiti da se glavni pretres održi ako bi se prema dokazima koji se nalaze u spisima očigledno morala doneti presuda kojom se optužba odbija ili rešenje iz člana 349. ovog zakonika.

Član 307.

(1) Ako svedok ili veštak, i pored urednog poziva, neopravdano izostane, veće može narediti da se odmah prinudno dovede.

(2) Glavni pretres može početi i bez prisustva pozvanog svedoka ili veštaka, i u tom slučaju veće će u toku glavnog pretresa odlučiti da li usled odsustva svedoka ili veštaka glavni pretres treba prekinuti ili odložiti.

(3) Svedoka ili veštaka koji je uredno pozvan a izostanak nije opravdao, veće može kazniti novčanom kaznom do 100.000 dinara, a može narediti da se na novi glavni pretres prinudno dovede. Veće može u opravdanom slučaju opozvati odluku o kazni.

4. Odlaganje i prekidanje glavnog pretresa

Član 308.

(1) Van slučajeva posebno predviđenih u ovom zakoniku, glavni pretres odložiće se rešenjem veća ako treba pribaviti nove dokaze, za čije je pribavljanje neophodno duže vreme ili ako se u toku glavnog pretresa utvrdi da je kod optuženog posle učinjenog krivičnog dela nastupilo duševno oboljenje ili duševna poremećenost ili ako postoje druge smetnje da se glavni pretres uspešno sprovede.

(2) U rešenju kojim se odlaže glavni pretres odrediće se, po pravilu, dan i čas kad će se glavni pretres nastaviti. Istim rešenjem veće može odrediti da se prikupe dokazi koji bi vremenom mogli da se izgube.

(3) Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 309.

(1) Glavni pretres koji je odložen mora početi iznova ako se izmenio sastav veća, s tim što veće može odlučiti, po uzimanju izjava od stranaka, da se svedoci i veštaci ne ispituju ponovo, nego da se pročitaju njihovi iskazi dati na ranijem glavnom pretresu.

(2) Glavni pretres koji je odložen, a održava se pred istim većem, nastaviće se, a predsednik veća će ukratko izneti tok ranijeg glavnog pretresa, s tim što veće može i u ovom slučaju odlučiti da glavni pretres počne iznova.

(3) Glavni pretres koji je odložen, a održava se pred drugim predsednikom veća, mora početi iznova i svi dokazi se moraju ponovo izvesti.

(4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, predsednik veća može, po uzimanju izjava od stranaka, zahtevati od veća iz člana 24. stav 6. ovog zakonika da odluči da se određeni dokazi ne izvode ponovo.

(5) Ako veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika ustanovi da je zbog proteka vremena, zaštite svedoka ili drugih važnih razloga opravdano da se određeni svedoci i veštaci ne ispituju ponovo, rešenjem će odlučiti da se pročitaju zapisnici o njihovom ispitivanju na ranijem glavnom pretresu. Protiv ovog rešenja žalba nije dozvoljena.

(6) O svakom odlaganju koje traje duže od dva meseca, predsednik veća je dužan da obavesti predsednika suda.

Član 310.

- (1) Osim slučajeva predviđenih u ovom zakoniku, predsjednik veća može prekinuti glavni pretres zbog pribavljanja određenih dokaza u kratkom vremenu, pripremanja optužbe ili odbrane, odmora ili isteka radnog vremena.
- (2) Prekinuti glavni pretres nastavlja se, po pravilu, narednog radnog dana.
- (3) Prekinuti glavni pretres nastavlja se uvek pred istim većem.
- (4) Ako se glavni pretres ne može nastaviti pred istim većem ili ako je prekid glavnog pretresa trajao duže od osam dana, postupiće se po odredbama člana 309. ovog zakonika.

Član 311.

Ako se u toku glavnog pretresa pred većem sastavljenim od jednog sudije i dvojice sudija-porotnika pokaže da činjenice na kojima se zasniva optužba ukazuju na krivično delo za čije je suđenje nadležno veće sastavljeno od dvojice sudija i trojice sudija-porotnika, dopuniće se veće i glavni pretres će početi iznova.

5. Zapisnik o glavnom pretresu

Član 312.

- (1) O glavnom pretresu vodi se zapisnik u koji se, u bitnom, unosi sadržaj rada i ceo tok glavnog pretresa.
- (2) Za magnetofonsko snimanje toka glavnog pretresa shodno se primenjuju odredbe člana 179. ovog zakonika. Odobrenje za magnetofonsko snimanje daje predsjednik veća.
- (3) Predsednik veća može, po predlogu stranke ili po službenoj dužnosti, narediti da se u zapisnik doslovno upišu izjave koje smatra naročito važnim.
- (4) Ako je potrebno, a naročito ako se u zapisnik doslovno unose izjave nekog lica, predsjednik veća može narediti da se taj deo zapisnika odmah pročita, a pročitaće se uvek ako to zahteva stranka, branilac ili lice čija se izjava unosi u zapisnik.

Član 313.

- (1) Zapisnik mora biti završen sa zaključenjem zasedanja. Zapisnik potpisuju predsjednik veća i zapisničar.
- (2) Stranke imaju pravo da pregledaju završeni zapisnik i njegove priloge, da stave primedbe u pogledu sadržine i da traže ispravku zapisnika. Stranke imaju pravo da posle završenog zasedanja dobiju kopiju zapisnika, ako to zahtevaju.
- (3) Ispravke pogrešno upisanih imena, brojeva i drugih očiglednih pogrešaka u pisanju može narediti predsjednik veća po predlogu stranaka ili ispitanog lica ili po službenoj dužnosti. Druge ispravke i dopune zapisnika može narediti samo veće.
- (4) Primedbe i predlozi stranaka u pogledu zapisnika, kao i ispravke i dopune zapisnika, moraju se zabeležiti u nastavku završenog zapisnika. U nastavku zapisnika zabeležiće se i razlozi zbog kojih pojedini predlozi i primedbe nisu usvojeni. Predsednik veća i zapisničar potpisuju i nastavak zapisnika.

Član 314.

(1) U uvodu zapisnika mora se naznačiti sud pred kojim se održava glavni pretres, mesto i vreme zasedanja, ime i prezime predsednika veća, članova veća i zapisničara, tužioca, optuženog i branioca, oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika ili punomoćnika, tumača, krivično delo koje je predmet pretresanja, kao i da li je glavni pretres javan ili je javnost isključena.

(2) Zapisnik mora naročito da sadrži podatke o tome koja je optužnica na glavnom pretresu pročitana, odnosno usmeno izložena i da li je tužilac izmenio ili proširio optužbu, kakve su predloge podnele stranke i kakve je odluke donosio predsjednik veća ili veće, koji su dokazi izvedeni, da li su pročitani kakvi zapisnici i druga pismena, da li su reprodukovani zvučni ili drugi snimci i kakve su primedbe učinile stranke u pogledu pročitanih zapisnika, pismena ili reprodukovanih snimaka. Ako je na glavnom pretresu isključena javnost, u

zapisniku se mora naznačiti da je predsednik veća upozorio prisutne na posledice ako neovlašćeno otkriju ono što su na tom glavnom pretresu saznali kao tajnu.

(3) Iskazi optuženog, svedoka i veštaka unose se u zapisnik tako da se prikaže njihova bitna sadržina. Ovi iskazi unose se u zapisnik samo ukoliko sadrže odstupanje ili dopunu njihovih ranijih iskaza. Na zahtev stranke, predsednik veća narediće da se delimično ili u celini pročita zapisnik o njenom ranijem iskazu.

(4) Na zahtev stranke, u zapisnik će se uneti i pitanje, odnosno odgovor koji je veće odbilo kao nedozvoljen.

Član 315.

(1) U zapisnik o glavnom pretresu unosi se potpuna izreka presude (član 361. st. 3. do 5), uz naznačenje da li je presuda javno objavljena. Izreka presude sadržana u zapisniku o glavnom pretresu predstavlja izvornik.

(2) Ako je doneto rešenje o pritvoru (član 358), mora se i ono uneti u zapisnik o glavnom pretresu.

6. Početak glavnog pretresa i saslušanje optuženog

Član 316.

(1) Prilikom ulaska sudije ili veća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi prisutni, na poziv ovlašćenog lica, treba da ustanu.

(2) Stranke i drugi učesnici postupka dužni su da ustanu kad se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke ili ako je saslušanje, odnosno ispitivanje uređeno na drugi način.

(3) Kad je predsednik veća utvrdio da su na glavni pretres došla sva pozvana lica, ili kad je veće odlučilo da se glavni pretres održi u odsustvu nekog od pozvanih lica, ili je ostavilo da o tim pitanjima docnije reši, pozvaće predsednik veća optuženog i od njega uzeti lične podatke (član 89) da bi utvrdio njegovu istovetnost.

Član 317.

(1) Pošto istovetnost optuženog bude utvrđena, predsednik veća uputiće svedoke i veštaka na mesto koje je za njih određeno, gde će sačekati dok budu pozvani radi ispitivanja. U slučaju potrebe, predsednik veća može zadržati veštaka da prate tok glavnog pretresa.

(2) Ako je oštećeni prisutan, a još nije prijavio imovinskopravni zahtev, uputiće ga predsednik veća da može staviti predlog za ostvarivanje tog zahteva u krivičnom postupku i poučiće ga o pravima iz člana 60. ovog zakonika.

(3) Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac treba da budu ispitani kao svedoci, neće se ukloniti iz zasedanja.

(4) Predsednik veća može preduzeti potrebne mere da spreči dogovaranje između svedoka, veštaka i stranaka.

Član 318.

Optuženog će predsednik veća upozoriti da pažljivo prati tok glavnog pretresa i uputiće ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju odbranu, da može postavljati pitanja saoptuženim, svedocima i veštacima, stavljati primedbe i davati objašnjenja u pogledu njihovih iskaza.

Član 319.

- (1) Glavni pretres počinje čitanjem optužnice (član 266. stav 1. tač. 1. do 3) ili privatne tužbe.
- (2) Optužnicu i privatnu tužbu čita, po pravilu, tužilac, ali predsednik veća može umesto toga, ako se radi o optužnici oštećenog kao tužioca ili o privatnoj tužbi, usmeno izložiti njihov sadržaj. Tužiocu će se dozvoliti da dopuni izlaganje predsednika veća.
- (3) Ako je oštećeni prisutan, može obrazložiti imovinskopravni zahtev, a ako nije prisutan, njegov predlog će pročitati predsednik veća.

Član 320.

- (1) Pošto je optužnica ili privatna tužba pročitana ili je usmeno izložen njihov sadržaj, predsednik veća upitaće optuženog da li je razumeo optužbu. Ako se predsednik veća uveri da optuženi nije razumeo optužbu, ponovo će mu izložiti njenu sadržinu na način da je optuženi najlakše može razumeti.
- (2) Posle toga, predsednik veća će upitati optuženog da li priznaje da je učinio krivično delo za koje je optužen i pozvati ga da se, ako to želi, izjasni o optužbi i iznese svoju odbranu. Optuženi nije dužan da se izjasni o optužbi niti da iznosi svoju odbranu.
- (3) Odbijanje optuženog da odgovori na pitanje iz stava 2. ovog člana smatraće se poricanjem.
- (4) Kada optuženi završi svoj iskaz, pitanja mu mogu postavljati najpre tužilac, zatim branilac optuženog, posle njega predsednik veća i članovi veća, a zatim oštećeni ili njegov zakonski zastupnik i punomoćnik, saoptuženi i njegov branilac i veštaci.
- (5) Oštećeni, zakonski zastupnik i punomoćnik oštećenog i veštaci mogu neposredno optuženom postavljati pitanja uz odobrenje predsednika veća.
- (6) Predsednik veća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedozvoljeno (član 90. stav 1) ili se ne odnosi na predmet optužbe. Smatraće se da se na predmet optužbe odnosi pitanje kojim se proverava verodostojnost iskaza. Stranke mogu zahtevati da o zabrani odluči veće.
- (7) Predsednik veća može uvek postaviti pitanje koje doprinosi potpunijem ili jasnijem odgovoru na pitanje postavljeno od strane drugih učesnika u postupku.
- (8) Saslušanju optuženog ne mogu prisustvovati saoptuženi koji još nisu saslušani.

Član 321.

- (1) Pri saslušanju optuženog na glavnom pretresu, shodno će se primenjivati opšte odredbe koje važe za saslušanje okrivljenog (čl. 89. do 95).
- (2) Ako optuženi uopšte neće da odgovara ili neće da odgovara na pojedino pitanje, pročitće se njegov raniji iskaz ili deo tog iskaza.
- (3) Po završenom saslušanju, predsednik je dužan da upita optuženog da li ima još šta da navede u svoju odbranu.

Član 322.

-brisan-

Član 323.

- (1) Kad se završi saslušanje prvog optuženog, pristupiće se redom saslušanju ostalih optuženih, ako ih ima. Posle svakog saslušanja, predsednik veća će upoznati saslušanog sa iskazima ranije saslušanih saoptuženih i upitaće ga da li ima šta da primeti. Ranije saslušanog optuženog predsednik veća će upitati da li ima šta da primeti na iskaz docnije saslušanog optuženog. Svaki optuženi ima pravo da postavlja pitanja ostalima saslušanim saoptuženim.
- (2) Ako se iskazi pojedinih saoptuženih o istoj okolnosti razlikuju, predsednik veća može suočiti saoptužene.

Član 324.

Veće može, izuzetno, odlučiti da se optuženi privremeno udalji iz sudnice ako saoptuženi ili svedok odbija da daje iskaz u njegovom prisustvu ili ako okolnosti ukazuju da u njegovom prisustvu neće govoriti istinu. Po povratku optuženog u zasedanje, pročit će mu se iskaz saoptuženog, odnosno svedoka. Optuženi ima pravo da postavlja pitanja saoptuženom, odnosno svedoku, a predsednik veća će ga upitati da li ima šta da primeti na njihov iskaz. Po potrebi, može se izvršiti suočenje.

Član 325.

Optuženi se može u toku glavnog pretresa dogovarati sa svojim braniocem, ali o tome kako će odgovoriti na postavljeno pitanje ne može se savetovati ni sa svojim braniocem niti sa nekim drugim.

7. Dokazni postupak

Član 326.

- (1) Pošto je optuženi saslušan, postupak se nastavlja izvođenjem dokaza.
- (2) Dokazivanje obuhvata sve činjenice za koje sud smatra da su važne za pravilno presuđenje.
- (3) Stranke i oštećeni mogu do završetka glavnog pretresa predlagati da se izvide nove činjenice i pribave novi dokazi, a mogu ponoviti i one predloge koje je predsednik veća ili veće ranije odbilo.
- (4) Veće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagač odustao.

Član 327.

Priznanje optuženog na glavnom pretresu oslobađa sud dužnosti da izvodi druge dokaze, osim dokaza od kojih zavisi ocena da li priznanje ispunjava pretpostavke iz člana 94. ovog zakonika, kao i dokaza od kojih zavisi odluka o vrsti i meri krivične sankcije.

Član 328.

- (1) Dokazi se izvode onim redom koji utvrdi predsednik veća. Po pravilu, prvo će se izvesti dokazi koje predloži tužilac, zatim dokazi koje predloži odbrana, a na kraju dokazi čije izvođenje veće odredi po službenoj dužnosti i po predlogu oštećenog. Ako obe stranke predlože isti dokaz, prednost u izvođenju tog dokaza ima stranka koja je prva stavila dokazni predlog.
- (2) Ako oštećeni koji je prisutan treba da se ispita kao svedok, njegovo ispitivanje će se obaviti pre ostalih svedoka.
- (3) Pri ispitivanju svedoka i veštaka na glavnom pretresu, shodno će se primenjivati opšte odredbe koje važe za njihovo saslušanje.
- (4) Svedok koji nije ispitan neće, po pravilu, prisustvovati izvođenju dokaza.
- (5) Ako se kao svedok ispituje lice mlađe od četrnaest godina, veće može odlučiti da se za vreme njegovog saslušanja isključi javnost.
- (6) Ako maloletno lice prisustvuje glavnom pretresu kao svedok ili oštećeni, udaljiće se iz sudnice čim njegovo prisustvo nije više potrebno.

Član 329.

- (1) Pre ispitivanja svedoka, predsednik veća će ga opomenuti na dužnost da iznese sudu sve što mu je o predmetu poznato i upozoriće ga da lažno svedočenje predstavlja krivično delo.
- (2) Predsednik veća će pozvati svedoka koji nije zaklet u istrazi da pre ispitivanja položi zakletvu, a ako je zakletvu položio u istrazi, opomenuće ga na već položenu zakletvu.

Član 330.

- (1) Pre ispitivanja veštaka, predsednik veća će ga opomenuti na dužnost da nalaz i mišljenje po najboljem znanju i upozoriće ga da davanje lažnog nalaza i mišljenja predstavlja krivično delo.
- (2) Predsednik veća će pozvati veštaka koji nije zaklet da pre veštačenja položi zakletvu, a ako je zakletvu položio, opomenuće ga na već položenu zakletvu.
- (3) Veštak izlaže usmeno na glavnom pretresu svoj nalaz i mišljenje. Ako je veštak pre glavnog pretresa pripremio pisani nalaz i mišljenje, može mu se dozvoliti da ga pročita, a potom će se njegov sastav priložiti zapisniku.
- (4) Veće može odlučiti da se, umesto pozivanja stručnjaka ustanove ili organa kojima je povereno veštačenje, samo pročita nalaz i mišljenje, ako se zbog prirode veštačenja ne može očekivati potpunije objašnjenje njihovog pisanog nalaza i mišljenja. Ako oceni da je to potrebno s obzirom na ostale izvedene dokaze i primedbe stranaka (član 339), veće može naknadno odlučiti da se i neposredno ispituju stručnjaci koji su veštačili.

Član 331.

- (1) Svedoku i veštaku neposredno postavljaju pitanja stranke, predsednik veća i članovi veća. Ako se stranke ne saglase o drukčijem redosledu, pitanja najpre postavlja stranka koja je predložila svedoka ili veštaka, zatim suprotna stranka, posle nje predsednik i članovi veća, a zatim oštećeni ili njegov zakonski zastupnik i punomoćnik, saoptuženi i veštaci. Ako je sud odredio izvođenje dokaza bez predloga stranaka, pitanja prvi postavljaju predsednik i članovi veća, zatim tužilac, optuženi i njegov branilac, oštećeni ili njegov zakonski zastupnik i punomoćnik i veštaci. Stranka koja je predložila svedoka ili veštaka može posle svih da postavi dopunska pitanja.
- (2) Oštećeni, ili njegov zakonski zastupnik i punomoćnik, kao i veštaci mogu neposredno postavljati pitanja uz odobrenje predsednika veća.
- (3) Predsednik veća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedozvoljeno (član 103. stav 1) ili se ne odnosi na predmet. Stranke mogu zahtevati da o zabrani odluči veće.
- (4) Predsednik veća može uvek postaviti pitanje koje doprinosi potpunijem ili jasnijem odgovoru na pitanje postavljeno od strane drugih učesnika u postupku.

Član 332.

Ako je svedok ili veštak pri ranijem ispitivanju naveo činjenice kojih se više ne seća ili ako odstupa od svog iskaza, predočiće mu se raniji iskaz, odnosno ukazaće mu se na odstupanje i upitaće se zašto sada iskazuje drukčije, a, po potrebi, pročitaće se njegov raniji iskaz ili deo tog iskaza.

Član 333.

- (1) Ispitani svedoci i veštaci ostaju u sudnici ako ih predsednik veća po uzimanju izjava od stranaka sasvim ne otpusti ili ne naredi da se privremeno udalje iz sudnice.

(2) Po predlogu stranaka ili po službenoj dužnosti, predsjednik veća može narediti da se ispitani svjedoci i veštaci udalje iz sudnice i da se docnije ponovo pozovu i još jednom ispituju u prisustvu ili odsustvu drugih svjedoka i veštaka.

Član 334.

(1) Ako se na glavnom pretresu sazna da svjedok ili veštak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, može veće, ako smatra da je njegov iskaz važan, narediti da ga van glavnog pretresa ispita predsjednik veća ili sudija član veća, ili da ispitivanje obavi istražni sudija suda na čijem se području svjedok, odnosno veštak nalazi.

(2) Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa, to će učiniti predsjednik veća ili sudija član veća.

(3) Stranke, branilac i oštećeni obavješćuju se uvek kad će se i na kom mestu ispitati svjedok, odnosno izvršiti uviđaj ili rekonstrukcija, sa upozorenjem da mogu prisustvovati tim radnjama. Ako je optuženi u pritvoru, o potrebi njegovog prisustva tim radnjama odlučuje veće. Kad stranke i oštećeni prisustvuju izvođenju tih radnji, imaju prava propisana u članu 251. stav 7. ovog zakonika.

Član 335.

Veće može, u toku glavnog pretresa, po uzimanju izjava od stranaka, odlučiti da zatraži od istražnog sudije da preduzme određene radnje radi razjašnjenja izvesnih činjenica, ako bi preduzimanje tih radnji na glavnom pretresu bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem postupka ili sa drugim znatnim teškoćama. Kad istražni sudija postupa po ovakvom zahtevu veća, primenjuju se odredbe koje se odnose na preduzimanje istražnih radnji.

Član 336.

(1) Zapisnici o uviđaju van glavnog pretresa, o pretresanju stana i lica i o oduzimanju stvari, kao i isprave, knjige, spisi i druga pismena koja služe kao dokaz, pročitane se na glavnom pretresu radi utvrđivanja njihove sadržine, a po oceni veća, može se njihova sadržina ukratko usmeno izneti. Pismena koja imaju značaj dokaza ukoliko je to moguće podnose se u izvorniku.

(2) Predmeti koji mogu služiti razjašnjenju stvari u toku glavnog pretresa pokazaće se optuženom, a po potrebi svjedocima i veštacima. Ako pokazivanje ima značaj prepoznavanja, postupiće se po članu 104. ovog zakonika.

Član 337.

(1) Osim slučajeva koji su posebno propisani u ovom zakoniku, zapisnici o iskazima svjedoka, saokrivljenih ili već osuđenih učesnika u krivičnom delu, kao i zapisnici ili druga pismena o nalazu i mišljenju veštaka, mogu se po odluci veća pročitati samo u ovim slučajevima:

- 1) ako su saslušana, odnosno ispitana lica umrla, duševno obolela ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih uzroka;
- 2) ako svjedoci ili veštaci bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na glavnom pretresu.

(2) Veće može, uz saglasnost stranaka, odlučiti da se zapisnik o ranijem ispitivanju svjedoka ili veštaka, odnosno njegov pisani nalaz i mišljenje pročita iako svjedok, odnosno veštak nije prisutan, bez obzira da li je bio pozvan na glavni pretres. Izuzetno, i bez saglasnosti stranaka, ali po uzimanju njihovih izjava, veće može odlučiti da se pročita zapisnik o ispitivanju svjedoka ili veštaka na ranijem glavnom pretresu, koji je održan pred istim predsjednikom veća, iako je protekao rok iz člana 309. stav 3. ovog zakonika, ili da se pročita pisani nalaz i mišljenje stručne ustanove ili državnog organa kad pozvani stručnjak iz te ustanove, odnosno organa koji je izvršio veštačenje nije došao na glavni pretres, ako, s obzirom na ostale izvedene dokaze, oceni da je potrebno da se upozna sa sadržinom zapisnika ili pisanog nalaza i mišljenja. Kad zapisnik, odnosno pisani nalaz i mišljenje budu pročitani i ispitane primedbe stranaka (član 339), veće će, uzimajući u obzir i ostale izvedene dokaze, odlučiti da li će i neposredno ispitati svjedoka ili veštaka.

(3) Zapisnici o ranijem ispitivanju lica koja su oslobođena od dužnosti svedočenja (član 98) ne smeju se pročitati ako ta lica nisu uopšte pozvana na glavni pretres ili su na glavnom pretresu, pre prvog ispitivanja, izjavila da neće da svedoče. Po završenom dokaznom postupku, veće će odlučiti da se ovi zapisnici izdvoje iz spisa i odvojeno čuvaju (član 178). Ovako će veće postupati i u pogledu drugih zapisnika i obaveštenja navedenih u članu 178. ovog zakonika, ako nije ranije donesena odluka o njihovom izdvajanju. Protiv rešenja o izdvajanju zapisnika i obaveštenja dozvoljena je posebna žalba. Po pravnosnažnosti rešenja, izdvojeni zapisnici i obaveštenja zatvaraju se u poseban omot i predaju istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati ni koristiti u postupku. Zapisnici i obaveštenja moraju biti izdvojeni pre nego što se spisi, povodom žalbe protiv presude, dostave višem sudu.

(4) Razlozi zbog kojih se čita zapisnik navešće se u zapisniku o glavnom pretresu, a prilikom čitanja će se saopštiti da li je svedok ili veštak zaklet.

Član 338.

U slučajevima iz čl. 321, 332. i 337. ovog zakonika, kao i u drugim slučajevima kad je to potrebno, veće može odlučiti da se na glavnom pretresu, pored čitanja zapisnika, reprodukuje i snimak saslušanja, odnosno ispitivanja (član 179).

Član 339.

Posle dovršenog ispitivanja svakog svedoka ili veštaka i posle čitanja svakog zapisnika ili drugog pismena, upitaće predsednik veća stranke i oštećenog da li imaju šta da primete.

Član 340.

(1) Po završenom dokaznom postupku, predsednik veća upitaće stranke i oštećenog imaju li kakve predloge za dopunu dokaznog postupka.

(2) Ako niko ne predloži dopunu dokaznog postupka ili predlog bude odbijen, a veće smatra da je stanje stvari izviđeno, predsednik će objaviti da je dokazni postupak završen.

8. Izmena i proširenje optužbe

Član 341.

(1) Ako tužilac u toku glavnog pretresa oceni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmenilo činjenično stanje izneseno u optužnici, on može na glavnom pretresu usmeno izmeniti optužnicu, a može predložiti da se glavni pretres prekine radi pripremanja nove optužnice.

(2) U slučaju podnošenja nove optužbe, sud je dužan da okrivljenom i braniocu obezbedi dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a na njihov zahtev, ako je to potrebno, i u slučaju izmene optužbe.

(3) Ako veće dozvoli prekid glavnog pretresa radi pripremanja nove optužnice, odrediće rok u kome tužilac mora podneti optužnicu. Primerak nove optužnice dostaviće se optuženom, ali prigovor protiv ove optužnice nije dozvoljen. Ako tužilac u ostavljenom roku ne podnese optužnicu, veće će nastaviti glavni pretres na osnovu ranije optužnice.

Član 342.

(1) Ako optuženi u toku glavnog pretresa u zasedanju učini krivično delo ili ako se u toku glavnog pretresa otkrije koje ranije učinjeno krivično delo optuženog, veće će po optužbi ovlašćenog tužioca, koja može biti i usmeno iznesena, proširiti glavni pretres i na to delo, ili odlučiti da se za to krivično delo posebno sudi. Protiv te optužbe nije dozvoljen prigovor.

(2) Ako veće prihvati proširenje optužbe, prekinuće glavni pretres i obezbediti dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

(3) Ako je za presuđenje dela iz stava 1. ovog člana nadležan viši sud, veće će odlučiti da li će i predmet po kome vodi glavni pretres ustupiti nadležnom višem sudu.

9. Završne reči

Član 343.

Po završenom dokaznom postupku, predsednik veća daje reč strankama, oštećenom i braniocu. Prvo govori tužilac, zatim oštećeni, branilac, pa optuženi.

Član 344.

Tužilac će u svojoj reči izneti ocenu dokaza izvedenih na glavnom pretresu, zatim će izložiti zaključke o činjenicama važnim za odluku, o odredbama krivičnog i drugog zakona koje bi se imale primeniti, kao i olakšavajućim i otežavajućim okolnostima koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odmeravanja kazne. Tužilac ne može stavljati određeni predlog o visini kazne, ali može predložiti sudsku opomenu ili uslovnu osudu.

Član 345.

Oštećeni ili njegov punomoćnik može u svojoj reči obrazložiti imovinskopravni zahtev i ukazati na dokaze o krivičnomdelu optuženog.

Član 346.

- (1) Branilac ili sam optuženi izložiće u svojoj reči odbranu i može se osvrnuti na navode tužioca i oštećenog.
- (2) Posle branioca, optuženi ima pravo da sam govori, da se izjasni da li usvaja odbranu branioca i da je dopuni.
- (3) Tužilac i oštećeni imaju pravo da odgovore na odbranu, a branilac, odnosno optuženi, da se osvrne na te odgovore.
- (4) Poslednja reč uvek pripada optuženom.

Član 347.

- (1) Reč stranaka, branioca i oštećenog ne može se ograničiti na određeno vreme.
- (2) Predsednik veća može, po prethodnoj opomeni, prekinuti lice koje u svojoj reči vređa javni red i moral ili vređa drugoga ili se upušta u ponavljanja ili izlaganja koja očigledno nemaju veze sa predmetom. U zapisniku o glavnom pretresu mora se navesti da je reč bila prekinuta i zašto je bila prekinuta.
- (3) Kad optužbu zastupa više lica ili odbranu više branilaca, izlaganja se ne mogu ponavljati. Zastupnik optužbe, odnosno odbrane, po međusobnom sporazumu, odabraće pitanja o kojima će govoriti.
- (4) Posle svih završnih govora, predsednik veća je dužan da upita želi li još ko šta da izjavi.

Član 348.

(1) Ako veće po završenim izlaganjima stranaka, branioca i oštećenog ne odluči da izvede još neke dokaze, predsednik veća će objaviti da je glavni pretres završen.

(2) Ako odluči da izvede još neke dokaze, veće će nastaviti dokazni postupak i nakon njegovog završetka ponovo postupiti po odredbi člana 343. ovog zakonika. Tužilac, oštećeni, branilac i optuženi mogu svoje završne reči samo dopuniti u vezi sa naknadno izvedenim dokazima.

(3) Posle objavljivanja da je glavni pretres završen, veće će se povući na većanje i glasanje radi donošenja presude.

10. Odbacivanje optužnice

Član 349.

U toku ili po završetku glavnog pretresa, veće će rešenjem odbaciti optužnicu, ako utvrdi:

- 1) da sud nije stvarno nadležan;
- 2) da je postupak vođen bez zahteva ovlašćenog tužioca, bez predloga oštećenog ili bez odobrenja nadležnog državnog organa, ili je nadležni državni organ odustao od datog odobrenja; 3) da postoje druge okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje.

Glava XXIII

PRESUDA

1. Izricanje presude

Član 350.

- (1) Ako sud u toku većanja ne oceni da treba ponovo otvoriti glavni pretres radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja, izreći će presudu.
- (2) Presuda se izriče i objavljuje u ime naroda.

Član 351.

- (1) Presuda se može odnositi samo na lice koje je optuženo i samo na delo koje je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na glavnom pretresu izmenjenoj ili proširenoj optužnici.
- (2) Sud nije vezan za predloge tužioca u pogledu pravne ocene dela.

Član 352.

- (1) Sud zasniva presudu samo na dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu.
- (2) Sud je dužan da savesno oceni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i da na osnovu takve ocene izvede zaključak da li je neka činjenica utvrđena.

2. Vrste presuda

Član 353.

- (1) Presudom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.
- (2) Ako optužba obuhvata više krivičnih dela, u presudi će se izreći da li se i za koje delo optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.

Član 354.

Presudu kojom se optužba odbija sud će izreći:

- 1) ako je tužilac od započinjanja do završetka glavnog pretresa odustao od optužbe ili je oštećeni odustao od predloga za gonjenje;
- 2) ako je optuženi za isto delo već pravosnažno osuđen, oslobođen optužbe ili je optužba protiv njega pravosnažno odbijena ili je postupak protiv njega rešenjem pravosnažno obustavljen;
- 3) ako je optuženi aktom amnestije ili pomilovanja oslobođen od gonjenja, ili se krivično gonjenje ne može preduzeti zbog zastarelosti ili neke druge okolnosti koja trajno isključuje krivično gonjenje.

Član 355.

Presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe sud će izreći:

- 1) ako delo za koje je optužen po zakonu nije krivično delo; 2) ako nije dokazano da je optuženi učinio delo za koje je optužen.

Član 356.

(1) U presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim, sud će izreći:

- 1) za koje se delo oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obeležja krivičnog dela, kao i onih od kojih zavisi primena određene odredbe krivičnog zakona;
- 2) zakonski naziv krivičnog dela i koje su odredbe zakona primenjene;
- 3) na kakvu se kaznu osuđuje optuženi ili se po odredbama krivičnog zakona oslobađa od kazne;
- 4) odluku o uslovnoj osudi, odnosno o opozivanju uslovne osude ili uslovnog otpusta;
- 5) odluku o merama bezbednosti i o oduzimanju imovinske koristi;
- 6) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne;
- 7) odluku o troškovima krivičnog postupka i o imovinskopravnom zahtevu.

(2) Ako je optuženi osuđen na novčanu kaznu, u presudi će se naznačiti da li je novčana kazna odmerena i izrečena u dnevnim iznosima ili u određenom iznosu i rok u kome se novčana kazna ima platiti, kao i način zamene novčane kazne, kad se ona ni prinudnim putem ne može naplatiti.

- (3) Ako je optuženi osuđen na kaznu rada u javnom interesu, u presudi će se navesti vrsta i trajanje rada i način zamene ove kazne kaznom zatvora u slučaju da optuženi ne obavi rad u celosti ili u jednom delu.
- (4) Ako je optuženi osuđen na kaznu oduzimanja vozačke dozvole, u presudi će se izreći trajanje ove kazne i način njene zamene kaznom zatvora u slučaju da optuženi upravlja motornim vozilom za vreme trajanja kazne oduzimanja vozačke dozvole.
- (5) Ako je optuženom izrečena uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom, u presudi će se navesti sadržina, trajanje i posledice neispunjenja obaveze zaštitnog nadzora.

3. Objavljivanje presude

Član 357.

- (1) Pošto je sud izrekao presudu, predsednik veća će je odmah objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa izrekne presudu, odložiće objavljivanje presude najviše za tri dana i odrediće vreme i mesto objavljivanja presude. Ako presuda ne bude objavljena u roku od tri dana od završetka glavnog pretresa, predsednik veća je dužan da odmah po isteku roka o tome obavesti predsednika suda i saopšti mu razloge.
- (2) Predsednik veća će u prisustvu stranaka, njihovih zakonskih zastupnika, punomoćnika i branioca javno pročitati izreku i saopštiti ukratko razloge presude.
- (3) Presuda će biti objavljena i kad stranka, zakonski zastupnik, punomoćnik ili branilac nije prisutan. Veće može narediti da optuženom, koji je odsutan, presudu usmeno saopšti predsednik veća ili da mu se presuda samo dostavi.
- (4) Ako je javnost na glavnom pretresu bila isključena, izreka presude će se uvek pročitati u javnom zasjedanju. Veće će odlučiti da li će isključiti javnost prilikom objavljivanja razloga presude.
- (5) Svi prisutni saslušaće čitanje izreke presude stojeći.

Član 358.

- (1) Kad izrekne presudu na kaznu zatvora ispod pet godina, veće će optuženom koji se brani sa slobode odrediti pritvor ako postoje razlozi iz člana 142. stav 1. tač. 1) i 3) ovog zakonika, a optuženom koji se nalazi u pritvoru ukinuće pritvor ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen.
- (2) Pritvor će veće uvek ukinuti i narediti da se optuženi pusti na slobodu ako je oslobođen od optužbe, ili je optužba odbijena, ili ako je oglašen krivim a oslobođen od kazne, ili je osuđen samo na novčanu kaznu, na kaznu rada u javnom interesu ili na kaznu oduzimanja vozačke dozvole, ili mu je izrečena sudska opomena ili je uslovno osuđen, ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao, ili je optužba odbačena (član 394), osim zbog stvarne nenadležnosti.
- (3) Za određivanje ili ukidanje pritvora posle objavljivanja presude, do njene pravnosnažnosti primenjivaće se odredba stava 1. ovog člana. Odluku donosi veće prvostepenog suda (član 24. stav 6).
- (4) Pre donošenja rešenja kojim se određuje ili ukida pritvor u slučajevima iz st. 1. i 3. ovog člana, pribaviće se mišljenje javnog tužioca kad se postupak vodi po njegovom zahtevu.
- (5) Ako se optuženi već nalazi u pritvoru a veće nađe da još postoje razlozi zbog kojih je pritvor bio određen ili da postoje razlozi iz člana 142. stav 1. tačka 6) i stava 1. ovog člana, doneće posebno rešenje o produženju pritvora. Posebno rešenje veće donosi i kad treba odrediti ili ukinuti pritvor. Žalba protiv rešenja ne zadržava izvršenje rešenja.
- (6) Pritvor koji je određen ili produžen po odredbama prethodnih stavova može trajati do upućivanja optuženog, odnosno osuđenog u ustanovu za izdržavanje kazne, ali najduže dok ne istekne vreme trajanja kazne izrečene u prvostepenoj presudi.
- (7) Na zahtev optuženog, koji se posle izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, predsednik veća može optuženog rešenjem uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i pre pravnosnažnosti presude.

Član 359.

- (1) Po objavljivanju presude, predsednik veća će poučiti stranke o pravu na žalbu, kao i o pravu na odgovor na žalbu.
- (2) Ako je optuženom izvršenje izrečene kazne odloženo, upozoriće ga predsednik veća na značaj uslovne osude i na uslove kojih se mora pridržavati.
- (3) Predsednik veća će upozoriti stranke da do pravosnažnog okončanja postupka o svakoj promeni adrese obaveste sud.

4. Pismena izrada i dostavljanje presude

Član 360.

- (1) Presuda koja je objavljena mora se pismeno izraditi i poslati u roku od osam dana po objavljivanju, a u složenim stvarima, izuzetno u roku koje odredi predsednik neposredno višeg suda. Ako presuda nije izrađena i poslata u tim rokovima, predsednik veća je dužan da pismeno obavesti predsednika suda i predsednika neposredno višeg suda zbog čega to nije učinjeno. Predsednik suda i predsednik neposredno višeg suda će preduzeti mere da se presuda što pre izradi i pošalje.
- (2) Presudu potpisuju predsednik veća i zapisničar.
- (3) Overeni prepis presude dostaviće se tužiocu, a optuženom i braniocu saglasno članu 162. ovog zakonika. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, overeni prepisi presude moraju biti poslata u rokovima predviđenim u stavu 1. ovog člana.
- (4) Optuženom, privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu dostaviće se i uputstvo o pravu na žalbu.
- (5) Overeni prepis presude sud će, sa uputstvom o pravu na žalbu, dostaviti oštećenom ako ima pravo na žalbu, licu čiji je predmet oduzet tom presudom, kao i pravnom licu prema kome je izrečeno oduzimanje imovinske koristi. Oštećenom koji nema pravo na žalbu, prepis presude će se dostaviti u slučaju iz člana 62. stav 2. ovog zakonika, sa uputstvom o pravu na traženje povraćaja u pređašnje stanje. Pravosnažna presuda će se dostaviti oštećenom ako on to zahteva.
- (6) Ako je sud, primenom odredaba o odmeravanju jedinstvene kazne za krivična dela u sticaju, izrekao kaznu uzimajući u obzir i presude koje su doneli i drugi sudovi, dostaviće overeni prepis pravosnažne presude tim sudovima.

Član 361.

- (1) Pismeno izrađena presuda mora potpuno da odgovara presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.
- (2) Uvod presude sadrži: naznačenje da se presuda izriče u ime naroda, naziv suda, ime i prezime predsednika i članova veća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično delo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužioca, branioca, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude.
- (3) Izreka presude sadrži lične podatke o optuženom (član 89. stav 1) i odluku kojom se optuženi oglašava krivim za delo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to delo ili kojom se optužba odbija.
- (4) Ako je optuženi oglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke navedene u članu 356. ovog zakonika, a ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis dela za koje je optužen i odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtevu ako je bio postavljen.
- (5) U slučaju sticaja krivičnih dela, sud će u izreku presude uneti kazne utvrđene za svako pojedino krivično delo, a zatim kaznu koja je izrečena za sva dela u sticaju.
- (6) U obrazloženju presude sud će izneti razloge za svaku tačku presude.
- (7) Sud će određeno i potpuno izneti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući pri tome naročito ocenu verodostojnosti protivrečnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine predloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da

se ne ispita neposredno svedok ili veštak čiji je iskaz, odnosno pisani nalaz i mišljenje pročitano bez saglasnosti stranaka (član 337. stav 2), kojim razlozima se rukovodio pri rešavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično delo optuženog i pri primenjivanju određenih odredaba zakona na optuženog i njegovo delo.

- (8) Ako je optuženi osuđen na kaznu, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmeravanju kazne. Posebno će sud obrazložiti kojim se razlozima rukovodio kad je našao da treba izreći strožu kaznu od propisane, ili kad je našao da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi od kazne ili uslovno osuditi ili da treba izreći meru bezbednosti ili oduzimanje imovinske koristi ili opozvati uslovni otpust.
- (9) Ako se optuženi oslobađa od optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga navedenih u članu 355. ovog zakonika to čini.
- (10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija i u obrazloženju rešenja kojim se optužba odbacuje sud se neće upuštati u ocenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje, odnosno odbacivanje optužbe.

Član 362.

- (1) Pogreške u imenima i brojevima, kao i druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesaglasnosti pismeno izrađene presude sa izvornikom ispraviće posebnim rešenjem predsednik veća, na zahtev stranaka ili po službenoj dužnosti.
- (2) Ako postoji nesaglasnost između pismeno izrađene presude i njenog izvornika u pogledu podataka iz člana 356. stav 1. tač. 1. do 5. i tačka 7. ovog zakonika, rešenje o ispravci dostaviće se licima navedenim u članu 360. ovog zakonika. U tom slučaju, rok za žalbu protiv presude teče od dana dostavljanja tog rešenja, protiv koga posebna žalba nije dozvoljena.

G. POSTUPAK PO PRAVNIM LEKOVIMA

Glava XXIV

REDOVNI PRAVNI LEKOVI

1. Žalba na presudu prvostepenog suda

a) Pravo na izjavljivanje žalbe

Član 363.

- (1) Protiv presude donesene u prvom stepenu ovlašćena lica mogu izjaviti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostavljanja prepisa presude.
- (2) Blagovremeno izjavljena žalba ovlašćenog lica odlaže izvršenje presude.

Član 364.

- (1) Žalbu mogu izjaviti stranke, branilac, zakonski zastupnik optuženog i oštećeni.
- (2) U korist optuženog žalbu mogu izjaviti i njegov bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, usvojenik, brat, sestra, hranilac i lice sa kojim živi u vanbračnoj ili kakvoj drugoj trajnoj zajednici. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kad je optuženom, odnosno njegovom braniocu dostavljen prepis presude.
- (3) Javni tužilac može izjaviti žalbu kako na štetu, tako i u korist optuženog.

- (4) Oštećeni može pobijati presudu samo zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka, ali ako je javni tužilac preuzeo gonjenje od oštećenog kao tužioca (član 64. stav 2), oštećeni može izjaviti žalbu zbog svih osnova zbog kojih se presuda može pobijati (član 367).
- (5) Žalbu može izjaviti i lice čiji je predmet oduzet ili od koga je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim delom.
- (6) Branilac i lica iz stava 2. ovog člana mogu izjaviti žalbu i bez naročitog ovlašćenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje, osim kad je optuženom izrečena kazna zatvora od trideset do četrdeset godina.

Član 365.

- (1) Optuženi se može odreći prava na žalbu samo pošto mu je presuda dostavljena. Optuženi se i pre toga može odreći prava na žalbu ako su se tužilac i oštećeni, kad ima pravo da izjavi žalbu zbog svih osnova (član 364. stav 4), odrekli prava na žalbu, osim ako bi optuženi po presudi imao da izdržava kaznu zatvora. Do donošenja odluke drugostepenog suda, optuženi može odustati od već izjavljene žalbe. Optuženi može odustati i od žalbe koju su izjavili njegov branilac ili lica navedena u članu 364. stav 2. ovog zakonika.
- (2) Tužilac i oštećeni mogu se odreći prava na žalbu od časa objavljivanja presude pa do isteka roka za izjavu žalbe, a mogu do donošenja odluke drugostepenog suda odustati od već izjavljene žalbe.
- (3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne može se opozvati.
- (4) Optuženi se ne može odreći prava na žalbu niti odustati od već izjavljene žalbe ako mu je izrečena kazna zatvora od trideset do četrdeset godina.

b) Sadržaj žalbe

Član 366.

(1) Žalba treba da sadrži:

- 1) označenje presude protiv koje se izjavljuje žalba;
- 2) osnov za pobijanje presude (član 367);
- 3) obrazloženje žalbe;
- 4) predlog da se pobijana presuda potpuno ili delimično ukine ili preinači;
- 5) na kraju, potpis lica koje izjavljuje žalbu.

(2) Ako je žalbu izjavio optuženi ili drugo lice iz člana 364. stav 2. ovog zakonika a optuženi nema branioca, ili ako je žalbu izjavio oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac koji nema punomoćnika, a žalba nije sastavljena u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, prvostepeni sud će pozvati žalioca da u određenom roku dopuni žalbu pismenim podneskom ili na zapisniku kod toga suda. Ako se žalilac ovom pozivu ne odazove, sud će odbaciti žalbu koja ne sadrži podatke iz tač. 3. i 5. stava 1. ovog člana, a žalbu koja ne sadrži podatke iz tačke 1. stava 1. ovog člana odbaciće samo pod uslovom da se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Žalbu izjavljenu u korist optuženog sud će dostaviti drugostepenom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbaciće je ako se to ne može utvrditi.

(3) Ako je žalbu izjavio oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac koji ima punomoćnika ili javni tužilac, a žalba ne sadrži podatke iz tač. 2, 3. i 5. stav 1. ovog člana ili ako žalba ne sadrži podatak iz tačke 1. stava 1. ovog člana, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, sud će žalbu odbaciti. Žalbu sa ovim nedostacima izjavljenu u korist optuženog koji ima branioca sud će dostaviti drugostepenom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbaciće je ako se to ne može utvrditi.

(4) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, ali je žalilac dužan da navede razloge zašto ih ranije nije izneo. Pozivajući se na nove činjenice, žalilac je dužan da navede dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze, dužan je da navede činjenice koje pomoću tih dokaza želi da dokaže.

v) Osnovi zbog kojih se presuda može pobijati

Član 367.

Presuda se može pobijati:

- 1) zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka;
- 2) zbog povrede krivičnog zakona;
- 3) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- 4) zbog odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnim zahtevima.

Član 368.

(1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji:

- 1) ako je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija ili sudija-porotnik koji nije sudelovao na glavnom pretresu ili koji je pravnosnažnom odlukom izuzet od suđenja;
- 2) ako je na glavnom pretresu sudelovao sudija ili sudija-porotnik koji se morao izuzeti (član 40. tač. 1. do 5);
- 3) ako je glavni pretres održan bez lica čije je prisustvo na glavnom pretresu po zakoniku obavezno, ili ako je optuženom, braniocu, oštećenom kao tužiocu ili privatnom tužiocu, protivno njegovom zahtevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa (član 9);
- 4) ako je protivno zakoniku bila isključena javnost na glavnom pretresu;
- 5) ako je sud povredio propise krivičnog postupka u pogledu postojanja optužbe ovlašćenog tužioca ili predloga oštećenog, odnosno odobrenja nadležnog organa;
- 6) ako je presudu doneo sud koji zbog stvarne nenadležnosti nije mogao suditi u toj stvari ili ako je sud nepravilno odbacio optužbu zbog stvarne nenadležnosti;
- 7) ako sud svojom presudom nije potpuno rešio predmet optužbe;
- 8) ako je optužba prekoračena (član 351. stav 1);
- 9) ako je presudom povređena odredba člana 382. ovog zakonika;
- 10) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakonika ne može zasnivati;
- 11) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrečna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj meri protivrečni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji znatna protivrečnost između onog što se navodi u razlozima presude o sadržini isprava ili zapisnika o iskazima datim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

(2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako sud za vreme pripremanja glavnog pretresa ili u toku glavnog pretresa, ili prilikom donošenja presude, nije primenio ili je nepravilno primenio koju odredbu ovog zakonika, ili je na glavnom pretresu povredio pravo odbrane, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Član 369.

Povreda krivičnog zakona postoji ako je krivični zakon povređen u pitanju:

- 1) da li je delo za koje se optuženi goni krivično delo;
- 2) da li ima okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito da li je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno usled amnestije ili pomilovanja, ili je stvar već pravnosnažno presuđena; 3) da li je u pogledu krivičnog dela koje je predmet optužbe primenjen zakon koji se ne može primeniti;
- 4) da li je odlukom o kazni, uslovnoj osudi ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o meri bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi ili o opozivanju uslovnog otpusta, prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu;
- 5) da li su povređene odredbe o uračunavanju pritvora i izdržane kazne.

Član 370.

- (1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili je nije utvrdio.
- (2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Član 371.

- (1) Presuda, odnosno rešenje o sudskoj opomeni može se pobijati zbog odluke o kazni, uslovnoj osudi i sudskoj opomeni kad tom odlukom nije prekoračeno zakonsko ovlašćenje (član 369. tačka 4), ali sud nije pravilno odmerio kaznu s obzirom na okolnosti koje utiču da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primenio ili nije primenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobodjenju od kazne, o uslovnoj osudi, o opozivanju uslovnog otpusta ili o sudskoj opomeni, iako su za to postojali zakonski uslovi.
- (2) Odluka o meri bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz člana 369. tačka 4) ovog zakonika, ali je sud nepravilno doneo ovu odluku ili nije izrekao meru bezbednosti, odnosno oduzimanje imovinske koristi, iako su za to postojali zakonski uslovi.
- (3) Odluka o imovinskopravnom zahtevu ili o troškovima krivičnog postupka može se pobijati ako je nepravilna ili suprotna zakonskim odredbama.

g) Postupak po žalbi

Član 372.

- (1) Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostepenu presudu u dovoljnom broju primeraka za sud, protivnu stranku i branioca.
- (2) Neblagovremenu (član 386) i nedozvoljenu (član 387) žalbu odbaciće rešenjem predsednik veća prvostepenog suda.

Član 373.

Primerak žalbe dostaviće prvostepeni sud protivnoj stranci (čl. 162. i 163), koja može u roku od osam dana od dana prijema podneti sudu odgovor na žalbu. Žalbu i odgovor na žalbu, sa svim spisima, prvostepeni sud će dostaviti drugostepenom sudu.

Član 374.

(1) Kad spisi sa žalbom stignu drugostepenom sudu, predsednik žalbenog veća određuje sudiju izvestioca. Ako se radi o krivičnom delu za koje se goni po zahtevu javnog tužioca, sudija izvestilac će spise dostaviti nadležnom javnom tužiocu, koji je dužan da ih bez odlaganja, a najkasnije u roku od petnaest dana, razmotri i stavi svoj predlog ili izjavi da će predlog staviti na sednici veća i da ih vrati sudu.

(2) Kad javni tužilac vrati spise, predsednik veća će zakazati sednicu veća i o njoj obavestiti javnog tužioca.

(3) Sudija izvestilac može, po potrebi, od prvostepenog suda pribaviti izveštaj o povredama odredaba krivičnog postupka, a može preko tog suda ili istražnog sudije suda na čijem se području radnja ima izvršiti ili na drugi način proveriti navode žalbe u pogledu novih dokaza i novih činjenica, ili od drugih organa ili organizacija pribaviti potrebne izveštaje ili spise.

(4) Ako sudija izvestilac utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici i obaveštenja navedena u članu 178. ovog zakonika, dostaviće spise prvostepenom sudu, pre održavanja sednice drugostepenog veća, da predsednik prvostepenog veća donese rešenje o njihovom izdvajanju iz spisa i po pravosnažnosti rešenja, da ih u zatvorenom omotu preda istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Član 375.

(1) O sednici veća obavestiće se onaj optuženi ili njegov branilac, oštećeni kao tužilac, privatni tužilac ili njihov punomoćnik koji je u roku predviđenom za žalbu ili za odgovor na žalbu zahtevao da bude obavешten o sednici ili je predložio održavanje pretresa pred drugostepenim sudom (čl. 377. do 379). Predsednik veća ili veće može odlučiti da se o sednici veća obaveste stranke i kad nisu to zahtevale ili da se o sednici obavesti i stranka koja to nije zahtevala, ako bi njihovo prisustvo bilo korisno za razjašnjenje stvari.

(2) Ako se o sednici veća obavestava optuženi koji je u pritvoru ili u ustanovi za izdržavanje kazne, predsednik veća narediće da se obezbedi njegovo prisustvo.

3) Sednica veća počinje izveštajem sudije izvestioca o stanju stvari. Veće može od stranaka koje prisustvuju sednici zatražiti potrebna objašnjenja u vezi sa žalbenim navodima. Stranke mogu predložiti da se radi dopune izveštaja pročitaju pojedini spisi i mogu, po dozvoli predsednika veća, dati potrebna objašnjenja za svoje stavove iz žalbe, odnosno odgovora na žalbu, ne ponavljajući ono što je sadržano u izveštaju.

(4) Nedolazak stranaka koje su uredno obavешtene ne sprečava održavanje sednice veća. Ako optuženi nije izvestio sud o promeni boravišta ili stana, može se održati sednica veća, iako optuženi o sednici nije bio obavешten.

(5) Na sednici veća kojoj prisustvuju stranke, javnost se može isključiti samo pod uslovima određenim ovim zakonikom (čl. 292. do 294).

(6) Zapisnik o sednici veća priključuje se spisima prvostepenog i drugostepenog suda.

(7) Rešenja iz čl. 386. i 387. ovog zakonika mogu se doneti i bez obavешtavanja stranaka o sednici veća.

Član 376.

(1) Drugostepeni sud donosi odluku u sednici veća ili na osnovu održanog pretresa.

(2) Da li će održati pretres, odlučuje veće drugostepenog suda.

Član 377.

(1) Pretres pred drugostepenim sudom održaće se samo ako je potrebno da se zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja izvedu novi dokazi ili ponove već ranije izvedeni dokazi i ako postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati prvostepenom sudu na ponovni glavni pretres.

(2) Na pretres pred drugostepenim sudom pozivaju se optuženi i njegov branilac, tužilac, oštećeni, zakonski zastupnici i punomoćnici oštećenog, oštećenog kao tužioca i privatnog tužioca, kao i oni svedoci i veštaci za koje sud odluči da se ispita.

- (3) Ako je optuženi u pritvoru, predsednik veća drugostepenog suda preduzeće što je potrebno da se optuženi dovede na pretres.
- (4) Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac ne dođe na pretres pred drugostepenim sudom, neće se primeniti odredba člana 303. stav 2. ovog zakonika.
- (5) Izuzetno od stava 1. ovog člana pretres pred drugostepenim sudom mora se održati ako je u istom krivičnom predmetu presuda jednom bila ukinuta.

Član 378.

- (1) Pretres pred drugostepenim sudom počinje izveštajem sudije izvestioca, koji izlaže stanje stvari ne dajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.
- (2) Po predlogu ili po službenoj dužnosti pročitae se presuda ili deo presude na koji se odnosi žalba, a po potrebi i zapisnik o glavnom pretresu.
- (3) Posle toga, pozvaće se žalilac da obrazloži žalbu, a onda protivna stranka da mu odgovori. Optuženi i njegov branilac imaju uvek poslednju reč.
- (4) Stranke mogu na pretresu iznositi nove dokaze i činjenice.
- (5) Tužilac može, s obzirom na rezultat pretresa, u celini ili delimično odustati od optužnice ili izmeniti optužnicu u korist optuženog. Ako je javni tužilac odustao od optužnice u celini, oštećeni ima prava predviđena u članu 62. ovog zakonika.

Član 379.

Ako u prethodnim članovima nije nešto drugo određeno, odredbe o glavnom pretresu pred prvostepenim sudom shodno će se primenjivati i u postupku pred drugostepenim sudom.

d) Granice ispitivanja prvostepene presude

Član 380.

- (1) Drugostepeni sud ispituje presudu u onom delu u kojem se pobija žalbom, ali mora uvek po službenoj dužnosti ispitati:
- 1) da li postoji povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tač. 1, 5, 6, 8. do 11. ovog zakonika i da li je glavni pretres, protivno odredbama ovog zakonika, održan u odsustvu optuženog, a, u slučaju obavezne odbrane, i u odsustvu branioca optuženog;
- 2) da li je na štetu optuženog povređen krivični zakon (član 369).
- (2) Ako žalba izjavljena u korist optuženog ne sadrži podatke iz člana 366. stav 1. tač. 2. i 3. ovog zakonika, ograničiće se drugostepeni sud na ispitivanje povreda iz tač. 1. i 2. stav 1. ovog člana, kao i na ispitivanje odluke o kazni, merama bezbednosti i oduzimanju imovinske koristi (član 371).

Član 381.

Na povredu zakona iz člana 368. stav 1. tačka 2. ovog zakonika žalilac se može pozvati u žalbi samo ako tu povredu nije mogao izneti u toku glavnog pretresa, ili je izneo, ali je prvostepeni sud nije uzeo u obzir.

Član 382.

Ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne sme izmeniti na njegovu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog dela i krivične sankcije.

Član 383.

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede krivičnog zakona izjavljena u korist optuženog sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o krivičnoj sankciji i oduzimanju imovinske koristi (član 371).

Član 384.

Ako drugostepeni sud povodom ma čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je doneo odluku u korist optuženog od koristi i za kojeg od saoptuženih koji nije izjavio žalbu ili je nije izjavio u tom pravcu, postupiće po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

đ) Odluke drugostepenog suda po žalbi

Član 385.

- (1) Drugostepeni sud može u sednici veća ili na osnovu održanog pretresa odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedozvoljenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu suda prvog stepena, ili ukinuti ovu presudu i uputiti predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje, ili preinačiti prvostepenu presudu.
- (2) Izuzetno od odredaba stava 1. ovog člana, u slučaju da je u istom predmetu već jedanput ukinuta prvostepena presuda, drugostepeni sud će u sednici veća ili nakon održanog pretresa doneti odluku, pri čemu ne može ukinuti pobijanu presudu i uputiti predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
- (3) O svim žalbama protiv iste presude drugostepeni sud odlučuje jednom odlukom.

Član 386.

Žalba će se odbaciti rešenjem kao neblagovremena ako se utvrdi da je podneta posle zakonskog roka.

Član 387.

Žalba će se odbaciti rešenjem kao nedozvoljena ako se utvrdi da je žalbu izjavilo lice koje nije ovlašćeno za podnošenje žalbe ili lice koje se odreklo od žalbe ili ako se utvrdi odustanak od žalbe ili da je posle odustanka ponovo izjavljena žalba ili ako žalba po zakoniku nije dozvoljena.

Član 388.

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu suda prvog stepena kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija niti povrede iz člana 380. stav 1. ovog zakonika.

Član 389.

- (1) Drugostepeni sud će uvažavajući žalbu ili po službenoj dužnosti rešenjem ukinuti prvostepenu presudu i vratiti predmet na ponovno suđenje ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka, osim slučajeva iz člana 391. stav 1. ovog zakonika, ili ako smatra da zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja treba narediti novi glavni pretres pred prvostepenim sudom.
- (2) Drugostepeni sud može narediti da se novi glavni pretres pred prvostepenim sudom održi pred potpuno izmenjenim većem.
- (3) Drugostepeni sud može i samo delimično ukinuti prvostepenu presudu ako se pojedini delovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno presuđenje.
- (4) Ako se optuženi nalazi u pritvoru, drugostepeni sud će ispitati da li još postoje razlozi za pritvor i doneće rešenje o produženju ili ukidanju pritvora. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

Član 390.

- (1) Ako sud drugog stepena utvrdi da postoji neki od razloga iz člana 349. ovog zakonika, rešenjem će ukinuti presudu prvostepenog suda i odbaciti optužnicu.
- (2) Ako drugostepeni sud, prilikom razmatranja žalbe, ustanovi da je za suđenje u prvom stepenu stvarno nadležan, ukinuće prvostepenu presudu, predmet uputiti veću istog suda i o tome obavestiti prvostepeni sud.
- (3) Ali ako je izjavljena samo žalba u korist optuženog, a utvrdi se da je za suđenje u prvom stepenu nadležan viši sud, ne može se samo iz tog razloga ukinuti prvostepena presuda.

Član 391.

- (1) Drugostepeni sud će uvažavajući žalbu ili po službenoj dužnosti presudom preinačiti prvostepenu presudu ako utvrdi da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primeni zakona ima doneti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 368. stav 1. tač. 5, 8. i 9. ovog zakonika.
- (2) Ako drugostepeni sud nađe da postoje zakonski uslovi za izricanje sudske opomene, preinačiće rešenjem prvostepenu presudu i izreći će sudsku opomenu.
- (3) Ako su se zbog preinačenja prvostepene presude stekli uslovi da se odredi, odnosno ukine pritvor na osnovu člana 142. stav 1. tačka 6) i člana 358. stav 2. ovog zakonika, drugostepeni sud će o tome doneti posebno rešenje, protiv koga nije dozvoljena žalba.

Član 392.

- (1) U obrazloženju presude, odnosno rešenja, drugostepeni sud treba da oceni žalbene navode i da iznese povrede zakonika koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti.
- (2) Kad se prvostepena presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, u obrazloženju treba navesti koje su odredbe povređene i u čemu se povrede sastoje (član 368).
- (3) Kad se prvostepena presuda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, navešće se u čemu se sastoje nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni i od uticaja za donošenje pravilne odluke, a može se ukazati i na propuste stranaka koji su uticali na odluku prvostepenog suda.

Član 393.

- (1) Drugostepeni sud vratiće sve spise sudu prvog stepena, sa dovoljnim brojem overenih prepisa svoje odluke, radi predaje strankama i drugim zainteresovanim licima.

(2) Drugostepeni sud je dužan da svoju odluku sa spisima dostavi sudu prvog stepena najdocnije u roku od četiri meseca, a ako je optuženi u pritvoru, najkasnije u roku od tri meseca od dana kad je primio spise od tog suda.

Član 394.

- (1) Prvostepeni sud kome je predmet upućen na suđenje uzeće za osnovu raniju optužnicu. Ako je presuda prvostepenog suda delimično ukinuta, prvostepeni sud će za osnovu uzeti samo onaj deo optužbe koji se odnosi na ukinuti deo presude.
- (2) Na novom glavnom pretresu, stranke mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze.
- (3) Prvostepeni sud je dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostepeni sud u svojoj odluci.
- (4) Pri izricanju nove presude, prvostepeni sud je vezan zabranom propisanom u članu 382. ovog zakonika.
- (5) Ako je optuženi u pritvoru, veće prvostepenog suda dužno je da postupi po članu 146. stav 2. ovog zakonika.

2. Žalba na presudu drugostepenog suda

Član 395.

- (1) Protiv presude drugostepenog suda dozvoljena je žalba sudu koji odlučuje u trećem stepenu samo u slučaju ako je drugostepeni sud preinačio prvostepenu presudu kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izrekao presudu kojom se optuženi oglašava krivim.
- (2) O žalbi protiv drugostepene presude rešava sud trećeg stepena u sednici veća, shodno odredbama koje važe za postupak u drugom stepenu. Pred ovim sudom ne može se održati pretres.
- (3) Odredbe člana 384. ovog zakonika primeniće se i na saoptuženog koji nije imao pravo da izjavi žalbu protiv drugostepene presude.

3. Žalba Saveznom sudu

Član 396.

~~Član 397.~~

~~-brisan-~~

4. Žalba na rešenje

Član 398.

- (1) Protiv rešenja istražnog sudije i protiv drugih rešenja suda donesenih u prvom stepenu, stranke i lica čija su prava povređena mogu izjaviti žalbu uvek kad u ovom zakoniku nije izrično određeno da žalba nije dozvoljena.
- (2) Protiv rešenja veća donesenog pre i u toku istrage nije dozvoljena žalba, ako ovim zakonikom nije drukčije određeno.
- (3) Rešenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

- (4) Protiv rešenja Vrhovnog kasacionog suda žalba nije dozvoljena, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 399.

- (1) Žalba se podnosi sudu koji je doneo rešenje.
- (2) Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, žalba na rešenje podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja.

Član 400.

Ako u ovom zakoniku nije drukčije određeno, podnošenjem žalbe na rešenje odlaže se izvršenje rešenja protiv koga je izjavljena žalba.

Član 401.

- (1) O žalbi protiv rešenja prvostepenog suda odlučuje drugostepeni sud u sednici veća, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) O žalbi protiv rešenja istražnog sudije odlučuje veće istog suda (član 24. stav 6), ako ovim zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Rešavajući o žalbi, sud može rešenjem odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu, ili uvažiti žalbu i rešenje preinačiti ili ukinuti, i po potrebi, predmet uputiti na ponovno odlučivanje.
- (4) Kada sud, rešavajući po žalbi protiv rešenja kojim se o određuje, ukida ili produžava pritvor, rešenje ukine i predmet uputi na ponovno odlučivanje, dužan je da istovremeno odluči i o pritvoru.
- (5) Ispitujući žalbu, sud će po službenoj dužnosti paziti da li je za donošenje rešenja prvostepeni sud bio stvarno nadležan, odnosno da li je rešenje doneo ovlašćeni organ.

Član 402.

- (1) Na postupak po žalbi na rešenje shodno će se primenjivati odredbe čl. 364, 366, 372, 374. st. 1, 3. i 4, čl. 382. i 384. ovog zakonika.
- (2) Ako je žalba izjavljena protiv rešenja iz člana 506. ovog zakonika, o sednici veća obaveštava se javni tužilac, a ostala lica - pod uslovima predviđenim u članu 375. ovog zakonika.
- (3) Ako ovim zakonom drukčije nije određeno, sud je dužan da odluku o žalbi sa spisima dostavi sudu koji je doneo rešenje najdocnije u roku od 30 dana od dana prijema spisa od tog suda.

Član 403.

Ako ovim zakonom drugačije nije određeno, odredbe čl. 398. i 402. ovog zakonika primeniće se shodno i na sva ostala rešenja koja se donose po ovom zakoniku.

VANREDNI PRAVNI LEKOVI

1. Ponavljanje krivičnog postupka

Član 404.

Krivični postupak koji je dovršen pravosnažnim rešenjem ili pravosnažnom presudom može se na zahtev ovlašćenog lica ponoviti samo u slučajevima i pod uslovima predviđenim u ovom zakoniku.

Član 405.

(1) Pravosnažna presuda može se preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka:

- 1) ako je u dve ili više presuda, odnosno rešenja o kažnjavanju protiv istog osuđenog pravosnažno izrečeno više kazni, a nisu primenjene odredbe o odmeravanju jedinstvene kazne za dela u sticaju;
- 2) ako je prilikom izricanja jedinstvene kazne, primenom odredaba o sticaju, uzeta kao utvrđena i kazna koja je već obuhvaćena u kazni izrečenoj po odredbama o sticaju u nekoj ranijoj presudi, odnosno rešenju o kažnjavanju;
- 3) ako se pravosnažna presuda kojom je za više krivičnih dela izrečena jedinstvena kazna ne bi mogla u jednom delu izvršiti zbog amnestije, pomilovanja ili iz drugih razloga;
- 4) ako se po pravosnažnosti presude pojave okolnosti kojih nije bilo kad se izricala presuda ili sud za njih nije znao iako su postojale, a one bi očigledno dovele do blaže osude.

(2) U slučaju iz tačke 1) stav 1. ovog člana, sud će novom presudom preinačiti ranije presude, odnosno rešenja o kažnjavanju, u pogledu odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostepeni sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstroža vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni - sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake - sud koji je poslednji izrekao kaznu.

(3) U slučaju iz tačke 2) stav 1. ovog člana, preinačiće svoju presudu, odnosno rešenje o kažnjavanju, sud koji je prilikom izricanja jedinstvene kazne pogrešno uzeo u obzir kaznu koja je već obuhvaćena u nekoj ranijoj presudi, odnosno rešenju o kažnjavanju.

(4) U slučaju iz tačke 3) stav 1. ovog člana, sud koji je sudio u prvom stepenu preinačiće raniju presudu u pogledu kazne i izreći novu kaznu ili će utvrditi koliko se od kazne izrečene ranijom presudom ima izvršiti.

(5) U slučaju iz tačke 4) stav 1. ovog člana, sud koji je sudio u prvom stepenu preinačiće raniju presudu u pogledu odluke o kazni i izreći novu kaznu.

(6) Novu presudu donosi sud u sednici veća na predlog javnog tužioca ili osuđenog, a po saslušanju protivne stranke.

(7) Ako su u slučaju iz tač. 1) i 2) stava 1. ovog člana, prilikom izricanja kazne uzete u obzir i presude, odnosno rešenja o kažnjavanju drugih sudova, overeni prepis nove pravosnažne presude dostaviće se i tim sudovima.

Član 405a

(1) Pravosnažna presuda se može preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka u skladu sa članom 504c stav 3. ovog zakonika.

(2) Predlog za preinačenje pravosnažne presude bez ponavljanja postupka podnosi javni tužilac u roku od mesec dana od dana pravosnažnosti osuđujuće presude iz člana 504c stav 3. ovog zakonika.

(3) Za donošenje nove presude nadležan je sud koji je sudio u prvom stepenu licu iz člana 504c stav 1. ovog zakonika.

(4) Ako sud oceni da su ispunjeni uslovi iz člana 504c stav 3. ovog zakonika, izrečenu kaznu će umanjiti najmanje za jednu polovinu.

Član 406.

- (1) Ako je zahtev za sprovođenje istrage odbačen zato što nije bilo zahteva ovlašćenog tužioca ili predloga oštećenog za gonjenje ili potrebnog odobrenja državnog organa, ili su postojale druge okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje, ili je iz istih razloga krivični postupak pravosnažnim rešenjem prekinut ili je optužnica odbačena (član 349), postupak će se, na zahtev ovlašćenog tužioca nastaviti čim prestanu uzroci zbog kojih su donete navedene odluke.
- (2) Ako je pravosnažnim rešenjem optužnica odbačena (član 349) zbog stvarne nenadležnosti suda, postupak će se nastaviti pred stvarno nadležnim sudom na zahtev ovlašćenog tužioca.
- (3) Ako je pravosnažnom odlukom suda povodom zahteva ovlašćenog tužioca za sprovođenje istrage utvrđeno da nema mesta sprovođenju istrage zato što nije bilo osnovane sumnje da je osumnjičeni izvršio krivično delo, može se po zahtevu ovlašćenog tužioca krivični postupak povesti ako se podnesu novi dokazi, koji u vreme podnošenja ranijeg zahteva nisu postojali ili za koje ovlašćeni tužilac tada nije znao, na osnovu kojih veće (član 24. stav 6) utvrdi da su ispunjeni uslovi za vođenje krivičnog postupka.

Član 407.

- (1) Krivični postupak završen pravosnažnom presudom se može ponoviti samo u korist okrivljenog, i to:
 - 1) ako je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svedoka, veštaka ili tumača;
 - 2) ako je do presude došlo usled krivičnog dela sudije, sudije-porotnika ili lica koje je vršilo istražne radnje;
 - 3) ako se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji sami za sebe ili u vezi sa ranijim dokazima mogu da dovedu do oslobođenja lica koje je bilo osuđeno ili do njegove osude po blažem krivičnom zakonu;
 - 4) ako je nekom za isto krivično delo više puta suđeno ili ako je više lica osuđeno za krivično delo koje je moglo učiniti samo jedno lice ili neka od njih;
 - 5) ako se u slučaju osude za produženo krivično delo ili za drugo krivično delo koje po zakonu obuhvata više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da osuđeni nije učinio radnju koja je obuhvaćena delom iz osude, a postojanje ovih činjenica bi dovelo do primene blažeg zakona ili bi bilo od bitnog uticaja na odmeravanje kazne.
- (2) U slučajevima iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana mora se pravosnažnom presudom dokazati da su navedena lica oglašena krivim za pomenuta krivična dela. Ako se postupak protiv tih lica ne može sprovesti zbog toga što su umrli ili što postoje okolnosti koje isključuju njihovo gonjenje, činjenice iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana se mogu utvrđivati i drugim dokazima.

Član 408.

- (1) Zahtev za ponavljanje krivičnog postupka mogu podneti stranke i branilac, a posle smrti osuđenog zahtev mogu podneti javni tužilac i lica navedena u članu 364. stav 2. ovog zakonika.
- (2) Zahtev za ponavljanje krivičnog postupka može se podneti i pošto je osuđeni izdržao kaznu, i bez obzira na zastarelost, amnestiju ili pomilovanje.
- (3) Ako sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka (član 409) sazna da postoji razlog za ponavljanje krivičnog postupka, obavestiće o tome osuđenog, odnosno lica koje je ovlašćeno da u korist osuđenog podnese zahtev.

Član 409.

- (1) O zahtevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje veće (član 24. stav 6) suda koji je u ranijem postupku sudio u prvom stepenu.

- (2) U zahtevu se mora navesti po kom se zakonskom osnovu traži ponavljanje i kojim se dokazima potkrepljuju činjenice na kojima se zahtev zasniva. Ako zahtev ne sadrži ove podatke, sud će pozvati podnosioca da u određenom roku zahtev dopuni.
- (3) Prilikom rešavanja o zahtevu, u veću po mogućnosti neće učestvovati sudija koji je učestvovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Član 410.

- (1) Sud će rešenjem zahtev odbaciti ako na osnovu samog zahteva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtev podnelo neovlašćeno lice, ili da nema zakonskih uslova za ponavljanje postupka, ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtevu za ponavljanje postupka koji je odbijen pravnosnažnim rešenjem suda, ili da činjenice i dokazi očigledno nisu podobni da se na osnovu njih dozvoli ponavljanje, ili da podnosilac zahteva nije postupio po članu 409. stav 2. ovog zakonika.
- (2) Ako sud ne odbaci zahtev, dostaviće se prepis zahteva protivnoj stranci, koja ima pravo da u roku od osam dana odgovori na zahtev. Kad sudu stigne odgovor na zahtev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsednik veća odrediće da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtevu i u odgovoru na zahtev.
- (3) Posle sprovedenih izviđaja, kad su u pitanju krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, predsednik veća odrediće da se spisi pošalju javnom tužiocu, koji će ih bez odlaganja, a najkasnije u roku od mesec dana, vratiti sa svojim mišljenjem.

Član 411.

- (1) Kad javni tužilac vrati spise, sud će, ako ne odredi da se izviđaj dopuni, na osnovu rezultata izviđaja zahtev uvažiti i dozvoliti ponavljanje krivičnog postupka ili će zahtev odbiti.
- (2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je dozvolio ponavljanje postupka postoje i za kojeg od saoptuženih koji nije podneo zahtev za ponavljanje postupka, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtev postoji.
- (3) U rešenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi novi glavni pretres, ili da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se sprovede istraga ako ove nije bilo.
- (4) Ako sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđeni može u ponovljenom postupku biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu, ili da može biti oslobođen od optužbe, ili da optužba može biti odbijena, odrediće da se izvršenje presude odloži, odnosno prekine.
- (5) Kad rešenje kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka postane pravnosnažno, obustaviće se izvršenje kazne, ali sud će, po predlogu javnog tužioca, odrediti pritvor ako postoje uslovi iz člana 142. ovog zakonika.

Član 412.

- (1) Za novi postupak, koji se vodi na osnovu rešenja kojim je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka, važe iste odredbe kao i za prvi postupak. U novom postupku sud nije vezan za rešenja donesena u ranijem postupku.
- (2) Ako se novi postupak obustavi do početka glavnog pretresa, sud će rešenjem o obustavljanju postupka ukinuti i raniju presudu.
- (3) Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se ranija presuda delimično ili u celini stavlja van snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženom uračunati izdržanu kaznu, a ako je ponavljanje određeno samo za neko od dela za koje je optuženi bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu po odredbama krivičnog zakona.
- (4) Sud je u novom postupku vezan zabranom propisanom u članu 382. ovog zakonika.

Član 413.

(1) Krivični postupak u kome je neko lice osuđeno u odsustvu (član 304) ponoviće se i van uslova propisanih u članu 407. ovog zakonika ako osuđeni i njegov branilac podnesu zahtev za ponavljanje postupka u roku od šest meseci od dana nastupanja mogućnosti da se osuđenom sudi u njegovom prisustvu.

(2) Krivični postupak u kome je neko lice osuđeno u odsustvu ponoviće se i van uslova propisanih u članu 407. ovog zakonika ako je njegovo izdavanje strana država odobrila pod uslovom da se postupak ponovi.

(3) U rešenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka po odredbama st. 1. i 2. ovog člana, sud će odrediti da se osuđenom dostavi optužnica ako mu ranije nije dostavljena, a može odrediti da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se sprovede istraga ako je nije bilo.

(4) Po isteku roka iz stava 1. ovog člana, ponavljanje postupka je dozvoljeno samo pod uslovima propisanim u čl. 407. i 408. ovog zakonika.

(5) Pri izricanju nove presude u postupku sprovedenom po odredbama st. 1. i 2. ovog člana sud je vezan zabranom propisanom u članu 382. ovog zakonika.

Član 414.

Odredbe ove glave shodno će se primenjivati i kad je podnesen zahtev za izmenu pravnosnažne sudske odluke na osnovu odluke ustavnog suda kojom je ukinut ili stavljen van snage propis na osnovu kojeg je bila doneta pravnosnažna osuđujuća presuda, kao i kad je zahtev podnesen zbog povrede prava osuđenog u krivičnom postupku, koja je utvrđena odlukom Ustavnog suda ili međunarodnog suda, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom, a povreda je bila od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

2. -brisan-

Član 415.

~~-brisan~~Član 416.

~~-brisan~~Član 417.

~~-brisan~~Član 418.

~~-brisan-~~

3. Zahtev za zaštitu zakonitosti

Član 419.

Protiv pravnosnažnih sudskih odluka i protiv sudskog postupka koji je prethodio tim pravnosnažnim odlukama, nadležni javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti ako je povređen zakon.

Član 420.

O zahtevu za zaštitu zakonitosti rešava sud određen zakonom.

Član 421.

Zahtev za zaštitu zakonitosti podiže javni tužilac određen zakonom.

Član 422.

- (1) O zahtevu za zaštitu zakonitosti sud odlučuje u sednici.
- (2) Pre nego što predmet bude iznesen na rešavanje, sudija određen za izvestioca dostaviće primerak zahteva okrivljenom i braniocu, a može po potrebi da pribavi obaveštenje o istaknutim povredama zakona.
- (3) O sednici će se uvek obavestiti javni tužilac, a okrivljeni i njegov branilac, ako je zahtev podignut na štetu okrivljenog, uz obezbeđenje prisustva osuđenog (član 375. stav 2).
- (4) Sud nadležan za odlučivanje o zahtevu za zaštitu zakonitosti može, s obzirom na sadržaj zahteva, odrediti da se odloži, odnosno prekine izvršenje pravnosnažne presude.
- (5) Sud nadležan za odlučivanje o zahtevu za zaštitu zakonitosti je dužan da svoju odluku sa spisima dostavi prvostepenom ili višem sudu najdocije u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva.

Član 423.

- (1) Pri rešavanju o zahtevu za zaštitu zakonitosti sud će se ograničiti samo na ispitivanje povreda zakona na koje se javni tužilac poziva u svom zahtevu.
- (2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je doneo odluku u korist osuđenog postoje i za kojeg od saoptuženih u pogledu kojeg nije podignut zahtev za zaštitu zakonitosti, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtev postoji.
- (3) Ako je zahtev za zaštitu zakonitosti podignut u korist osuđenog sud je pri donošenju odluke vezan zabranom propisanom u članu 382. ovog zakonika.

Član 424.

Sud će presudom odbiti zahtev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan ako utvrdi da ne postoji povreda zakona na koju se javni tužilac poziva u svom zahtevu.

Član 425.

- (1) Kad sud utvrdi da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan, doneće presudu kojom će, prema prirodi povrede, ili preinačiti pravnosnažnu odluku, ili ukinuti u celini ili delimično odluke prvostepenog i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vratiti na ponovnu odluku ili suđenje prvostepenom ili višem sudu, ili će se ograničiti samo na to da utvrdi povredu zakona.
- (2) Ako je zahtev za zaštitu zakonitosti podignut na štetu okrivljenog, a sud nađe da je osnovan, utvrdiće samo da postoji povreda zakona, ne dirajući u pravnosnažnu odluku.
- (3) Ako drugostepeni sud po odredbama ovog zakonika nije bio ovlašćen da otkloni povredu zakona koja je učinjena u prvostepenoj odluci ili u sudskom postupku koji joj je prethodio, a sud koji rešava o zahtevu za zaštitu zakonitosti podignutom u korist okrivljenog nađe da je zahtev osnovan i da radi otklanjanja učinjene povrede zakona treba ukinuti ili preinačiti prvostepenu odluku, ukinuće ili će preinačiti i drugostepenu odluku iako njom nije povređen zakon.

Član 426.

Ako se prilikom rešavanja o zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podnet u korist okrivljenog pojavi znatna sumnja u pogledu istinitosti odlučnih činjenica utvrđenih u odluci protiv koje je zahtev podignut, pa zbog toga nije moguće odlučiti o zahtevu za zaštitu zakonitosti,

sud će presudom kojom rešava o zahtevu za zaštitu zakonitosti ukinuti tu odluku i narediti da se održi novi glavni pretres pred istim ili drugim stvarno nadležnim prvostepenim sudom.

Član 427.

- (1) Ako je pravosnažna presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, za osnovu će se uzeti ranija optužnica ili onaj njen deo koji se odnosi na ukinuti deo presude.
- (2) Sud je dužan da izvede sve procesne radnje i da raspravi pitanja na koja mu je ukazao sud koji je rešavao o zahtevu.
- (3) Pred prvostepenim, odnosno drugostepenim sudom stranke mogu isticati nove činjenice i podnositi nove dokaze.
- (4) Sud je pri donošenju nove odluke vezan zabranom propisanom u članu 382. ovog zakonika.
- (5) Ako je pored odluke nižeg suda ukinuta i odluka višeg suda, predmet se dostavlja nižem sudu preko višeg suda.

Član 428.

~~-brisan~~ Član 429.

~~-brisan~~ Član 430.

~~-brisan~~ Član 431.

~~-brisan~~ Član 432.

~~-brisan-~~

D. POSEBNE ODREDBE ZA SKRAĆENI POSTUPAK, ZA POSTUPKE IZRICANJA KRIVIČNIH SANKCIJA BEZ GLAVNOG PRETRESA I ZA IZRICANJE SUDSKE OPOMENE

Glava XXVI

SKRAĆENI POSTUPAK

Član 433.

U postupku za krivična dela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do pet godina, primenjivaće se odredbe čl. 434. do 448. ovog zakonika, a ukoliko u ovim odredbama nije nešto posebno propisano, primenjivaće se shodno ostale odredbe ovog zakonika.

Član 434.

- (1) Krivični postupak pokreće se na osnovu optužnog predloga javnog tužioca, odnosno oštećenog kao tužioca ili na osnovu privatne tužbe.
- (2) Javni tužilac može podneti optužni predlog i na osnovu same krivične prijave.

(3) Optužni predlog i privatna tužba podnose se u potrebnom broju primeraka za sud i okrivljenog.

Član 435.

(1) Pre podnošenja optužnog predloga, javni tužilac može predložiti istražnom sudiji da preduzme određene istražne radnje. Ako se istražni sudija složi sa ovim predlogom, preduzeće istražne radnje, a zatim će sve spise dostaviti javnom tužiocu. Istražne radnje sprovode se što je moguće brže i kraće.

(2) Ako se istražni sudija ne složi sa predlogom za preduzimanje istražnih radnji, zatražiće odluku veća (član 24. stav 6). Protiv odluke veća žalba nije dozvoljena.

(3) Kad u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana državni tužilac primi spise može podneti optužni predlog ili doneti rešenje o odbacivanju krivične prijave.

Član 436.

(1) Pritvor se može odrediti, u cilju nesmetanog vođenja krivičnog postupka protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično delo:

1) ako se krije ili ako se ne može utvrditi njegova istovetnost ili ako postoje druge okolnosti koje očigledno ukazuju na opasnost od bekstva;

2) ako je u pitanju krivično delo za koje se može izreći kazna zatvora od tri godine, a osobite okolnosti ukazuju da će okrivljeni dovršiti pokušano krivično delo ili da će izvršiti krivično delo kojim preti ili da će ponoviti krivično delo.

(2) Pre podnošenja optužnog predloga, pritvor može trajati samo onoliko koliko je potrebno da se sprovedu istražne radnje, ali ne duže od osam dana, a izuzetno do trideset dana ako se radi o krivičnom delu sa elementima nasilja. O žalbi protiv rešenja o pritvoru rešava veće (član 24. stav 6).

(3) U pogledu pritvora, od predaje optužnog predloga do izricanja prvostepene presude, primenjuju se shodno odredbe člana 146. ovog zakonika, s tim što je veće dužno da svakih mesec dana ispita da li postoje razlozi za pritvor.

(4) Kad se okrivljeni nalazi u pritvoru, sud je dužan da postupa sa naročitom hitnošću.

Član 437.

Ako je krivičnu prijavu podneo oštećeni, a javni tužilac u roku od mesec dana po prijemu prijave ne podnese optužni predlog, niti obavesti oštećenog da je odbacio prijavu, oštećeni ima pravo da kao tužilac preduzme gonjenje, podnošenjem optužnog predloga sudu.

Član 438.

(1) Optužni predlog, odnosno privatna tužba treba da sadrži: ime i prezime okrivljenog sa ličnim podacima ukoliko su poznati, kratak opis krivičnog dela, označenje suda pred kojim se ima održati glavni pretres, predlog koje dokaze treba izvesti na glavnom pretresu i predlog da se okrivljeni oglasi krivim i osudi po zakonu.

(2) U optužnom predlogu može se predložiti da se okrivljeni stavi u pritvor. Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru ili se za vreme sprovođenja istražnih radnji nalazio u pritvoru, naznačiće se u optužnom predlogu koliko je vremena pritvoren.

(3) Kad javni tužilac oceni da je glavni pretres nepotreban, može u optužnom predlogu predložiti da se donese rešenje o kažnjavanju okrivljenog bez zakazivanja glavnog pretresa (član 449).

Član 439.

- (1) Kad sud primi optužni predlog ili privatnu tužbu, sudija će prethodno ispitati da li je sud nadležan, da li treba sprovesti pojedine istražne radnje ili dopuniti sprovedene istražne radnje i da li postoje uslovi za odbacivanje optužnog predloga, odnosno privatne tužbe.
- (2) Ako sudija ne donese nijedno od rešenja iz stava 1. ovog člana, dostaviće optužbu okrivljenom i zakazaće odmah glavni pretres. Ako se glavni pretres ne zakaže u roku od mesec dana od prijema optužnog predloga ili privatne tužbe, sudija je dužan da o razlozima izvesti predsednika suda, koji će preduzeti mere da se glavni pretres što pre održi.
- (3) Ako sudija smatra da treba da se sprovedu pojedine istražne radnje, zatražiće da to učini istražni sudija.

Član 440.

- (1) Ako sudija utvrdi da je za suđenje nadležan drugi sud, oglasiće se nenadležnim i po pravnosnažnosti rešenja ustupiti predmet tom sudu, a ako utvrdi da je za suđenje nadležan viši sud, ustupiće predmet na dalji postupak javnom tužiocu koji postupava pred višim sudom. Ako javni tužilac smatra da je za suđenje nadležan sud koji mu je dostavio predmet, zatražiće odluku veća suda pred kojim postupava.
- (2) Posle zakazivanja glavnog pretresa sud se ne može po službenoj dužnosti oglasiti mesno nenadležnim.

Član 441.

- (1) Sudija će odbiti optužni predlog ili privatnu tužbu ako nađe da postoje razlozi za obustavljanje postupka predviđeni u članu 274. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakonika, a ako su sprovedene istražne radnje i iz razloga predviđenog u tački 3) tog člana.
- (2) Rešenje sa kratkim obrazloženjem dostavlja se javnom tužiocu, oštećenom kao tužiocu, ili privatnom tužiocu, kao i osumnjičenom.

Član 442.

- (1) Sudija poziva na glavni pretres okrivljenog i njegovog branioca, tužioca, oštećenog i njihove zakonske zastupnike i punomoćnike, svedoke, veštake i tumača, a po potrebi pribavlja i predmete koji treba da služe kao dokaz na glavnom pretresu.
- (2) Okrivljenom će se u pozivu naznačiti da na glavni pretres može doći sa dokazima za svoju odbranu ili da dokaze blagovremeno saopšti sudu kako bi se mogli pribaviti za glavni pretres. U pozivu će se okrivljeni upozoriti da će se glavni pretres održati i u njegovom odsustvu ako za to postoje zakonski uslovi (član 445. stav 3). Okrivljenom će se uz poziv dostaviti i optužni predlog, odnosno privatna tužba i poučiće se da ima pravo da uzme branioca, ali da se, u slučaju kad odbrana nije obavezna, zbog nedolaska branioca na glavni pretres ili uzimanja branioca tek na glavnom pretresu, ne mora odložiti glavni pretres.
- (3) Poziv okrivljenom mora se dostaviti tako da između dostavljanja poziva i dana glavnog pretresa ostane dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a najmanje osam dana. Po pristanku okrivljenog ovaj rok se može skratiti.

Član 443.

Glavni pretres se drži u mestu suda. U hitnim slučajevima, naročito kad treba izvršiti uviđaj ili kada je to u interesu lakšeg sprovođenja dokaznog postupka, može se po odobrenju predsednika suda glavni pretres odrediti i u mestu gde je krivično delo učinjeno ili gde se ima preduzeti uviđaj, ako su ta mesta na području tog suda.

Član 444.

- (1) Prigovor mesne nenadležnosti može se podneti najdocnije do početka glavnog pretresa.
- (2) Sudija koji je sproveo istražne radnje nije izuzet da postupa na glavnom pretresu.

Član 445.

- (1) Glavni pretres održaće se i ako ne dođe javni tužilac koji je uredno pozvan. U tom slučaju, oštećeni ima pravo da na glavnom pretresu zastupa optužbu u granicama optužnog predloga.
- (2) Glavni pretres se može održati i ako ne dođe oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac, ako je sudu podneo predlog da se glavni pretres održi u njegovom odsustvu.
- (3) Ako okrivljeni ne dođe na glavni pretres, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promene adrese ili boravišta, sud može odlučiti da se glavni pretres održi i u njegovom odsustvu pod uslovom da njegovo prisustvo nije nužno i da je pre toga bio saslušan.

Član 446.

- (1) Glavni pretres počinje objavljivanjem glavne sadržine optužnog predloga ili privatne tužbe. Započeti glavni pretres dovršiće se po mogućnosti bez prekidanja.
- (2) U slučaju potpunog priznanja okrivljenog datog na glavnom pretresu, koje je potkrepljeno drugim dokazima, sud će uz saglasan predlog stranaka prekinuti dokazni postupak i preći na izricanje krivične sankcije, osim ako posumnja u istinitost priznanja.
- (3) Pod uslovima iz stava 2. ovog člana sud može izreći sledeće krivične sankcije: sudsku opomenu, uslovnu osudu, kaznu oduzimanja vozačke dozvole, kaznu rada u javnom interesu, novčanu kaznu i kaznu zatvora do jedne godine, a uz njih jednu ili više sledećih mera: oduzimanje predmeta, zabranu upravljanja motornog vozila i oduzimanje imovinske koristi. Za krivična dela iz člana 433. stav 2. ovog zakonika kazna zatvora ne može biti veća od tri godine.
- (4) Ako u toku ili po završetku glavnog pretresa sudija nađe da je za suđenje nadležan viši sud, dostaviće spise nadležnom javnom tužiocu, a ako nađe da je za suđenje nadležno veće, obrazovaće se veće i glavni pretres će početi iznova. Kad utvrdi da postoji koji od drugih razloga iz člana 349. ovog zakonika, sudija će rešenjem odbaciti optužbu.
- (5) Po zaključenju glavnog pretresa, sud će odmah izreći presudu i objaviti je s bitnim razlozima. Presuda se mora izraditi pismeno u roku od osam dana od dana objavljivanja.
- (6) Protiv presude žalba se može izjaviti u roku od osam dana od dana dostavljanja prepisa presude.
- (7) Stranke i oštećeni se mogu odreći prava na žalbu odmah po objavljivanju presude. U takvom slučaju, prepis presude dostaviće se stranci i oštećenom samo ako to zahtevaju. Ako su se obe stranke i oštećeni po objavljivanju presude odrekli prava na žalbu i ako niko od njih nije zahtevao dostavljanje presude, pismeno izrađena presuda ne mora da sadrži obrazloženje.
- (8) Odredbe člana 358. ovog zakonika shodno će se primenjivati i u pogledu ukidanja pritvora posle izricanja presude.
- (9) Kad sud izrekne kaznu zatvora, može se odrediti da se okrivljeni stavi u pritvor, odnosno da ostane u pritvoru, ako postoje razlozi iz člana 436. stav 1. ovog zakonika. Pritvor u takvom slučaju može trajati do pravnosnažnosti presude, ali najduže dok okrivljenom ne istekne kazna koju je izrekao prvostepeni sud.
- (10) Ako javni tužilac nije prisustvovao glavnom pretresu (član 445. stav 1), oštećeni ima pravo da izjavi žalbu protiv presude, bez obzira da li se žali i javni tužilac.

Član 447.

(1) Pre zakazivanja glavnog pretresa za krivična dela za koja se goni po privatnoj tužbi, sudija može pozvati samo privatnog tužioca i osumnjičenog da određenog dana dođu u sud radi prethodnog razjašnjenja stvari, ako smatra da bi to bilo celishodno za brže okončanje postupka. Osumnjičenom se uz poziv dostavlja i prepis privatne tužbe.

(2) Ako ne dođe do izmirenja privatnog tužioca i osumnjičenog i povlačenja privatne tužbe, sudija će uzeti izjave od njih i pozvati ih da stave svoje predloge u pogledu pribavljanja dokaza.

(3) Ako sudija ne nađe da postoje uslovi za odbacivanje tužbe, doneće odluku o tome koji će se dokazi izvesti na glavnom pretresu i zakazaće, po pravilu, odmah glavni pretres i saopštiće to strankama.

(4) Ako sudija smatra da nije potrebno pribavljanje dokaza, a ne postoje neki drugi razlozi za posebno zakazivanje glavnog pretresa, može odmah otvoriti glavni pretres i po izvođenju dokaza koji se nalaze pred sudom doneti odluku povodom privatne tužbe. Na ovo će se posebno upozoriti privatni tužilac i osumnjičeni prilikom dostavljanja poziva.

(5) Za neodazivanje privatnog tužioca na poziv iz stava 1. ovog člana važi odredba člana 59. ovog zakonika.

(6) U slučaju nedolaska okrivljenog, ako je sudija odlučio da otvori glavni pretres, primeniće se odredba člana 445. stav 3. ovog zakonika.

Član 448.

(1) Kad drugostepeni sud rešava o žalbi protiv presude donesene po skraćenom postupku kojom je izrečena kazna zatvora, o sednici veća obavestiće se stranke i branilac okrivljenog u smislu člana 374. stav 2. i člana 375. stav 1. ovog zakonika, a u ostalim slučajevima, samo ako predsednik veća ili veće nađe da bi prisustvo stranaka bilo korisno za razjašnjenje stvari.

(2) Ako je reč o krivičnom delu za koje se postupak vodi po zahtevu javnog tužioca, predsednik veća će pre sednice veća dostaviti spise javnom tužiocu, koji može podneti svoj pisani predlog.

Glava XXVII

POSTUPCI ZA IZRICANJE KRIVIČNIH SANKCIJA BEZ GLAVNOG PRETRESA

1. Postupak za kažnjavanje pre glavnog pretresa

Član 449.

(1) Za krivična dela za koja se može izreći novčana kazna kao glavna kazna ili kazna zatvora do tri godinesudija može, na predlog javnog tužioca, doneti rešenje o kažnjavanju i bez održavanja glavnog pretresa.

(2) Predlog za donošenje rešenja o kažnjavanju iz stava 1. ovog člana javni tužilac stavlja u optužnom predlogu, kad oceni da održavanje glavnog pretresa nije potrebno.

(3) Ako je postavljen imovinskopravni zahtev, ovlašćeno lice će biti upućeno na parnicu.

Član 450.

Rešenjem o kažnjavanju sudija može izreći novčanu kaznu, kaznu rada u javnom interesu, kaznu oduzimanja vozačke dozvole ili uslovnu osudu i uz njih jednu ili više od sledećih mera: oduzimanje predmeta, zabranu upravljanja motornim vozilom i oduzimanje imovinske koristi.

Član 451.

(1) Pre nego što utvrdi da li postoje pretpostavke za donošenje rešenja o kažnjavanju, sudija će postupiti po odredbama člana 439. stav 1. do člana 441. ovog zakonika. Ako sudija utvrdi da pretpostavke za donošenje rešenja o kažnjavanju nisu ispunjene, dostaviće optužbu osumnjičenom i odmah će zakazati glavni pretres.

(2) Ako se sudija složi sa predlogom javnog tužioca, pribaviće podatke o ranijim osudama, a po potrebi, i o ličnosti okrivljenog, a zatim će, nakon saslušanja okrivljenog, doneti rešenje o kažnjavanju.

(3) Rešenje o kažnjavanju mora da sadrži naznačenje da je predlog javnog tužioca prihvaćen; lične podatke okrivljenog; delo za koje se oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obeležja krivičnog dela i od kojih zavisi primena određene odredbe krivičnog zakona; zakonski naziv krivičnog dela i koje su odredbe krivičnog i drugog zakona primenjene; odluku o izrečenoj kazni i meri, kao i odluku o upućivanju ovlašćenog lica na ostvarivanje imovinskopravnog zahteva u parničnom postupku; obrazloženje izrečene kazne i mere; pouku o pravu na prigovor, kao i upozorenje da će po proteku roka za prigovor, ako ne bude podnesen, rešenje o kažnjavanju postati pravosnažno.

Član 452.

- (1) Rešenje o kažnjavanju se dostavlja javnom tužiocu i okrivljenom.
- (2) Okrivljeni može u roku od osam dana od dana dostavljanja podneti prigovor protiv rešenja o kažnjavanju.

Član 453.

- (1) Ako okrivljeni podnese prigovor blagovremeno sudija će zakazati glavni pretres po optužnom predlogu javnog tužioca i dalje postupati po odredbama čl. 434. do 448.
- (2) O žalbi protiv rešenja o odbacivanju prigovora odlučuje veće (član 24. stav 6).
- (3) Ako protiv rešenja o kažnjavanju ne bude podnesen prigovor, rešenje postaje pravosnažno.

Član 454.

U postupku po optužnom predlogu sudija nije vezan predlogom javnog tužioca za kažnjavanje, kao ni zabranom iz člana 382. ovog zakonika.

2. Postupak za kažnjavanje i izricanje uslovne osude od strane istražnog sudije

Član 455.

(1) U slučaju potpunog priznanja okrivljenog, odnosno osumnjičenog, datog u prisustvu branioca istražnom sudiji, odnosno organu unutrašnjih poslova u smislu člana 226. stav 9. ovog zakonika, potkrepljenog i drugim dokazima prikupljenim u istrazi, javni tužilac može odmah nakon završene istrage, a najkasnije u roku od osam dana, u podignutoj optužnici predložiti da se umesto glavnog pretresa zakaže posebno javno ročište pred istražnim sudijom, na kome se, nakon saslušanja stranaka i uz izričiti pristanak okrivljenog, može doneti presuda.

(2) Postupak iz stava 1. ovog člana može se primeniti kod krivičnih dela za koja je propisana novčana kazna kao glavna kazna ili kazna zatvora do pet godina.

Član 456.

(1) Protiv optužnice iz člana 455. okrivljeni i njegov branilac mogu u roku od osam dana od dana dostavljanja izjaviti prigovor, koji isključuje primenu ovog postupka. Okrivljeni se o tome mora poučiti prilikom uručenja optužnice.

(2) Izricanje presude od strane istražnog sudije može uslediti i po predlogu okrivljenog u roku od osam dana od dana dostavljanja optužnice, ako se sa time saglase javni tužilac i istražni sudija.

Član 457.

(1) Pod uslovima iz člana 455. istražni sudija može izreći novčanu kaznu, kaznu rada u javnom interesu, kaznu oduzimanja vozačke dozvole, uslovnu osudu i kaznu zatvora do jedne godine, a uz njih jednu ili više sledećih mera: oduzimanje predmeta, zabranu upravljanja motornim vozilom i oduzimanje imovinske koristi.

(2) Troškovi postupka iz člana 455. padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Član 458.

Presuda istražnog sudije može se pobijati žalbom, u roku od osam dana od dana dostavljanja, po osnovima iz člana 367. tač. 1, 2. i 4. ovog zakonika.

Glava XXVIII

POSEBNE ODREDBE O IZRICANJU SUDSKE OPOMENE

Član 459.

(1) Sudska opomena izriče se rešenjem.

(2) Ukoliko u ovoj glavi nije što drugo predviđeno, odredbe ovog zakonika koje se odnose na presudu kojom se optuženi oglašava krivim primenjuju se shodno i na rešenje o sudskoj opomeni.

(3) Sudska opomena se može izreći i u postupku za kažnjavanje pre glavnog pretresa, kao i u postupku za kažnjavanje od strane istražnog sudije (Glava HHVII).

Član 460.

(1) Rešenje o sudskoj opomeni objavljuje se odmah po završetku glavnog pretresa, sa bitnim razlozima. Tom prilikom sudija, odnosno predsednik veća, upozoriće okrivljenog da mu se za krivično delo koje je učinio ne izriče kazna, jer se očekuje da će i sudska opomena na njega dovoljno uticati da više ne vrši krivična dela. Ako se rešenje o sudskoj opomeni objavljuje u odsustvu okrivljenog, sud će ovakvo upozorenje uneti u obrazloženje rešenja. Za odricanje od prava na žalbu i pismenu izradu rešenja shodno se primenjuje odredba člana 446. stav 5. ovog zakonika.

(2) U izreci rešenja o sudskoj opomeni, pored ličnih podataka o okrivljenom, navešće se samo da se okrivljenom izriče sudska opomena za delo koje je predmet optužbe i zakonski naziv krivičnog dela. Izreka rešenja o sudskoj opomeni obuhvata i potrebne podatke iz člana 356. stav 1. tač. 5. i 7. ovog zakonika.

(3) U obrazloženju rešenja, sud će izneti kojim se razlozima rukovodio pri izricanju sudske opomene.

Član 461.

- (1) Rešenje o sudskoj opomeni može se pobijati zbog osnova navedenih u članu 367. tač. 1. do 3. ovog zakonika, kao i zbog toga što nisu postojale okolnosti koje opravdavaju izricanje sudske opomene.
- (2) Ako rešenje o sudskoj opomeni sadrži odluku o meri bezbednosti ili o oduzimanju imovinske koristi, može se pobijati zbog osnova navedenog u članu 371. stav 2. ovog zakonika.
- (3) Ako rešenje o sudskoj opomeni sadrži odluku o imovinskopravnom zahtevu ili o troškovima krivičnog postupka može se pobijati zbog osnova navedenog u članu 371. stav 3. ovog zakonika.

Član 462.

Povreda krivičnog zakona u slučaju izricanja sudske opomene postoji, osim po pitanjima navedenim u članu 369. tač. 1) do 3) ovog zakonika, i kad je odlukom o sudskoj opomeni, meri bezbednosti, oduzimanju imovinske koristi prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu.

Član 463.

- (1) Ako je žalbu protiv rešenja o sudskoj opomeni izjavio tužilac na štetu okrivljenog, drugostepeni sud može doneti presudu kojom se okrivljeni oglašava krivim i osuđuje na kaznu ili kojom se uslovno osuđuje, ako nađe da je prvostepeni sud pravilno utvrdio odlučne činjenice, ali da po pravilnoj primeni zakona dolazi u obzir izricanje kazne, odnosno uslovne osude.
- (2) Povodom bilo čije žalbe protiv rešenja o sudskoj opomeni drugostepeni sud može doneti rešenje kojim se optužba odbacuje ili presudu kojom se optužba odbija ili se okrivljeni oslobađa od optužbe, ako nađe da je prvostepeni sud pravilno utvrdio odlučne činjenice i da po pravilnoj primeni zakona dolazi u obzir izricanje jedne od ovih odluka.
- (3) Kad postoje uslovi iz člana 388. ovog zakonika, drugostepeni sud će doneti rešenje kojim se odbija žalba kao neosnovana i potvrđuje rešenje prvostepenog suda o sudskoj opomeni.

NAPOMENA: Odredbe glave XXIX (postupak prema maloletnicima) ovog zakonika, prestale su da važe 1.01.2006. godine, a na osnovu Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti malolentih lica, objavljenog u "Sl. gl. RS", broj 85/2005.

Čl. 464 - 504

-Prestali da važe-

Glava XXIXa

POSEBNE ODREDBE O POSTUPKU ZA KRIVIČNA DELA ORGANIZOVANOG KRIMINALA, KORUPCIJE I DRUGA IZUZETNO TEŠKAKRIVIČNA DELA

1. Opšte odredbe

Član 504a

- (1) Odredbe ove glave sadrže pojedina posebna pravila postupka za krivična dela organizovanog kriminala, korupcije i druga izuzetno teška krivična dela.
- (2) Ako odredbama ove glave za slučajeve iz stava 1. ovog člana nije posebno propisano, shodno će se primenjivati ostale odredbe ovog zakonika.

(3) Organizovani kriminal iz stava 1. ovog člana predstavlja vršenje krivičnih dela od strane organizovane kriminalne grupe ili njenih pripadnika.

(4) Pod organizovanom kriminalnom grupom iz stava 3. ovog člana podrazumeva se grupa od tri ili više lica, koja postoji određeno vreme i deluje sporazumno u cilju vršenja jednog ili više krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi sticanja, posredno ili neposredno, finansijske ili druge koristi.

(5) U krivična dela korupcije iz stava 1. ovog člana i ako nisu rezultat delovanja organizovane kriminalne grupe, spadaju krivična dela: zloupotreba službenog položaja (član 359. Krivičnog zakonika), trgovina uticajem (član 366. Krivičnog zakonika), primanje mita (član 367. Krivičnog zakonika) i davanje mita (član 368. Krivičnog zakonika).

(6) U druga izuzetno teška krivična dela iz stava 1. ovog člana i ako nisu rezultat delovanja organizovane kriminalne grupe, spadaju krivična dela: ubistvo (član 113. Krivičnog zakonika), teško ubistvo (član 114. Krivičnog zakonika), otmica (član 134. st. 1. do 4. Krivičnog zakonika), razbojništvo (član 206. stav 2. Krivičnog zakonika), iznuda (član 214. st. 3. i 4. Krivičnog zakonika), falsifikovanje novca (član 223. st. 1. do 3. Krivičnog zakonika), pranje novca (član 231. st. 1. do 4. Krivičnog zakonika), neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga (član 246. st. 1. i 3. Krivičnog zakonika), krivična dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije (čl. 305. do 321. Krivičnog zakonika), nedozvoljena proizvodnja, nošenje, držanje i promet oružja i eksplozivnih materija (član 348. stav 3. Krivičnog zakonika), nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi (član 350. st. 2. i 3. Krivičnog zakonika), trgovina ljudima (član 388. st. 1. do 6, 8. i 9. Krivičnog zakonika), trgovina maloletnim licima radi usvojenja (član 389. st. 1. i 2. Krivičnog zakonika), međunarodni terorizam (član 391. Krivičnog zakonika), uzimanje talaca (član 392. Krivičnog zakonika) i finansiranje terorizma (član 393. Krivičnog zakonika).

(7) Odredbe ove glave koje se odnose na krivična dela iz stava 3. ovog člana primenjuju se i u postupku za krivična dela iz čl. 370. do 384. i čl. 385. i 386. Krivičnog zakonika, kao i u postupku za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava izvršena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine, koja su navedena u statutu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

(8) Odredbe ove glave koje se odnose na krivična dela iz stava 3. ovog člana primenjuju se i u postupku za krivična dela iz člana 322. st. 3. i 4, člana 323. st. 3. i 4, člana 335, člana 336. st. 1, 2. i 4, člana 336b, člana 337. st. 1, 3. i 4. i člana 339. Krivičnog zakonika, ako su izvršena u vezi sa krivičnim delima iz stava 3. ovog člana, kao i u postupku za krivično delo iz člana 333. Krivičnog zakonika, ako je izvršeno u vezi sa krivičnim delima iz st. 3. i 7. ovog člana.

Član 504b

Državni organi i službena lica koja učestvuju u krivičnom postupku za krivična dela iz člana 504a ovog zakonika dužni su da postupaju hitno.

Član 504v

(1) Podaci o prekrivičnom i istražnom postupku za krivična dela iz člana 504a ovog zakonika predstavljaju službenu tajnu. Osim službenih lica te podatke ne mogu odavati ni drugi učesnici postupka kojima oni postanu dostupni. Službeno lice pred kojim se vodi postupak dužno je da učesnika postupka obavesti o dužnosti čuvanja tajne.

(2) Podaci o prekrivičnom i istražnom postupku koji se odnose na krivična dela iz člana 504a ovog zakonika mogu se objaviti samo na osnovu pismenog odobrenja nadležnog javnog tužioca, odnosno istražnog sudije.

Član 504g

(1) U postupku za krivična dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika u prvom stepenu sudi veće sastavljeno od trojice sudija, a u drugom stepenu veće sastavljeno od petorice sudija.

(2) Žalbu protiv presude prvostepenog suda u postupku za krivična dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika ovlašćena lica mogu izjaviti u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude.

Član 504d

- (1) U postupku za krivična dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika ne primenjuju se posebne odredbe o skraćenom postupku (Glava XXVI) i o postupku za izricanje krivičnih sankcija bez glavnog pretresa (Glava XXVII).
- (2) Prema pritvorenom organizatoru i članovima organizovane kriminalne grupe u postupku za krivična dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika mogu se primeniti i mere posebnog nadzora propisane posebnim zakonom.

Član 504đ

- (1) Ako organi unutrašnjih poslova saznaju da se priprema ili da je učinjeno krivično delo iz člana 504a ovog zakonika, dužni su da o tome odmah obaveste nadležnog javnog tužioca.
- (2) Javni tužilac može zahtevati da organi unutrašnjih poslova preduzmu određene mere ili radnje u datom roku i da ga o tome obaveste.
- (3) Neizvršenje zahteva iz stava 2. ovog člana ili prekoračenje određenog roka organ unutrašnjih poslova dužan je da javnom tužiocu posebno obrazloži.
- (4) Iskazi i obaveštenja koje je javni tužilac prikupio u prekrivičnom postupku mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku, ali se odluka ne može zasnivati samo na njima.

2. Mere organa gonjenja za otkrivanje i dokazivanje krivičnih dela iz člana 504a ovog zakonika

1) Nadzor i snimanje telefonskih i drugih razgovora ili komunikacije

Član 504e

- (1) Na pismeni i obrazloženi predlog javnog tužioca istražni sudija može narediti nadzor i snimanje telefonskih i drugih razgovora ili komunikacija drugim tehničkim sredstvima i optička snimanja lica za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično delo iz člana 504a ovog zakonika, ako se na drugi način ne mogu prikupiti dokazi za krivično gonjenje ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano.
- (2) Mere iz stava 1. ovog člana izuzetno se mogu odrediti i ako postoje osnovi sumnje da se priprema neko od krivičnih dela iz člana 504a ovog zakonika, a okolnosti slučaja ukazuju da se na drugi način krivično delo ne bi moglo otkriti, sprečiti ili dokazati, ili bi to izazvalo nesrazmerne teškoće ili veliku opasnost.
- (3) Mere iz stava 1. ovog člana određuje istražni sudija obrazloženom naredbom. U naredbi se navode podaci o licu prema kojem se mera primenjuje, osnovi sumnje, način sprovođenja, obim i trajanje mera. Mere mogu trajati najduže šest meseci, a zbog važnih razloga mogu biti produžene još najviše dva puta u trajanju od po tri meseca. Izvođenje mera se prekida čim prestanu razlozi za njihovu primenu.

Član 504ž

- (1) Naredbu istražnog sudije iz člana 504e stav 1. ovog zakonika izvršavaju organi unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije ili Vojno-bezbednosne agencije. O izvršenju mere organi unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije i Vojno-bezbednosne agencije sačinjavaju dnevne izveštaje koje zajedno sa prikupljenim snimcima dostavljaju istražnom sudiji i javnom tužiocu na njihov zahtev.
- (2) Poštanska, telegrafska i druga preduzeća, privredna društva i lica registrovana za prenošenje informacija dužna su da organima unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativnoj agenciji i Vojnobezbednosnoj agenciji omoguće izvršenje mera iz člana 504e stava 1. ovog zakonika.
- (3) Snimanja iz člana 504e stav 1. ovog zakonika mogu se po naredbi istražnog sudije obaviti i na javnim mestima i u prostorijama koje nisu stanovi.

(4) Dok mera traje, naredba istražnog sudije i postupak njenog izvršenja smatraju se službenom tajnom.

Član 504z

- (1) Po izvršenju mera iz člana 504e stav 1. ovog zakonika, organi unutrašnjih poslova, Bezbednosnoinformativne agencije i Vojno-bezbednosne agencije dostaviće istražnom sudiji snimke i poseban izveštaj koji sadrži: vreme početka i završetka mere, podatke o službenom licu koje je meru sprovelo, opis tehničkih sredstava koja su primenjena, broj i identitet lica obuhvaćenih merom i ocenu o svrsishodnosti i rezultatima primenjene mere.
- (2) Istražni sudija može odrediti da se snimci dobijeni upotrebom tehničkih sredstava u celini ili delimično prepisu i opišu. Istražni sudija će dostaviti javnom tužiocu sav materijal dobijen sprovođenjem mera iz člana 504e stav 1. ovog zakonika.
- (3) Ako javni tužilac ne pokrene krivični postupak u roku od šest meseci od dana kada se upoznao sa materijalom iz stava 2. ovog člana ili ako izjavi da ga neće koristiti u postupku, odnosno da protiv osumnjičenog neće zahtevati vođenje postupka, istražni sudija će doneti rešenje o uništenju prikupljenog materijala. O donošenju rešenja istražni sudija može obavestiti lice prema kome su sprovedene mere iz člana 504e stav 1. ovog zakonika, ukoliko je u toku sprovođenja mere utvrđen njegov identitet. Materijal se uništava pod nadzorom istražnog sudije. O radnjama iz ovoga stava istražni sudija će sastaviti zapisnik.
- (4) Ako je u primeni mera iz člana 504e stav 1. ovog zakonika postupljeno suprotno odredbama ovog zakonika ili naredbi istražnog sudije, na prikupljenim podacima se ne može zasnivati sudska odluka. Na dobijene podatke i obaveštenja shodno će se primenjivati odredbe člana 99. ovog zakonika. Odredbe člana 178. stav 1, člana 273. stav 4, člana 337. stav 3. i člana 374. stav 4. ovog zakonika shodno će se primenjivati i na snimke sačinjene suprotno odredbama čl. 504e do 504z ovog zakonika.
- (5) Ako je primenom mera iz člana 504e stav 1. ovog zakonika prikupljen materijal koji se odnosi na krivično delo koje nije bilo obuhvaćeno naredbom istražnog sudije iz člana 504e stav 3. ovog zakonika, takav materijal se može koristiti u krivičnom postupku samo ako se odnosi na krivično delo koje spada u krivična dela predviđena u članu 504a ovog zakonika.

2) Pružanje simulovanih poslovnih usluga i pružanje simulovanih pravnih poslova

Član 504i

- (1) Ako postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo iz člana 504a ovog zakonika istražni sudija može, na zahtev javnog tužioca, odobriti pružanje simulovanih poslovnih usluga i sklapanje simulovanih pravnih poslova, ako se na drugi način ne mogu prikupiti dokazi za krivično gonjenje ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano.
- (2) Mera iz stava 1. ovog člana izuzetno se može odrediti i ako postoje osnovi sumnje da se priprema neko od krivičnih dela iz člana 504a ovog zakonika, a okolnosti slučaja ukazuju da se na drugi način delo ne bi moglo otkriti, sprečiti ili dokazati, ili bi to izazvalo nesrazmerne teškoće ili veliku opasnost.
- (3) Pismena i obrazložena naredba istražnog sudije kojom se određuje mera iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o licu prema kojem se mera sprovodi, zakonski naziv i opis krivičnog dela, način, obim, mesto i trajanje mere.
- (4) Mera iz stava 1. ovog člana može trajati šest meseci. Na obrazloženi predlog javnog tužioca istražni sudija može produžiti trajanje mere najviše za još tri meseca. Prilikom određivanja i produženja mere istražni sudija će posebno oceniti da li bi se isti rezultat mogao postići na način kojim se manje ograničavaju prava građana.

Član 504j

- (1) Meru iz člana 504i stav 1. ovog zakonika izvršavaju ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije, Vojno-bezbednosne agencije ili drugo lice koje, na predlog organa unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije ili Vojno-bezbednosne agencije, odredi istražni sudija. O izvršenju mere ovlašćeno službeno lice sačinjava dnevne izveštaje koje zajedno sa prikupljenom dokumentacijom dostavlja istražnom sudiji i javnom tužiocu.

(2) Po izvršenju mere iz člana 504i stav 1. ovog zakonika organ unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativna agencija ili Vojno-bezbednosna agencija dostavlja istražnom sudiji i javnom tužiocu poseban izveštaj u kome se navodi: vreme početka i završetka mere, podaci o licu koje je sprovelo meru, opis tehničkih sredstava koja su primenjena, broj i identitet lica obuhvaćenih merom i rezultati primenjene mere.

(3) Uz izveštaj iz stava 2. ovog člana organ unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativna agencija ili Vojno-bezbednosna agencija dostavlja javnom tužiocu celokupnu dokumentaciju o preduzetoj meri, video, zvučne ili elektronske zapise i sve druge dokaze koji su prikupljeni primenom mere.

(4) Lice koje izvršavajući naredbu istražnog sudije pruža simulovane poslovne usluge i sklapa simulovane pravne poslove ne čini krivično delo, ako je radnja koju preduzima Krivičnim zakonikom predviđena kao radnja krivičnog dela.

Član 504k

(1) Ako javni tužilac ne pokrene krivični postupak u roku od šest meseci od dana kada se upoznao sa dokumentacijom iz člana 504j stav 3. ovog zakonika ili ako izjavi da je neće koristiti u postupku, odnosno da protiv osumnjičenog neće zahtevati vođenje postupka, istražni sudija će postupiti u skladu sa odredbom člana 504z stav 3. ovog zakonika.

(2) Ako je primenom mere iz člana 504i stav 1. ovog zakonika prikupljen materijal koji se odnosi na krivično delo koje nije bilo obuhvaćeno naredbom istražnog sudije iz člana 504i stav 3. ovog zakonika, takav materijal se može koristiti u krivičnom postupku samo ako se odnosi na krivično delo koje spada u krivična dela predviđena u članu 504a ovog zakonika.

3) Kontrolisana isporuka

Član 504l

(1) Republički javni tužilac, odnosno drugi javni tužilac nadležan za teritoriju Republike Srbije može odobriti kontrolisanu isporuku, kojom se dozvoljava da nezakonite ili sumnjive pošiljke izađu, pređu ili uđu na teritoriju jedne ili više država, uz znanje i pod nadzorom njihovih nadležnih organa u cilju prikupljanja dokaza i identifikovanja lica umešanih u izvršenje krivičnog dela.

(2) Meru iz stava 1. ovog člana i način sprovođenja te mere sprovode organi unutrašnjih poslova ili drugi državni organi koje odredi Republički javni tužilac, odnosno drugi javni tužilac nadležan za teritoriju Republike Srbije.

(3) Kontrolisana isporuka se sprovodi uz saglasnost nadležnih organa zainteresovanih država i na osnovu uzajamnosti, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima, kojima se detaljnije uređuje sadržaj ove mere.

(4) Mera iz stava 1. ovog člana može se preduzeti ako otkrivanje i lišenje slobode osumnjičenih koji su uključeni u vršenje krivičnih dela iz člana 504a ovog zakonika na drugi način ne bi bilo moguće, ili bi bilo znatno otežano, naročito u slučajevima nezakonitog prevoza opojnih droga, oružja i drugih predmeta proisteklih iz vršenja krivičnih dela ili koji služe kao sredstva za vršenje krivičnih dela.

(5) Ako međunarodnim ugovorom nije drugačije predviđeno, mere iz stava 1. ovog člana će se preduzeti ako su se nadležni organi država preko kojih prolaze nezakonite ili sumnjive pošiljke prethodno saglasili:

- 1) da određene nezakonite ili sumnjive pošiljke izađu i uđu, odnosno pređu preko teritorije domaće države;
- 2) da će prelaz i isporuka nezakonitih ili sumnjivih pošiljki biti neprestano nadzirana od strane nadležnih organa države na čijoj se teritoriji nalaze;
- 3) da će biti preduzete radnje u cilju krivičnog gonjenja svih lica koja su učestvovala u isporuci nezakonitih ili sumnjivih pošiljki;
- 4) da će nadležni državni organi drugih država biti redovno obaveštavani o toku i ishodu krivičnog postupka protiv okrivljenih za krivična dela koja su bila predmet kontrolisane isporuke.
- (6) Republički javni tužilac, odnosno drugi javni tužilac nadležan za teritoriju Republike Srbije određuje način sprovođenja mere iz stava 1. ovog člana.

(7) Po izvršenju mera iz stava 1. ovog člana ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova, odnosno drugog državnog organa, podnosi Republičkom javnom tužiocu, odnosno drugom javnom tužiocu nadležnom za teritoriju Republike Srbije izveštaj koji sadrži: podatke o vremenu početka i završetka mere, podatke o službenom licu koje je sprovelo meru, opis primenjenih tehničkih sredstava, podatke o broju i identitetu obuhvaćenih lica i rezultatima primenjene mere.

4) Automatsko računarsko pretraživanje ličnih drugih sa njima povezanih podataka

Član 504lj

(1) Automatsko računarsko pretraživanje ličnih i drugih sa njima povezanih podataka i njihova elektronska obrada može se preduzeti ako postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo iz člana 504a ovog zakonika, ako se na drugi način ne mogu prikupiti dokazi za krivično gonjenje ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano.

(2) Mera iz stava 1. ovog člana izuzetno se može odrediti i ako postoje osnovi sumnje da se priprema neko od krivičnih dela iz člana 504a ovog zakonika, a okolnosti slučaja ukazuju da se na drugi način delo ne bi moglo otkriti, sprečiti ili dokazati, ili bi to izazvalo nesrazmerne teškoće ili veliku opasnost.

(3) Mera iz stava 1. ovog člana se sastoji u automatskom pretraživanju već pohranjenih ličnih i drugih, sa njima neposredno povezanih podataka i u njihovom automatskom poređenju sa podacima koji se odnose na krivično delo iz stava 1. ovog člana i na osumnjičenog, da bi se kao mogući osumnjičeni isključila lica u pogledu kojih ne postoji verovatnoća da su povezana sa krivičnim delom.

(4) Meru iz stava 1. ovog člana naređuje istražni sudija, na predlog javnog tužioca. Naredba istražnog sudije sadrži: zakonski naziv krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, opis podataka koje je potrebno automatski prikupiti i proslediti, označenje državnog organa koji je dužan da automatski prikuplja tražene podatke i dostavlja ih javnom tužiocu i organu unutrašnjih poslova, obim posebne dokazne radnje i vreme njenog trajanja.

(5) Mera iz stava 1. ovog člana može trajati najviše šest meseci, a iz važnih razloga njeno trajanje se može produžiti za još tri meseca.

(6) Meru iz stava 1. ovog člana sprovode organi unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativna agencija, Vojno-bezbednosna agencija, organi carinske službe ili drugi državni organi, odnosno druga pravna lica koja na osnovu zakona vrše određena javna ovlašćenja.

(7) Ako javni tužilac ne pokrene krivični postupak u roku od šest meseci od dana kada se upoznao sa podacima prikupljenim primenom mere iz stava 3. ovog člana ili ako izjavi da ih neće koristiti u postupku, odnosno da protiv osumnjičenog neće zahtevati vođenje postupka, istražni sudija će postupiti u skladu sa odredbom člana 504z stav 3. ovog zakonika.

3. Posebne mere organa gonjenja za otkrivanje i dokazivanje krivičnih dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika

1) Prikriveni islednik

Član 504m

(1) Istražni sudija može, na zahtev javnog tužioca, odrediti da se angažuje prikriveni islednik kada postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo iz člana 504a stav 3. ovog zakonika, ako se na drugi način ne mogu prikupiti dokazi za krivično gonjenje ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano.

(2) Mera iz stava 1. ovog člana izuzetno se može odrediti i ako postoje osnovi sumnje da se priprema neko od krivičnih dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika, a okolnosti slučaja ukazuju da se na drugi način delo ne bi moglo otkriti, sprečiti ili dokazati, ili bi to izazvalo nesrazmerne teškoće ili veliku opasnost.

(3) Pismena i obrazložena naredba istražnog sudije kojom se određuje mera iz stava 1. ovog člana, sadrži podatke o licima i grupi prema kojima se primenjuje, opis mogućih krivičnih dela, način, obim, mesto i trajanje mere.

- (4) Prikrivenog islednika pod pseudonimom ili šifrom određuje ministar nadležan za unutrašnje poslove, direktor Bezbednosno-informativne agencije ili direktor Vojno-bezbednosne agencije, odnosno lice koje oni ovlaste.
- (5) Prikriveni islednik je, po pravilu, ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije ili Vojno-bezbednosne agencije, a ako to zahtevaju posebne okolnosti slučaja i drugo obučeno lice koje, pod uslovom uzajamnosti, može biti i strani državljanin.
- (6) Prikriveni islednik ne može biti lice protiv koga je u toku krivični postupak ili je pravnosnažno osuđivano za krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, niti lice za koje postoje osnovi sumnje da je pripadnik organizovane kriminalne grupe.
- (7) Mera iz stava 1. ovog člana traje koliko je potrebno da se prikupe dokazi, a najduže godinu dana. Na obrazložen predlog javnog tužioca istražni sudija može produžiti trajanje mere za najduže šest meseci.
- (8) Za vreme sprovođenja mere iz stava 1. ovog člana, radi zaštite identiteta prikrivenog islednika, nadležni organi mogu izmeniti podatke u bazama podataka, kao i izdati lične isprave sa izmenjenim podacima u cilju zaštite identiteta prikrivenog islednika i sprovođenja ove mere. Ovi podaci predstavljaju službenu tajnu.

Član 504n

- (1) Prikriveni islednik može na osnovu naredbe istražnog sudije upotrebiti tehnička sredstva za snimanje razgovora, odnosno sredstva za fotografisanje ili zvučno i video snimanje.
- (2) Prikriveni islednik tokom trajanja mere podnosi periodične izveštaje svom neposrednom starešini. Izuzetno, izveštaji se neće podnositi ako bi to ugrozilo bezbednost prikrivenog islednika ili drugih lica.
- (3) Po završetku mere, starešina iz stava 2. ovog člana dužan je da podnese izveštaj istražnom sudiji i javnom tužiocu. Izveštaj sadrži: vreme početka i završetka mere, šifru ili pseudonim prikrivenog islednika, opis primenjenih postupaka i tehničkih sredstava, podatke o broju i identitetu lica obuhvaćenih merom i opis postignutih rezultata.
- (4) Uz izveštaj iz stava 3. ovog člana, javnom tužiocu se dostavljaju fotografije, zvučni i video snimci, prikupljena dokumentacija i svi dokazi koji su pribavljeni primenom mere.
- (5) Zabranjeno je i kažnjivo da prikriveni islednik podstrekava drugog na izvršenje krivičnog dela.

Član 504nj

- (1) Prikriveni islednik se pod šifrom ili pseudonimom može izuzetno ispitati u krivičnom postupku kao svedok. Ispitivanje će se obaviti tako da se strankama ne otkrije identitet prikrivenog islednika. Istovetnost prikrivenog islednika neposredno pre njegovog ispitivanja sud će utvrditi na osnovu izjave starešine iz člana 504n stav 2. ovog zakonika. Podaci o identitetu prikrivenog islednika koji se ispituje kao svedok predstavljaju službenu tajnu. Ispitivanje prikrivenog islednika će se obaviti shodnom primenom pravila o ispitivanju zaštićenih svedoka. Prikriveni islednik se poziva preko starešine iz člana 504n stav 2. ovog zakonika.
- (2) Sudska odluka se ne može zasnivati samo na iskazu prikrivenog islednika.
- (3) Ako je primenom mere iz člana 504m stav 1. ovog zakonika prikupljen materijal koji se odnosi na krivično delo koje nije bilo obuhvaćeno naredbom istražnog sudije iz člana 504m stav 3. ovog zakonika, takav materijal se može koristiti u krivičnom postupku samo ako se odnosi na krivično delo predviđeno u članu 504a stav 3. ovog zakonika.

2) Svedok saradnik

Član 504o

- (1) Javni tužilac može sudu predložiti da se uz određene pogodnosti kao svedok ispita pripadnik organizovane kriminalne grupe, koji je priznao da joj pripada (u daljem tekstu: svedok saradnik), protiv koga se vodi krivični postupak za krivično delo iz člana 504a stav 3. ovog zakonika, pod uslovom da je u potpunosti priznao izvršenje krivičnog dela, i ako je značaj njegovog iskaza za otkrivanje,

dokazivanje ili sprečavanje drugih krivičnih dela organizovane kriminalne grupe pretežniji od posledica krivičnog dela koje je učinio.

- (2) Svedok saradnik ne može biti lice za koje postoji osnovana sumnja da je organizator grupe iz stava 1. ovog člana.
- (3) Predlog iz stava 1. ovog člana javni tužilac može da podnese do završetka glavnog pretresa.

Član 504p

- (1) Pre podnošenja zahteva, javni tužilac će upozoriti svedoka saradnika na dužnosti iz člana 102. stav 2. i člana 106. ovog zakonika i pogodnosti iz člana 504t ovog zakonika. Na pogodnost oslobađanja od dužnosti svedočenja iz člana 98. ovog zakonika i oslobođenja od dužnosti odgovaranja na pojedina pitanja iz člana 100. ovog zakonika svedok saradnik se ne može pozivati.
- (2) Posle upozorenja iz stava 1. ovog člana, javni tužilac će pozvati svedoka saradnika da u roku koji ne može biti duži od 30 dana, samostalno i svojeručno, što detaljnije i potpunije, iskreno opiše sve što zna o predmetu suđenja povodom koga se vodi krivični postupak i o drugim krivičnim delima. Nepismeni svedok saradnik diktiraće ovaj preliminarni iskaz u aparat za snimanje glasa.
- (3) Upozorenje iz stava 1. ovog člana, odgovori svedoka saradnika i njegova izjava da će dati iskaz o svemu što mu je poznato i da neće ništa prećutati, javni tužilac će uneti u zapisnik, zajedno sa iskazom iz stava 2. ovog člana, a koji potpisuje i svedok saradnik. Zapisnik se prilaže uz predlog javnog tužioca iz člana 504o stav 1. ovog zakonika.

Član 504r

- (1) O predlogu javnog tužioca iz člana 504o stav 1. ovog zakonika u istrazi i do početka glavnog pretresa odlučuje rešenjem veće prvostepenog suda iz člana 24. stav 6. ovog zakonika, a na glavnom pretresu veće pred kojim se drži glavni pretres. Odluka se donosi u roku od 30 dana od dana podnošenja predloga.
- (2) Na sednicu veća će se pozvati javni tužilac, lice predloženo za svedoka saradnika i njegov branilac. Sednica veća se drži bez prisustva javnosti.
- (3) Protiv rešenja veća iz stava 1. ovog člana kojim se predlog javnog tužioca odbija žalbu može izjaviti javni tužilac u roku od 48 sati od časa dostavljanja rešenja. Odluku o žalbi donosi neposredno viši sud u roku od tri dana od dostavljanja žalbe i spisa prvostepenog suda.
- (4) Ako prihvati predlog javnog tužioca, veće će odrediti da se iz spisa izdvoje zapisnici i službene beleške o ranijim iskazima svedoka saradnika koje je dao kao osumnjičeni ili okrivljeni, i oni se ne mogu upotrebiti kao dokaz u krivičnom postupku, osim u slučaju iz člana 504t stav 3. ovog zakonika.

Član 504s

- (1) Prilikom ispitivanja svedoka saradnika javnost je isključena, osim ako veće na predlog javnog tužioca i uz saglasnost svedoka saradnika ne odluči drukčije.
- (2) Pre donošenja odluke iz stava 1. ovog člana, predsednik veća će uz prisustvo branioca upoznati svedoka sa predlogom javnog tužioca i obavestiti ga o njegovom pravu da bude ispitan bez prisustva javnosti. Izjava svedoka saradnika da bude ispitan uz prisustvo javnosti uneće se u zapisnik.

Član 504t

- (1) Svedoku saradniku koji je sudu dao iskaz u skladu sa obavezama iz člana 504p ovog zakonika, utvrđuje se minimalna kazna propisana Krivičnim zakonikom za krivično delo koje je priznao i za koje je u postupku dokazano da ga je učinio, a zatim se tako utvrđena kazna izriče umanjena za jednu polovinu, s tim što ne može biti manja od 30 dana zatvora.

- (2) Uzimajući u obzir značaj iskaza svedoka saradnika, okolnosti krivičnih dela koja mu se stavljaju na teret, njegovo držanje pred sudom, raniji život i druge bitne okolnosti, sud može izuzetno, na predlog javnog tužioca, svedoka saradnika oglasiti krivim i izreći mu blažu kaznu ili ga osloboditi od kazne.
- (3) Ako svedok saradnik ne postupi u skladu sa obavezama iz člana 504p ovog zakonika ili pre pravosnažno okončanog postupka izvrši novo krivično delo iz člana 504a stav 3. ovog zakonika, javni tužilac će nastaviti krivično gonjenje ili preduzeti krivično gonjenje za novo krivično delo. Na osnovu izjave javnog tužioca sud će ukinuti rešenje o davanju statusa svedoka saradnika.
- (4) Ako se u toku postupka otkrije neko ranije izvršeno krivično delo svedoka saradnika navedeno u članu 504a stav 3. ovog zakonika, javni tužilac može postupiti u skladu sa odredbama čl. 504o i 504p ovog zakonika.
- (5) Osim dužnosti da iskazuje istinu i da ne prećuti ništa što mu je o predmetu suđenja poznato, svedok saradnik ima sva prava koja po ovom zakoniku pripadaju okrivljenom.

Član 504ć

- (1) Javni tužilac može predložiti sudu za svedoka lice koje je pravosnažno osuđeno za krivično delo iz člana 504a stav 3. ovog zakonika, pod uslovom da je značaj njegovog iskaza za otkrivanje, dokazivanje ili sprečavanje krivičnih dela iz člana 504a stav 3. ovog zakonika pretežniji od posledica krivičnog dela za koje je osuđen.
- (2) Lice iz stava 1. ovog člana ne može biti lice koje je pravosnažno osuđeno kao organizator organizovane kriminalne grupe ili je pravosnažno osuđeno na kaznu zatvora od četrdeset godina.
- (3) Ako sud oceni da je svedok iz stava 1. ovog člana dao iskaz u skladu sa obavezama iz člana 504p ovog zakonika, javni tužilac će nakon pravosnažnog okončanja postupka osuđujućom presudom podneti zahtev u skladu sa članom 405a ovog zakonika.
- (4) Na ispitivanje svedoka iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe o ispitivanju svedoka saradnika.

Deo treći

POSEBNI POSTUPCI

Glava XXX

POSTUPAK ZA PRIMENU MERA BEZBEDNOSTI, ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI, ZA OPOZIVANJE USLOVNE OSUDE I ZA PUŠTANJE OSUĐENOG NA USLOVNI OTPUST

1. Postupak za primenu mera bezbednosti

Član 505.

- (1) Ako je okrivljeni učinio protivpravno delo koje je u zakonu određeno kao krivično delo u stanju neuračunljivosti, javni tužilac će podneti sudu predlog da izrekne meru bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja takvog učinioca u zdravstvenoj ustanovi, odnosno predlog za obavezno psihijatrijsko lečenje učinioca na slobodi, ako za izricanje takve mere postoje uslovi predviđeni krivičnim zakonom.
- (2) U ovom slučaju okrivljeni, koji se nalazi u pritvoru, neće se pustiti na slobodu nego će se do završetka postupka za primenu mera bezbednosti privremeno smestiti u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu ili u neku podesnu prostoriju.
- (3) Prema okrivljenom koji se nalazi na slobodi može se, pored osnova iz člana 142. ovog zakonika, odrediti pritvor ako postoji opravdana opasnost da bi usled duševnih smetnji mogao da izvrši krivično delo. Pre donošenja odluke o pritvoru sud će pribaviti mišljenje veštaka. Nakon donošenja odluke o pritvoru okrivljeni se do završetka postupka za primenu mera bezbednosti smešta u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu ili prostoriju koja odgovara njegovom zdravstvenom stanju.

(4) Posle stavljanja predloga iz stava 1. ovog člana okrivljeni mora imati branioca.

Član 506.

- (1) O primeni mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ili obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi rešava, posle održanog glavnog pretresa, sud koji je nadležan za suđenje u prvom stepenu.
- (2) Pored lica koja se moraju pozvati na glavni pretres, pozvaće se kao veštaci i lekari psihijatri iz zdravstvene ustanove kojoj je bilo povereno veštačenje o uračunljivosti okrivljenog. Okrivljeni će se pozvati ako je njegovo stanje takvo da može prisustvovati glavnom pretresu. O glavnom pretresu će se obavestiti bračni drug okrivljenog i njegovi roditelji, odnosno staralac, a prema okolnostima i drugi bliski srodnici.
- (3) Ako sud, na osnovu sprovedenih dokaza, utvrdi da je okrivljeni učinio određeno protivpravno delo koje je u zakonu određeno kao krivično delo i da je u vreme dela bio neuračunljiv, odlučiće, na osnovu saslušanja, odnosno ispitivanje pozvanih lica i nalaza i mišljenja veštaka, da li će okrivljenom izreći meru bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi. Pri odlučivanju koju će od tih mera bezbednosti izreći, sud nije vezan za predlog javnog tužioca.
- (4) Ako sud nađe da okrivljeni nije bio neuračunljiv, obustaviće postupak za primenu mera bezbednosti.
- (5) Protiv rešenja suda mogu, u roku od osam dana od dana prijema rešenja, izjaviti žalbu sva lica koja imaju pravo da se žale protiv presude (član 364), osim oštećenog.

Član 507.

Mere bezbednosti iz člana 505. stav 1. ovog zakonika mogu se izreći i kad javni tužilac na glavnom pretresu izmeni podignutu optužnicu, odnosno optužni predlog, podnošenjem predloga za izricanje tih mera.

Član 508.

Kad sud izrekne kaznu licu koje je izvršilo krivično delo u stanju bitno smanjene uračunljivosti, izreći će istom presudom i meru bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, ako utvrdi da za to postoje zakonski uslovi.

Član 509.

Pravnosnažna odluka kojom je izrečena mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi (čl. 506. i 508) dostaviće se sudu koji je nadležan da odluči o lišenju poslovne sposobnosti. O odluci će se obavestiti i organ starateljstva.

Član 510.

(1) Sud koji je izrekao meru bezbednosti ispitaće po službenoj dužnosti svakih devet meseci da li je prestala potreba za lečenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi. Zdravstvena ustanova, organ starateljstva i lice kome je izrečena mera bezbednosti mogu tom sudu podneti predlog za obustavu mere. Po saslušanju javnog tužioca, sud će ovu meru obustaviti i odrediti otpuštanje učinioca iz zdravstvene ustanove, ako na osnovu mišljenja lekara utvrdi da je prestala potreba za lečenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi, a može odrediti i njegovo obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi. Ako predlog za obustavu mere bude odbijen može se ponovo podneti po proteku šest meseci od dana donošenja te odluke.

(2) Kad se iz zdravstvene ustanove otpušta učinilac čija je uračunljivost bila bitno smanjena, a u toj ustanovi je proveo manje vremena nego što iznosi kazna zatvora na koju je osuđen, sud će rešenjem o otpuštanju odlučiti da li će to lice izdržati ostatak kazne ili će biti pušteno na uslovni otpust. Učiniocu koji se pušta na uslovni otpust može se izreći i mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi ako za to postoje zakonski uslovi.

(3) Po službenoj dužnosti ili na predlog uprave zdravstvene ustanove u kojoj se okrivljeni leči ili je trebalo da se leči, a po saslušanju javnog tužioca, sud može učiniocu prema kome je primenjena mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi izreći meru bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, ako ustanovi da se učinilac nije podvrgao lečenju ili ga je samovoljno napustio ili da je i pored lečenja ostao tako opasan za svoju okolinu da je potrebno njegovo čuvanje i lečenje u zdravstvenoj ustanovi. Pre donošenja odluke, sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje lekara, a okrivljeni će se saslušati ako to njegovo stanje dozvoljava.

(4) Odluke iz prethodnih stavova ovog člana donosi sud u sednici veća (član 24. stav 6). O sednici veća se obaveštavaju javni tužilac i branilac. Pre donošenja odluke saslušaće se učinilac, ako je to potrebno i moguće.

Član 511.

(1) O primeni mera bezbednosti obaveznog lečenja alkoholičara ili obaveznog lečenja narkomana sud odlučuje pošto pribavi nalaz i mišljenje veštaka. Veštak treba da se izjasni i o mogućnostima za lečenje okrivljenog.

(2) Ako je uslovnom osudom učiniocu naloženo lečenje na slobodi, a on se nije podvrgao lečenju ili ga je samovoljno napustio, sud može, po službenoj dužnosti ili na predlog ustanove u kojoj se učinilac lečio ili je trebalo da se leči, a po saslušanju javnog tužioca i učinioca, odrediti opozivanje uslovne osude ili prinudno izvršenje izrečenih mera obaveznog lečenja alkoholičara ili obaveznog lečenja narkomana u zdravstvenoj ustanovi ili drugoj specijalizovanoj ustanovi. Pre donošenja odluke, sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje lekara.

Član 512.

(1) Predmeti koji se po krivičnom zakonu moraju oduzeti oduzeće se i kad se krivični postupak ne završi presudom kojom se optuženi oglašava krivim, ako to zahtevaju interesi opšte bezbednosti ili razlozi morala.

(2) Posebno rešenje o tome donosi organ pred kojim se vodio postupak u času kad je postupak završen, odnosno kad je obustavljen.

(3) Rešenje o oduzimanju predmeta iz stava 1. ovog člana donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženi oglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.

(4) Overeni prepis odluke o oduzimanju predmeta dostaviće se vlasniku predmeta, ako je vlasnik poznat.

(5) Protiv odluke iz st. 2. i 3. ovog člana vlasnik predmeta ima pravo na žalbu zbog nepostojanja zakonskog osnova za oduzimanje predmeta. Ako rešenje iz stava 2. ovog člana nije doneo sud, o žalbi odlučuje veće (član 24. stav 6) suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stepenu.

2. Postupak za oduzimanje imovinske koristi

Član 513.

(1) Imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog dela utvrđuje se u krivičnom postupku po službenoj dužnosti.

(2) Sud i drugi organi pred kojima se vodi krivični postupak dužni su u toku postupka da prikupljaju dokaze i izviđaju okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinske koristi.

(3) Ako je oštećeni postavio imovinskopravni zahtev za povraćaj stvari pribavljenih krivičnim delom, odnosno za isplatu iznosa koji odgovara vrednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom delu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtevom.

Član 514.

(1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim delom od drugih lica, lice na koje je imovinska korist prenesena ili lice kome je imovinska korist pribavljena, odnosno predstavnik pravnog lica, pozvaće se radi saslušanja, odnosno ispitivanja u prethodnom postupku i na glavnom pretresu. U pozivu će se to lice upozoriti da će se postupak sprovesti i bez njegovog prisustva.

(2) Predstavnik pravnog lica saslušaće se na glavnom pretresu posle okrivljenog. Na isti način postupiće se u odnosu na drugo lice iz prethodnog stava, ako nije pozvano kao svedok.

(3) Lice na koje je imovinska korist prenesena ili lice kome je imovinska korist pribavljena, odnosno predstavnik pravnog lica, ovlašćeno je da u vezi sa utvrđivanjem imovinske koristi predlaže dokaze i da, po ovlašćenju predsednika veća, postavlja pitanja okrivljenom, svedocima i veštacima.

(4) Isključenje javnosti na glavnom pretresu ne odnosi se na lice na koje je imovinska korist prenesena ili kome je pribavljena, odnosno na predstavnika pravnog lica.

(5) Ako sud tek u toku glavnog pretresa utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi, prekinuće glavni pretres i pozvaće lice na koje je imovinska korist prenesena ili kome je pribavljena, odnosno predstavnika pravnog lica.

Član 515.

Sud će visinu iznosa imovinske koristi odmeriti po slobodnoj oceni, ako bi njeno utvrđivanje izazvalo nesrazmerne teškoće ili znatno odugovlačenje postupka.

Član 516.

Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi, sud će po službenoj dužnosti, po odredbama koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mere obezbeđenja. U takvom slučaju, primenjivaće se shodno odredbe člana 210. st. 2. i 3. ovog zakonika.

Član 517.

(1) Oduzimanje imovinske koristi sud može izreći u presudi kojom se optuženi oglašava krivim, u rešenju o kažnjavanju bez glavnog pretresa, u rešenju o sudskoj opomeni, kao i u rešenju kojim se izriču mere bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja.

(2) U izreci presude ili rešenja, sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Overeni prepis presude, odnosno rešenja dostavlja se i licu na koje je imovinska korist prenesena ili kome je imovinska korist pribavljena, kao i predstavniku pravnog lica, ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od tog lica, odnosno od pravnog lica.

Član 518.

Lice iz člana 514. ovog zakonika može podneti zahtev za ponavljanje krivičnog postupka u pogledu odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Član 519.

Odredbe člana 365. st. 2. i 3. i čl. 373. i 377. ovog zakonika shodno će se primenjivati u pogledu žalbe protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Član 520.

Ako u odredbama ove glave nije što drugo određeno u pogledu postupka za primenu mera bezbednosti ili za oduzimanje imovinske koristi, primenjujuće se shodno ostale odredbe ovog zakonika.

3. Postupak za opozivanje uslovne osude

Član 521.

- (1) Kad je u uslovnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđeni ne vrati imovinsku korist, ne naknadi štetu ili ne ispuni druge obaveze, a osuđeni u određenom roku nije ispunio te obaveze, sud koji je sudio u prvom stepenu sprovede postupak za opozivanje uslovne osude na predlog ovlašćenog tužioca ili po službenoj dužnosti.
- (2) Sudija koji za to bude određen saslušaće osuđenog, ako je dostupan, i sprovede potrebne izviđaje radi utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza važnih za odluku.
- (3) Posle toga će predsednik veća zakazati sednicu veća, o kojoj će obavestiti tužioca, osuđenog i oštećenog. Nedolazak stranaka i oštećenog, ako su uredno obavешteni, ne sprečava održavanje sednice veća.
- (4) Ako sud utvrdi da osuđeni nije ispunio obavezu koja mu je bila određena presudom, doneće presudu kojom će opozvati uslovnu osudu i odrediti da se izrečena kazna izvrši, ili odrediti nov rok za ispunjenje obaveze, ili ukinuti taj uslov, ili određenu obavezu zameniti drugom obavezom. Ako sud nađe da nema osnova za donošenje koje od tih odluka, rešenjem će obustaviti postupak za opozivanje uslovne osude.

4. Postupak za puštanje na uslovni otpust

Član 522.

- (1) Postupak za puštanje na uslovni otpust pokreće se na molbu osuđenog.
- (2) Molba se podnosi sudu koji je sudio u prvom stepenu.
- (3) Veće prvostepenog suda (član 24. stav 6) će utvrditi da li je proteklo potrebno vreme predviđeno zakonom za puštanje na uslovni otpust i zatražiti izveštaj od uprave ustanove u kojoj osuđeni izdržava kaznu zatvora o njegovom vladanju, izvršavanju radnih obaveza, s obzirom na radnu sposobnost, i drugim okolnostima koje pokazuju da li je postignuta svrha kažnjavanja, ako taj izveštaj nije dostavljen uz molbu osuđenog.
- (4) Ako molbu ne odbaci, veće će uzeti izjavu od javnog tužioca koji postupa pred tim sudom.
- (5) Protiv odluke veća žalbu mogu izjaviti javni tužilac i osuđeni koji je podneo molbu za uslovni otpust.

Glava XXXI

POSTUPAK ZA DONOŠENJE ODLUKE O REHABILITACIJI, ZA PRESTANAK PRAVNIH POSLEDICA OSUDE I MERA BEZBEDNOSTI

Član 523.

- (1) Kada po zakonu rehabilitacija nastupa protekom određenog vremena i pod uslovom da osuđeni ne izvrši novo krivično delo (član 98. Krivičnog zakonika), rešenje o rehabilitaciji donosi po službenoj dužnosti organ nadležan za vođenje kaznene evidencije.

(2) Pre donošenja rešenja o rehabilitaciji obaviće se potrebna proveravanja, a naročito prikupiti podaci o tome da li je protiv osuđenog u toku krivični postupak za novo krivično delo učinjeno pre isteka roka predviđenog za zakonsku rehabilitaciju.

Član 524.

(1) Ako nadležni organ ne donese rešenje o rehabilitaciji, osuđeno lice može zahtevati da se utvrdi da je rehabilitacija nastupila po zakonu.

(2) Ako nadležni organ ne postupi po zahtevu osuđenog u roku od trideset dana od dana prijema zahteva, osuđeni može tražiti da sud koji je u prvom stepenu izrekao presudu donese rešenje o rehabilitaciji.

(3) O zahtevu osuđenog odlučuje veće iz člana 24. stav 6. ovog zakonika po uzimanju izjave od javnog tužioca.

Član 525.

Ako uslovna osuda ne bude opozvana ni posle jedne godine od dana prestanka vremena proveravanja, sud koji je u prvom stepenu sudio doneće rešenje o rehabilitaciji. Ovo rešenje dostaviće se osuđenom, javnom tužiocu i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

Član 526.

(1) Postupak sudske rehabilitacije (član 99. Krivičnog zakonika) pokreće se po molbi osuđenog.

(2) Molba se podnosi sudu koji je sudio u prvom stepenu.

(3) Sudija koji za to bude određen prethodno će ispitati da li je proteklo potrebno vreme po zakonu, a zatim će sprovesti potrebne izviđaje, utvrditi činjenice na koje se poziva molilac i pribaviti dokaze o svim okolnostima koje su važne za odluku.

(4) Sud može o ponašanju osuđenog zatražiti izveštaj od organa unutrašnjih poslova na čijem je području osuđeni boravio posle izdržane kazne, a može takav izveštaj tražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđeni kaznu izdržavao.

(5) Posle izvršenih izviđaja, a po uzimanju izjave od javnog tužioca, sudija će dostaviti spise sa obrazloženim predlogom veću suda koji je sudio u prvom stepenu.

(6) Protiv odluke suda po molbi za rehabilitaciju žalbu mogu izjaviti molilac i javni tužilac.

(7) Ako sud odbije molbu zato što osuđeni svojim ponašanjem nije zaslužio rehabilitaciju, osuđeni može molbu ponoviti po isteku jedne godine od dana pravnosnažnosti rešenja o odbijanju molbe.

Član 527.

U uverenju koje se građanima izdaje na osnovu kaznene evidencije, osuda i pravne posledice osude brisane u postupku rehabilitacije ne smeju se pominjati.

Član 528.

(1) Molba za prestanak mere bezbednosti zabrane vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti ili zabrane upravljanja motornim vozilom ili molba za prestanak pravne posledice osude koja se odnosi na zabranu sticanja određenog prava, podnosi se sudu koji je sudio u prvom stepenu.

(2) Sudija koji za to bude određen prethodno će ispitati da li je proteklo potrebno vreme po zakonu, a zatim će izvršiti potrebne izviđaje, utvrditi činjenice na koje se poziva molilac i prikupiti dokaze o svim okolnostima koje su važne za odluku.

- (3) O ponašanju osuđenog sudija može zatražiti izveštaj od organa unutrašnjih poslova na čijem je području osuđeni boravio posle izdržane, oprostene ili zastarele glavne kazne, a može takav izveštaj tražiti i od ustanove u kojoj je osuđeni kaznu izdržao.
- (4) Posle sprovedenih izviđaja, a po uzimanju izjave od javnog tužioca, sudija će dostaviti spise sa obrazloženim predlogom veću svog suda .

Član 529.

Kad sud odbije molbu za prestanak mera bezbednosti ili pravnih posledica osude, nova molba se može podneti po isteku jedne godine od dana pravnosnažnosti rešenja kojim je ranije podneta molba odbijena.

NAPOMENA: Odredbe čl. 530 do 555, prestale su da važe 27. marta 2009. godine, a na osnovu Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima objavljenom u "Sl. gl. RS", br. 20/2009.

Glava XXXIV

POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA LICA NEOSNOVANO OSUĐENIH I NEOSNOVANO LIŠENIH SLOBODE

Član 556.

(1) Pravo na naknadu štete zbog neosnovane osude ima lice prema kome je bila pravnosnažno izrečena krivična sankcija ili koje je oglašeno krivim a oslobođeno od kazne, a docnije je povodom vanrednog pravnog leka novi postupak pravnosnažno obustavljen ili je pravnosnažnom presudom oslobođeno od optužbe ili je optužba odbijena, osim u sledećim slučajevima:

- 1) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u novom postupku oštećni kao tužilac, odnosno privatni tužilac, odustao od gonjenja, ili što je oštećeni odustao od predloga, a do odustanka je došlo na osnovu sporazuma sa okrivljenim;
- 2) ako je u novom postupku rešenjem optužba odbačena zbog nenadležnosti suda, a ovlašćeni tužilac je preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom.
- (2) Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.
- (3) U slučaju osude za krivična dela u sticaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina krivična dela u pogledu kojih su ispunjeni uslovi za priznanje naknade.

Član 557.

(1) Pravo na naknadu štete zastareva za tri godine od dana pravnosnažnosti prvostepene presude kojom je okrivljeni oslobođen od optužbe ili kojom je optužba odbijena, odnosno pravnosnažnosti prvostepenog rešenja kojim je postupak obustavljen, a ako je povodom žalbe rešavao viši sud - od dana prijema odluke višeg suda.

- (2) Pre podnošenja sudu tužbe za naknadu štete, oštećeni je dužan da se svojim zahtevom obrati ministarstvu nadležnom za pravosuđe radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade.
- (3) O postizanju sporazuma o vrsti i visini naknade štete odlučuje komisija Ministarstva nadležnog za pravosuđe.
- (4) Sastav i način rada komisije iz stava 3. ovog člana bliže će se urediti aktom ministra nadležnog za pravosuđe.

(5) U slučaju iz člana 556. stav 1. tačka 2. ovog zakonika, o zahtevu se može rešavati samo ako ovlašćeni tužilac nije preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri meseca od dana prijema pravnosnažne presude. Ako po isteku ovog roka ovlašćeni tužilac preduzme gonjenje pred nadležnim sudom, prekinuće se postupak za naknadu štete do okončanja krivičnog postupka.

Član 558.

- (1) Ako zahtev za naknadu štete ne bude usvojen ili po njemu ministarstvo nadležno za pravosuđe ne donese odluku u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva, oštećeni može kod nadležnog suda podneti tužbu za naknadu štete. Ako je postignut sporazum samo u pogledu dela zahteva, oštećeni može tužbu podneti u pogledu ostatka zahteva.
- (2) Dok traje postupak iz stava 1. ovog člana, ne teče zastarelost predviđena u članu 557. stav 1. ovog zakonika.
- (3) Tužba za naknadu štete podnosi se protiv Republike Srbije.

Član 559.

- (1) Naslednici nasleđuju samo pravo oštećenog lica na naknadu imovinske štete. Ako je oštećeni već stavio zahtev, naslednici mogu nastaviti postupak samo u granicama već postavljenog zahteva za naknadu imovinske štete.
- (2) Naslednici oštećenog lica mogu posle njegove smrti nastaviti postupak za naknadu štete, odnosno pokrenuti postupak ako je oštećeno lice umrlo pre isteka roka zastarelosti i od zahteva se nije odreklo, u skladu sa pravilima o naknadi štete propisanim Zakonom o obligacionim odnosima.

Član 560.

1) Pravo na naknadu štete pripada i licu:

- 1) koje je bilo u pritvoru a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen pravnosnažnim rešenjem, ili je pravnosnažnom presudom oslobođeno od optužbe ili je optužba odbijena;
- 2) koje je izdržavalo kaznu lišenja slobode, a povodom ponavljanja krivičnog postupka, zahteva za zaštitu zakonitosti ili zahteva za ispitivanje zakonitosti pravnosnažne presude, izrečena mu je kazna lišenja slobode u kraćem trajanju od kazne koju je izdržalo, ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode, ili je oglašeno krivim a oslobođeno od kazne;
- 3) koje je usled greške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišeno slobode, ili je zadržano duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mere;
- 4) koje je u pritvoru provelo duže vremena nego što traje kazna zatvora na koju je osuđeno.

(2) Licu koje je po članu 227. ovog zakonika lišeno slobode bez zakonskog osnova, pripada pravo na naknadu štete ako protiv njega nije određen pritvor, niti mu je vreme za koje je lišeno slobode uračunato u izrečenu kaznu za krivično delo ili za prekršaj.

(3) Naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedozvoljenim postupcima prouzrokovalo lišenje slobode. U slučajevima iz tačke 1. stava 1. ovog člana, isključeno je pravo na naknadu štete i ako su postojale okolnosti iz člana 556. stava 1. tač. 1. i 2, ili ako je postupak obustavljen na osnovu člana 217. ovog zakonika.

(4) U postupku za naknadu štete u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana shodno će se primenjivati odredbe ove glave.

Član 561.

(1) Ako je slučaj na koji se odnosi neosnovana osuda ili neosnovano lišenje slobode nekog lica prikazivan preko sredstava javnog obaveštavanja i time bio povređen ugled tog lica, sud će na njegov zahtev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog

obaveštavanja saopštenje o odluci iz koje proizlazi neosnovanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode. Ako slučaj nije prikazivan preko sredstava javnog obaveštavanja, ovakvo saopštenje će se, na zahtev tog lica, dostaviti državnom organu, organu teritorijalne autonomije ili organu lokalne samouprave, preduzeću, drugom pravnom ili fizičkom licu kod koga je lice u radnom odnosu, a ako je to za njegovu rehabilitaciju potrebno - društvenoj ili drugoj organizaciji. Posle smrti osuđenog lica, pravo na podnošenje ovog zahteva pripada njegovom bračnom drugu, deci, roditeljima, braći i sestrama.

- (2) Zahtev iz stava 1. ovog člana može se podneti i ako nije podnesen zahtev za naknadu štete.
- (3) Nezavisno od uslova predviđenih u članu 556. ovog zakonika, zahtev iz stava 1. ovog člana može se podneti i kad je povodom vanrednog pravnog leka izmenjena pravna kvalifikacija dela, ako je usled pravne kvalifikacije u ranijoj presudi bio teže povređen ugled osuđenog lica.
- (4) Zahtev iz st. 1. do 3. ovog člana podnosi se u roku od šest meseci (član 557. stav 1), sudu koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu. O zahtevu odlučuje veće (član 24. stav 6). Prilikom rešavanja o zahtevu shodno se primenjuju odredbe člana 556. st. 2. i 3. i člana 560. stav 3. ovog zakonika.

Član 562.

Sud koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu doneće po službenoj dužnosti rešenje kojim se poništava upis neosnovane osude u kaznenoj evidenciji. Rešenje se dostavlja organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije. O poništenom upisu ne smeju se nikom davati podaci iz kaznene evidencije.

Član 563.

Lice kome je dozvoljeno razmatranje i prepisivanje spisa (član 170) koji se odnose na neosnovanu osudu ili na neosnovano lišenje slobode, ne može upotrebiti podatke iz tih spisa na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv koga je vođen krivični postupak. Predsednik suda je dužan da na ovo upozori lice kome je dozvoljeno razmatranje, i to će se zabeležiti na spisu uz potpis tog lica.

Član 564.

- (1) Licu kome je zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode prestao radni odnos ili svojstvo osiguranika socijalnog osiguranja, priznaje se radni staž, odnosno staž osiguranja kao da je bilo na radu za vreme za koje je zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode staž izgubilo. U staž se uračunava i vreme nezaposlenosti do koje je došlo zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode, a koja nije nastala krivicom tog lica.
- (2) Prilikom svakog rešavanja o pravu na koje utiče dužina radnog staža, odnosno staža osiguranja, nadležni organ ili organizacija uzeće u obzir staž priznat odredbom stava 1. ovog člana.
- (3) Ako organ ili organizacija iz stava 2. ovog člana ne uzme u obzir staž priznat odredbom stava 1. ovog člana, oštećeno lice može zahtevati da sud naveden u članu 558. stav 1. ovog zakonika utvrdi da je priznavanje ovog vremena nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv organa ili organizacije koja osporava priznati staž i protiv Republike Srbije (član 558. stav 3).
- 4) Na zahtev organa, odnosno organizacije kod koje se pravo iz stava 2. ovog člana ostvaruje, isplatiće se iz budžetskih sredstava (član 558. stav 3) propisani doprinosi za vreme za koje je odredbom stava 1. ovog člana staž priznat.
- (5) Staž osiguranja priznat odredbom stava 1. ovog člana u celini se uračunava u penzijski staž.

Glava XXXV

POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTERNICE I OBJAVE

Član 565.

Ako se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenog, kad je to po odredbama ovog zakonika neophodno, sud ili javni tužilac će zatražiti od organa unutrašnjih poslova da okrivljenog potraži i da ih obavesti o njegovoj adresi.

Član 566.

- (1) Izdavanje poternice može se narediti kad se okrivljeni protiv koga je pokrenut krivični postupak zbog krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti i za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna nalazi u bekstvu, a postoji naredba za njegovo dovođenje ili rešenje o određivanju pritvora.
- (2) Izdavanje poternice naređuje sud pred kojim se vodi krivični postupak.
- (3) Izdavanje poternice narediće se i u slučaju bekstva okrivljenog iz ustanove u kojoj izdržava kaznu, bez obzira na visinu kazne, ili bekstva iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku meru vezanu za lišenje slobode. Naredbu u takvom slučaju izdaje upravnik ustanove.
- (4) Naredba suda ili upravnika ustanove za izdavanje poternice dostavlja se organima unutrašnjih poslova radi izvršenja.

Član 567.

- (1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u vezi sa krivičnim delom, ili ove predmete treba pronaći, a naročito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovetnosti pronađenog nepoznatog leša, narediće se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci ili obaveštenja dostave organu koji vodi postupak.
- (2) Organ unutrašnjih poslova može objavljivati i fotografije leševa i nestalih lica ako postoje osnovi sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih lica, došlo usled krivičnog dela.

Član 568.

Organ koji je naredio izdavanje poternice ili objave dužan je da je odmah povuče kad se pronađe traženo lice ili predmet, ili kad nastupi zastarelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih poternica ili objava nije više potrebna.

Član 569.

- (1) Poternicu i objavu raspisuje organ unutrašnjih poslova nadležan po mestu suda pred kojim se vodi krivični postupak, odnosno ustanove iz koje je pobešlo lice na izdržavanju kazne ili zavodske mere.
- (2) Radi obaveštavanja javnosti o poternici ili objavi mogu se koristiti i sredstva javnog obaveštavanja.
- (3) Ako je verovatno da se lice za kojim je izdata poternica nalazi u inostranstvu, ministarstvo unutrašnjih poslova može raspisati i međunarodnu poternicu, uz pribavljenu saglasnost ministarstva nadležnog za pravosuđe.
- (4) Na molbu inostranog organa, ministarstvo unutrašnjih poslova može raspisati poternicu i za lice za koje se sumnja da se nalazi u Republici Srbiji, ako je u molbi data izjava da će se u slučaju pronalazanja tog lica zatražiti njegovo izdavanje.

Glava XXXVI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 570.

Ako se kod suda koji sudi samo u prvom stepenu zbog nedovoljnog broja sudija, ne može obrazovati veće predviđeno u članu 24. stav 6, poslove iz nadležnosti tog veća vršiće veće neposredno višeg suda.

Član 571.

Ako je na dan stupanja na snagu ovog zakonika bio u toku neki rok , taj rok će se računati po odredbama ovog zakonika, osim ako je prema ranijim propisima rok bio duži.

Član 572.

- (1) Za krivična dela za koja se učinilac goni po predlogu oštećenog rok, iz člana 53. stav 1. ovog zakonika počinje da teče od dana stupanja na snagu krivičnog zakona koji predvidi da se pojedina krivična dela gone po predlogu oštećenog.
- (2) Krivični postupak za krivična dela koja su se pre stupanja na snagu zakona iz stava 1. ovog člana gonila po službenoj dužnosti ili privatnoj tužbi, a po stupanju na snagu tog zakona po predlogu oštećenog, sprovede se po propisima koji su bili na snazi pre stupanja na snagu tog zakona, ako je do tada postupak započet.
- (3) Ako u slučaju iz prethodnog stava presuda bude ukinuta u postupku po pravnim lekovima, dalji postupak će se sprovesti po privatnoj tužbi, odnosno po predlogu oštećenog.

Član 573.

- (1) Pravo na ponavljanje krivičnog postupka pravosnažno dovršenog pre 1. januara 1954. godine biće uređeno posebnim zakonom. Do tada ostaje na snazi član 6. Uvodnog zakona za Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list FNRJ", br. 40/53).
- (2) U pogledu naknade štete neopravdano osuđenim i neosnovano lišenim slobode, odredba člana 7. Uvodnog zakona za Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list FNRJ", br. 40/53) primenjuje se i posle stupanja na snagu ovog zakonika, osim ako se drukčije predvidi saveznim zakonom iz stava 1. ovog člana.

Član 574.

- (1) Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakonika donesena odluka protiv koje je po tada važećem zakonu bio dozvoljen pravni lek, a ta odluka još nije dostavljena, ili je u toku rok za izjavu pravnog leka, ili po izjavljenom pravnom leku još nije odlučeno, u pogledu prava na pravni lek i postupka po pravnom leku, primenjivaće se odredbe Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 14/85, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Službeni list SRJ", br. 27/92 i 24/94) .
- (2) Ako se na dan stupanja na snagu ovog zakonika kod vrhovnih sudova republika zateknu nerešeni predmeti po pravnom leku za čije je rešavanje nadležan Savezni sud, dostaviće se ti predmeti Saveznom sudu.

Član 575.

Podzakonske propise predviđene ovim zakonikom nadležni organi doneće u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakonika.

Član 576.

Stupanjem na snagu ovog zakonika prestaje da važi Zakon o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 14/85, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Službeni list SRJ", br. 27/92 i 24/94).

Član 577.

Ovaj zakonik stupa na snagu tri meseca od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".

NAPOMENA: Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku "Sl. list SRJ", br. 68/2002:

Član 12.

Ovlašćuje se Zakonodavno-pravna komisija Savezne skupštine da utvrdi prečišćeni tekst Zakonika o krivičnom postupku.

Član 13.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".

NAPOMENA: Samostalni član Zakona o izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/2004)

Član 69.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe člana 15b Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala ("Službeni glasnik RS", br. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003 i 29/2004).

NAPOMENA: Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku "Sl. glasnik RS", broj 72/2009)

Član 144.

Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakona izjavljena žalba na prvostepenu presudu, o toj žalbi odlučivaće drugostepeni sud u veću koje je sastavljeno u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 i 20/09 - dr. zakon).

Član 145.

Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakona izjavljena žalba na drugostepenu presudu, odnosno ako još nije protekao rok za izjavljivanje žalbe na drugostepenu presudu, postupak po toj žalbi okončaće se u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 i 20/09 - dr. zakon).

U slučaju iz stava 1. ovog člana o žalbi će odlučivati sud u veću koje je sastavljeno u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 i 20/09 - dr. zakon).

Član 146.

Na lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona podnela zahtev za vanredno ublažavanje kazne i zahtev za ispitivanje zakonitosti pravnosnažne presude primenjuju se odredbe Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 i 20/09 - dr. zakon).

Ako do dana stupanja na snagu ovog zakona još nije protekao rok za podnošenje zahteva za ispitivanje pravnosnažne presude, a do isteka propisanog roka taj zahtev bude podnet, postupak po tom zahtevu sprovede se po odredbama Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 i 20/09 - dr. zakon).

Član 147.

Na lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona stekla status svedoka saradnika primenjuju se zakonske odredbe o svedoku saradniku koje su važile u vreme dobijanja tog statusa.

Član 148.

Do početka rada Vrhovnog kasacionog suda poslove tog suda predviđene odredbama ovog zakona obavljaće Vrhovni sud Srbije.

Član 149.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 46/06, 49/07 i 122/08).

IZMENE:

Zakon o dopunama Zakonika o krivičnom postupku

Zakon je objavljen u "Sl. glasniku RS", broj 76/2010 od 22.10.2010. godine

Član 1.

U Zakoniku o krivičnom postupku („Službeni list SRJ”, br. 70/01 i 68/02 i „Službeni glasnik RS”, br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07, 20/09 – dr. zakon i 72/09), u članu 142. stav 1. tačka 5) posle reči: „godina” dodaju se zapeta i reči: „odnosno preko pet godina za krivično delo sa elementom nasilja”.

Član 2.

U članu 436. stav 2. posle reči: „osam dana” dodaju se zapeta i reči: „a izuzetno do trideset dana ako se radi o krivičnom delu sa elementima nasilja”.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

